

T. B. M. M. TUTANAK DERGİSİ

CİLT : 47

24 üncü Birleşim
5 . 12 . 2000 Salı

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	6
II. - GELEN KÂĞITLAR	8
III. - YOKLAMA	11
IV. - BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	11
A) GÜNDEMDEŞİ KONUŞMALAR	11
1. - Ankara Milletvekili Esvet Özdoğu'nun, kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 66 ncı yıldönümüne ilişkin gündemdeki konuşması ve Devlet Bakanı Hasan Gemici'nin cevabı	11:13
2. - Ankara Milletvekili Oya Akgönç Muğisuddin'in, kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 66 ncı yıldönümüne ilişkin gündemdeki konuşması ve Devlet Bakanı Hasan Gemici'nin cevabı	13:14
3. - Antalya Milletvekili Nesrin Ünal'ın, kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 66 ncı yıldönümüne ilişkin gündemdeki konuşması ve Devlet Bakanı Hasan Gemici'nin cevabı	14:19

B) GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİ

19

1. - DYP Grup Başkanvekilleri Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül, Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan ve İçel Milletvekili Turhan Güven ile 22 arkadaşının, hatalı ve tutarsız ekonomi politikaları izleyerek ülkeyi kriz ortamına sürükledikleri iddiasıyla Başbakan Bülent Ecevit ve Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesi (11/4)

19:20

2. - FP Grubu adına Başkanvekilleri Kahramanmaraş Milletvekili Avni Doğan, Çorum Milletvekili Yasin Hatiboğlu ve Manisa Milletvekili Bülent Arıncı'nın, özürülülerin sorunları konusunda bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/16)

20:21

C) TEZKERELER VE ÖNERGELER

21

1. - Bursa Milletvekili Faruk Çelik'in (6/833) esas numaralı sözlü sorusunu geri aldığına ilişkin önergesi (4/250)

21

2. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın (6/875) esas numaralı sözlü sorusunu geri aldığına ilişkin önergesi (4/251)

22

3. - Hakkâri Milletvekili Hakkı Töre'nin (6/925) esas numaralı sözlü sorusunu geri aldığına ilişkin önergesi (4/252)

22

4. - Türkmenistan'a resmî ziyarette bulunan Devlet Bakanı Mehmet Abdulhalûk Çay'a refakat eden heyete Elazığ Milletvekili Mustafa Gül ile İstanbul Milletvekili Bozkurt Yaşar Öztürk'ün iştirak etmelerinin uygun görüldüğüne ilişkin Başbakanlık tezkeresi (3/713)

22

5. - Irak'a resmî ziyarette bulunan Devlet Bakanı Tunca Toskay'a refakat eden heyete İstanbul Milletvekili Nazif Okumuş'un iştirak etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Başbakanlık tezkeresi (3/714)

23

V. - GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI

23,59,118

A) GÖRÜŞMELER

23,59

1. - Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener ve 67 arkadaşının, özel bankaların içinin boşaltılarak, Hazinesin ekonomik kayba uğratılmasında kusurları bulunduğu iddiasıyla Başbakan Bülent Ecevit ve Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesi (11/3)

23:57,59:66,201:224

B) ÖNGÖRÜŞMELER

66,118

1. - DYP Grup Başkanvekilleri Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan, Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül ve İçel Milletvekili Turhan Güven ile 20 arkadaşının, dış politika konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/13)

Ankara Milletvekili Cemil Çiçek ve 20 arkadaşının, Kuzey Irak'ta yaşanan gelişmeler ve uygulanan politikalar konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/4)

Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve 52 arkadaşının, Kuzey Irak'ta yaşanan son gelişmeler ile uygulanan politikalar konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/5)

Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün ve 19 arkadaşının, sözde Ermeni soykırımı iddialarıyla ilgili olarak ABD Temsilciler Meclisinde alınan karar ve Türkiye-ABD ve Ermenistan ilişkileri konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/9)

İstanbul Milletvekili Mehmet Ali İrtemçelik ve 27 arkadaşının, ABD Kongresindeki sözde Ermeni soykırımı iddiaları ve dış politika konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/10)

Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve 21 arkadaşının, sözde Ermeni soykırımı iddialarıyla ilgili ABD Temsilciler Meclisinde alınan karar ve Türkiye-ABD ve Ermenistan ilişkileri konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/11)

Aksaray Milletvekili Ramazan Toprak ve 22 arkadaşının, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/15)

66:117,118:119

VI. - AÇIKLAMALAR VE SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

57,117

1. - İzmir Milletvekili H. Ufuk Söylemez'in, DSP Grup Başkanvekili ve Ankara Milletvekili Aydın Tümen'in, konuşmasında, kendisine sataşması nedeniyle konuşması

57:58

2. - Dışişleri Bakanı İsmail Cem'in, konuşmalarda, kendisine ve Başbakan Bülent Ecevit'e sataşılması nedeniyle konuşması

117:118

VII. - SORULAR VE CEVAPLAR

120

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

120

1. - Konya Milletvekili Özkan Öksüz'ün, cezaevlerindeki sorunlara ve af çalışmalarına ilişkin sorusu ve Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk'ün cevabı (7/2832)

120:122

2. - Antalya Milletvekili Salih Çelen'in, Af Kanunu Tasarısına ilişkin sorusu ve Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk'ün cevabı (7/2992)

123:124

3. - Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz'un, batık bankaların faaliyetlerinin durdurulmasında geç kaldığı iddialarına ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Devlet Bakanı Recep Önal'ın cevabı (7/2869)

124:126

4. - İstanbul Milletvekili Bülent Akarçaltı'nın, D.M.S'nda usulsüzlük yapıldığı iddialarına ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel'in cevabı (7/2852)

127:128

5. - İstanbul Milletvekili Bülent Akarçaltı'nın, Devlet Memurları Merkezi Sınav Başkanlığı kadrolarına ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel'in cevabı (7/2855)

129:130

6. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, batık bankalara ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Recep Önal'ın cevabı (7/2863) 131:132
7. - Manisa Milletvekili Rıza Akçalı'nın, Batı Trakya Türkleri Dayanışma Derneği Başkanına vize verilmemesinin nedenine ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Rüştü Kâzım Yücelen'in cevabı (7/2931) 133:134
8. - Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, Antalya Korkuteli Küçükköy Beldesi anason üreticilerinin sorunlarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Rüştü Kâzım Yücelen'in cevabı (7/2899) 134:135
9. - Trabzon Milletvekili Şeref Malkoç'un, Trabzon Betonsan'a ait fabrikanın kapatılmasına ve mağdur olan işçilere ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan'ın cevabı (7/2888) 136:137
10. - Afyon Milletvekili İsmet Atilla'nın, Afyon SSK Hastanesinin sorunlarına ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan'ın cevabı (7/2741) 138:141
11. - Osmaniye Milletvekili Şükrü Ünal'ın, Osmaniye SSK Hastanesi projesine ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan'ın cevabı (7/2933) 141:142
12. - İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, deniz kirliliğinin yat turizmine olan etkilerine ilişkin sorusu ve Çevre Bakanı Fevzi Aytekin'in cevabı (7/2854) 143:152
13. - Samsun Milletvekili Vedat Çınaroğlu'nun, Samsun'da bulunan iki fabrikanın çevreye verdiği zarara ilişkin sorusu ve Çevre Bakanı Fevzi Aytekin'in cevabı (7/2725) 152:154
14. - Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, santral ve kömür işletmelerinde çalışan işçilere ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M. Cumhur Ersümer'in cevabı (7/2758) 155:156
15. - Afyon Milletvekili İsmet Attilla'nın, Afyon Yavaşlar Barajı ihalesine ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M. Cumhur Ersümer'in cevabı (7/2913) 157:159
16. - Tekirdağ Milletvekili Nihan İlgün'ün, Tekirdağ-Çorlu ve Muratlı ilçelerinde açılan doğalgaz kuyularına ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M. Cumhur Ersümer'in cevabı (7/2907) 159:161
17. - Trabzon Milletvekili Ali Naci Tuncer'in, Trabzon İline doğalgaz verilir verilmeyeceğine ve Azerbaycan gazı projesine ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M. Cumhur Ersümer'in cevabı (7/2893) 161:166
18. - Konya Milletvekili Mehmet Gölhan'ın, Konya İlindeki baraj ve gölet projelerine ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M. Cumhur Ersümer'in cevabı (7/2825) 167:170
19. - Muğla Milletvekili Nazif Topaloğlu'nun, Muğla Kemerköy Termik Santrali Projesine ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M. Cumhur Ersümer'in cevabı (7/2841) 171:178

20. - Muğla Milletvekili Nazif Topaloğlu'nun, Muğla Yeniköy Termik Santrali Projesine ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M. Cümhur Erster'in cevabı (7/2843) 178:181
21. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, Kafkas Çeçen Dayanışma Komitesinin faaliyetlerinin engellendiği iddiasına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/2870) 181:182
22. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, bir dernek tarafından doğu ve güneydoğulu öğrencilere burs verilirken aranan koşullara ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/2750) 182:183
23. - Antalya Milletvekili Mehmet Zeki Okudan'ın, emlak satış sahtekârlığına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/2732) 184:185
24. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, memur maaşlarına zamlara ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Maliye Bakanı Sumer Oral'ın cevabı (7/2822) 185:186
25. - Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, Nevşehir'de afetlerden zarar gören çiftçilere ilişkin sorusu ve Tarım ve Köyüşleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in cevabı (7/2895) 187:188
26. - Bingöl Milletvekili Hüsamettin Korkutata'nın, yurda kaçak olarak sokulan etlere ilişkin sorusu ve Tarım ve Köyüşleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in cevabı (7/2987) 189:190
27. - Adana Milletvekili Yakup Budak'ın, Ziraat Bankası'na kredi verilen küçük ve orta ölçekli işletmelere ilişkin sorusu ve Tarım ve Köyüşleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in cevabı (7/2945) 190:192
28. - Hatay Milletvekili Metin Kalkan'ın, deli dana hastalığına ilişkin sorusu ve Tarım ve Köyüşleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in cevabı (7/2882) 193:195
29. - Osmaniye Milletvekili Şükrü Ünal'ın, Osmaniye İli çevresinde yürütülecek çalışmalara ilişkin sorusu ve Turizm Bakanı Erkan Mumcu'nun cevabı (7/2934) 195:197
30. - Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın, Aksaray Havaalanı projesine ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Enis Öksüz'ün cevabı (7/2940) 197:198
31. - Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, Kütahya Havaalanı projesine ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Enis Öksüz'ün cevabı (7/2897) 199:200

I. - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 13.00'te açılarak üç oturum yaptı.

Rize Milletvekili Ahmet Kabil'in, yurda kaçak çay sokanlarca Türk çayına karşı başlatılmak istenen karalama kampanyasına ilişkin gündem dışı konuşmasına Devlet Bakanı Rüştü Kâzım Yücelen cevap verdi.

İstanbul Milletvekili Süleyman Arif Emre, özel hayata ve hatta inanç ve ibadet hürriyetine tecavüz edildiği iddiasıyla,

Giresun Milletvekili Hasan Akgün de, Giresun'da Topal Osman Ağanın heykelinin dikilmesi tartışmalarına ilişkin,

Gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Ağrı Milletvekili Nidai Seven ve 31 arkadaşının, Ağrı İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/164) Genel Kurulun bilgisine sunuldu; önergenin gündemdeki yerini alacağı ve öngörüşmesinin, sırasında yapılacağı açıklandı.

2001 Malî Yılı Bütçe Kanunu Tasarıları ile 1999 Malî Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarılarının Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmının 1 inci, 2 inci, 3 üncü ve 4 üncü sıralarında yer almasına; bütçe görüşmelerine 11.12.2000 Pazartesi günü saat 11.00'de başlanmasına ve bitimine kadar, resmî tatil günleri dahil, her gün saat 11.00'den 13.00'e; 14.00'ten 16.00'ya ve 18.00'den günlük programın tamamlanmasına kadar devam olunmasına ve görüşmelerin 10 günde tamamlanmasına;

Başlangıçta bütçenin tümü üzerinde gruplar ve hükümet adına yapılacak konuşmaların (hükümetin sunuş konuşması hariç) birer saat (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir) kişisel konuşmaların 10'ar dakika ile sınırlandırılmasına;

Bakanlık ve daire bütçeleri üzerindeki görüşmelerin 14 turda tamamlanmasına, 14 üncü turun bitiminden sonra Bütçe Kanunu Tasarılarının maddelerinin oylanmasına;

İçtüzüğün 72 nci maddesi gereğince yapılacak görüşmelerde, her turda gruplar ve hükümet adına yapılacak konuşmaların 30'ar dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir) kişisel konuşmaların 10'ar dakika olmasına; kişisel konuşmalarda her turda İçtüzüğün 61 inci maddesine göre biri lehte, biri aleyhte olmak üzere iki üyeye söz verilmesine ve bir üyenin birden fazla turda söz kaydı yaptırılmamasına;

Bütçe görüşmelerinde sorulan soruların gereksiz olarak yerinden sorulmasına ve her tur için soru cevap işleminin 20 dakika ile sınırlandırılmasına;

Bütçe görüşmelerinin sonunda gruplara ve hükümete 45'er dakika süre ile söz verilmesine (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir) İçtüzüğün 86 ncı maddesine göre yapılacak kişisel konuşmaların 10'ar dakika olmasına;

İlişkin Danışma Kurulu önerileri kabul edildi.

Gündemin "Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında bulunan:

Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Yurtdışı Teşkilatı Hakkında 189 Sayılı Kanun Hükmünde Karamameyle ilgili (1/53) (S. Sayısı : 433),

Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair (1/650, 1/679) (S. Sayısı : 517),

Kanun Tasarıları, Komisyon yetkilileri Genel Kurul salonunda hazır bulunmadıklarından, ertelendi;

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair İçtüzük Teklifi (2/94, 2/232, 2/286, 2/307, 2/310, 2/311, 2/325, 2/442, 2/449) (S. Sayısı : 527) üzerinde bir süre görüşülerek 5 inci maddesine kadar kabul edildi.

İçtüzük teklifinin görüşülmesi sırasında, Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya, MHP Grubu adına konuşan Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin, ileri sürmüştüğü görüşlerden farklı görüşleri kendisine atfettiği iddiasıyla bir konuşma yaptı.

Alınan karar gereğince, 5 Aralık 2000 Salı günü saat 13.00'te toplanmak üzere, birleşime 23.02'de son verildi.

Ali İhsan
Başkanvekili

Sebahattin Karakelle
Erzincan
Kâtip Üye

Burhan Orhan
Bursa
Kâtip Üye

II. GELEN KÂĞITLAR**4.12.2000 PAZARTESİ****Raporlar**

1. - Azerbaycan Cumhuriyeti, Gürcistan, Türkiye Cumhuriyeti ve Türkmenistan Arasında Hazar Geçişli Boru Hattı Projesinin Uygulanmasına İlişkin Hazar Geçişli Boru Hattının Uygulanma İlkeleri Hakkındaki Hükümetlerarası Deklarasyonun Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/737) (S. Sayısı : 558) (Dağıtım tarihi : 4.12.2000) (GÜNDEME)

2. - Birleşmiş Milletler Hazır Barış Gücü Düzenlemeleri Sistemine Katkıları Hakkında Türkiye Hükümeti ve Birleşmiş Milletler Arasında Ortak Niyet Beyanının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/761) (S. Sayısı : 559) (Dağıtım tarihi : 4.12.2000) (GÜNDEME)

Sözlü Soru Önergeleri

1. - Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız'ın, Bakanlığın açtığı ihalelere ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından sözlü soru önergesi (6/1104) (Başkanlığa geliş tarihi : 1.12.2000)

2. - Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız'ın, depremden zarar gören belediyelere yapılan yardımlara ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından sözlü soru önergesi (6/1105) (Başkanlığa geliş tarihi : 1.12.2000)

3. - Konya Milletvekili Özkan Öksüz'ün, Konya'da Emekli Sandığı Bölge Müdürlüğü kurulup kurulmayacağına ilişkin Maliye Bakanından sözlü soru önergesi (6/1106) (Başkanlığa geliş tarihi : 1.12.2000)

4. - İstanbul Milletvekili Osman Yumakoğulları'nın, İstanbul'da su satışı yapan firmalara ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi (6/1107) (Başkanlığa geliş tarihi : 1.12.2000)

5. - İstanbul Milletvekili Osman Yumakoğulları'nın, Emlak Bankasınca verilen konut kredilerine ilişkin Devlet Bakanından (Faruk Bai) sözlü soru önergesi (6/1108) (Başkanlığa geliş tarihi : 1.12.2000)

Yazılı Soru Önergeleri

1. - Erzincan Milletvekili Sebahattin Karakelle'nin, Devlet Personel Başkanlığındaki bazı uzmanların BAĞ-KUR Genel Müdürlüğü emrine atanmalarına ilişkin Devlet Bakanından (Şükrü Sina Gürel) yazılı soru önergesi (7/3110) (Başkanlığa geliş tarihi : 1.12.2000)

2. - Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, kadroya alınmayan geçici işçilere ilişkin Başbakan yazılı soru önergesi (7/3111) (Başkanlığa geliş tarihi : 1.12.2000)

3. - Tokat Milletvekili M.Ergün Dağcıoğlu'nun, Sayıştay Başkanlığı'nun yeni binasının arşiv bölümünde çıkan yangına ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından yazılı soru önergesi (7/3112) (Başkanlığa geliş tarihi : 1.12.2000)

4. - Antalya Milletvekili Mehmet Zeki Okudan'ın, DMS'yi kazananların yerleştirilmelerine ilişkin Devlet Bakanından (Şükrü Sina Gürel) yazılı soru önergesi (7/3113) (Başkanlığa geliş tarihi : 1.12.2000)

5. - Konya Milletvekili Özkan Öksüz'ün, bakanlığın verdiği burslara ilişkin Millî Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi (7/3114) (Başkanlığa geliş tarihi : 1.12.2000)

6. - Antalya Milletvekili Mehmet Zeki Okudan'ın, yeniden uygulamaya konulan hayat standartları vergi sistemine ilişkin Maliye Bakanından yazılı soru önergesi (7/3115) (Başkanlığa geliş tarihi : 1.12.2000)

7. - Antalya Milletvekili Mehmet Zeki Okudan'ın, geçici işçilerle ilgili protokole ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından (H.Hüsamettin Özkan) yazılı soru önergesi (7/3116) (Başkanlığa geliş tarihi : 1.12.2000)

8. - Manisa Milletvekili Mustafa Enöz'ün, Manisa-Akhisar Sigara Fabrikasına ilişkin Devlet Bakanından (Rüştü Kâzım Yücelen) yazılı soru önergesi (7/3117) (Başkanlığa geliş tarihi : 1.12.2000)

Gensoru Önergesi

1. - DYP Grup Başkanvekilleri Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül, Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan ve İçel Milletvekili Turhan Güven ile 22 arkadaşının, hatalı ve tutarsız ekonomi politikaları izleyerek ülkeyi kriz ortamına sürükledikleri iddiasıyla Başbakan Bülent Ecevit ve Bakanlar Kurulu Üyeleri hakkında Anayasanın 99 uncu ve İçtüzüğü'nün 106 nci maddeleri uyarınca bir gensoru açılmasına ilişkin önergesi (11/4) (Başkanlığa geliş tarihi : 1.12.2000) (Dağıtma tarihi : 4.12.2000)

No. : 42

5.12.2000 SALI

Tasarı

1. - 23 Nisan 1999 Tarihine Kadar İşlenen Suçlardan Dolayı Şartla Salıverilmeye, Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun Tasarısı (1/780) (Anayasa ve Adalet Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi : 5.12.2000)

Tezkereler

1. - Kocaeli Milletvekili Mehmet Batuk'un Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi (3/711) (Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona) (Başkanlığa geliş tarihi : 28.11.2000)

2. - Ağrı Milletvekili Musa Konyar'ın Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi (3/712) (Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyona) (Başkanlığa geliş tarihi : 29.11.2000)

Raporlar

1. - Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, Yüksekseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Karamamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/429) (S. Sayısı : 560) (Dağıtma tarihi : 5.12.2000) (GÜNDEME)

2. - Bolu Milletvekili Necmi Hoşver'in, Olağanüstü Hal Bölgesinde ve Kalkınmada Öncelikli Yörelere İstihdam Yaratılması ve Yatırımların Teşvik Edilmesi ile 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 2 nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve İçtüzüğü'nün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/444) (S. Sayısı : 561) (Dağıtma tarihi : 5.12.2000) (GÜNDEME)

3. - Çanakkale Milletvekili Nevfel Şahin ve 5 Arkadaşının, Kamuda Çalışan Mühendis, Mimar, Şehir ve Bölge Plancısı ve Ekonomistlerin Maaş ve Tazminatlar ile Diğer Sosyal ve Ekonomik Haklarının İyileştirilmesine Dar Kanun Teklifi ve İçtüzüğün 37 nci Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınmasına İlişkin Önergesi (2/470) (S. Sayısı : 562) (Dağıtım tarihi : 5.12.2000) (GÜNDEME)

Genel Görüşme Önergesi

1. - F.P. Grubu adına Grup Başkanvekilleri Kahramanmaraş Milletvekili Avni Doğan, Çorum Milletvekili Yasin Hatiboğlu ve Manisa Milletvekili Bülent Arıncı'nın, özürliülerin sorunları konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/16) (Başkanlığa geliş tarihi : 1.12.2000)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 13.00

5 Aralık 2000 Salı

BAŞKAN : Başkanvekili Murat SÖKMENOĞLU**KÂTİP ÜYELER : Hüseyin ÇELİK (Van), Yahya AKMAN (Şanlıurfa)****BAŞKAN -** Türkiye Büyük Millet Meclisinin 24 üncü Birleşimini açıyorum.**III - Y O K L A M A****BAŞKAN -** Elektronik cihazla yoklama yapılacaktır.

Yoklama için 5 dakika süre veriyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Toplantı yetersayısı vardır; görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce, üç arkadaşına gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, kadın haklarının, kadınların seçme ve seçilme haklarının 66 ncı yıldönümü nedeniyle söz isteyen Ankara Milletvekili Sayın Esvet Özdoğu'ya aittir.

Buyurun Sayın Özdoğu. (Alkışlar)

IV. - BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI**A) GÜNDEM DİŞİ KONUŞMALAR***1. - Ankara Milletvekili Esvet Özdoğu'nun, kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 66 ncı yıldönümüne ilişkin gündem dışı konuşması ve Devlet Bakanı Hasan Gemici'nin cevabı*

ESVET ÖZDOĞU (Ankara) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türk kadınına milletvekili seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 66 ncı yıldönümünde gündem dışı söz almış bulunuyorum. Sözlerime başlamadan önce, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yüce Atatürk'ün önderliğinde 5 Aralık 1934 tarihinde kabul edilerek, 11 Aralık 1934 tarihli 2877 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2598 sayılı Kanunla Türk kadını seçme ve seçilme hakkına kavuşmuştur. Böylelikle, Türk kadını, siyasi hayatta da söz sahibi olmuş ve geleceğe daha güvenli adımlar atarak ülke yönetiminde haklı yerini almıştır.

Türkiye, kadına, erkekle hukuksal eşitlik statüsü sağlamış ilk Müslüman ülkedir. Geçmişini yerle bir eden Türkiye'nin Müslüman ulusların ve halkların tümü üzerinde etkisi çok büyüktür. Doğu kadını yüzünü Türkiye'ye dönmüş ve Türk kadınına kendine örnek seçmiş ve seçmektedir.

1934 yılından önce, dünyada kadınların milletvekili seçildiği ülke sayısı 17'dir. Bu durum göz önüne alındığında, Atatürk döneminde kadınlarımızın elde ettiği hakın anlamı daha açık ortaya çıkmaktadır. Ancak, Parlamentodaki tarihsel süreç incelendiğinde, kadın - erkek eşitliğini anayasa ve yasalarına geçirmiş ilk devletlerden biri olan Türkiye, yasal alanlardaki bu gelişmeleri toplumsal, siyasal yaşama tam olarak yansıtamamıştır.

Sayın milletvekilleri, ülkemizde tek partili dönemde, Parlamento düzeyinde kadın katılımına büyük önem verilmiştir. 1935 seçimlerinde Parlamento'ya giren milletvekillerinin yüzde 4,5'i kadındır. 1946'da çok partili rejime geçişle birlikte, Mecliste kadın milletvekili oranı yüzde 2'ye düşmüştür.

18 Nisan 1999 tarihinde yapılan son genel seçimlerde Parlamenteoya giren kadın milletvekili oranında belirgin bir artış olmuş ve yüzde 4,2'lik oranla 1934 seviyesini yakalamıştır. Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü ve ülkemizde sesini giderek daha fazla duyuran kadın hareketi, bu alandaki sivil toplum örgütleri ve mensubu olmaktan gurur duyduğum Demokratik Sol Parti, böyle bir sonucun alınmasında etkili olmuştur.

Sayın milletvekilleri, demokratikleşmenin temelinde, bütün insanların eşit haklardan yararlanması ilkesi bulunmaktadır. Kadınlar açısından siyasete katılım, hem kadın-erkek eşitliğinin bir gereği hem de eşitsizlikleri ortadan kaldırmanın bir yoludur.

Daha çok kadının siyasal güç odaklarına gelmesiyle, siyasal yapı, kadının koşullarını gerçek-ten iyileştirme yönünde harekete geçecektir. Kadınlara birtakım hakların yasalarla verilmesi çok önemli olmakla birlikte, bu hakları kullanma bilincinin yerleştirilmesi de bir o kadar önemlidir.

Bilindiği gibi, kadınların, toplumsal yaşamda bir birey olarak yer almaya yönelik mücadeleleri asırlardır sürmektedir. Gelişen ve değişen dünyada kadın, hem uluslararası sözleşmelerin hem de ulusal düzeyde politikaların ana konusu olmuştur. Bu çerçevede yapılan tüm çalışmalara karşın, ülkemizde ve dünyada eğitim, sağlık ve istihdam gibi çok temel göstergeler açısından kadının durumu istenen düzeye getirilememiştir.

Sayın milletvekilleri, şiddete maruz kalan, tecavüze uğrayan, çalıştığı yerlerde taciz edilen kadınlar ise, ne yazık ki, yaşanan bir gerçektir. Bu durum, ülkemizde, ciddiyle üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Siyasal hakkına kavuşan kadın, aynı ülkede bu tür saldırıların, şiddetin, cinayetlerin konusu oluyorsa ve bu eylemler erkekler tarafından yapılıyorsa, durup düşünmek zorundayız.

Bu acı gerçek karşısında, kadın-erkek el ele toplumsal eğitimi yükseltmek, çağdaş insan olma bilincini yaygınlaştırmak, barışı savunmak birinci derecede önem taşımaktadır.

Türk kadını, bugün bulunduğu konumu ve sahip olduklarını, öncelikle cumhuriyetimizin kurucusu Yüce Atatürk'e ve onun silah ve cephe arkadaşı olan millî mücadele kadımlarına borçludur.

Kadın-erkek eşitliğinin, Atatürk'ün Türk Ulusuna kazandırdığı büyük bir devrim olduğu unutulmamalıdır. 21 inci Yüzyılda kadımlarımız, seçme ve seçilme hakkına daha fazla sahip çıkarak, yaşamın her alanında ön saflarda yer alacaktır. Kadımlarımız, bütün ödev ve sorumlulukların erkeklerle paylaşıldığı, sevgi ve saygının egemen olduğu bir ülke ve dünya istemektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Özdoğu.

ESVET ÖZDOĞU (Devamla) - Sözlerimi, ünlü şairimiz Nazım Hikmet'in şu anlamlı dizeleriyle bitirmek istiyorum:

"Ve kadımlar,

Bizim kadımlarımız:

Korkunç ve mübarek elleri

İnce küçük çeneleri, kocaman gözleriyle

Anamız, avradımız, yarımız

Ve sanki hiç yaşamamış gibi ölen

Ve soframızdaki yeri öküzmüzdən sonra gelen."

Sayın milletvekilleri, Türk kadınları olarak biz, erkeklerin ne önünde ne de arkasında; ama, yanında olmak istiyoruz; Türk Ulusuna yakışan da budur.

Bana bu kürsüden konuşma fırsatını veren Yüce Atatürk'e, huzurlarınızda teşekkürü bir borç biliyorum.

Ruhun şad olsun Atam.

Hepinize saygılar sunuyorum. (DSP, MHP, ANAP ve FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim.

İkinci söz, yine, kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 66 ncı yıldönümü nedeniyle söz isteyen, Ankara Milletvekili Oya Akgönenç'e aittir. (FP sıralarından alkışlar)

Buyurun.

2. - *Ankara Milletvekili Oya Akgönenç Muğisuddin'in, kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 66 ncı yıldönümüne ilişkin gündem dışı konuşması ve Devlet Bakanı Hasan Gemici'nin cevabı*

OYA AKGÖNENÇ MUĞİSUDDİN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, Türk kadınına seçme ve seçilme hakkı verilisinin 66 ncı yılını kutluyoruz ve bu münasebetle de, burada, sizinle, bu konuda düşündüklerimizi paylaşmak üzere bulunuyorum.

Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunun ilk yıllarında çeşitli reformlar yapılırken ve Türk toplumu yeni bir yaşam tarzı içerisinde şekillendirilirken, kadın konusu da sık sık ele alınmış ve tartışılmıştır. Reformlar, bildiğiniz gibi, Ulu Önder Atatürk'ün başkanlığında ve onunla birlikte çalışan kararlı ve ileri görüşlü aydın arkadaşları tarafından gerçekleştirilmiş bir dizi zor inkılaplardır. Türk toplumunun geleceğini şekillendirecek kararlar alınırken de bu büyük proje içerisinde, kadınlara, mutlaka, münasip bir yer verilmesi uygun görülmüştür.

Bütün bu gayret ve çalışmalar karşısında, Atatürk'e karşı duyulan sevgi, saygı ve hayranlığın payı çok büyüktür; çünkü, toplumsal bir değişim yapılmaktaydı ve bunu, halk bütünüyle desteklemekteydi.

Kadın konusu, cumhuriyetin hemen ilk yıllarında ele alınmıştır. Birincisi, 1926 yılında, Türk Medeni Kanunu hazırlanırken gündeme gelmiş ve ilk defa olarak, kanun karşısında kadın ve erkek eşitliği konusunda bir eşitlik sağlanmıştır. Daha sonra, 1930 yılında, kadınlara belediye seçimlerine katılma hakkı verilmiştir. 1934 yılı geldiğinde de, Anayasada yapılan bir değişiklikle, kadınlara seçme ve seçilme hakkı bağışlanmıştır. Aynı tarihlerde; yani, 1934'te, kadına, Soyadı Kanunuyla kendi soyadına sahip olma hakkı verilmişti. Daha önce, sadece babalarının ilk ismini kullanan kadınlar, o tarihten sonra soyadlarını kullanmaya başlamışlardır ve tabii, son olarak da, kıyafet inkılabı sırasında kadınlar tekrar ele alınmıştır.

Kadınlara yönelik bütün bu reformların hedefi, kadınların ön plana çıkarılması, daha aktif ve faydalı bir grup haline getirilmesidir. Ulu Önder "toplumun yarısı zincirlere bağlanmış bir millet, hiçbir zaman istediği kalkınma hızını gerçekleştiremez ve istediği üstün seviyelere ulaşamaz" demiştir. Bu tarifi yaparken vurgulamak istediği husus, toplumların bütün fertleriyle çalıştıkları zaman başarıya ulaşabilecekleri gerçeğidir.

Çoğu zaman kadınlara verilen hakların iyi kullanılmadığından yakınıdır. Doğrudur. Belki de, birçokları, bu durumda istenilen seviyeye ulaşamamışlardır; ama, bunun da sosyolojik ve ekonomik sebepleri vardır; bunlar ayrıca incelenmelidir.

Diğer taraftan sık sık şöyle bir şey söylenir: "Kadın hakları bir lütuf olarak Türk kadınına verilmiştir." İşte, ben, buna biraz itiraz etmekteyim. Şunu söylemek istiyorum: Türk kadınları bunu hak etmişlerdir, bu hakkı kazanmışlardır ve bunun sonucunda bu hak kendilerine verilmiştir.

Birincisi, İstiklal Savaşında, kadın ve kızlarımızın büyük gayret ve fedakârlıklarıyla yaptığı çalışmalar, ölümlü göze alarak, çocuklarını feda ederek yaptıkları katkılar hiçbir zaman unutulmamalıdır.

İkincisi, cumhuriyetin kurulduğu ilk yıllarda, nüfusumuzun 13 milyona inmiş olduğu bir dönemde, işgücüne ne kadar büyük bir ihtiyacın olduğu daima hatırlanmalıdır. Nüfusun yarısının kadın ve çocuk, diğerlerinin de yaşlılardan ibaret olduğu düşünülürse, elde kalan 4-5 milyona bir kalkınma sağlanamazdı. Dolayısıyla, kadınlarımıza, kadın nüfusumuzun aktif olarak çalışmasına ihtiyaç bulunmaktaydı. Nitekim, İzmir Kongresinden sonra alınan ekonomik kararlardan sonra, 1934'te, kadınlara bu haklar kazandırılmaya başlanmıştı; fakat, burada size şunu sormak istiyorum: Cumhuriyetin kuruluşundan yetmişyedi yıl sonra, kadın haklarının verilisinin 66 ncı yılında, hangi noktadayız; kadınıımız, hakikaten, arzu edilen bir seviyeye ulaşmış mıdır; yoksa, hâlâ problemleri var mıdır? Bugün, Batman'da olan olayları duyuyoruz; altı veya dokuz ay içinde, 40'ın üstünde kadın intihar etmiştir. Böyle bir dönemden geçiyoruz. Sonra, bir daha bakalım; evet, kadınlarımız iş hayatında vardır; ama, en üst seviyelerde, yönetici ve siyasî karar verici mekanizmada, kadınlar hangi noktadadır? Maalesef, onlar, çok geri noktalarda bulunmaktadır.

Diğer bir hususu ileri sürmek istiyorum: Kadınlarımızı ileriye doğru iterken hangi modelden hareket ediyoruz? Bugün, televizyonlara baktığımızda, tevelolelerde, efendim, diğer şovlarda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OYA AKGÖNENÇ MUĞİSUDDİN (Devamla) - ...alınan model, o, televizyondaki modeller midir, genç çocuklarımızı, genç kızlarımızı o şekilde mi yetiştirmek istiyoruz; yoksa, hakikaten, büyük başarılarla imza atmış kadınlarımızı öne çıkararak, o modelleri mi yaratmak istiyoruz? İşte, bu suallerin ciddi bir şekilde ele alınması, bazı gerçekçi çözümlere ulaşılması ve birlikte karar verilmesi lazımdır.

Bu düşüncelerimi sizlerle paylaştım; sizler de beni dikkatle dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim.

Gündem dışı üçüncü söz, yine, kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 66 ncı yıldönümü nedeniyle söz isteyen, Antalya Milletvekili Nesrin Ünal'a aittir.

Buyurun Sayın Ünal. (MHP sıralarından alkışlar)

3. - *Antalya Milletvekili Nesrin Ünal'ın, kadınlara seçme ve seçilme hakkının verilmesinin 66 ncı yıldönümüne ilişkin gündem dışı konuşması ve Devlet Bakanı Hasan Gemici'nin cevabı*

NESRİN ÜNAL (Antalya) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türk kadınının seçme ve seçilme hakkını almasının 66 ncı yıldönümü nedeniyle yapacağım konuşmama, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlayarak başlıyorum.

Aile, toplumun çekirdeği ve ruhu, anne de ailenin temel direğidir. Enflasyon ve haksızlıkların, yolsuzlukların mücadelesinde en büyük destek kadınlarımızdan gelmektedir. Türkiye'nin birlik ve dirliğine yaptıkları katkının anlamı ve önemi büyüktür. Kadın, aile, toplum arasında ahenkli ve adil bir denge sağlanmak zorundadır. Cinsiyet ayrımcılığı, sosyal bölücülük olarak algılanmalıdır.

Kadının anne olması dezavantaj olarak algılanmamalı, kadının anne oluşu avantaj olmalı, sevgisini, şefkatini ve sabrını siyasete taşımasına fırsat vermelidir.

Tüm aşırıhkların ve radikal akımların kadınsız topluluklarda geliştiğini biliyoruz. Kadının konumu uygarlık göstergesidir. Kadın, anne olarak, toplumun gerçek manevî mimarıdır; ancak, aile hayatında vazgeçilmez yere sahip olan kadınlarımız, kültürel, siyasi ve ekonomik alanlarda, ne yazık ki, olmaları gereken yerde değillerdir. Türk devlet geleneğinde, kadınlarımız, toplum önderi, sultan, hatun, ece olarak büyük saygı görmüşlerdir. İslamiyette de kadınlar en değerli varlıklardır ve cennet, anaların ayağı altındadır. Bu tarihsel gerçeklere rağmen, insan hakları çerçevesinde, kadın haklarının yeterince kabul görmediğini görmekteyiz. Kadınların hak ve özgürlükler açısından ayrımcılığa tabi tutulduğunu görüyoruz.

1926 yılında kabul edilen Türk Medenî Kanunu, kadın-erkek eşitliği yolunda en çağdaş hükümleri getirmiştir. 1934 yılında Türk kadını seçme ve seçilme hakkını elde ettiğinde, dünyada sadece 28 ülkede kadının seçme ve seçilme hakkı vardı. Geçen 66 yıla dönüp baktığımızda, elde ettiğimiz kazanımların çok yeterli olmadığını görüyoruz. Bu yetersiz kazanımlar üstüne, sosyal düzeni ve siyasal süreci, cinslerin eşitliği ve dayanışması ilkesine göre yeniden yapılandırmak zorundayız.

Kadın ve erkek cinslerinin yaradılıştan sahip oldukları ruhi ve bedeni farklılıklar vardır. Kaba kuvvetin hâkim olduğu toplumlarda bu farklılıklar, kadın cinsiyetinin zayıflığı timsali haline getirilmiştir. Dolayısıyla, kadınlar, hukukta, siyasette, sosyal ve iktisatta haksız uygulamalarla karşı karşıya kalmışlardır. Türk hukuk sisteminin ve İslamiyet gibi büyük bir dinin devrim niteliğindeki çabalarına rağmen, bu haksızlıklar, Türkiye'ye de bulaşmıştır. Kadınların 1930 yılında seçme, 1934 yılında seçilme hakkını elde ettiği, Amerika Birleşik Devletlerinin bile henüz imzalamadığı Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Antlaşmasını 1985 yılında imzalayan Türkiye, cinsiyetle ilgili gelişmişlik sırasında, ne yazık ki dünya 73 üncüsüdür.

Seçme ve seçilme hakkını almamız çok eski; ama, bu hakkı kullanabilme bilinci çok genç ve daha yeni çiçek açmaktadır. Kadınlarımız için fırsat eşitliği yeni yeni yaygınlaşmaktadır. Kadınlarımızın gerçek anlamda seçmen ve yasa yapıcı sıfatıyla siyasete katılmalarının önündeki engelleri henüz tam aşabilmiş değiliz. Hepimizin yaşayarak yakından bildiği gibi, kadın-erkek eşitsizliğinin yaşandığı en somut örnek, siyasi hayattır. Nüfusumuzun yarısını oluşturan kadınlarımız, ne Parlamentoda ne de siyasi partiler bünyesinde hak ettikleri ölçüde temsil edilmektedir. Bu, Türk demokrasisinin bir eksikliğidir. Türk demokrasisi, kirlilik ve ilkesizlik ayıbının yanında bu eksikliğinden de bir an önce kurtulmak zorundadır. Önemli olan, ayrımcı ya da dışlayıcı siyasetin sürdürülmesi değil, kadınlarımıza eşit, yarışmacı ortamda, kendilerini ve yeteneklerini gerçekleştireme fırsatı verilmesidir.

Kadın konusu, ilerencilik, laiklik, Batılılaşma, tutuculuk, gelenek, inanç gibi değerler ve fikirler adına yürütülen mücadelelerin malzemesi haline getirilmemelidir.

Kadın, toplumu oluşturan birey bilinciyle davranmalı; kadınlarımız bağımlı, edilgen ve ikincil olmamalıdır.

21 inci Yüzyılda gelir adaletsizliğinin giderildiği, demokrasinin bütün güzellikleriyle yerleştiği, hukukun üstün olduğu, yolsuzluktan ve yoksulluktan uzak, genç, dinamik, güçlü ve lider bir Türkiye için, kadınlar, siyasi partilerin her kademesinde yer almalı, siyasi sürecin her alanında aktif ve yoğun olarak rol oynamalıdır.

3 Aralık Özürlüler Günü dolayısıyla, konuyla ilgili birkaç cümle söyleyip konuşmamı tamamlamak istiyorum.

Özürflü çocuklarımızla ilgili toplumdaki yükün büyük kısmını analarımız taşımaktadır. Devlet ve toplum, özürflülerimize karşı ana kucacı olmak zorundadır. Özürflü insanlarımıza yapacağımız en büyük hizmet, mimarı, inşaat mühendisi, şehir plancısı ve belediye başkanlarımızla, hep birlikte, özürflü insanların, günlük hayatlarını bağımsız ve kolay yaşayabilecekleri binalar, kaldırımlar, sokaklar, sinema salonları, kısacası, şehirler yaratmak olmalıdır.

Saygılarımı sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Ünal.

Gündem dışı konuşmalara cevap vermek üzere Sayın Bakan söz istemişlerdir.

Buyurun Sayın Bakan.

DEVLET BAKANİ HASAN GEMİCİ (Zonguldak) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 5 Aralık Türk kadınının seçme-seçilme hakkını elde etmesiyle ilgili yapılan gündem dışı konuşmalara cevap vermek üzere söz almış bulunuyorum; hepinizi, saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde kurulan laik, demokratik cumhuriyetimizin ilk yıllarında, bir yandan, modern bir devlet teşkilatı yapılandırılarak, diğer yandan, toplumsal, sosyal yaşam yeniden düzenlenmeye çalışılmıştır. Başta Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere genç cumhuriyetin önderleri, savaşıardan yorgun ve yoksul düşmüş Türkiye'nin ekonomik ve sosyal kalkınmasının kadın-erkek tüm bireylerinin toplumsal yaşama katılmasına bağlı olduğunun bilincindeydiler. Cumhuriyet devrimleri ve o dönemde peş peşe yapılan reformlar, en çok, kadının yaşamına yansımıştır. Cumhuriyet öncesi, yasal hakları ve toplumsal yaşama katılmaları son derece sınırlı olan Türk kadını, cumhuriyetle birlikte, ekonomik ve sosyal yaşamda daha çok yer almaya başlamıştır. Haklarının bilincinde olan, kendine güvenli ve özgür düşünceli çağdaş Türk kadını, cumhuriyet devrimlerinin simgesi olarak görülmüştür. Kadınlarımız, cumhuriyetle birlikte kimlik, kişilik kazanmışlar, eşit, özgür yurttaş olmuşlardır.

5 Aralık 1934'te kadınların seçme-seçilme haklarını elde etmeleri, ülkemizin çağdaşlaşması ve kadın-erkek eşitliği yolunda önemli bir dönüm noktası olmuştur. Türkiye, o yıllarda -1934'te yerel seçimler, 1935'te genel seçimler- kadınların seçme ve seçilme hakkına sahip olduğu 17 ülkeden biri olmayı başarmıştır. Söz konusu kazanım, hemen hayata geçirilmiş ve 1935 seçimlerinde 18 kadın milletvekili seçilmiştir. Bu sayıya tekabül eden yüzde 4,6'lık oran, bugüne kadar ulaşılmış en yüksek orandır. 1999 seçimlerinde, bir önceki döneme göre yüzde 100'e yakın artış olmasına karşın, bugün için kadınların Parlamentoda oranı yüzde 4, yerel yönetimlerde temsil oranı ise yüzde 1 civarındadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; kadınlar, sadece Türkiye'de değil dünyanın birçok ülkesinde, karar alma süreçlerinde ulusal parlamentolar ve yerel yönetimlerde hak ettikleri şekilde temsil edilememektedirler. Engelleri hepimiz biliyoruz. Geleneksel önyargılar, kadını, siyaset içinde tarif etmemekte; dolayısıyla, kadınlar, politikaya girmek istediklerinde en yakınlarının bile desteğini almakta zorlanmaktadır.

Politika, doğası gereği çalışmalı bir alandır ve kadınlar, içselleştirdikleri değer yargısıyla bu alana girme konusunda çoğu zaman isteksiz davranmaktadır.

Siyaset, birçok ülkede pahalı bir uğraştır ve kadınlar, çoğunlukla bu uğraşa ayırarak yeterli kaynaklara sahip değildirler. Çocuk bakımı ve ev halkının bir sonraki güne hazırlanmasında kadınların sorumlu olarak görülmesi ve birçok ülkede, kadının, bu sorumluluğu paylaşabileceği sosyal mekanizmaların kurulmamış olması, çocuk kreşleri, yuvalar, yaşlı bakım ünitelerinin az sayıda olması veya bulunmaması, kadınların siyasete girme isteklerini azaltmaktadır, zorlaştırmaktadır.

Öte yandan, seçim sistemleri ve siyasi partilerin yapılanmaları da kadınların siyasete girişleri önündeki temel engellerden bazılarını oluşturmaktadır. Bugün, dünyada, sadece 7 kadın devlet başkanı bulunmaktadır; 8 devlet başkan yardımcısı kadındır; 3 kadın başbakan, 21 kadın başbakan yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Kadın parlamenterlerin oranı, dünya ortalaması, 1995 yılında yüzde 11,3 iken, 1999 yılına dek sadece yüzde 1,6 artarak yüzde 12,9 ulaşabilmiştir.

Ancak, kadının siyasette temsili konusunda tam eşitlik hedefine yaklaşan çok ülke vardır. Örneğin, İsveç'te, kadın parlamenter oranı yüzde 43, il meclislerinde kadın üye oranı yüzde 48, yerel yönetimlerde ise yüzde 41'dir. Finlandiya'da, kadın bakanların oranı toplam içerisinde yüzde 44'tür, parlamentoda kadın parlamenter oranı, ise yüzde 37'dir. Danimarka'da kadın bakanlar oranı yüzde 35, kadın parlamenter oranı yüzde 37'dir. Norveç'te kadın parlamenter oranı yüzde 37, Almanya'da yüzde 31, Hollanda'da yüzde 36'dır. Güney Afrika'da bu oran yüzde 36, Venezuela'da yüzde 29, Arjantin'de yüzde 27, Kanada'da ise yüzde 20'dir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; artık, tüm dünyada uluslararası belgelerde, demokratik ülkelerin anayasalarında yer alan "herkes dil, din, ırk, sınıf ve cinsiyetine bakılmaksızın eşittir" şeklinde özetlenebilecek genel eşitlik ilkesinin, karşılaşılan sorunların çözümünde yetersiz kaldığı bilinmektedir. Çağdaş eşitlik anlayışı, farklı koşullardaki insanların, toplumsal yaşamın her alanına katılabilmesi için gerekli önlemlerin alınması olarak algılanmaktadır. Nitekim, Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesinin 4 üncü maddesinin birinci fıkrası, kadın-erkek eşitliğinin hayata geçirilebilmesi için taraf devletlerce alınacak geçici ve özel önlemlerin ayrımcılık sayılmayacağı hükmünü getirmektedir. Amaç, sadece yasal eşitlik değil, bu eşit yasal hakların kullanılabilmesine olanak sağlayacak fırsat eşitliği politikalarını da uygulamaktır. Bunu sağlayacak yol, adaletsizlikleri ortadan kaldırırsa dek, olumlu ayrımcılık politikaları uygulamaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; kadın-erkek eşitliğinin sağlanması, kadın haklarının geliştirilmesi, kadınların ekonomik ve sosyal statülerinin yükseltilmesi yolunda en temel koşul, şüphesiz, yasalar önünde hak ve fırsat eşitliğinin sağlanmasıdır. Halen, Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonunda görüşülmekte olan, kadınlara ekonomik, toplumsal, sosyal ve aile yaşamında erkeklerle eşit haklar tanıyan Türk Medeni Kanununun yeni şekliyle kabulü, Türkiye'nin çağdaşlaşması ve kadın-erkek eşitliği açısından önemli bir adım olacaktır.

Ayrıca, kadınların ekonomik ve sosyal statülerinin yükseltilmesi, bu alanda kamuda ve toplum-da yapılan çalışmaların koordine edilmesi, konuyla ilgili ulusal, uluslararası politikalar oluşturmakla görevli Devlet Bakanlığına bağlı Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü'nün, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Teşkilat Yasasının Anayasa Mahkemesince iptal edildiği 1994 yılından bu yana, hukuki boşluk içinde çalışması, hem kurumu hem de kurumda çalışanları olumsuz etkilemektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul gündeminin ilk sıralarında olan Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü Teşkilat Yasasının, bir an önce görüşülerek yasalasmasını dilemekteyim. Yine, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülen İçtüzük değişikliğinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı bir kadın-erkek eşitliği izleme kurulu kurulması da, olumlu bir aşama olacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; her konuda olduğu gibi, kadın-erkek eşitliğinin sağlanması, kadınların yaşamlarının iyileştirilmesi için yasalardaki, yazılı metinlerdeki hakların yeterli olmadığını biliyoruz. Bakılması gereken, bu hakların yaşama ne derece yansıdığıdır. Esas olan, bu hakların bilincinde olmak ve bu hakları kullanabilecek beceriye, düşünceye sahip olmaktır. Bu açıdan, kadınlarımızın eğitimine daha çok önem vermeliyiz.

Bu noktada, halen uygulanmakta olan sekiz yıllık eğitim reformuyla, yasanın çıktığı 1997 yılına göre kız çocuklarının okullaşmasında yüzde 67'ye yakın artış olması sevindiricidir. Kadınlarımızın siyasette ve karar alma mekanizmalarında daha çok yer almaları gerekmektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; kadın hakları sorununu, sadece kadınların sorunu olarak göremeyiz; bu, bir ülke sorunudur, ülkemizin kalkınması ve çağdaşlaşması sorunudur. Toplumsal yaşamın standartları ailede oluşur. Ailede ise, eş olarak, anne olarak, en önemli birey kadındır. Aileyi ve toplumu biçimlendiren kadındır. Yaşadığımız dünyada, bir ülkede uygarlığın en önemli göstergesi, o ülkede kadının ekonomik ve toplumsal yaşamdaki konumudur, kadına verilen değerdir. Bu anlayışla, kadın-erkek eşitliğinin sağlanması ve kadın haklarının geliştirilmesi için kadın, erkek, hep birlikte çaba göstermeliyiz.

Bu düşüncelerle, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)

TURHAN GÜVEN (İçel) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun efendim.

TURHAN GÜVEN (İçel) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Efendim, mikrofonu açsantz da, televizyonlar da verse, isabetli olur bence. Siz Grup Başkanvekilisiniz...

TURHAN GÜVEN (İçel) - Lütfen... O zaman, lütfeder mikrofonu açarsantz...

BAŞKAN - Ama, efendim, siz biliyorsunuz bu usulü... Benden evvel geldi bu sistem; şifre gireceksiniz...

TURHAN GÜVEN (İçel) - Sayın Başkanım, mikrofon çalışmıyor ki...

BAŞKAN - Manuel çalıştırılmı efendim. Bir dakika... Açıldı mikrofonunuz Sayın Başkanım.

TURHAN GÜVEN (İçel) - Sayın Başkanım, Sayın Bakanın çok değerli konuşmasını zevkle izledim. Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının verilisinin 66 ncı yılında, Sayın Bakan, keşke, bu konuşmasını önceden yapsaydı da, Parlamentoda bulunan bütün grupların kadın milletvekilleri de konuşma hakkına sahip olsaydı daha iyi olurdu diye düşünüyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Efendim, Sayın Bakan 59 uncu maddeye göre söz isteyecekti; gündemin çok yoğun olmasından dolayı, böyle bir formüle sonradan döndü; ama, Sayın Ayfer Yılmaz istiyorsa, yerinden, Doğru Yol Partisi Grubunun...

TURHAN GÜVEN (İçel) - Hayır efendim; yerinden değil; lütfederseniz, oradan, kürsiden...

BAŞKAN - Oradan... Öyle bir usulümüz yok Sayın Başkanım; ama, Sayın Yılmaz fikirlerini söyleyebilir.

Sayın Yılmaz'ın mikrofonunu açar mısınız.

Sayın Nesrin Nas da istiyorlarsa, yerinden...

NESRİN NAS (İstanbul) - Hayır Sayın Başkan...

BAŞKAN - Siz istemiyorsunuz.

Sayın Yılmaz, buyurun efendim. (DYP sıralarından alkışlar)

AYFER YILMAZ (İçel) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, burada bulunmamızın, kadın olarak, bu kürsülerden bu Meclise hitap etmemizin 66 ncı yılında, sizlerle birlikte, o günkü Meclise ve Ulu Öndere şükranlarımızı ifade etmek istedim.

O gün, bu kanun teklifi Meclis gündemine geldiğinde, Türk kadınının, bir süs gibi, görevlerinden alınıp uzaklaştırılmasının millete yapılış en büyük hata olduğu, Türk kadınına bu hakkın verilmesinin bir lütuf değil, bizatihi bu kararlarda yer almasının esas olduğu belirtilerek bu kanun teklifi verilmiş ve kabul edilmiştir; ancak, bugün, Parlamentomuzda, ne yazık ki, kadın temsili dünya parlamentolarının altında, hükümette ise hiç bulunmamaktadır. (DYP sıralarından alkışlar)

Kadının sorunları ise bu daracık, bir dakikalık konuşmada gündeme gelemeyeceğinden, bu konuyla ilgili Meclisimizin bir genel görüşmesi olmasını teklif ediyor; hepinize saygılarımı sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Yılmaz.

Sayın Nesrin Nas, siz.de Anavatan Partisi Grubu adına...

NESRİN NAS (İstanbul) - Aynen katılıyorum.

BAŞKAN - Aynı düşüncede olduğunuzu ifade ediyorsunuz herhalde.

Teşekkür ederim efendim.

Vereyim mi söz?

Buyurun.

Esas olan demokrasi, mikrofonu kırmak değil.

NESRİN NAS (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de çok değerli konuşmacıların görüşlerine aynen katılıyorum.

Türk kadınının bu uzun mücadelesinde, özellikle haklarını alma mücadelesinde Sayın Yılmaz'ın önerdiği gibi bir genel görüşme açılması konusunu canı gönülden destekliyor; teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz efendim.

Başkanlığın diğer sunuşları vardır; okutuyorum:

B) GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİ

1. - DYP Grup Başkanvekilleri Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül, Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan ve İçel Milletvekili Turhan Güven ile 22 arkadaşının, hatalı ve tutarsız ekonomi politikaları izleyerek ülkeyi kriz ortamına sürükledikleri iddiasıyla Başbakan Bülent Ecevit ve Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesi (11/4)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, daha önce, Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekili Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül, Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan, İçel Milletvekili Turhan Güven ile 22 arkadaşı tarafından verilen, hatalı ve tutarsız ekonomi politikalarını izleyerek ülkeyi kriz ortamına sürükledikleri iddiasıyla, Başbakan Bülent Ecevit ve Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında bir gensoru açılmasına ilişkin önerge verilmişti.

Şimdi ise, bu önergeden Aksaray Milletvekili Murat Akın, Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız, Bitlis Milletvekili Yahya Çevik, Kayseri Milletvekili Sevgi Esen, Tunceli Milletvekili Kamer Genç ve Van Milletvekili Fetullah Gültepe imzalarını çekmişlerdir. Önergede, Anayasa ve İçtüzükte öngörülen sayıda imza kalmadığından, gensoru önergesiyle görüşme gününe ilişkin grup önerisini işlemekten kaldırıyorum efendim.

Bilgilerinizi sunulmuştur.

Bir şey söyleyecek misiniz efendim; buyurun.

TURHAN GÜVEN (İçel) - Hayır efendim.

BAŞKAN - Öyle işaret buyurdunuz...

TURHAN GÜVEN (İçel) - Hayır efendim, öyle bir şey yok.

BAŞKAN - Efendim, bilgilerinize sunulmuştur.

Sayın milletvekilleri, okunacak önergelerin çok olması nedeniyle, Sayın Kâtip Üyenin oturarak okuması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bir genel görüşme önergesi vardır; okutuyorum:

2. - *FP Grubu adına Başkanvekilleri Kahramanmaraş Milletvekili Avni Doğan, Çorum Milletvekili Yasin Hatiboğlu ve Manisa Milletvekili Bülent Arıncı'nın, özürülülerin sorunları konusunda bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/16)*

Türkiye Büyük Millet Meclis Başkanlığına

Sosyal devlet olmanın bir gereği olarak, devletimizin, özürülülerini onurlarıyla yaşayabilecekleri bir hayat standardına kavuşturması gerekmektedir. Türkiye'de, özürülülerin problemleri, alınacak tedbirler ve uygulamaya koyulacak yeni politikalar ve bunların işleyişinin takibi konusunda, Anayasanın 98 inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 101, 102 ve 103 üncü maddeleri gereğince bir genel görüşme açılmasını saygılarımızla arz ve teklif ederiz. 30.11.2000

Avni Doğan	Yasin Hatiboğlu	Bülent Arıncı
FP Grup Başkanvekili	FP Grup Başkanvekili	FP Grup Başkanvekili

Gerekçe:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, özürülü yurttaşların çalışma haklarının özel yasalarla korunmasını devlete emreder. Bu nedenle, özürülüler için özel istihdam alanları yaratılmalı ve işvereni teşvik edici önlemler artırılmalıdır. Bedensel, zihinsel, ruhsal yetersizlikleri nedeniyle iş bulma, mevcut işi sürdürebilme imkânları sınırlanmış özürülülerin istihdamı, anayasal bir hak ve yasal bir yükümlülüktür.

Anayasanın 49 uncu ve 50 inci maddeleri, kimsenin, yaşına, cinsiyetine ve işgücüne uymayan işlerde çalıştırılmayacağı; küçükler, kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanların da, çalışma koşulları itibarıyla özel olarak korunacağı hükme bağlanmıştır.

1475 sayılı İş Kanunu ile 854 sayılı Deniz İş Kanununa göre, işverenler, çalıştırdıkları işçi sayısının belli bir sayıya ulaşması halinde yüzde 3 oranında özürülü çalıştırmakla yükümlüdürler. Ayrıca, 1475 sayılı İş Kanununun 25 inci maddesi uyarınca, sakatların istihdamı hakkındaki tüzükte "Özürülülere ağır ve tehlikeli işler gördürülmeyecek, düşük ücret ödenmeyecek, sosyal yardımlardan eşit yararlanma imkânı sağlanacak, toplu iş sözleşmelerine ilgili hak düşürücü kayıtlar konamayacaklardır" denilmektedir. Ancak, ülkemizde, yaklaşık 7,5 milyon bedensel engelli bulunmasına rağmen, bu engellilerin yüzde 97'si eğitimsizdir. Ülkemizdeki engelli insanların en büyük sorunları, bir yandan engelleriyle uğraşıp yaşam savaşı verirken, diğer taraftan eğitim, işsizlik ve rehabilitasyon konusundaki eksikliklerle karşı karşıya yalnız bırakılmalarıdır.

Ülkemizde, engelli insanların, daha insanca koşullarda yaşatmak, onların eğitim ve rehabilitasyonlarına katkıda bulunmak için, devletçe daha çok şeyler yapılması gerekmektedir.

Anayasamız, kamu kuruluşlarına, sakatların toplum yaşamına katılması için önlem alma emri verir. Özürülülerin eve kapatılması, hem insan haklarına aykırıdır hem de ulusal ekonomiye darbe-

dir. Sosyal hayata katılmak, diğer bütün insanlar gibi, özürli insanların da temel hakkıdır. Bu hak, sosyal hayatın içinde bir birey olarak etkinliğini sürdürmekle, ekonomik ve sosyal değerler, üretim, başkalarının ürettiklerinden payına düşeni almakla gerçeğe dönüşür.

Anayasanın 61 inci maddesinde yer alan "Devlet, sakatların korunmalarını ve toplumsal hayata intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır" hükmüyle de güvence altına alınmıştır. Oysa, kamusal hizmet veren hükümet ve diğer kamu kuruluşları, bu imkânları sağlamakta yetersiz, ilgisiz ve duyarsız kalmaktadırlar ve bu nedenle, bu hakkın kullanımı hayata geçmemektedir. Maalesef, Türkiye, özürli sorununun, özürli evelerine kapatarak çözmektedir. Özürli insanların evelerine kapanması, sadece insan haklarına vurgu yapan sosyal bir yarayı ifade etmekle kalmayıp, aynı zamanda ülkenin, bu insanların oluşturacağı ekonomik ve sosyal katkılardan mahrum kalması anlamına gelmektedir.

Özürlilere sadece tüketici rolünü vermek, ülkenin her anlamda değerlerini tüketmek demektir. Engellilerin aldığı hizmet düzeyi, toplumun gelişmişliğinin göstergesidir. Mevcut sorunların çözümlenmesi için, devletin başta gelen görevini kabullenmesi ve yeni hedefler stratejisi tespiti yapılması zorunludur. Bu nedenlerle, eğitim, istihdam ve rehabilitasyon alanında dünya standartlarını yakalamak ve bütün özürli vatandaşlarımızı toplumun içine kaynaşmış bireyler haline getirebilmemiz için, sosyal devlet olmanın bir gereği olarak, devletimizin, özürli onurlarıyla yaşayabilecekleri bir standarda kavuşturması gerekmektedir.

İşte, bütün bu sebeplerden dolayı Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu konuya acilen eğilmesi, özürli rehabilitasyonu, eğitimi ve istihdamı konularındaki çalışmaların incelenmesi için Anayasanın 98 inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 101, 102 ve 103 üncü maddeleri gereğince bir genel görüşme açılmasını saygılarımızla arz ve teklif ederiz.

BAŞKAN - Efendim, bilgilerinize sunulmuştur.

Önerge gündemdeki yerini alacak ve genel görüşme açılıp açılmaması konusundaki öngörüşme, sırası geldiğinde yapılacaktır.

Şimdi, sözlü soru önergelerinin geri alınmasına dair üç adet önerge vardır; okutuyorum:

C) TEZKERELER VE ÖNERGELER

1. - Bursa Milletvekili Faruk Çelik'in (6/833) esas numaralı sözlü sorusunu geri aldığına ilişkin önergesi (4/250)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Gündemin sözlü sorular kısmınının 325 inci sırasında yer alan (6/833) esas numaralı sözlü soru önergemini geri alıyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Faruk Çelik

Bursa

BAŞKAN - Sözlü soru önergesi geri verilmiştir efendim.

İkinci önergeyi okutuyorum:

2. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın (6/875) esas numaralı sözlü sorusunu geri aldığına ilişkin önergesi (4/251)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına yönelttiğim (6/875) esas numaralı sözlü soru önergemini geri alıyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Musa Uzunkaya
Samsun

BAŞKAN - Sözlü soru önergesi geri verilmiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

3. - Hakkâri Milletvekili Hakkı Töre'nin (6/925) esas numaralı sözlü sorusunu geri aldığına ilişkin önergesi (4/252)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Gündemin sözlü sorular kısmınının 411 inci sırasında yer alan (6/925) esas numaralı sözlü soru önergemini geri alıyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 4.12.2000

Hakkı Töre
Hâkkari

BAŞKAN - Sözlü soru önergesi geri verilmiştir efendim.

Başbakanlığın Anayasanın 82 nci maddesine göre verilmiş tezkereleri vardır; okutup, ayrı ayrı oylarınıza sunacağım:

4. - *Türkmenistan'a resmi ziyarette bulunan Devlet Bakanı Mehmet Abdulhaluk Çay'a refakat eden heyete Elazığ Milletvekili Mustafa Gül ile İstanbul Milletvekili Bozkurt Yaşar Öztürk'ün iştirak etmelerinin uygun görüldüğüne ilişkin Başbakanlık tezkeresi (3/713)*

4.12.2000

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Devlet Bakanı Prof. Dr. Abdulhaluk Çay'ın, ikili görüşmelerde ve firmalarımızca Türkmenistan'da inşa edilen tesislerde incelemelerde bulunmak üzere bir heyetle birlikte 26-28 Ekim 2000 tarihleri arasında Türkmenistan'a yaptığı resmi ziyarete, ekli listede adları yazılı milletvekillerinin de iştirak etmesi uygun görülmüş ve bu konudaki Bakanlar Kurulu kararının sureti ilişikte gönderilmiştir.

Anayasamızın 82 nci maddesine göre gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit
Başbakan

Mustafa Gül (Elazığ)
Bozkurt Yaşar Öztürk (İstanbul)

BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Diğer tezkereyi okutuyorum:

5. - Irak'a resmî ziyarette bulunan Devlet Bakanı Tunca Toskay'a refakat eden heyete İstanbul Milletvekili Nazif Okumuş'un iştirak etmesinin uygun görüldüğüne ilişkin Başbakanlık tezkeresi (3/714)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Devlet Bakanı Prof. Dr. Tunca Toskay'ın, 1-10 Kasım 2000 tarihlerinde düzenlenen 33 üncü Bağdat Uluslararası Fuarının açılışına katılmak ve Iraklı yetkililerle ekonomik konularda ikili görüşmelerde bulunmak üzere, 30 Ekim-1 Kasım 2000 tarihlerinde bir heyetle birlikte Irak'a yaptığı resmî ziyarete, İstanbul Milletvekili Nazif Okumuş'un da iştirak etmesi uygun görülmüş ve bu konudaki Bakanlar Kurulu kararının sureti ilişikle gönderilmiştir.

Anayasamızın 82 nci maddesine göre gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit

Başbakan

BAŞKAN - Kabul edenler.. Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gündemin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmına geçiyoruz.

Bu kısımda, Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener ve 67 arkadaşının, özel bankaların içinin boşaltılarak Hazinesin ekonomik kayba uğratılmasında kusurları bulunduğu iddiasıyla Başbakan Bülent Ecevit ve Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında (11/3) esas numaralı gensoru önergesinin gündeme alınıp alınmayacağı hususundaki görüşmelere başlıyoruz

V. - GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI

A) GÖRÜŞMELELER

1. - Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener ve 67 arkadaşının, özel bankaların içinin boşaltılarak, Hazinesin ekonomik kayba uğratılmasında kusurları bulunduğu iddiasıyla Başbakan Bülent Ecevit ve Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesi (11/3)

BAŞKAN - Hükümet?.. Burada.

Önergeyi daha önce bastırılıp dağıtıldığı ve okunduğu için, tekrar okutmuyorum.

Sayın milletvekilleri, Anayasamızın 99 uncu maddesine göre, bu görüşmede önerge sahiplerinden bir üyeye, siyasî parti grupları adına birer milletvekiline ve Bakanlar Kurulu adına, Başbakan veya bir bakana söz verilecektir.

Konuşma süreleri, önerge sahibi için 10 dakika, gruplar ve hükümet için 20'şer dakikadır.

Fazilet Partisi Grubu adına, zatlalleriniz mi efendim?

YASİN HATİBOĞLU (Çorum)- Bendeniz efendim.

Şimdi, önerge sahibi olarak, Sayın Abdüllatif Şener'e söz veriyorum efendim.

Buyurun. (FP sıralarından alkışlar)

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şahsım ve gensoru önergesinde isimleri bulunan 67 arkadaşım adına ve bu arada, mensubu bulunduğum Fazilet Partisi adına, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konumuz, banka soygunlarıdır; bu soygunlarda sorumluluğu bulunan şu üç partinin, DSP, MHP ve Anavatan Partisinin oluşturduğu 57 nci Ecevit Hükümetidir. İktidar partileri, bu soygun-

larda bizim sorumluluğumuz yoktur diyemez. Eğer, böyle bir iddiala bulunurlarsa, bu, doğrudan doğruya, bir insafsızlık olur, bir vicdansızlık olur.

Değerli milletvekilleri, bu banka soygunlarının faturası 10 milyar doların üzerindedir; 12 milyar dolar, 30-40 milyar dolar hesabı çıkarırlar var. Bu rakamlar, korkunç rakamlardır. 10 milyar dolar dediğiniz para, 7 katrilyon lira eder. 2000 yılı bütçesinde yer alan yatırım ödeneklerinin üç katı tutarında bir paradır. 81 ilimizde yapılan tüm devlet yatırımlarının, tüm okulların, hastanelerin, yolların, barajların, göletlerin miktarından üç kat daha fazla bir para demektir. Burada, katrilyonlardan bahsediyoruz. Maalesef, iktidar yıllarınızda yaşanan vurgun rakamlarını anlatmakta, artık, herkes güçlük çekmektedir. Buffalo kaçakçılığı 500 trilyon, Aslıtürk soygunu 4 katrilyon, banka vurgunlarının yükü 7 katrilyon lira, en az; gazete başlıkları ve manşetleri bunlardan oluşuyor. Milyarlardan bahsetmiyoruz, trilyonlardan bahsetmiyoruz; konuştuğumuz, katrilyon liralardır. Hırsızlıkta, açıkçası, bir mayası bozukluk vardır; ama, bu rakamlarda, aynı zamanda, bir sapıklık ifadesi vardır. Nitekim, Dünya Bankasının ülkeler bazında yaptıracağı araştırma sonuçlarına göre, 1999 yılında yasal olmayan ödemeler sıralamasında, Türkiye birinci sıradadır. Bu güzel ülkeyi getirdiğiniz nokta işte burasıdır. Niçin, halk, hayat pahalılığından, geçim sıkıntısından mustarıptır? Niçin, emekliler, memurlar perişandır; meydanlara, sokaklara, caddelere dökmüşlerdir? Niçin, esnaf ve köylü bitmiştir? Bütün bu rakamlar, olup bitenleri ve halkımızın çektiği ıstırapları, acıları açıkça göstermektedir.

Değerli milletvekilleri, bankaların batması, içinin boşaltılması, halkın sırtına yüklenen katrilyonlarca lira, sadece ekonomik koşullarla izah edilemez, geçiştirilemez. Bunca soygun, birkaç vurguncunun kendi başına yaptığı bir iş de olamaz. Bu soygunlar, bürokrasinin, siyaset ve iktidarın işbirliği, kayırması, koruması veya ihmali olmadan yapılamaz. Bir sayın bakan, bu soygun fotoğraflarının yalnızca binde birinin açığa çıktığını söylemiştir. İşte, biz, 999'unun nerede olduğunu, kimler olduğunu soruyoruz burada.

Sayın hükümet, tüm kabahati, 1994 yılında çıkarılan kanun hükmünde kararnamelere yükliyor. DSP-ANAP hükümeti üçbuçuk yıldır işbaşındadır, MHP birbuçuk yıldır iktidardadır. Tüm bu pislikler, iktidar yıllarınızda ülkeyi de, bankaları da sarstı ve bitirdi. Bugün hiçbir mazeretiniz kalmamıştır. Üstelik, yaptığımız tüm ikazları umursamadınız. Aylar önce, hükümetinize ilk gensoru, bankacılık konusunda bizim tarafımızdan verildi; Meclis çoğunluğunuza dayanarak reddettiniz. Arkasından, Meclis araştırması açılmasını istedik; gündeme almadınız. Genel görüşme yolunu denedik; esasa gelinmesini önlediniz. Soru önermelerini, banka ve ticarî sır diyerek geçiştirdiniz. Yapılan konuşmaları duymadınız. Şimdi de, aylar yıllar süren gecikmelerde soygunlar devam ederken, hükümetin kabahati yoktur deme hakkına sahip değilsiniz.

İçî boşaltılarak batırılan ve fona devredilerek bir anlamda devletleştirilen Etibank'ı özelleştiren sizsiniz; ilgili kuruluşa satış kararında imzası olan sizin bakanlarıңызdır.

Bir başka batan banka Egebank'ın Yahya Murat Demirel'e satışına izin veren de sizsiniz, sizin bakanlarıңызdır.

Batan, içî boşaltılan bankalara kamu bankalarından krediler veren yine sizsiniz, sizin bakanlarıңызdır.

Emlakbank, Vakıfbank, Halkbank'tan batan Etibank'a kaç milyon dolar verdiniz, bunun hesabını burada verebilir misiniz? Biz sorumlu değiliz diyebilir misiniz?

Batan, içî boşaltılan bankaların hissedarlarına ait şirketlerle yasadışı ilişkilerine, back to back (algülüm ver güllum) usulü kredileşmelerine göz yuman sizsiniz, sizin bakanlarıңызdır.

Ekonomi ve banka bürokrasisini holdinglere, holdinlerin adamlarını ekonomi bürokrasisine taşıyanlar yine sizin iktidarınızdır. (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

Tüm bunlar yetmiyormuş gibi, banka batıran patronun yanında görev alan eski bakan, yine, sizdedir.

Bütün bu olup bitenlerden sonra ne diyorsunuz? Bunlarda bizim kabahatimiz yoktur diyemezsiniz. Batı'da bu işlerin onda biri olsa, on hükümet istifa eder, çeker giderdi; ama, maalesef, siz, yerinizde durmaya devam ediyorsunuz.

Batan, içi boşaltılan iki bankayla ilgili süreci daha ayrıntılı olarak takdim etmek suretiyle, hükümetin sorumluluğunu gözler önüne sermek istiyorum.

Birincisi Egebanktır değerli milletvekilleri; sahibi, Yahya Murat Demirel'dir. Üç bankalar yeminli murakıbbı, Nisan 1999 tarihinde, 43 sayfalık bir rapor yazmıştır bu bankayla ilgili olarak ve bu bankada Yahya Murat Demirel'in usulsüzlüklerinden bahsetmişlerdir, bankaya el konulması gerektiğini ifade etmişlerdir; ancak, o gün, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu kurulmadığı için sorumluluk Sayın Bakadadır ve hiçbir işlem yapılmamıştır.

Aradan zaman geçmiş, Mayıs 1999'da, yine, üç bankalar yeminli murakıbbı, Egebank hakkında yeni bir rapor düzenlemiştir. Bu raporda da, yine, bankadaki usulsüzlüklerden ve içinin boşaltılmalarından söz edilmiştir. Yahya Murat Demirel'in sorumlu olduğunu, bankaya el konulması gerektiğini ifade etmişlerdir; ama, maalesef, Sayın Bakan yine işleme koymamıştır ve geçiştirmiştir. Sekiz ay sonra, zararlar arttıktan sonra, bankanın içini boşaltmayla ilgili boyutlar büyüdüktan sonra ancak bankaya el konulabilmiştir. Bunda elbette kabahatiniz vardır, bunda elbette sorumluluğunuz vardır.

İkinci banka ise Etibanktır; sahibi Dinç Bilgin'dir, Sabah ve atv Grubu medya patronudur. İki bankalar yeminli murakıbbı, Ocak 2000 tarihindeki raporda, Etibankla ilgili gerçekleri yazmıştır, zararının 97 trilyon lira olduğunu söylemiştir. Ancak, rapor Sayın Bakana takdim edilmiş, o tarihte, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu kurulmadığı için sorumluluk Bakanda olduğu halde, hiçbir işlem yapmamıştır.

Arkasından, yine, bankalar yeminli murakıbbı, Haziran 2000 tarihinde yeni bir rapor yazmışlardır, bütün olup bitenleri, bankanın içinin nasıl boşaltıldığını, zararının geçen süre zarfında 139 trilyon liraya çıktığını ifade etmişlerdir; ama, sayın bakan yine işlem yapmamıştır.

Bir yıllık gecikmeden sonra, tekrar, Ekim 2000 tarihinde, bankalar yeminli murakıbbı bir rapor yazmışlar, o tarihte Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu kurulduğu için, rapor, Sayın Bakana değil, Kurul Başkanına takdim edilmiştir ve bu bankaya el konulmuştur.

Değerli milletvekilleri, şimdi, bu olup biten hadiselerden sonra, bankanın 97 trilyon liralık zararı bir yıllık geciktirilmeden sonra 313 trilyon liraya çıktıktan sonra, bu süre zarfında, ilgili banka, Dinç Bilgin'in holdinglerinin reklamlarına, medya grubuna verdiği reklamlarla 10 trilyon lira aktardıktan sonra...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafında kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) - ...ortaya çıkan kayıplarda bu hükümetin suçlu olmadığını, sorumlu olmadığını söyleyebilmek mümkün değildir.

Bakın, bir eski sayın bakan "Etibank yüzünden hepimizin Yüce Divana gitmesi gerekir" diye kendisi beyanda bulunmuştur. Onun için, ilgililerin, iktidarların, bakanlık yapanların ve hükümetin doğrudan doğruya sorumluluğu vardır.

Ama, işin en ilginç yanı, aynı suçu işlediği için hapisanelerde olanlar var; aynı suçu işlediği halde, Etibankın ve Sabah Grubunun eski sahibi Dinç Bilgin, niçin karakola çay içmeye bile davet edilmemiştir?! (FP sıralarından alkışlar) Bunun ayrıcalığı, medya patronu oluşu mudur, yoksa, hükümete verdikleri destekler midir?

Sayın milletvekilleri, Dinç Bilgin'in Türkiye'nin 28 Şubat sürecine girmesi için yaptığı gayretler herkesin hafızalarındadır. Gazetelerinde her gün irtica tehlikesiyle ilgili yaygaralar yapmıştır, yeri göğü inletmiştir ve Refahyol'un düşmesinde ve şu DSP ve ANAP birlikteliğinin ortaya çıkmasında büyük gayretler göstermiştir. O günlük gazete başlıklarını hepiniz hatırlarsınız; 28 Şubat sürecine giderken, Dinç Bilgin'in gazetesinden: "Refahyol'a uç uyarı", "Refah'ta tarikat sıkıntısı", "herkes çok gergin", "tehlikeli tırmanış" ve "rejimi kurtaralım" başlıkları, 28 Şubat sürecini hazırlayan Dinç Bilgin'in gazete kupürleridir ve bugün anlıyoruz ki, Türkiye'de irtica naraları atanların, cambaza bak misali, malı nasıl götürdüğünü, açıkça bu başlıklar kanıtlamaktadır. (FP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Bu yetmedi; halk inim inim İlerken, bu ilgili medya patronu, vatandaşlar geçim sıkıntısından dayken, memurlar meydanda ve yollardayken "ekonomi çok iyiye gidiyor" diye başlıklar atmıştır "cesur kararlar" demiştir "10 yıl önce öntümüzü göremiyorduk, şimdi feryadın yerini bugün güven almıştır, 10 yıl sonrasını görebiliyoruz" diye başlıklar atmaktadır; çünkü, kendisi bu arada hortumlarına devam etmektedir. Kendi işi iyi olduğu için, kendi vurgunları yolunda, yerinde, rayında olduğu için, milletin sıkıntısını bir tarafa atarak, kendi ekonomik düzeniyle ilgili manşetleri gazetelere taşımışlardır.

BAŞKAN - Sayın Şener, toparlayın lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) - Bir dakikada bitiriyorum Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, bu soygun, bu vurgunlar, hemen geçirilebilecek bir hadise değildir; ama, maalesef bugün görmekteyiz ki, hükümeti oluşturan siyasi partilerin sayın genel başkanları üst üste liderler zirvesi yapmaktadır ve de bu bankaların içini boşaltanları, hortumlayanları af kapsamına alabilmek için günlerce mesai harcamışlar ve günlerce kamuoyunu meşgul etmişlerdir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Efendim, toparlar mısınız lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Devamla) - "Hortumculara af geliyor" başlıkları, "formül" başlıkları bunun ifadesidir. (MHP sıralarından "Yalan söylüyorsun, yalan" sesi) Bu tutum bile, bunun dahi liderler zirvesinde görülmemesi, bu hükümete bankaların içinin boşaltılmasıyla ilgili gensoru önergesi verilmesinin ne kadar haklı olduğunu göstermektedir. Bu manşetler ve ortaya çıkan bu tablolar karşısında devam eden bu hükümeti halka ve Allah'a havale ediyor; hepinize saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim.

Efendim, şimdi gruplar adına ilk söz, Fazilet Partisi Grubu adına, Çorum Milletvekili Sayın Yasin Hatiboğlu'nda.

Buyurun Sayın Hatiboğlu. (FP sıralarından alkışlar)

FP GRUBU ADINA YASİN HATİBOĞLU (Çorum)- Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; Fazilet Partisi grubumuz adına verdiğimiz gensoru önergemizin gündeme alınması konusunda partimiz gerekçelerini arz etmek üzere huzurunuzdayım. Başkanlığınızı, heyetinizi ve bizi izleyen ve zannediyorum, bu vurgunlardan, doğrudan, birinci elden ve direkt etkilenen, üzülen yüce milletimi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, neyi konuşuyoruz ve yalnız biz mi konuşuyoruz; hayır, gensoruya konu vurgunu, soygunu, hırsızlığı... Keşke edebim müsaade etseydi, kelime hazinemi kullanarak, sizin de belki yüreğinizi rahatlatmak için, çok daha vurucu kelimeler kullanabilirdim; ama, ne yapayım ki, edepli davranmaya, bu Yüce Meclisin mehabetiyle çatışmamaya, çelişmemeye mecburiyet hissediyorum; onun için, çok kullanılan, sık kullanılan, herkesin kullandığı soygun, vurgun ve hırsızlık nitelmesiyle yetiniyorum.

Zannediyorum, kahvehanelerde aşsız, işsiz, dişiyle tırnağıyla ekip biçip, dikip söktüğü, götürüp teslim ettiği ve 1 tona kaç lira alacağının haberini ancak üç gün önce duyduğu pancar ekicisi; soğanını diplerde, kenarlarda çürütmüş müstahsil, 122 000 liraya mal ettiği 1 kilogram buğdayını 85 000 liraya satabilen buğday ekicisi, şimdi bunu konuşuyor. Zannediyorum ki, yalnız Türkiye değil, dünya bu vurgunu konuşuyor, dünya bu soygunu konuşuyor. Bundan, hepimiz huzursuzuz; yalnız muhalefetin huzursuz olduğunu düşünmüyorum; iktidar da bundan huzursuz. İşte, huzursuz olan bu iktidarı huzura kavuşturmanın işareti veriyoruz, yolunu, yöntemini gösteriyoruz: Geliniz, oylarımızla destek olunuz, gensorunun müzakeresini kabul ediniz, gensoruyu aramızda müzakere edelim; eğer bu hükümetin ayrılması gerektiği kanaatine varırsak, hükümeti düşürelim. Hükümet kurmak kadar, hükümet düşürmek faziletlidir. Bu Meclisin görevi, sadece hükümet kurmak, güvenoyu vermek değildir; bu Meclisin görevidir verdiği güveni geri çekebilmek. Gelin, bu erdemi gösterelim, bu fazileti gösterelim.

Değerli milletvekilleri, bankalar... Merak ediyoruz, herkes merak ediyor; bu bankalar nasıl kuruldu -bu batan bankaları kastediyorum- ya da bankalar bir ülkede niye kurulur? Bankalar, güven simgeleridir, itimat müesseseleridir. Herkes, yastığın altına güvenemediği için, götürür, parasını bankaya koyar. Hatta, çok mutemet bir insandan söz ederken "banka gibi insan, güvenilir insan" denirdi. Şimdi, hırsızlar tarif edilirken "banka gibi adam" denir hale geldi. Bunun hesabını, müsebbiplerinden sormak mecburiyetimiz vardır. Bu bankalar nasıl kuruldu, kuranlar ne kadar özsermaye koydular; bu soruyu sormayalım mı?! Eğer, bugün, özelleştirmede uygulanan yol ve yöntem uygulandı, bankayı satın aldı, devletten aldığı kredilerle bedelini ödedyse, bu adamın ne kaybı var?! Batmaktan ne acı duyacak?! Soygundan ne ıstırap çekecek?! Çünkü, bakıyoruz, hangi soyguncunun nasiyei haline baksanız, hangi soyguncunun mal varlığını inceleseniz, yatlar görüyorsunuz, katlar görüyorsunuz, kotralar görüyorsunuz, hizmetçiler görüyorsunuz.

BAŞKAN - Sayın Hatiboğlu, bir dakika efendim.

Sayın milletvekilleri, inanılmaz bir uğultu var; bendeniz dahi hatibi dinleyemiyorum. Üstelik de, Grup Başkanvekiliniz konuşuyor efendim. Lütfen...

Buyurun Sayın Hatiboğlu.

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Arkadaşlarım sırf beni dinlememiş olmak için aralarında konuşuyor değil; benim inancım şu...

BAŞKAN - Hâşa... Öyle bir şey demedim efendim.

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Yani "gürültüden duyulamıyor" dediniz de...

BAŞKAN - Hayır, öyle bir şey demedim.

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Zannediyorum, şunu istişare ediyorlar aralarında. "Yani, biz bu gensoru önergesinin gündeme alınmasını kabul etmeye edeceğiz de, hangi oylarla kabul etsek" onu konuşuyorlar. Bırakın konuşsunlar.

Değerli milletvekilleri, bankalar kuruldu...

İHSAN ÇABUK (Ordu) - Kâhin misin be Hatiboğlu!

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Efendim, aklın yanında kehanete ihtiyaç yoktur; üzülmeiniz!

Değerli milletvekilleri, bankalar güvensizlik simgesi haline geldi; neden; çünkü, ihtiraslar hâkimdi, doyumsuzluklar hâkimdi; Allah korkusuyla tanışmamıştı bu insanlar ve bilgisizlik hâkimdi. Eğer, bu insanları, bükraside bütün enerjisini tükettikten sonra, artık orada kendisinden istifade edilemez hale geldikten sonra, onun adından, unvanından, önceki kariyerinden yararlanmak için getirip bankanın başına koyarsanız, bu banka batar; bu batış ve bu batık, küçük kıyamettir. İlavüsidel emrû ilâ gayri ehlihâ; Türkçesini söyleyeyim, telaşlanmayınız; Eğer, bir işi, ehil olmayan bir insana vererseniz, kıyameî bekleyiniz. İşte, ehil olmayan insanlara, sırf geçmişteki kariyerinden dolayı, hatta, onu bankalarında kullananlar, onu kullanmaya daha da devam etmek için, o görevi verdiler ve ehil insanları getirmediler; getirmeyenleri denetlemediniz hükümet olarak; bankalar bu hale geldi.

Değerli milletvekilleri, bu batan bankaların sahiplerinin özsermayesi ne kadardır acaba; ne kadar krediler çekerek kendi şirketlerine hortumlattılar acaba; şirketlerine kredi temin ederken, tevdi ederken neyi teminat aldılar acaba?! Bu, bilinen bir yöntemdir; gidersiniz, bir banka müdürüyle yahut, bilmem, üstündeki bir insanla anlaşırınız -affedersiniz, çok özür dileyerek ifade edeyim- kelbin öldüğü yerdeki bir dağı, kıymetli arazi diye gösterirsiniz, bir ekspertiz raporu alırsınız, trilyonluk gösterirsiniz, gider kredi çekersiniz. Bunu yapan olur, bunu yaptıran da bulunur; ama, burada, yaptırmaması, engel olması lazım gelen, iktidardır, iktidarı denetlemek mecburiyetinde olan Yüce Heyetinizdir.

Biz iktidarı imtihan ettik, bunları denetlemediler, gerekli tedbiri almadılar; şimdi millet bizi denetliyor, millet bizi imtihan ediyor. Bir iki saat sonra bir oylama olacak -milletin gözleri üzerimizde- bakalım nasıl imtihan vereceğiz; şimdi millet bunu izliyor.

Değerli milletvekilleri, rivayet muhtelif "12 milyar dolar", "40 milyar dolar" hatta "daha da fazla" diyenler var. 12 milyar dolar olduğunu düşününüz; bir Amerika Birleşik Devletleri bütçesi için çok önemli olmayabilir, bir Alman bütçesi için de çok önemli olmayabilir -hırsızlık her yerde önemlidir de, satın alma değeri itibariyle önemli olmayabilir- bir İngiliz bütçesi, bir Japon bütçesi için de önemli olmayabilir; ama, bizim bütçemiz için, bizim ihtiyaçlarımız için, bizim fukaralarımız, bizim yoksullarımız; sokakları dolduran memurlarımız, işçilerimiz, -biraz önce bir araştırma önergesi okundu; bu hafta özürölüler haftası- özürölülerimiz için 12 milyar dolar çok büyük paradır. Enflasyon artı refah payı, yani "yüzde 12" dediğiniz, memurlar için çok önemli bir miktardır bu. 15 000 okul kapalı; yok; öğretmen bulamıyorsunuz, bina bulamıyorsunuz, yakıt bulamıyorsunuz, nakit imkânı bulamıyorsunuz. İşte, bunlar için çok önemli bu para.

Değerli milletvekilleri, o bakımdan, 12 milyar doları biz çok önemsiyoruz; bu, aşağı yukarı 9 katrilyon Türk Lirası yapıyor. 9 katrilyon Türk Lirasının ülkeye neler getirebileceğinin sıralamasını biraz sonra yapacağım.

Değerli milletvekilleri, Fazilet Partisi Grubu olarak bizim endişemiz şudur: Önce özelleştirdik; acaba niye özelleştirdik bunları?!. Yani, devlet alıp kullanacak idiye, niye özelleştirdik bunları?!

Efendim, şunu söyledik, dedik ki: Devlet, bez dokumaz; doğrudur, devlet Sümerbank değildir. Dedik ki: Devlet, buğday kırıp un yapmaz; yani, devlet değirmencilik yapmaz; doğrudur; biz de aynı kanaatteyiz. Dedik ki: Devlet banka işletmez; doğrudur; biz de aynı kanaati taşıyoruz. Liberal ekonominin gereği budur; ama, liberal ekonomi şu değildir: Bırakınız soysunlar, bırakınız gitsinler, bırakınız yesinler, bırakınız içsinler, değildir. Bu, liberalizm değildir; bu, soygundur; bu vurgundur; bu, üçkâğıtçılıktır; buna izin veremeyiz, hiçbirimiz veremeyiz.

Peki, nasıl oldu da, bu bankaları önce özelleştirdik, sonra devletleştiriyoruz?! Niye yaptık bunu?! Özelleştirmeseydik!..

İşte, Fazilet Partisi olarak bizim en çok üzüldüğümüz nokta budur ve korkuyoruz, bugün sırada olan, programda olan özelleştirmelerde de bu koku, bu korku var mı yok mu diye büyük endişe taşıyoruz.

Değerli milletvekilleri, merak ediyoruz, Grup olarak merak ediyoruz, Genel Kurul merak ediyor, milletimiz merak ediyor; bu banka satın alanlara izinleri kim verdi; neye dayanarak verdi, hangi araştırmayı yaptı yeterli buldu da verdi?..

NECATİ ALBAY (Eskişehir) - Sayın Hatiboğlu, kimin verdiğini getir burada söyle.

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Efendim, onu, eğer İltifeder, izin verir, milletin sesine kulak vererek izin verir, gensorunun gündeme alınmasını karara bağlarsanız, orada birer birer anlatacağız. Gelin, buyurun...

NECATİ ALBAY (Eskişehir) - Şimdi niye söyleyemiyorsunuz?

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Bir Sayın Bakanımızın canhıraş bir feryadı var, Sayın Enis Öksüz'ün bir feryadı var; o feryada biz de katılıyoruz. Bakın, muhalefet- iktidar ayırımı görmüyoruz; haklı sesin yanındayız, haksızlığın karşısında olduğumuz gibi.

Sayın Bakan haykırıyor, diyor ki: "Nedir bu Telekomun özelleştirilmesi? Ne yaptınız?.." Plan ve Bütçe Komisyonunda söylüyor bunu. Bu, devletin, Türkiye Büyük Millet Meclisinin arşivlerinde... "Bu ne özelleştirmedir yahu?! 'Arkadaş, yüzde 100'ünü satacaksın' diyorlar; bir müsteşar önüme imzasız bir kâğıt getiriyor; bana diyor ki: Sayın Bakan, aman, engel olmayın, bırakın yüzde 100'ü satılsın; sonra, özelleştirmeyi engelleyen bakana çıkarsınız. Özelleştirmeyi engelleyen bakan, gelişmeyi engelleyen bakandır, gelişmeyi engelleyen bakan, Avrupa Birliğinin isteklerine çıkan bakandır; ona karşı çıkan bakana da Allah yardım etsin; dolayısıyla, aman ha, sen buna engel olma' diye benim önüme imzasız kâğıtlar getiriyor" diyor Sayın Bakan.

Plan ve Bütçe Komisyonunda Sayın Bakan figanını devam ettiriyor, duyalım diye, duyasınız diye... Herhalde bunları, Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunda, laf olsun diye söylemedi; en azından, kendi grubunda çok daha detaylı söylemiştir zannediyorum; çünkü, o zaman bir anlamı olur bu konuşmanın. Sayın Bakan devam ediyor "bu konuda özellikle temin edilmiş köşe yazarları vardır, hatta finanse edilen gazeteler vardır" diyor ve figanını yükseltiyor, diyor ki: "kardeşim, hangi holdinge vereceksiniz..." Tabii, bu sorunun muhatabı belli; ben değilim... Vallahi, ben değilim...

NECATİ ALBAY (Eskişehir) - Açıklayın...

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Herhalde bu sözden anlaşılır canım; böyle fehîm insanlara, malumu ilam etmenin anlamı var mı!

NECATİ ALBAY (Eskişehir) - Var elbette...

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Hayır, yok efendim. Niye yok; bir Sayın Bakana "bu satışı yapacaksın, yüzde yüz yapacaksın ve dış alıcıya da yönetim gücü vereceksin" kim diyebilir! Yasin Hatiboğlu, Fazilet Partisi Grubu, Doğru Yol Partisi Grubu diyebilir mi! Bunu kimin dediği belli, Sayın Bakanın figanı da belli, Sayın Bakanın figanının muhatabı da belli; diyor ki "hangi holdinge verecekseniz, kardeşim, söyleyin bu holdingi; kaçta verecekseniz, söyleyin" ve arkasından da -ilk defa duydum, kendisine teşekkür ediyorum, bir deyim, bir kavram daha öğrenmiş oldum sayesinde; duvar olmak- "beni duvar yapacaklar" diyor; yani, o ne demektir bilmiyorum. "Beni duvar yapacaklar" diyor ve sonra, Sayın Bakan, uzun bir mücadelelden, altı saatlik bir cedelleşmeden sonra "anlaştık" diyor ve Telekomun yüzde 33,5'inin satışına karar veriliyor. Yüzde 33,5 -galiba, bilirsiniz- yüzde 50'nin epeyce altındadır; yani, yüzde 50'den fazlası kamuda olduğu halde, yüzde 33,5'lik bir hisse sahibine yönetimde etkinlik veriliyor. Dünyanın hangi hukuk devletinde bunu bulursunuz, görürsünüz, var mı özelleştirmelerimizde bir emsal?! Yüzde 33,5 vereceksiniz, sonra da etkin yönetim gücü vereceksiniz! Şimdi, Sayın Bakana soruyorum: Sayın Bakan umarım olmamıştır; yani, inşallah, siz duvar olmamışsınızdır; ama, maalesef, korktuğunuz hepimizin başına gelmiş oldu.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir muhalefet partisi ne yapabilir, bu soygunlar, bu vurgunlar olmasın diye; denetim yolunu kullanır. Fazilet Partisi ne yapmıştır; Haziran 1999'da - vakit kullanmayayım diye seri geçiyorum- Kasım 1999'da, Aralık 1999'da, Aralık 1999'da tekrar, tekrar Aralık 1999'da, Haziran 2000'de ve Kasım 2000'de soru önergesi vermişiz, genel görüşme önergesi vermişiz; Plan ve Bütçe Komisyonunda konuşurken, Bankalar Kanunu konuşulurken, hem orada hem burada, Grubumuz adına size yollar gösterilmiş; dürüstlük yolu gösterilmiş, doğruluk yolu gösterilmiş, denetim yolu gösterilmiş; hepsi yapılmış ve gensoru vermişiz; size, 10 tane, denetimin... Yani, Anayasada yazılı olan, sıralanmış olan hangi denetim yolu varsa, muhalefet olarak bunu kullanmışız, hangisi varsa...

Daha önce bir gensoru daha vermişiz; reddettiniz. Reddettiniz, akibetiniz ortada. Bunu, lütfen, reddetmeyiniz.

Peki, legal olan bir siyasî parti, bir ana muhalefet, başka hangi yolu kullanır söyler misiniz? Yani, biz silahlanıp dağa çıkamayız; biz, legal bir kuruluşuz; biz, bir siyasî partiyiz. Biz ne yaparız; işte, soru deriz, gensoru deriz, genel görüşme deriz, bilmem ne deriz... Peki, ne yapalım, ne istiyorsunuz siz?

Bir kere duyun. Bak, bizi duymadınız; hatırlayacaksınız, basın affıyla ilgili kanun tasarısı burada görüşülürken, bendeniz, Grup adına konuştum "Yapmayın; bakın, Anayasa Mahkemesi bunu iptal eder." Ha "iptal etsin efendim, bakartız çaresine" diyemeyiz. Biz, Parlamentoyuz; biz, iptal edilmeyecek kanun çıkarmak mecburiyetindeyiz. İptal edildi. Yetki kanunlarında, çok "kötüye kullanacaksınız bu yetkinizi, yapmayın" dedik; çıkardığınız 37 kanun ve kanun kuvvetindeki kararnamenin 27 tanesi iptal edildi. Bu, bir şey hatırlatmıyor mu; bu, bir şey söylemiyor mu?! Hukuk devletine saygının varlığı veya yokluğu hususunda hiçbir şey düşünmüyor musunuz?!

Değerli milletvekilleri, bakınız -süratle geçiyorum- eğer bu vurgun olmasaydı, 12,5 milyar dolarla ne yapardık...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın başkanım, toparlayacağınızı ümit ediyorum.

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Toparlamaya gayret ederim efendim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Buyurun.

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Evet, sağ olasınız.

4 milyon çalışmamız var. Siz, yüzde 10'u, yüzde 12'yi imkânsız görüyorsunuz, hem paramız yok hem de enflasyona destek olur korkunuz var. Peki, 12 milyar doları götürüp harcayanlar enflasyonu hortlatmıyor mu?! Bu 4 milyon çalışana, bir defaya mahsus, 2,5'er milyar lira verebilir-diniz, eğer bu soygun olmasaydı... Her ay aylığına ilave edelim, aldığı maaşa ilave edelim diye düşünyorsanız, 250 milyon lira her ay maaşa ilave verebilir-diniz. Yok, üç sene verelim, bizim mer-hametimiz elvermez memuru ezmeye diyorsanız, 85 milyon lira, her ay, memurun maaşına zam verebilir-diniz.

3 000 kilometre otoyol yapabilir-diniz, 60 000 kilometre devlet yolunu birinci sınıfa getire-bilirdiniz. 250 000 kilometrelik köy yolunu asfaltlayabilir-diniz; köylüyü yolsuzluktan kurtarırdınız; ama, o yolsuzluktan kurtarabilmenin birinci şartı, yolsuzluktan kendimiz kurtulmalıyız, kendimiz!.. Kendimiz kurtulmalıyız... (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bakınız, Güney Anadolu'ya davulla zurnayla "40 trilyon" dediniz; onun 200 katını götürebilirdiniz bu vurgun, soygun olmasaydı.

Bu vurgun, soygun olmasaydı, eğitimde başarılı olur-dunuz. İşte, eğitimdeki fotoğrafımız bu... Lütfen... Bu, resim değil; bu, fotoğraf...

ŞÜKRÜ ÜNAL (Osmaniye) - Sayın Bakana göster...

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Efendim, benim muhatabım Genel Kurul. Yani, Sayın Bakan bunu anlamıyor mu belliyorsunuz?!

BAŞKAN - Sayın Hatiboğlu, toparlıyorsunuz, değil mi efendim.

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Efendim, hayatta topallamadım; ama, toparlamaya çalıştım zaman zaman!..

BAŞKAN - Estağfurullah efendim.

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Evet, işte, bu, bizim Sungurlu'nun iki köyü arasındaki taşı-malının resmidir. Bizim Çorum milletvekillerimizin kulağı çınlasın, arzu ederlerse bunu takdim ederim.

VAHİT KAYRICI (Çorum) - Biz her gün oradayız Sayın Hatiboğlu, siz daha hiç gelmediniz seçimden sonra. Geçen gün...

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Evet.

VAHİT KAYRICI (Çorum) - Ben her gün oradayım, seçim dahil hiç gelmedin daha.

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Efendim, sayın milletvekilleri...

Onu orada konuşuruz!..

VAHİT KAYRICI (Çorum) - Her yerde konuşuruz, seçim dahil.

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Onu orada konuşuruz!..

Şimdi bakınız, resminiz bu! Resminiz bu, resminiz; bir aile, ana-baba ve evlatlar, kira için çocuğunu satılığa çıkaran aile bu. Bu, işte sizin eseriniz, bunu söylüyoruz. Düzeltiniz, düzeliniz; vurgunun, soygunun önüne geçin diye söylüyoruz.

Değerli milletvekilleri, bakınız, şu anda ramazandayız, mübarek aydayız. Kaç tane, 19 114 din görevlisi eksik Türkiye'de, 19 000... Bununun 60 000'i imam, hatip, müezzin. Mihraba kim geçiyor zannediyorsunuz?! Bizi çok ilgilendiriyor mihrapta kimin olduğu.

Değerli milletvekilleri...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Sayın Başkanım, izin verirseniz bir cümle arz edip...

BAŞKAN - Sayın Başkanım, zatiâliniz, başkanvekilliği yaptınız...

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Tabii efendim.

BAŞKAN - Sizin sözünüzü kesmeye teeddüp ederim; ama, malumunuz...

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Bir saygı sunmama izin verirseniz.

BAŞKAN - Estağfurullah, buyurun efendim.

YASİN HATİBOĞLU (Devamla) - Sayın milletvekilleri, beni dinlediniz, teşekkür ederim; şu cümleyle bitiriyorum: "Milyonla çalan cahı izzette serfiraz. Birkaç kuruşu mürtekinin cayı kürek-tir" Ziya Paşa öyle diyor.

Ben, zannediyorum, bu milyonlarla vuramı birlikte tutmamız gerekecek; vurduramı evvela tutmak için destek istiyoruz.

Saygılar sunuyorum. (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Hatiboğlu.

İkinci söz, Anavatan Partisi Grubu adına, İstanbul Milletvekili Sayın Nesrin Nas'a aittir. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA NESRİN NAS (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hükümet hakkında açılması istenen gensoru önergesi üzerinde görüşlerimi belirtmek amacıyla Anavatan Partisi Grubu adına yüksek huzurlarımızdayım; bu vesileyle, Yüce Meclise saygılarımı sunarım.

Değerli milletvekilleri, denetim, Türkiye Büyük Millet Meclisinin anayasal hakkı ve görevidir; ancak, bugün bu görevimizi yerine getirirken, siyasi parti çıkarlarını aşan ve bütün ülkeyi ve milleti ilgilendiren çok önemli bir konuyu görüştüğümüzün bilinciyle, kendimize zarar, rakiplerimize hoşnutsuzluk verecek üslup ve tutumlardan özenle kaçınmamızın gerektiğinin de altını çizmek zorundayım; çünkü, amaç, geçmişi değiştirmek değil, amaç, geleceği şekillendirmektir.

Sayın milletvekilleri, hepimizin bildiği gibi, istikrar programları pek de hoş giden şeyler içermez. Ashında, bu programlar, geçmişteki savurganlığın bedelidir. İstikrar programlarının bankacılık sektörü üzerindeki etkilerine gelince, medyanın bazı kesimleri olayın daha çok polisiye ve sansasyon tarafı üzerinde dursalar da, bütün bu yaşananlar, bankacılığta pek de bilinmeyen şeyler değildir; çünkü, yüksek ve yapışkan enflasyon, her şeyi grileştirir, piyasaları bozar, piyasa davranışını değiştirir; bu ortamdan kurtulmak için sıkı istikrar programı izleyen her ülke, kısa süre içinde, öncelikle, mali sektöründe başlayan yangınla baş etmek ve mali piyasalarını yeniden yapılandırmak durumunda kalır. Bizim de, bunu, en kısa sürede yapmamız gerekiyordu ve öyle de yaptık; çünkü, küçülen mali piyasada Hazinenin payı artmıştı; devlet, toplam Türk Lirası kaynakların büyük bir kısmına talep yaratıyordu; kaynak yaratamayan bankalar ise, döviz üzerinden kaynak yaratmaya çalışıyorlar ve her geçen gün aldıkları kur riski artıyordu; ilaveten, sermaye yetersizliği sektörün en önemli sorunu olmaya devam ediyordu; öte yandan, sektörde birleşme ve sermaye artırımının teşvik

edilmesinde de geç kalınmıştı. Bu adım, ancak, bildiğiniz gibi, Vergi Kanununda yapılan son değişikliklerle atılabilmıştır.

Evet, özellikle, son üç yılda, bankacılık sektörünün yaşadığı oldukça sert iç ve dış şoklar istikrar programının etkileriyle birleşince, bazı bankaların bilançosu iflah olmaz şekilde bozulmuştur. Elbette, bu bankaların bazıları kötü niyetliydi; onlarla ilgili yapılması gerekenler zaten yapılmaktadır.

Bu arada, bir hususa daha dikkat çekmek istiyorum: Özellikle, değerli hatiplerin vurguladığı Etibankla ilgili bir konuyu dikkatlerinize sunmak istiyorum: Etibankla ilgili eleştiriler, açıkçası, oldukça haksız. Bakınız, Etibankla ilgili iki ihale yapılmış. İlk ihaleyi şöyle bir anlatmak istiyorum: Bu ihale, Refahiyol döneminde yapılmış. Bu ihalede, Doğan Kumaşçılık, 182 milyon dolarlık teklifle birinci gelmiş; ancak, hatalar zinciri burada başlamış. Zaten, batık olan Doğan Kumaşçılık, 750 000 dolar gibi çok düşük bir teminatla bu ihaleyi kazanmış ve bu ihalede, 181 milyon dolar teklifle ikinci gelen Diler Grubunun teklifi, siyasi nedenlerle, Özelleştirme Yüksek Kuruluna dahi sunulmamış; oysa, yapılması gereken, ortalama değer tespitinin üzerinde teklif veren ve ihalede ilk sıralamaya giren bir, iki ya da ilk üçe giren firmaların Özelleştirme Yüksek Kuruluna hep beraber sunulmasıdır. Üstelik, Hazineden görüş dahi alınmamış. Şayet, burada, Özelleştirme İdaresinin izlediği prosedür değiştirilmeseydi; Özelleştirme Yüksek Kuruluna birinci ve ikinci gelen bildirilecek, Doğan Kumaşçılık, 750 000 dolarlık teminatını yaktığı halde, o teminat Hazineye kalacak ve ikinci gelen Diler Grubu ihaleyi almış olacaktı; oysa, bu süreç, başında engellenmiştir, hata, burada başlamıştır.

Bundan sonra yapılan ikinci ihalede ise, bütün özelleştirme prosedürlerine uyulmuş, Hazineye gerekli başvurular yapılmış, gerekli sorular sorulmuş Hazineye ve Hazinesinin önerisiyle, İpek Grubunun sermayesini artırma, sermaye artırımını teşvik etme ve zorunlu olarak bir ortak bulma kararıyla beraber, hazine çekincelerini kaldırdığı durumda, Etibank, İpek Ortak Girişimcilik Grubuna verilmiştir. Şimdi, bu ihalede, herhangi bir yanlış, herhangi bir kötü niyet, kesinlikle, söz konusu değildir. Bu durumu belirttikten sonra, bugüne gelmek istiyorum.

Bu durumda yapılması gerekenle; bilançoları bozulan ve sistemin bütünü için yük haline gelen bazı bankaların, sistemin dışına çıkarılması, hemen fona alınması, tasfiye edilmesiydi ve bazı bankalara da yola devam izni verilmesiydi; bu yapılmıştır. Bir şeyin altını tekrar çizmek istiyorum, bugün yaşananlar bundan 15 yıl önce Amerika'da yaşanmıştır, 3 yıl önce Asya'da yaşanmıştır, bugün Güney Amerika'da yaşanmaktadır. Yani, aslında, çok da olağandışı, çok da şaşırtılacak durumlar değildir.

Sayın milletvekilleri, bugün bankacılık sektörünü sarmalayan kriz, her ne kadar bugünün krizi değilse de, sistemin yeniden yapılandırılması için gün, bugündür; ancak, asıl zorluğumuz, çoğu konuda kamu kesimi ve özel kesimle ilgili sorunları birbirine geçmiş şekilde incelemek, irdelemek durumunda kalmamızdır. Ekonomi içinde kamunun yıllardır azaltılamayan ağırlığı ne yazık ki, bunu zorunlu kılıyor; ama, son yıllarda buna bir başka ilginç ikilem daha eklenmiştir; reel kesim, mali kesim tartışması. Bir yanda bankacılık sisteminin kamu kâğıdı plasmanında odaklanan risk yönetimini ihmal eden kâr modeli ve aktif kalitesi sorununu önemsememesi, öte yandan, reel kesimin kaynak sorunu ve rekabetçilikten uzak yapısı, bu tartışmayı bir bilmeceye dönüştürmüştür. Kamu kesimi gibi hazır ve büyük bir pazar, işin gelir tarafını kolay çözümlейince, deyim yerindeyse, sistemi uyuşturmuştur; bir bütün olarak uyuşturmuştur. Bu durum iki önemli sonucu doğurmuştur:

Birincisi, kısa vadeli bir model, devamlı gibi algılanmış, gerçek bankacılığın gerekleri ve sistemin ana gündemi bir kenara itilmiştir.

İkincisi, sistem, olması gerekenin aksine, parayı reel sektörden kazanmadığı için, onun sorunlarını önemsememiştir. Kuşkusuz, böyle bir gelişmenin asıl suçlusu reel kesimin kendisi değilse de, böyle bir durumun asıl suçlusu kamu kesiminin borçlanma ihtiyacına fazla bağımlı olması ise de, mali sektör, reel sektörün uzun vadeli sağlığını düşünmemi konusunda ciddi bir hata işlemiştir.

Ne var ki, bütün bunlar, şu anda boy gösteren başka bir hatalı eğilimi haklı çıkarmıyor; bankacılık sistemini toptan karalayarak, imajını zedelemek. Sapla samanın karıştırılmasının belki de en önemli sonucu, yaşanan hengâmede bankacılık sektörünün ve bankacıların itibar ve güven kaybetmesidir. İtibarı yok olmuş bir bankacılık sektörü ekonomiye yarar sağlamaz, olsa olsa yük olur. Evet, bugün yaşadıklarımızın bize söylediği en önemli şey, bankacılık sistemi düzgün işleyemeyen bir ülkenin, ekonomisinin de düzgün işleyemeyeceğidir.

Sayın milletvekilleri, bu sektörde dedikodulara açık kapı bırakılmaz, bu sektörde küçük sızıntılar büyük gemileri batırabilir, bu sektördeki sıkıntı, ülkenin tümüne zarar verir. Bu sektörün ürünü, elle tutulur, gözle görüldür bir ürün olmadığından, çalışma tarzı ve sektördeki krizlerin sonuçları, kamuoyu ve medya tarafından pek iyi anlaşılmaz. Bu nedenle, bankacılık krizlerinin kötü sonuçları konusunda felaket senaryoları çok çabuk yaygınlaşır. Dolayısıyla, bankacılık sektöründeki sorunlar ve batışlar, tüm diğer sektörlerden daha fazla, devlet müdahalesini ve dramatik çözüm talebini gündeme getirir.

Sayın milletvekilleri, bir hususa daha işaret etmek istiyorum. Bizim gibi ülkelerde mali krizler, yapılması gerekenlerin zamanında yapılmamasından çıkar. Yapılması gerekenlerin ertelenmesi, ne zaman ki tahammül edilemeyecek bir birikimi oluşturur, işte o an, en ufak bir olay dahi mali piyasaların asabileşmesine yeter.

Evet, bugün bankacılık sektöründe sistemik bir salgın vakasıyla karşı karşıyayız. Bu sistemik salgın son yirmibeş yıldan beri devam etmektedir. Kamunun para piyasalarından aşırı miktarda kaynak çekmesi sonucu ortaya çıkan anormal reel faizler, tabii, bu hastalığı yaratan mikrop; hastalığın şiddeti ise hepimizin bildiği gibi, 1993 yılında çıkarılan 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle artmıştır ve mikrop, yüzde 100 mevduat güvencesiyle tüm vücuda yayılmıştır.

İBRAHİM YAŞAR DEDELEK (Eskişehir) - Sayın Başkan, başta siz konuşuyorsunuz, burası tabii ki konuşacak!

CENGİZ ALTINKAYA (Aydın) - Siz dahil kimse dinlemiyor.

NESRİN NAS (Devamla) - Değerli milletvekilleri, şimdi, size, 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle ilgili çok önemli olan ve bugünkü daha iyi anlamamıza neden olacak bazı hususların altını çizmek istiyorum.

Sayın milletvekilleri, bakın, bu kararnameyle, yasaya aykırı karar ve işlemlerin, bankanın iflasına veya yasanın 64 üncü maddesi kapsamına alınmasına neden olanların kişisel sorumlulukları kaldırılmıştır. Bu, çok ciddi bir geriye dönüştür.

Off-shore bankacılığı, Bankalar Yasasının çeşitli hükümleri dışına çıkarılmıştır. Bankaların, alacakları veya nakledecekleri her şube için ilgili bakanlıktan izin alma zorunluluğu kaldırılmış ve bir takvim yılı içerisinde, ancak 10'un üzerinde şube açılması durumunda, Hazine Müsteşarlığının izninin alınması hükme bağlanmıştır.

Bankalar Yasası hükümlerine aykırı hareket edenlerin işlerine derhal son verilmesi zorunluluğu kaldırılarak, bu kişilerin sadece imza yetkilerinin kaldırılması yükümlülüğe getirilmiştir.

Bir bankanın sermayesinin -bugün, hep konuştuğumuz şeyler buradan doğmuştur- yüzde 5 ve daha fazlasına sahip olan ortaklarına ve bunlarla dolaylı kredi kapsamına giren gerçek ve tüzel kişilere vereceği kredilerin, toplam kredilerin yüzde 5'ini aşamaması sınırlandırması kaldırılmıştır.

Bankanın kuruluşu için gerekli olan 100 ortağın bulunma zorunluluğu kaldırılmış, anonim şirketlerin kurulması için gerekli olan 5 ortak şartı yeterli görülmüştür. Böylelikle, aile şirketlerinin banka satın almaları, daha doğrusu küçük şirketlerin banka satın almaları mümkün kılınmıştır.

Evet, 1993 ve 1994 yılında, özellikle 1994 yılında, mali piyasalarda başlayan depresimin atlatılması için tasarruf mevduatının yüzde 100 garanti kapsamına alınmış olması, sektörün, risk yönetimi, aktif kalitesi, optimum kaynak maliyeti gibi temel gerekleri ihmal etmesinin yolunu açmıştır. Güvence sonrasında, bankalar, varlıklarının kalitesini önemsememişler ve son derece riskli projeler finanse edilmeye başlanmıştır ve çok daha önemlisi, sistemde ahlak riski olasılığı artmıştır; daha da önemlisi, sistemde, sektörde, haksız rekabete giden yollar açılmış ve haksız rekabetin olduğu yerde, kayırcılık, kayıtdışılık ve itibar zedeleyici unsurların bulunduğu unutulmuştur.

Sayın milletvekilleri, yüzde 100 mevduat güvencesi uzun süre kaldırılamamıştır. Kaldırılamamıştır; çünkü, yüzde 100 güvence, mali sektörün yapısını öylesine bozmuştur ki, kaldırılma tartışmaları dahi, sistemden para çıkışına yol açmıştır ve bıçak sırtı dengelere dayanan koalisyon hükümetleri ve azınlık hükümetleri, bunu göze alamamışlardır. Dolayısıyla, bugün yaşananlarda, hepimizin sorumluluğu vardır. Türkiye'de daha önce yüzde 100 olan mevduat devlet güvencesi, ancak bu yıl ortasından itibaren sınırlandırılmış bulunuyor.

Evet, 1994 yılı, Türkiye için bir dönüm noktasıdır. 1994 yılında, Türkiye, uluslararası piyasaların güvenini büyük ölçüde kaybetmiştir. 1995 seçimlerinin ortaya çıkardığı parçalı yapı ve siyasi ortamın gerginleşmesi ise, ekonominin yönünü bulmasını engellemiş; daha da kötüsü, uluslararası piyasa koşulları çok uygun olduğu halde, Türkiye, bu piyasaların dışında kalmıştır. Türkiye, bu yıllarda yoğun iç siyasi çekişmeleri yaşarken, dış dünyada olan bitenden habersiz bir şekilde, kendini 1997 global mali krizinin tam ortasında bulmuştur.

Sayın milletvekilleri, ekonominin bir bütün olarak sağlıklı bir yapıya oturtulması amacıyla mali piyasaların yeniden yapılandırılması için gün, bugündür. Yeter ki, sistemin yeniden yapılandırılması tartışmaları, ekonomik ve hukuk zeminine oturtulabilsin; tıpkı, bugün bir parçası olmak istediğimiz Batı'da olduğu gibi. Batı toplumlarında sistemin yasalar üzerine oturtulmuş olması, Batı'nın zenginliğinin esas nedenidir; çünkü, yasalar, oyunun kurallarını tarafsız ve kalıcı bir biçimde belirler, ayrıcalıkları kaldırır, adil bir iş ortamı oluşturur.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu da, zaten, bunun için oluşturulmuştur. Özellikle, denetleme ve gözetim işlevinin özerk kurumlar tarafından yerine getirilmesinin stand-by anlaşmasında yer alması, bize, bir anlamda, oyunun kuralları tarafsız ve kalıcı bir biçimde saptanmazsa, Türkiye'nin dış dünyada yalnızlığa itileceğinin de mesajıdır. Kurulun asli görevleri, sektörde gözetim ve denetim mekanizmalarını kurarak, bu mekanizmayı etkin bir biçimde işleterek, sektörün saydamlığını, dolayısıyla, vatandaşların sisteme güven duymasını sağlamaktır; yoksa, sanıldığı gibi ya da iddia edildiği gibi mali sektörde gözetim ve denetim, suç ve suçlu aramak ya da korkutmak için yapılmaz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu gensoru önergesinin esas konusu, özel bankaların içini boşaltılarak Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilmesi yoluyla Hazinesinin kayba uğratıldığı yolundaki inançtır. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, bildiğimiz anlamda bir fon değildir. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, aslında, bir risk sigortalama mekanizmasıdır. Fonda toplanan paraları,

bilançolarındaki mevduat büyüklüğüne göre bankalar öder. O para, zaten, bugünler için biriktirilmişdir. Fonda bugüne kadar toplanan paranın yeniden yapılandırma operasyonu için yetmediği durumda ne olacağı Bankalar Kanununun 12 nci maddesinde düzenlenmiştir. Bu takdirde, Fon İdaresi, kendi başına borçlanabileceği gibi, devlet iç borçlanma senedi de alabilir ya da Merkez Bankasından avans alabilir; ancak, her durumda, mutlaka, bütün bunları geri ödemek zorundadır. Geri ödemenin kaynağı ise, bankalardan ileride toplanacak olan sigorta primleridir. Ayrıca, Fon İdaresi isterse, bankalardan, gelecekteki sigorta primi ödemelerine mahsuben, bir önceki yıl ödedikleri sigorta primi toplamı kadar avans da alabilir.

Şimdi, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunda bugüne kadar birikmiş 3-4 milyar dolar var. Bunu, bankalarda mevduatı olanlar ödtüyor. Ayrıca, bu bankaların fiziki varlıkları, alacakları, ortak oldukları şirketler gibi zaman içinde değerlendirilecek aktifleri var ve zaman içinde, bu varlıkları, iştrakleri satılacak, alacaklarının birkısmı tahsil edilecek ve bütün bunlar gelir kaydedilecektir. Bu bankalardan bazılarının lisansları da zaman içinde başka kişi ve kurumlara ve iç veya dış alıcılara satılacak, bunun da bir geliri olacaktır. Tabii ki, 1994 krizinde Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu garantisi veren ve bunu bir türlü kaldıramayan devlet, o yükün artan kısmını üstlenmek zorunda kalacaktır. Dolayısıyla, bu bankaların yükü 2,5 - 3 milyar dolara inecektir, iddia edildiği gibi 10 - 15 milyar dolarda kalmayacaktır.

Kısaca, yükün bir kısmı mevduat sigortası nedeniyle mevduat sahipleri tarafından taşınır. Ayrıca, aktifler temizlendiği, varlık ve iştrakler satıldığı zaman da, bu yükün önemli bir kısmı ortadan kalkar. Ancak, bir şeye işaret etmek zorundayım. Bu bankaları Tasarruf Mevduat Sigorta Fonuna aldıktan sonra, mali yük ne kadar küçük olursa olsun, uzun süre taşımaya devam etmek doğru değildir. Çünkü, sonuçta bu krizin makro ekonomik etkileri baki kalır. Makro ekonomi de hepimizi etkiler, dolayısıyla sonuçta enflasyonist bir bedel ortaya çıkar ki, enflasyon da hepimizin ödeyeceği en kötü bedeldir.

Evet, ayrıca bir şey daha ilave etmek istiyorum. Bu işin yükü, henüz, gayri safi milli hâsılanın kaldırılabilir bir oranını teşkil ederken en az maliyetle çözülmür; aksi halde, tüm ekonomiyi peşinden sürükleyecek bir boyuta taşınır.

Ayrıca, kamu bankalarındaki 20 milyar doları aşan görev zararı, bazı özel bankaların içinin kötü niyetle boşaltılmasından daha da önemlidir. Bu nedenle, 20 milyar dolarlık görev zararının milli gelir hesabı içinde nasıl çözüleceğini bugünden tespit etmemiz gerekir.

Sayın milletvekilleri, bankacılık sisteminde olan biteni, sistemin kırılgan yapısını göz önüne alarak değerlendirmek zorundayız. Dedikoduların piyasaları çalkalamasına izin verirsek ve dedikodu ve gammazlamayı şeffaflık olarak algıyorsak, likidite sorunlarının beslediği kriz tüm ekonomiye yayılır; tıpkı geçen hafta yaşadığımız gibi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NESRİN NAS (Devamla) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun efendim.

NESRİN NAS (Devamla) - Aslında, geçen hafta, hiç olmaması gereken bir mali kriz çıktı. Aslında, yıl sonları, mali piyasalar hep çalkantılı olur. Yerliler, bilançolarını düzeltmeye, açık pozisyonlarını kapatmaya çalışırlar. Yabancılar ise, yıl sonlarında hesaplarını kapatıp, kârlarını ya da zararlarını realize ederler ve genellikle yılbaşında hesaplarını yeniden açarlar. Bu yıl, tatilin erken olması nedeniyle bu işlemler öne alındı; ancak, bu olağan süreç, son aylarda gündemin ekono-

mi dışına kayması, malî sektörün yeniden yapılanma ihtiyacıyla polisiye olayların iç içe girmesi ve yabancı yatırımcıların bu yıl yüksek petrol fiyatları nedeniyle düşük büyüme hızı realize eden gelişmekte olan piyasalardan memnun olmamaları nedeniyle; buna ilave olarak Arjantin'in kısa vadeli dış borçlarını nasıl finanse edeceği sorunu da bunun üzerine gelince, piyasalarda büyük bir depreme yol açtı.

Bu gelişmede, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun halen bankacılık sektörü reformuna gitmemize neden olan ana faktöre ilişkin somut bir eylem planı oluşturmamış olmasının da payı var.

Evet, bu kaosla yaşanan son hafta, mutlaka bize ders olmalı. Eğer, siyasetçisiyle, bankacısıyla, bürokratyyla, işadamlıyla, bundan bir ders çıkarabilirsek, Türkiye yolunda ilerler. Yok, eğer bir ders almazsak, 1998 Rusya krizinin öyküsüne göz atmakta büyük fayda var. O öykü, koca bir ülkenin, kaybolan güven nedeniyle, iki günde nasıl battığının öyküsüdür. Bu tür süreçler, bir defa başlayınca durdurmak çok zordur ve piyasanın sopası hemen devreye girer.

Piyasa kredibilitesi, çok zor bir kavramdır; çok büyük maliyetler ve uzun çabalarla kazanılır ve 1 dakikada kaybedilir. Son bir aydır, hem içeride hem başta Avrupa Birliği ile olan ilişkiler olmak üzere, dış dünyada yaşadıklarımızı şöyle bir düşünersek, Türkiye'ye kredi veren kurumların Türkiye'ye nasıl baktığını daha iyi anlarız. "Bir an önce paramızı alıp gidelim" diyorlar ve öyle de yapıyorlar. Bu kaybın maliyeti de, düşük ve sabit gelirli kesime çıkıyor.

Son bir şey ilave etmek istiyorum Sayın Başkan. Bakınız, devletin 2001 yılında ödeyeceği faizler, 2000 yılında ödeyeceği faizlerin tam 20 milyar dolar altındadır. Eğer, programı, piyasalarda son yaşanan kaos öncesi gibi devam ettirebilirsek, izleyebilirsek, bu 20 milyar dolar halkın cebinde kalacak; yok, yine, eski kaos günlerine dönersek, bu 20 milyar doları kaybettiğimiz gibi, bir o kadarını daha ödemek durumunda kalacağız ve Türk Milleti olarak büyük fedakârlıklarla yürüttüğümüz enflasyon mücadelesi de rafa kaldırılacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu nedenle, bu gensoru önergesi üzerinde konuşmanın bile büyük bir maliyeti olduğu inancıyla, Anavatan Partisi Grubu olarak, gensoruyu desteklemeyeceğimizi belirtir; Yüce Meclise saygılarımı arz ederim. (ANAP, DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Nas.

Şimdi, söz sırası, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili Hatay Milletvekili Sayın Mehmet Şandır'da; buyurun. (MHP ve DSP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA MEHMET ŞANDIR (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sivas Milletvekili Sayın Abdülâtilif Şener ve 67 arkadaşımın, özel bankaların içinin boşaltılarak Hazinesin ekonomik kayba uğratılmasında kusurları bulunduğu iddiasıyla, Başbakan Sayın Bülent Ecevit ve Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında, Anayasanın 99 uncu ve İhtisâsın 106 ncı maddeleri uyarınca bir gensoru açılmasına ilişkin önergesi üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım; Muhterem Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, önerge sahipleri, özette şu iddialarda bulunmaktadır: "Türkiye, bir süreden beri, sayıları 10'u bulan bazı özel bankaların içinin boşaltılması şokunu yaşamaktadır. Bu bankalarla ilgili açıklanan rakamlar, ortaya atılan iddialar, olaya karışanların kimlikleri, bu şokun etkisini daha da artırmaktadır. Hükümet, gerekli tedbirleri almayarak, bu soyguna göz yummuştur. Hükümetin bu soygunda ağır kusuru, vurdumduymazlığı ve umursamazlığı vardır. Bu soygunlar, mahiyeti itibarıyla kısa sürede gerçekleştirilemeyecek kadar büyük ve hükümet, bilerek ve isteyerek bu soygunlara göz yummuştur, gereken tedbirleri almamıştır"

Bir iktidar partisi milletvekili olarak, muhalefetin iddialarını tekrarlamak çok hoş değil; ama, dikkatinize ve kamuoyunun dikkatine, bu iddialarda haklılık var mıdır, doğruluk var mıdır diye arz etmek için bunları söyledim.

Gerçekten hükümet, isteyerek ve bilerek soyguna göz mü yummaktadır?

NEVZAT YALÇINTAŞ (İstanbul) - Öyle bir iddia yok...

MEHMET ŞANDIR (Devamla) - Bu konuyu burada görüşeceğiz, konuşacağız.

Değerli milletvekilleri, gerçekten, ülkemizde mali sektörde büyük bir kriz yaşanmaktadır. Yaşanan bu krizin analizinin tüm yönleriyle ve zaman derinliği içerisinde doğru yapılması gerekmektedir; çünkü, bankacılık sektöründe yaşanan kriz, ekonomik ve sosyal hayatı da etkileyecek mahiyettedir. Dolayısıyla, bu gensoruyla iddia edilenlerin ötesinde, bugün ülkemizin yaşadığı ekonomik krizin bütünü üzerinde, Milliyetçi Hareket Partisi Grubunun genel bir değerlendirmesini sunacağım.

Türkiye'de, ister siyasi ister ekonomik alanda olsun, yaşanan bellibaşlı krizlerin geri planında yatan sebeplere dikkatlice bakmak gerekmektedir. Siyasî ve ekonomik aktörler, belirli özen ve duyarlılıkla hareket etmedikleri takdirde, sorunların doğması ve büyümesi kaçınılmaz olmaktadır. Aynı şekilde, sorunlara yerinde ve zamanında müdahaleler yapılamadığı takdirde, krizlerin ortaya çıktığı bilinmektedir.

Geçtiğimiz günler içerisinde meydana gelen ve piyasaları sarsıp mali dengeleri altüst eden sıkıntıların sebebi bir tane değildir. Zaten herhangi bir sosyoekonomik sorunu tek bir sebeple izah etmek yanlış olacaktır. Yaşadığımız kriz, Türk ekonomisi açısından yeni bir olgu da değildir. Benzeri krizler, zaman zaman, birçok faktörün birleşmesi olarak ortaya çıkabilmektedir.

Son mali krizin kökeninde, hem psikolojik hem de teknik sebepler yatmaktadır. Yaz aylarından itibaren bazı çevreler tarafından dile getirilen, sonbahara yönelik kriz beklentisinin, zamanla ekonomik bünyeyi hassas hale getirdiğine şüphe yoktur. Dikkatsiz ve sorumsuz bazı çevreler, farklı amaçlar ve çıkarlar uğruna, çeşitli spekülasyonlar yaparak, âdeta, yangına körükle gitmişlerdir. Kasım ayı içinde, bazı yabancı sermaye unsurlarının, çeşitli saiklerle, yüklü miktarlarda dövizli yurt dışına çıkarması başka dinamiklerle de örtüşerek, krizin kartopu gibi büyümesine yol açmıştır. Diğer bir deyişle, kriz, büyük ölçüde, küresel sermayenin ani hareketliliğiyle, olumsuz beklenti ve spekülasyonların birbirini besleyerek paniğe dönüşmesinden kaynaklanmaktadır.

Bunları ifade ederken, krizi, sadece dışsal ve psikolojik faktörlerle izah etmeye çalıştığımız düşünülmemelidir. Hiç şüphesiz, özelleştirme uygulamalarında yaşanan aksaklıklar, bankacılık alanında ortaya çıkan sorunlar krizin yaygınlaşmasını kolaylaştırmıştır. Bankacılık sistemini sağlıklı bir yapıya kavuşturma çabalarının devam etmesi, bu alanda meydana çıkan soygunların yarattığı hayal kırıklıkları, güvensizlik sendromunu doğurmuştur. Bankacılık sistemindeki açık pozisyonların yüksek meblağlara tırmanması ve mali sistemin yarısına yaklaşan bir büyüklükteki tutarın, çeşitli şekillerde ve zamanlarda hortumlanmış olması, tablonun ne kadar vahim bir hale geldiğini çarpıcı biçimde ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, yapısal reformlar noktasında yaşanan gecikmeler de olumsuz gidişatın frenlenmesini zorlaştırmıştır.

Bu süreçte dikkat çeken esas noktalardan biri, reel ekonomik büyüme ile mali piyasalarda ortaya çıkan krizlerin oluşturduğu çelişki durumudur. Hükümetimizin sürdürmekte olduğu istikrar programının ortaya koyduğu gelişmeler ve makro ekonomik göstergeler, ekonominin sağlıklı bir eğilimi sürdürdüğünü göstermektedir.

2000 yılının ilk ve ikinci çeyreğinde sırasıyla yüzde 5,5; yüzde 6 oranlarında kaydedilen gayri safi yurtiçi hâsıladaki artış, üçüncü çeyreğinde yüzde 7,4 olmuştur. Yine, aynı dönemlerde gayri safi millî hâsıladaki sırasıyla yüzde 4,1; 4,6 ve 6,9 oranlarında artışların kaydedilmiş olması, reel sektördeki sağlıklı gelişmelerin önemli işaretleridir. Görüldüğü gibi, 2000 yılının ilk dokuz ayında gayri safi yurtiçi hâsıladaki yüzde 6,5; gayri safi millî hâsıladaki yüzde 5,4 büyüme sağlanmıştır.

Bunlara ilave edilmesi gereken bir diğer önemli gösterge de enflasyonla mücadelede elde edilen neticelerdir. Bilindiği gibi, Türkiye, yaklaşık çeyrek asırdır süren ve bir türlü önlenemeyen enflasyona karşı ilk defa bu yıl başarılı ve kararlı bir mücadele ortaya koymuştur. Bu başarının, en son açıklanan kasım ayı enflasyon rakamlarında da sürdüğü görülmektedir. Bugün, kasım ayı sonu itibarıyla, ülkemizde enflasyon oranlarının onbir ay sonunda TEFE'de yüzde 30,2; TÜFE'de yüzde 35,7 olarak gerçekleşmiş olması, makroekonomik politikaların başarısının açık ifadesi durumundadır.

Burada bir hususu tekrar vurgulamak istiyorum. Ekonominin makro büyüklükleri ile malî piyasalarda son iki haftada yaşanan gelişmeler arasında açık bir çelişki bulunmaktadır. Bu çelişki, malî piyasaların, bankacılık sektörünün sağlıksız bir yapı içinde gelişmiş olmasıyla ve spekülasyonlara açık zayıf yapısıyla ilgilidir. Dolayısıyla, Türk ekonomisi, bu spekülasyonları aşacak sağlam bir üretim yapısını ve istikrarı sağlayacak sağlıklı politikaları sürdürdüğü müddetçe bu çelişkiyi aşacak performansı ortaya koyacaktır. Türk ekonomisi, bugün bu güçtedir; bunu önleyecek hiçbir engel ve gerekçe olamaz. Bugün yaşanan gelişmeler, istikrar politikasının yapısal reform politikasıyla daha etkin hale getirilmesinin gereğini ortaya koymaktadır. Öntümüzdeki görev, bu etkinliği artırarak, ekonomideki kısa süreli bu dalgalanmaları aşarak, Türkiye'yi başarıya taşımaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yaşanan malî kriz, tabii ki çok önemlidir ve bazı açılardan öğretici dersler de içermektedir; ama, kim ne derse desin, geçen hafta içinde akıl almaz düzeylere çıkan faiz oranlarını mazur gösterecek deliller çok mevcut değildir. Sizlerin ve kamuoyunun dikkatlerini bu noktaya da çekmek istiyorum. Hükûmete ve ekonomimize haksızlık etmekten kaçınmak lazımdır.

Bu kritik dönemde, muhalefet partilerinin yöneticileri de iyi bir sınav verememişlerdir. Maalesef, ülke, kritik bir dönemeçteyken, hükûmete yardımcı olup, ekonomik unsurları motive etmeyi tercih etmemişlerdir; bilakis, genellikle felaket tellallığını çağrıştıran açıklamalar yapmayı tercih etmişlerdir. Tabii, bu çarpık ve çıkarıcı yaklaşımların, sadece ülkemize değil, kendilerine de bir faydası olmayacaktır.

Bir başka dikkat çekici nokta, bilinmelidir ki, milletimiz, durumdan vazife çıkarıcıları ödüllendirmek değil, cezalandırmaktadır.

Değerli milletvekilleri, malî sektörün ve bankacılık sistemimizin ulaştığı bugünleri, sonuçları doğru algılayabilmek için, özellikle 1980 yılından bu yana dünya ve Türkiye ekonomisinde yaşanan değişimleri hatırlatarak konuşmamı devam ettirmek istiyorum.

1960 yılında başlayan karma ekonomik sistem, ülkemizi büyütememiş, toplumun beklentilerini karşılayamamıştır. Bu yıllarda yaşanan yoğun toplumsal çalkantılar, siyasî istikrarsızlıkları ve 1980 ihtilalini getirmiştir. Yeniden serbest piyasa ekonomisine dönülmesi kararı, yeterince doğru tanzim edilmemiş, ortaya çıkan birçok düzensizlikler, geçici, yeterli olmayan tedbirler ve hukukî düzenlemelerle geçiştirilmiştir. Dünyanın gelişmiş ülkelerinde yaşanan hızlı değişimler, ekonomik ilişkilerin artması, teknolojideki gelişmeler, bilginin ve sermayenin hızlı hareketi, sanayileşme ve

kentlilik kültürünün gelişmesi, bireylerin ekonomik hayata daha çok katılmaları, kısacası küreselleşme dediğimiz olguya, gelişmekte olan ülkeler ayak uyduramamıştır..

Yeni gelişmelere ayak uydurmak arzusu ve geç kalmak korkusuyla birçok ülke, ekonomik altyapı ve yeni kültürlü yerleştirmeden, yukarıdan aşağı bürokratik yönlendirmelerle değişen depresyonları yaşamıştır. Bu ülkelerde yüksek düzeyde kamu kesimi açıkları, yüksek enflasyon, maliyeti yüksek borçlanmalar, bilgi üretmeyen, kullanamayan, uluslararası sistemle entegre olmayan, üretim yapılarını rekabete uygun standarda getiremeyen ve maalesef, tasarruf kültürünü geliştiremeyen tüketim toplumları haline gelmiş, devleti yönetenler ve aydınlar ise, muhtemel geleceği görebilme ferasetini gösterip gerekli tedbirleri alamamışlardır.

Gelişmekte olan ülkeler, uluslararası finansın insafına ve inisiyatifine terk edilmiştir. Yeni dünya düzeni denilen bu süreçte ekonomik aktörler, uluslararası siyasetin emrinde satranç tahtasında tarihin sonunu oynanmaya başlamışlardır.

Sonuçta, içdengesizlikler, dışticaret ve sermaye hareketleri yoluyla küresel siyasetin elinde Türkiye, bildiğinizce, kısaca alınmıştır. Avrupa Birliği tarafından dayatılan Kıbrıs şartı, Ege şartı, Kürt kimliği şartı bundan başkası değildir. "Ver Kıbrıs'ı al parayı", "ver güneydoğuyu al krediyi", küreselleşmenin yeni dünya düzeni budur. Unutmayalım, tarihin tüm dönemlerinde, Anadolu'da egemen yaşamak ve Türk olmak zor olmuştur. Tarihte de böyle olmuştur. Lütfen, 30 Mart 1856 tarihli Paris Antlaşmasını ve ondan önceki, Islahat Fermanını bir daha okuyunuz, inanıyorum ki, bugünlerin izdüşümlerini göreceksiniz.

Bankacılık krizinin bütünü ve global boyutu budur.

1990'lı yıllarda yapılması gereken istikamet düzeltme operasyonu da, maalesef, yanlış yönde yapılmıştır. 1991 seçimleriyle oluşan yeni siyaset anlayışı, 1994 krizine ulaşmıştır. Alınması gereken tedbirler alınmayınca, maalesef, bugünlere ulaşmıştır. Bugün dündür, yarının bugün olmasını istemiyorsak, tedbir almak mecburiyetindeyiz. Bankacılık sektöründe mevzuat düzenleme ve uygulamalarını doğru tespit etmeliyiz ki, bugün yapılanların önemi tam anlaşılabilirsin.

Bugünkü krizin sebebi gibi göstermemiz gereken 1994 krizinin hazırlayıcı sebepleri ve sonuçları kısaca şunlardır: 1994 yılında yaşanan krizde enflasyon yüzde 157'ye, kısa vadeli faiz oranları yüzde 400'e ulaşmış, Türk Lirası döviz karşısında yüzde 162 oranında devalüe edilmiştir. Mali sistem çökmüş, bankacılık sistemi hızla, ranta dayalı bir işleyişe dönmüştür. Bu dönemde ülkeyi "rantyeciler" ile "sizi gidi rantyeciler" yönetmektedir. Açık pozisyon çalışan bankalar büyük zararlar etmiş, 3 adet banka batmıştır. 50 000 kişiyi aşan mevduat sahibi zarar görmüştür. Bankacılık sistemine yurt içinde ve yurt dışında güven kalmamış, panik, mevduata yüzde 100 devlet güvencesi verilerek durdurulmuştur. Soygun dönemi, soygun düzeni böylece başlamıştır. Bankacılık alanındaki sorunların temeli böylece atılmış olmaktadır. Denilmektedir ki, Türkiye'deki soygun sistemi tohumları 1980'li yılların sonunda ekilmeye başlanmış, 512 ve 538 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamelerle hukukî dayanağını ve maalesef, siyasî koruyucusunu da bulmuştur.

Bu yeni uygulamayla, 3182 sayılı Bankalar Kanununa aykırı karar ve işlemler sonucunda, bankayı iflas ettirenin veya yasanın 64 üncü madde kapsamına alınmasına sebep olanın kişisel sorumlulukları kaldırılmıştır. Banka batırmak artık serbesttir. Profesyonel banka hortumlayıcılar yetişmiştir. Siyasî koruma en yüksek yerden yapılmaktadır. Bu yeni düzenlemeyle off-shore bankacılık serbest bırakılmıştır. Bankalar Yasasına aykırı hareket edenlerin derhal işine son verilmesine, artık, gerek görülmemiştir. Artık, bankalar ortaklarına kredi verebilirler, yüzde 5'lik sınırlamaya uyulmayacaktır. Yılda 10 adet şubeyi hiç haber vermeden, izin almadan açabileceklerdir.

Banka kurmak için 100 ortağa artık ihtiyaç yok, 5 kişi yeter. Bahçıvanımız, kapıcıınız, sekreteriniz banka kurucusu olabilir. Banka genel kurulunda Hazine temsilcisi bulundurma zorunluluğu, kredi komitesi kurulması mecburiyeti kaldırılmıştır. Daha sonra da, Anayasa Mahkemesi tarafından bazı maddeleri iptal edilen, çıkarılması gereken yönetmelikleri çıkarılmayan 512 ve 538 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameler, bankacılık sektörümüzün ölümlerini ilanları olmuşturlardır.

512 ve 538 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnameleri tanzim eden ve uygulayan siyasetçiler kimlerdir? Bunları, bankacılıkta reform olarak ilan edenler kimlerdir? Bu kanun hükmündeki kararnamelerin Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği maddeleri ve bir türlü çıkarılmayan yönetmelikler sonucunda bankacılık sektörü her türlü soyguna açık bırakılmıştır. Ekonomik, siyasi ve sosyal hayatımızın felç olmasına sebep olunmuştur. Bu durum, 18 Haziran 1999 tarihine kadar sürmüştür. Henüz daha güvenoyu almamış 57 nci cumhuriyet hükümeti ve 21 inci Dönem milletvekilleri olarak sizler, iktidarıyla muhalefetiyle tüm Büyük Millet Meclisi, bu ayaıptan ülkemizi kurtarmıştır; Bankalar Kanununu çıkarmıştır.

Şimdi, burada sormak gerekmektedir; 1994-2000, bu süre içerisinde sizler nerelerdeydiniz; bu ülkede değil miydiniz? Bu ülkeyi yönetmediniz mi; Başbakanlık, Maliye Bakanlıkları, devlet bakanlıkları yapmadınız mı? Sormak gerekir, gerçekten, bugünler, yalnız bugünün eseri midir; dünden hiç kusur yok mudur? Elimizi vicdanımıza koyup, ülkemizi, milletimizi geleceğimizi düşünerek ülkeye zarar verecek tavır ve davranışlar içerisinde olmak, sorumlu siyaset, hele sorumlu muhalefet değildir. (MHP ve DSP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA ÖRS (Burdur) - Son dört senedir neredeydiniz?!

MEHMET ŞANDIR (Devamla) _ 18 Haziran...

MUSTAFA ÖRS (Burdur) - 1994'ü bırak...

MEHMET ŞANDIR (Devamla) - Önce suçlayanlar sizlersiniz...

MUSTAFA ÖRS (Burdur) - Dört senedir hükümetteydiniz...

MEHMET ŞANDIR (Devamla) - Önce kendinizin hesabını vereceksiniz.

BAŞKAN - Efendim, karşılıklı konuşmayalım.

MEHMET ŞANDIR (Devamla) - Elinizi vicdanınıza koyacaksınız, önce kendinizi sorgulayacaksınız.

MUSTAFA ÖRS (Burdur) - Bizde herkes vicdanlı!..

MEHMET ŞANDIR (Devamla) - Kendinizin savcısı, karşınızdakinin avukatı olmak erdemlilik; bunu sizden beklemek bu milletin hakkıdır. (MHP ve DYP sıralarından alkışlar)

18 Haziran 1999 tarihinde, 4389 sayılı Bankalar Kanunu çıkarılmıştır.

BAŞKAN - Sayın Şandır, toparlıyorsunuz değil mi efendim.

MEHMET ŞANDIR (Devamla) - Lütfen, 2 dakika istiyorum Sayın Başkanım.

Böylece, devletin, kanunla ve devleti yönetenler tarafından talan edilmesi ayıbı ortadan kaldırılmıştır. Bu şeref, 57 nci cumhuriyet hükümetine ve siz milletvekillerine aittir. Hükümetimiz, bankacılık konusunda, yapılması gereken ne varsa onu yapmıştır. 4389 sayılı Yasayı çıkarmış, bankacılık, siyasetin müdahalelerinden kurtarılmıştır. 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Yasası çıkarılmıştır; suçlular artık cezalandırılmaktadır. 4491 sayılı Yasayla, eksiklikler tamamlanmış, kişisel sorumluluk ilkesi getirilmiş, üst kurul güçlendirilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun efendim.

Toparlıyorsunuz herhalde; 1 dakikada toparlarsınız.

MEHMET ŞANDIR (Devamla) - 2 dakika...

BAŞKAN - Pazarlık etmeyin...

Buyurun efendim.

MEHMET ŞANDIR (Devamla) - 4604 ve 4603 sayılı Kanunlarla, Vakıflar Bankasının hemen, Ziraat ve Halk Bankalarının yeniden yapılandırılarak özelleştirilmesi kanunlaştırılmış, fondaki bankaların veya zor duruma düşecek bankaların birleşmesine kolaylıklar sağlayan kanunî düzenlemeler yapılmıştır.

Değerli milletvekilleri, 57 nci cumhuriyet hükümeti, bankacılık ve mali piyasalarla ilgili yapılması gerekenleri yapmıştır; yılların ihmali, eksikliğini, soygununu durdurmuştur. Bu, sizlerin katkılarıyla yapılmıştır. Bugün yapılanların sonuçlarını ileride göreceğiz. Ümit ediyorum, 21 inci Yüzyılın başlangıcında, Büyük Türk Milleti bir şeyi değiştirmiştir; inşallah, her şey değişecek, güzel günler gelecektir.

Sayın Başbakan ve kabine üyesi bakanları, bilerek ve isteyerek soyguna göz yummakla suçlamak, haksızlık olmuştur. Böyle bir suçlamayı, Milliyetçi Hareket Partisi olarak kabul edemeyiz. Bu hükümet, geçmişin tüm olumsuzluklarının önünü kesmek için yapılması gereken neyse onu yapmaktadır. Milliyetçi Hareket Partisini, iktidar ortağı olmanın nezaketi ve koalisyon hukukuna saygı göstermenin gereği olarak, soygunlara göz yummakla hiç kimse suçlayamaz.

Değerli milletvekilleri, bankacılık sektörü güvene dayalı işlemektedir, gerekli düzenlemeler yapılmıştır; yanlış yapanlarla ilgili operasyonlar ve yargılamalar devam etmektedir. Nereye kadar, kime kadar ulaşırsa ulaşsın, sonuna kadar gidilmesi kararı ve emri, tüm siyasî irade tarafından toplum önünde taahhüt edilmiştir, ifade edilmiştir. Hükümetimiz, görevinin başındadır, meseleye hâkimdir. Ekonomik istikrar programı aksamadan devam edecektir. En büyük soygun vasıtası olan enflasyon düşürülecek, ekonomik dengeler sağlanacaktır.

Biz, inanıyoruz ki, Türkiye, 2023 yılında, cumhuriyetimizin 100 üncü yılında, bölgesinde lider ülke olacaktır. Buna bütün yüreğimizle inanıyoruz. Buna katkı yapmaya ve bu şerefi paylaşmaya hepimizi davet ediyorum.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak, bu inançlarla, hükümetimizi yürekten kutluyor, gen-soru öngergesinin görüşmelerinin tamamlanacağına ve devamının gerekli olmadığına inanıyoruz. Hepinizi, Muhterem Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (MHP, DSP ve ANAP sıralarından alkışlar)

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun efendim...

Efendim, sesiniz çıkmıyor...

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Efendim, bedenizin sesi çıkar, inayeti Hakla, üzülmeyiniz!..

BAŞKAN - Evvel Allah...

Buyurun efendim...

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Efendim, Sayın Şandır bir sual tevcih etti bendenize "1990'dan beri neredeydiniz" dedi. İzin vererseniz...

BAŞKAN - Size demedi efendim öyle bir şey...

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Tabii, tabii efendim... Kendisinden önceki konuşmacıyım efendim... Kendisinden önceki konuşmacıyım Sayın Başkan...

BAŞKAN - Hayır... Kendilerinden önceki konuşmacı Sayın Nas efendim.

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Efendim, kідeme itibar olur...

BAŞKAN - Sayın Başkan, müsaade eder misiniz...

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Bir hususu arz edeyim efendim... Bilgilendirmek açısından...

BAŞKAN - Çok kısa, lütfen...

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Çok kısa efendim...

BAŞKAN - Biliyorsunuz, mübarek ramazan, iftara da geliyoruz...

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Tabii efendim, Allah kabul eylesin...

BAŞKAN - Amin...

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Şimdi, değerli grup başkanvekilim merak buyurdular, ben arz edeyim, orada da arz etmişim.

9 Haziran 1999'da kanun görüşülürken yol göstermişiz; 3 Kasım 1999'da gündem dışı konuşmayla, hükümete bu bankalar, özelleştirmeler konusunda yol göstermişiz; 3 Aralık 1999'da, yine, Bankalar Kanununda, Plan ve Bütçe Komisyonunda yol göstermişiz. Soru önergesi vermişiz ve 27.12.1999'da gensoru önergesi vermişiz, arizamik bütün meseleyi ortaya koymuşuz ve genel görüşme önergesi vermişiz Haziran 2000'de, bundan bir ay kadar önce burada konuşuldu tartışıldı, şimdi, bir de gensoru verdik. Bilmem anlaşılıyor mu nerede olduğumuz. İşte, muhalefet bunlarla buradaydı, başka türlü muhalefet yolumuz da yok. Kürsüde sordum; legal bir muhalefet nasıl muhalefet yapabilir diye. Biz buradaydık efendim.

Teşekkür ediyorum. (MHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, lütfedin... Rica ederim... İstirham ederim arkadaşlarım... Bir konuşmacı daha çıkarabilirsek, ara vereceğiz sonra; malumunuz, iftar vakti.

Şimdi, Doğru Yol Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Sayın Oğuz Tezmen konuşacaklardır.

Buyurun. (DYP sıralarından alkışlar)

Konuşma süreniz 20 dakikadır.

DYP GRUBU ADINA OĞUZ TEZMEN (Bursa) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 7 Kasım günü, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Fona alınan 10 adet bankayla ilgili olarak bir genel görüşme açılması talebini tartıştı. O tarihte, Fona alınan bankalar içinde birkaç tanesinin özellikle, içinin boşaltıldığına ilişkin çok inandırıcı veriler kamuoyuna yayılmıştı ve Fona alınan bu bankaların yarattığı açığın ilk etapta 6,1 milyar dolar olduğu -Hazine, kâğıt vererek bunu karşılamaya çalıştı- ama, bir süre içinde, faaliyetleri sürdüğü için, faaliyette buldukları her süre zarfında yeni zararlar ürettiği, dolayısıyla, bunun, bankaların özellikle alacaklarının, aktiflerinin, pasiflerinin yeniden değerlendirilmesi ve bu konudaki işlemler sırasında bu zararın en az 10 milyar dolara çıkacağı anlaşıldı. Burada, banka soyanlar yanında, hortumlayanlar yanında, bu olaya seyirci kalan ya da fiilleriyle bu olayı kolaylaştıran kişilerin de ortaya çıkarılması, bunların da, bu Meclis tarafından tartışılarak, sorumlularının belirlenmesi istenmişti ve o tarihte, bu yaklaşım iktidar partilerinin oylarıyla reddedildi; denildi ki: "Bu konuda Meclisin tartışmasına gerek yoktur." Aslında, o tarihte, biz, bu konuyu tartışmaya başlasaydık, belki, bugün, yaşadığımız kriz bu noktalara

gelmeyebilirdi. Türkiye, aslında, hataları tartışmadığı için, Meclis çok önemli konuları ele almadığı için, kendi kendini tekrarlayan krizlere giriyor.

Bu olay, banka boşaltma olayı, siyasi sorumluları olmadan, bürokratik sorumluları olmadan mümkün olmayan bir faaliyettir. O zaman, yapılması gereken neydi; bu Meclisin, banka soyanlara yardım edenleri ya da fiilleriyle bunu kolaylaştıranları ortaya çıkarmak için aktif girişimlerde bulunması gerekirdi. (DYP sıralarından alkışlar) Biz ne yaptık; dedik ki, buna ihtiyaç yoktur; örtük. Sonra ne oldu; bugün içinde yaşadığımız kriz...

Ben, şundan endişe ediyorum: Faaliyette bulunan 80 bankanın, belki, en az yarısı, çok kısa süre içerisinde, yine riske girecek, belki çoğunun fona alınması, belki de konsolidasyonu gündeme gelecek -bugün yarın açıklanacak kararlar var- ondan sonra biz, 40 bankanın sorunlarını tartışmak için bir daha toplanacağız burada. Bunlardan ders almaktan, bu konuda inisiyatif almaktan niçin kaçınıyor?

Aslında, bunlar, belki normal, bizim için sürpriz değil; çünkü, hükümet, bürokrasiyi kontrol eden, bürokrasiyi yöneten bir hükümet değil, bürokrasinin emrine girmiş bir hükümettir. Hükümet bürokrasiyi yönetmiyor, bürokrasi hükümeti yönetiyor. (DYP ve FP sıralarından alkışlar)

Bu yaklaşım, artık, bizim dile getirdiğimiz bir olay değil; Türkiye'nin her tarafında yaşayan insanlar tarafından dile getiriliyor. Lütfen, bu demokratik rejim işleyecekse, Meclis inisiyatif alıp, herkesin yakasına yapışması lazım; sorumlusu kimse, hepsini teker teker çıkartıp, kamuoyuna teşhir etmesi ve gereğini de yapması lazım. Yoksa, örtük bir yere varmamız mümkün değil arkadaşlar. (DYP sıralarından alkışlar, MHP sıralarından gürültüler)

Dinle, dinle...

Bakın, bugün, bu banka olayları, Türkiye'de herkesi ciddi biçimde huzursuz ediyor; 65 milyon insan, her gün, bu banka hortumlamalarını, banka soygunculuğu olaylarını tartışıyor. Banka soygunculuğu olaylarını tartışan bu 65 milyon insan, kendi fakirleşmelerinin nedenini, devletin yatırım yapamamasının nedenini, gelirlerinin her geçen gün kaybolmasının nedenini, bu banka soyguncularına ve bunlara göz yumanlara bağlıyor. O zaman, bunları sorgulayacak, bunların hesabını soracak, Meclisten daha büyük bir otorite, daha büyük bir idare var mı; yok. O zaman, niçin bundan kaçınıldı?

Bakın, bu süreç, aslında, Türk ekonomisini ciddi krize götürüyor. Bakın, gerçekten, yüzde 1 700 oranında faizler ödeniyor, yüzde 500-600'lerle repolar yapılıyor; bu krizin vahametini daha idrak etmemiş gibi görünüyorsunuz... Bu bankalar, bunu nasıl ödeyecekler?.. Bu yüzde 1 700 faizle kredi alan kurumlar, finans kuruluşları bunun altından nasıl kalkacaklar; kalkamayacaklar. Sonunda ne olacak; bu 10 taneye belki bir 20 tane, 30 tane, 40 tane eklenecek; tüm finans sektörü çökmeye başlamış durumda.

Bakın, biraz önce Standard and Poor's'tan gelen bir not var. Standard and Poor's, Türkiye'nin notunu olumludan durağana çevirdi; yani, sınıf düşürdü Türkiye'ye. Standard and Poor's, açıklamasında, likidite krizinin henüz yeni olduğunu ve bankacılık sistemindeki sorunun boyutlarını, bu sorunlarla mücadelenin maliyetini ve ekonominin tamamına verebileceği zararını tahmin etmek için çok erken olduğunu dile getiriyor.

Arkadaşlar, krizi, böyle üç beş kişinin dedikodusuna bağlayarak kendinizi ve milleti yanıltmayın. (DYP sıralarından alkışlar) Dedikoduyla falan kriz olmaz. Kriz, inandırıcı boyutları varsa, sistemde, reel ekonomide ciddi sorunlar varsa o zaman dedikodu değil, birtakım şeylerin artık yavaş yavaş söylenmeye başlaması ve arkasından da krizin vurmasıyla hayata geçer.

Bakın, niçin bu krize girdik, niçin bu bankacılık sistemi sıkıntıya girdi; en azından buna bir bakalım, ne oluyor ne bitiyor ülkede. Ne olup bittiğini görmek için şuna bakmak lazım: Türkiye'nin dışticaret açığı 25 milyar dolarlara gidiyor; yani, siz düşünün ki, ithalatınız ihracatınızdan 25 milyar dolar daha fazla. Bunun ötesinde, dış cari işlemler açığınız 10 milyar doları buluyor. Şimdi, düşünün, bu açığı nasıl kapatacaksınız; bu açığı kapatmak için ya orta ve uzun vadeli yabancı sermayenin ekonomiye girmesi gerekir -bu geliyor mu; girmiyor, girmek bir kenara 2000 yılında Türkiye'den ciddi ölçüde dışarıya sermaye kaçmıştır- peki, yabancı sermaye girmiyor, başka ne oluyor; özelleştirme yapılabiliyor mu; Türkiye belki dışarıya, kurumlarının özelleştirmesini yaparak, oradan da gelir sağlayarak bunu finansa edebilirdi; ama, bakın görün ki, özelleştirmede de Türkiye bu işi beceremedi, yapamadı, gecikti.

Şimdi, böyle bir ortam içinde, bakıyorsunuz, Türkiye'nin Avrupa Birliğiyle olan ilişkiler açısından da ciddi endişeler dile getirilmeye başlanıyor. Böyle bir ortamda yabancı kuruluşların, yabancı yatırımcıların Türk pazarına güvenlerinin kaybolması doğaldır. Bunu, dedikoduyla vesaireyle geçiştirip, kendinizi de milleti de kandırmayın. (DYP sıralarından alkışlar)

Reel sektörde ciddi sıkıntılar var; reel sektör ciddi sıkıntılar içerisinde. Yakın gelecekte, Türkiye'nin döviz kazanmasına ilişkin olumlu bir beklenti yok. Onun ötesinde, kısa vadeli sermaye hareketlerinde de her dönemde olduğu gibi, Türkiye'ye yatırım yapmış olanlar, enflasyonun yüksek seyrettiğini gördükleri, enflasyonun da ilan edildiği gibi, yüzde 20'lere değil; yüzde 40-45'lere varacağını gördüğü zaman, bu ekonomiye, artık, daha fazla güvenilmeyeceği kanısına vararak, kısa vadeli yatırımlarını da çözerek, dışarıya çıkmaya başladılar. Bu krizin temel tercihi budur. Onun için, dediğim gibi, yanlış teşhis koyarsak, tedaviyi ciddi biçimde yapamayız. Tedaviyi yapamazsak, ondan sonra daha ciddi sıkıntılarla karşı karşıya kalırız.

Ülkenin ciddi sıkıntılar içerisinde olduğu malum. Deniliyor ki "bankalar niçin bu krize girmiştir?" Benden önceki konuşmacılar, çeşitli olayları dile getirdiler; ama, şuna bakmak lazım. Bunlar, hangi bankalardır; özellikle ciddi biçimde içleri boşaltılan bankalar hangi bankalardır?..

ZEKİ EKER (Muş) - İstanbul Bankası... Oradan başlayabilirsiniz. Buraya getiren siz değil misiniz? Yani, bunu, en son anlatması gereken sizler değil misiniz?

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Oradan laf atarak değil; burada kürsüye çıkarsınız, konuşursunuz!..

BAŞKAN - Karşılıklı konuşmayalım lütfen...

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Buraya çıkın, ne konuşacaksınız konuşun... Ne konuşacaksınız konuşun...

BAŞKAN - Sayın Tezmen...

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Burası milletin kürsüsüdür. Söyleyecek sözü olanlar, buraya çıkar, dile getirirler..

BAŞKAN - Efendim, hatibi, rahat bırakın konuşsun.

Buyurun efendim.

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Öyle laf atarak olayı saptırmayın. Gelin, burada, Meclisin, milletin kürsüsünden ne diyecekseniz deyin... (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Hangi bankalardır bunlar; başta, en fazla spekülasyon yapılanlardan bir tanesi Egebank... Getirin dedik. Niye oy verdin, niye elini kaldırdın?.. Biz dedik ki, bu, Meclisçe araştırılsın...

BAŞKAN - Sayın Tezmen, Genel Kurula hitap ederseniz ...

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Sen itiraz etmedin mi kardeşim?..

BAŞKAN - Sayın Tezmen...

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Şimdi kalkıp böyle konuşuyorsun... İtiraz etmedin mi sen? Niye kabul oyu vermediniz? Gelin hepsini tartışalım. Bir eli sene, yüz senelik tarihi tartışalım... (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Tezmen...

OĞUZ TEZMEN - Ondan sonra, böyle, kalkıp, sözümlü kesmeyin, oturun dinleyin. Dinlemeyeceksiniz de, o, sizin tercihiniz.

ZEKİ EKER (Muş) - O aile fotoğrafındaki...

BAŞKAN - Efendim, hatibin...

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Bu aile fotoğrafı...

BAŞKAN - Sayın Tezmen, siz, cevap vermeyin efendim. Genel Kurula hitap edin. Arkadaşımız da susacak.

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Sayın Başkan...

TURHAN GÜVEN (İçel) - Siz, evvela, söz atanı ikaz edin.

BAŞKAN - Efendim, farkındayım.

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Sayın Başkan, hatibin konuşmasına müdahaleyi, Riyaset...

BAŞKAN - Sayın Tezmen, farkındayım; ona da ihtar ettim.

İftar vakti; niye elektriklendiriyorsunuz?

Buyurun Sayın Tezmen.

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Hatibin konuşmasına müdahaleyi, lütfen, engelleyin; yoksa, ben...

BAŞKAN - Efendim, onu arz ettim efendim; müdahale etmeyin dedim.

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Siz de, Genel Kurula hitap edin.

OĞUZ TEZMEN (Devamla) -Teşekkür ederim.

Bu bankaların... Gerçekten, aile fotoğrafında yer alan kişiler var. Doğrudur. Aile fotoğrafında yer alan kişiler, bugünkü hükümeti kuranlar değil mi?! (DYP ve FP sıralarından alkışlar) Aile fotoğrafında olanlar, 1997 yılında, Refahiyol Hükümetini, kurdukları havuzlarla düşürenler değil mi?! (DYP ve FP sıralarından alkışlar) Cavit Çağlar, 1997'de, Refahiyolu düşürmek için havuzu finanse eden insanların başında değil miydi?! (DYP ve FP sıralarından alkışlar)

İSMAIL AYDINLI (İstanbul) - Hep, size ait... Hep, size ait...

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Bu iktidarı düşürdüler. Niye düşürdüler; ondan sonra, gelir gelmez, Refahiyol gittikten üç ay sonra, geldiler, İnterbankı, 64 üncü maddede olduğu halde, kurulan yeni hükümet, Sabah Gazetesinin sahibine, beraber, yeni bir banka verdi.

Faturası ödendi tabii. O havuzlara konan paraların faturaları daha sonra ödendi. (DYP ve FP sıralarından alkışlar) O faturalar ödendi...

Aynı şekilde, benden önce konuşan hatip...

İSMAİL AYDINLI (İstanbul) - Banka boşaltmakta, sizin sabıkanız var!..

BAŞKAN - Efendim, hatibin sözünü kesmeyin.

İSMAİL AYDINLI (İstanbul) - Çarpıtmasın o zaman Başkan.

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Çarpıtıyorum.

Refahiyolun döşürülmesine aktif destek veren Sabah Gazetesinin kuptürlerini, Sayın Abdüllatif Şener, tek tek gösterdi. Bakın, orada hâlâ gösteriliyor. Bunların neler olduğunu iyice görün. Bunları teşhir etmekten korktuğu için, siz, önegeye katılmadınız. Onun için katılmadınız... (DYP ve FP sıralarından alkışlar)

ZEKİ EKER (Muş) - Refahiyol Hükümeti değil miydi ki...

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Hâlâ konuşmaya devam edip...

NEVZAT ERCAN (Sakarya) - Ne çok biliyorsunuz!..

BAŞKAN - Hatibin sözünü kesmeyin efendim.

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Tabii, konuşacak lafı olmayanlar, burada, ciddi şeyleri konuşan insanların sözünü keserek bir şey yapmaya çalışacaklarını zannediyorlar; ama, bunları... Benim muhabatım Genel Kurul; lütfen, adabını bozmayın.

ALİ RIZA GÖNÜL (Aydı) - Devam et Sayın Tezmen, dinlesinler.

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Şimdi, aynı şekilde, bakıyorsunuz, 1998 yılı içinde, Egebank diye bir bankayı, Hüseyin Bayraktar'dan, Murat Demirel devralıyor. Bu devir işlemini Hazineden izin almaksızın gerçekleştiriyorlar. Bu olay 1998 yılında gerçekleşiyor. 1998 yılında gerçekleştirilen bu olay sırasında...

İSMAİL AYDINLI (İstanbul) - 1993'lere gelin, 1993'lere...

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Oraya da geliriz...

1998'de meydana gelen bu olaylar sırasında, bakıyorsunuz, Hazineden izin alınmadığı halde, bankayı sahiplenen kişiye, Hazine, daha sonra, geriye döntük olarak izin veriyor; diyor ki, tamam, sen al... Peki, bu adam, cebinde 5 000 dolar olduğunu açıkça söylediği halde, buna, banka devrine nasıl izin veriyorsunuz?! Peki, o aile fotoğrafında yer alan, o aile fotoğrafının sahibi kişinin, 5 artı 5'le tekrar devamına siz oy vermediniz mi, siz desteklemediniz mi?! (DYP ve FP sıralarından alkışlar) Madem bu kadar şikâyetçiydiniz aile fotoğrafından, niçin, siz, kalkıp da, anayasa değişikliğini getirmeye çalıştınız bu millete?! Söylediğinizi kulağımız duysun. Tartışacaksak, getirin, hepsini tartışalım. Türkiye'de ne olupbittiğini, öyle medyaların desteğinde, üstünde savunmak değil, gelip, Meclis kürsüsünde teker teker tartışın; herkes söylemek istiyorsa, nesi varsa çıksın...

Bakın, 1993'te batan 3 tane banka vardır. Onun bedelini Türk Milletine ödetmedik biz. (DYP sıralarından alkışlar) Türk Milleti ödemedi o 3 tane bankanın, Marmarabank, TYT Bank, İmpexbank'ın bedelini; kim sahipse, onlar ödedi, kim risk almışsa onlar üstlendi. Ama, şimdi ne oldu; bugün yapılan şey, 10 milyar dolar, milletin cebinden alınıp, bankanın içini boşaltanların açığını kapatmak için verildi. 1993'te batan o bankalar da ne zaman kurulmuştu biliyor musunuz; 1991 yılında, seçimlerden önce, sizin ortağımız olan Anavatan Partisi, seçimlere gitmeden önce, bilâbedel, devlete bir kuruş almadan izin vererek oluşturduğu bankalardır, onlar batmıştır. (DYP ve FP sıralarından alkışlar)

EROL AL (İstanbul) - Sen Anavatan Partisinin genel müdürü değil miydin o zaman?...

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Ben, milletin, devletin genel müdürüydüm.

EROL AL (İstanbul) - Anavatan Partisinin genel müdürü değil miydi?..

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Ben kimsenin genel müdürü değildim, ben devletin genel müdürüydüm.

EROL AL (İstanbul) - İşine gelince, değil mi?..

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Sen kapa çeneni de, oturl

BAŞKAN - Sayın milletvekilim, hatibin sözünü kesmeyin efendim.

İSMET ATTİLA (Afyon) - Niye telaşlanıyorsunuz yahu?..

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Muhalefet, tabii ki, bazı şeyleri dile getirecek, acı da olsa, size söyleyecek, siz de dinleyeceksiniz.

EROL AL (İstanbul) - Bizi ilgilendirmez.

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Dinleyeceksiniz!.. Sen oy vermedin mi 5 artı 5'e, sen oy vermedin mi bankalarla ilgili soruşturma önermesine; hâlâ ne konuşuyorsunuz?.. (DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Tezmen, Genel Kurula hitap edin efendim.

İSMAIL AYDINLI (İstanbul) - Senin oy vermediğin ne malum?..

BAŞKAN - Efendim, hatibin sözünü kesmeyelim...

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Mecliste vardır; zabıtlara bakın, kimin ne verip vermediğini görürsünüz.

Muhalefet, tabii ki, eleştirecek, muhalefet, tabii ki, yanlışlarınızı söyleyecek. Önemli olan, erdem şurada ki, yanlışlardan ders çıkarın, yanlışlara, hatalara tekrar düşmeyin... Doğru dediklerimizi, katıldıklarınızı, olgunlukla benimseyin... Bu memleket hepimizin. Bu memleket batarsa, 65 milyon altında kalır, iktidarıyla muhalefetiyle hepimiz batacağız, altında kalacağız. Sadece iktidar değil, herkes batacak. Biz, bu millet batmasını diye uğraşıyoruz. Bu milletin batmaması için, biz, her türlü desteği, her türlü yardımı yapmaya hazır olduğumuzu defaatle söyledik; ama, tabii ki, gerçeklerin söylenmesi, insanları fazla hoşnut etmiyor, gerçekten rahatsızlık duyabiliyorsunuz; ama, olsun, biz, yine doğruları söylemeye devam edeceğiz.

Şimdi, bakın, faizlerin yüzde 1 700'lere çıktığı bir ortamda.. Ekonomide ciddi sıkıntılar olduğunu, sadece biz değil; dünyanın en önemli reyting kuruluşu burada söylüyor. İş ciddiye alalım lütfen. Bu iş, görüldüğünden daha da vahim. Ülke, gerçekten, çok ciddi sıkıntılarla karşı karşıyadır. Biraz önce, Sayın Nas'ın dile getirdiği gibi, Rusya krizi de böyle başlamıştır. Bir ekonomik iflasla karşı karşıya kalınabilir.

Türkiye, ne yapıp edip, 10 milyar dolar kaynağı bulmak zorunda bu sıkıntıyı aşmak için; ama, bunun vahametini anlayıp "kriz management" dedikleri böyle bir sürecin içerisine girmek lazım. Başta, devletin başındaki kişiden başlamak üzere, hükümetin tümünün, bu sorunu çözmek için, aktif olarak faaliyette bulunması lazım; IMF mi, Dünya Bankası mı, kimle görüşülecekse, dünya finans kesimiyle görüşüp, Türkiye'yi bu sıkıntıdan kurtarması için ne gerekirse yapması lazım. Biz de diyoruz ki, bu problemi elbirliğiyle çözmeye hazırız, yardım istiyorsanız yardımcıyız; yardım istemiyorsanız, biz, yine, ülkenin yardımcıısı olacağız; ama, işi, olduğundan küçük göstermeyin lütfen.

Şimdi, muhalefetteki bazı sözcüler, işi, mevduat garantisine falan bağlamaya çalıştılar. Denildi ki, eskiden 100 ortak şartı vardı, 5'e indirildi, ondan kriz çıktı... Peki, ben soruyorum: Akbank, Garanti Bankası, Pamukbank, Yapı Kredi Bankası 100'er ortaklı bankalar mı; değil... Dolayısıyla,

bunlar ne oluyordu; muvazaayla... Adam, yanında çalışan 90 kişiyle, 100 kişiyle firma kurmuş. Dolayısıyla, olayları yanlış algılamak lazım.

Mevduat garantisini o dönemde gerekiyordu. O dönemde gerekiyordu; ama, mevduat garantisini niçin kaldırmadınız bu tarihe kadar?! Hadi şimdi kaldırın... Hadi, şimdi kaldırın bakalım... (DYP sıralarından "Bravo".sesleri, alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Efendim... (DSP ve MHP sıralarından "süresi doldu" sesleri)

Hatibin sözünü kestiniz, tabii süreyi uzatacağız. (DYP sıralarından alkışlar)

Buyurun efendim.

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Ekonomi kendi şartlarını empoze eder arkadaşlar. Hadi kaldırın, sifıra indirin bakalım... Bu konjonktürde indirin de görelim Türkiye ne hale geliyor.. Onun için, ekonominin işleyişinin kendi içerisinde mantığı vardır, kuralları vardır. Polisiye tedbirlerle çözülmeyeceği gibi, ekonomi dışı kararlarla ya da yanlış teşhislerle de ekonomiyi sağlığa kavuşturmak mümkün değil.

Bu çerçeve içerisinde, biraz önce konuşmacılar da dile getirdiler; neyi dile getirdiler; bu bankalarla ilgili olarak, gerek Egebankın gerek Etibankın her türlü faaliyetlerini inceleyen bankalar yeminli murakıpları, 1999 yılında, 2000 yılı başında, 2000 yılı ortasında defalarca uyarılmışlar, siyasi karar alıcıları defaatle uyarılmışlar. Ne demişler; bu bankaların içi boşaltılıyor, tedbir alın demişler.

Peki, bu uyarılar yapıldığı halde, hangi tedbir alındı? O uyarılar yapılırken ve arka arkaya raporlar düzenlenirken, bankaların içi bir taraftan boşaltılmaya devam ediliyordu. Tabii, buna göz yummanın ya da yetersiz bir şekilde, gerekli esnekliği, gerekli ataklığı göstermemenin bir maliyeti olmayacak mı? Aferin mi diyeceğiz?! Aferin mi diyeceğiz?! İçi boşaltılıyor... Devletin resmi görevlileri uyarıyorlar, sonra da, hükümet hiçbir karar almıyor, ekonomiden sorumlu bakanlar herhangi bir şekilde bir tavır içine girmiyorlar; ondan sonra da, diyoruz ki, 10 milyar doları battı bu milletin... Siz, eleştirmeyin, ses çıkarmayın diyorsunuz. Tabii eleştireceğiz, tabii bunun hesabını soracağız.

BAŞKAN - Sayın Tezmen, toparlıyorsunuz değil mi?

OĞUZ TEZMEN (Devamla) - Evet.

Parmak hesaplarıyla belki reddedeceksiniz önergeyi; ama, milletin aklaması önemli, milletin...

Teşekkür ediyor; saygılar sunuyorum. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Tezmen, teşekkür ederim.

Sayın Tümen, ne diyorsunuz; konuşmanız kısa mı?

AYDIN TÜMEN (Ankara) - Yetişmez Sayın Başkan.

BAŞKAN - Takdir sizin; bilmiyorum...

ASLAN POLAT (Erzurum) - Ara verelim.

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Bitirelim efendim, daha 20 dakika var.

Sayın Başkanım, konuşalım, bitsin. Şimdi millet iftar başında, sizi izler.

BAŞKAN - Sanki yetişmez gibi geldi Sayın Hatiboğlu.

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Yetişir efendim, yetişir...

BAŞKAN - Ama, bilemiyorum...

ASLAN POLAT (Erzurum) - Yetişmez, yetişmez...

BAŞKAN - Efendim, yetişmez...

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Devam edelim efendim.

BAŞKAN - Peki efendim.

Yetişmezse, günah bende değil, Sayın Hatiboğlu'ndadır.

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Efendim, banka hortumlama günahı kadar değildir onun günahı...

BAŞKAN - Demokratik Sol Parti Grubu adına, Ankara Milletvekili Sayın Aydın Tümen; buyurun efendim. (DSP sıralarından alkışlar)

DSP GRUBU ADINA AYDIN TÜMEN (Ankara) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Fazilet Partisi tarafından, bankalar operasyonu ile ilgili olarak verilen gensorü önergesi üzerinde, Demokratik Sol Partinin görüşlerini açıklamak üzere söz aldım; konuşmama başlamadan önce Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, konuşmamın ilerleyen bölümlerinde mutlaka bazı şeyleri açıklayacağım; ama, Sayın Tezmen ayrılmadan bir iki hususu hemen söylemeyi arzu ettim; AMA, Sayın Tezmen yoklar galiba...

TURHAN GÜVEN (İçel) - Merak etme, cevabını alırsın.

AYDIN TÜMEN (Devamla) - Sayın Tezmen "araştırma önergesi verdik ve iktidar partileri bunu kabul etmedi" dediler...

NEVZAT ERCAN (Sakarya) - Genel görüşme önergesi

AYDIN TÜMEN (Devamla) - Hayır, araştırma önergesinden bahsetti, ikisi arasında çok büyük fark var. İşte onun için ben bunu söylüyorum.

Bu araştırma önergesini, asıl, biz, 1997 yılında sizleri uyarmak için verdik, sizler kabul etmediniz. Zamanı gelince bunları -biraz sonra- söyleyeceğim, hem de karşılaştırarak söyleyeceğim.

Bir ikincisi, "1994 yılında batan üç tane banka vardı, bunların sorumluları hesap verdi" dedi; ama, bir örnek vermedi. Veremezsiniz dedik, o zaman da kendilerine söyledik; çünkü, kanun hükmünde kararnameyi, Anayasa Mahkemesi iptal etti, kimseye ceza veremezsiniz, herkesi mağdur ediyorsunuz dedik; veremediniz. Koskoca bir hiçti ve yine de örneklerini veremiyorsunuz. Lütfen, sizden istirhamımız, şu aşamada, her şey aydınlığa çıkarken, gölge etmemeniz. (DSP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

TURHAN GÜVEN (İçel) - Kim karşıladı onu? Parayı kim üstlendi? Devlet mi karşıladı?

AYDIN TÜMEN (Devamla) - Sayın Başkan, sayın üyeler; ülkemiz finans sisteminin yaklaşık yüzde 94'ünü bankacılık sektörü oluşturmaktadır. Bankacılık, ekonomi içerisinde ödemeler sisteminin en önemli unsurudur. Yalnız, bizim ülkemizde değil, tüm dünyada finansal piyasalardaki istikrarın bozulması, finansal piyasaların en önemli unsurunu oluşturan bankacılık sektörünü ve dolayısıyla tüm ekonomiyi olumsuz yönde etkilemesi kaçınılmazdır.

Kısaca, bankacılık sektörü ile tüm ekonominin durumu arasında bir paralellik vardır ve bankacılık sektörünün sağlıklı olduğu ülkelerde, ekonomik durumun iyiye gitmesi söz konusu olmamaktadır.

Bilindiği gibi, Türk ekonomisinde liberalleşme hareketi 1980 yılında başladı. Buna paralel olarak Türk bankacılığı da, dışa açılma ve değişme yolunda gelişmelere sahne oldu. Faiz oranları serbestçe belirlenmeye başlandı. Buna bağlı olarak, maliyetler arttı, yabancı bankalar Türkiye'ye girdi, bankacılık işlemleri çeşitlendi, risk arttı, yoğun bir rekabet dönemi başladı.

1980'li yıllarda da bazı bankaların, sahipleri ve ortakları tarafından istismar edildiği görüldü. Bazı bankalar sistem dışına çıkarılarak tasfiye edildi.

Körfez krizinden sonra ekonomide yaşanan olumsuzluklar, çeşitli sektörlerde darboğazlar yarattı. Sorunlar, çözülmek yerine daima ertelendi.

1994 yılında dünyanın hiçbir ülkesinde kriz yok iken, Türkiye ekonomisi, tarihinin en büyük krizine girdi. Alınan kararlarla liranın değeri büyük ölçüde düşürüldü; para, pul oldu. Birkaç banka daha battı; binlerce mağdur mevduat sahibi, binlerce dövizzede yaratıldı.

Bankacılık sektöründe disiplini, düzeni sağlayacak düzenlemeler yerine, banka kurmayı kolaylaştıran, sahip ve ortakların sorumluluklarını azaltan düzenlemeler yapıldı. Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarından sonra yeni düzenlemeler getirilmeyerek, bankacılık sektörü, yıllarca başıboş bırakıldı.

Bir yandan, mevduata yüzde 100 devlet güvencesi getirildi; öte yandan, devletin yüksek reel faizlerle borçlandığı bir dönem başlatıldı.

Bankalar, hiçbir riski bulunmayan kamu kâğıtlarına yöneldiler. Herkes banka kurmaya, banka almaya heveslenir duruma geldi; bankacılığın, özel ve son derece duyarlı bir uğraş alanı olduğu unutuldu, unutturuldu.

Uzakdoğu'dan başlayan ve yaygınlaşan global kriz, mali sektördeki sorunları büyüttü. Bu durum, bankaların yurtdışına kaynak sağlama olanaklarını da kısıtladı, sektörü zora soktu. İşte, bankacılığımızdaki sorunların temel nedenleri bunlardır.

Bir yandan, yıllar boyu, ülkemizde ekonomik istikrarın sağlanamaması, yüksek faize ve kamunun aşırı borçlanmasına dayanan bir ekonomik politikanın izlenmiş olması; öte yandan, bankacılık sektöründe hukuki altyapının sağlıklı bir şekilde oluşturulmamış, istismara izin veren bir ortamın sürdürülmüş olmasıdır.

Gensoru önergesinde, bazı bankaların içinin, yasalara aykırı bir şekilde boşaltılarak, vatandaşların ve devlet hazinesinin milyarlarca dolar zarara uğramasında, ülkenin ciddi boyutlarda ekonomik kayıplara maruz kalmasında, 57 nci hükümetin ağır kusurlarının olduğu ileri sürülmektedir. Bu iddiaya, Türkiye'de yaşayıp da gelişmeleri yakından izleyen hiç kimseyi inandırmak mümkün değildir. Neden değildir, bunu açıklamaya bile gerek yok; ama, yine de söyleyelim: Bankalarla ilgili en çağdaş düzenlemeleri getiren bu hükümettir; bankacılık alanında dünyada uygulanan standartları getiren, yasalastıran bu hükümettir; bankalar üzerindeki tüm yetkilerini, kurulan bağımsız, tarafsız, idari ve mali bakımdan özerk bir kurula devreden bu hükümettir; bankacılık alanında yıllardır yaşayan hukuki boşluk, bu hükümet döneminde doldurulmuştur; bu hükümet döneminde çıkarılan yasalarla, bankaların istismar edilmesinin yolları kapatılmış, banka sahiplerinin ve yöneticilerinin kişisel sorumlulukları en geniş duruma getirilmiştir.

Bu gerçekler karşısında, gensoruda yer alan iftiraların gerçekle bağdaşır bir yanı olabilir mi?! Bankaları soymak ya da soydurmak isteyen bir iktidar, niye, yıllardan beri tüm iktidarlar tarafından kullanılmış olan elindeki yetkileri devretsin?! (DSP sıralarından alkışlar) Neden, soygunculara, vurgunculara karşı en ağır yaptırımları getirsin?! Neden, mülkiyeti fona geçmeden, bankalara kamu

desteği sağlanması uygulamasını kaldırıp, bankasının içini boşaltanların bir de devleti soymasını engellesin?! Neden ıkar Amaçlı Suç rgütleriyle Mücadele Yasasını ıkarınsın?! Neden, yıllardır ülkede at koşturan onlarca eteyi, hayali ihracatçıyı, vurguncuyu, soyguncuyu teker teker yakalayıp hesap sorsun?! Biraz insaflı olmak gerek... (DSP sıralarından alkışlar) Bu soruların cevaplarını burada verebilerseniz, o zaman bu gensoru haklılık kazanır. Aksi takdirde, sadece politik amaçlarla verilmiş, hiçbir geçerliliği olmayan bir metin olmaktan öteye gidemez.

Evet, bugün, 10 banka, mali bünyelerinin bozulması nedeniyle fonda bulunmaktadır. Bunlardan bir bölümünde, banka sahiplerinin bankalarının istismarı, kendisi veya grubu çıkarına bankasını boşaltmış olması durumu söz konusudur. Kısaca, bir banka sorunu vardır; ama, 57 nci hükümet, bu sorunu yaratan değil, zmeğe çalışan bir hükümettir. Sorunun kaynağı, çok eskilere, 1990'lı, hatta, 1980'li yıllara gitmektedir.

Aslında, 57 nci hükümet, hakkında gensoru önergesi verilmesi yerine, bu hükümetin, bankacılık alanındaki sorunları zmeğe yoluyla cesaretle ve süratle çaba gösterdiği için kutlanması gerekir. (DSP sıralarından alkışlar)

Hükümet, bu önlemleri almamış olsaydı, örtük bankalar fona devredilmeseydi, sorumlulardan hesap sorulmasaydı, o zaman, sizin hesap sormaya hakkınız olurdu; o zaman, gensoru verilmesi gerekirdi. Bugün işbaşında bulunan 57 nci hükümet, t partiden oluşmasına rağmen, uzlaş içinde, cesaret ve kararlılıkla, geçmişin tüm bu olumsuzluklarını gidermek için, gerekli olan tüm önlemleri almış ve almaya devam etmektedir.

2000 yılı başından itibaren kapsamlı bir ekonomik program uygulanmaktadır. Alınan önlemlerle, kamu borçlanma gereği açığa çekilmekte, bt aıkları azaltılmaktadır. Enflasyon, son on dört onbeş yılın en düşük düzeyine indirilmiştir.

Son on onbeş gündür yaşanan dalgalanmalar geçicidir. Yapılan müdahalelerle, bu durum atlattılmaya başlanmıştı. Birkaç gün içinde, mali sektördeki hareketlenme tümüyle durulacaktır. Hükümet, ekonomik programı ödünsüz bir şekilde uygulamaya devam etmekte kararlıdır. Uygulanan program, sadece enflasyonun düşürülmesini amaçlamamaktadır; bu program, ekonominin tümüyle disipline edilmesi, yeniden yapılanması programıdır.

Ülkede, yıllardan beri süregelen yüksek enflasyona, yüksek faizlere, paradan para kazanmaya, üretmeden zengin olmaya dayanan alışkanlıklar, yapılanmalar vardır. Yeni programla bütün bunlar değişmektedir. Mali sektörde de, reel sektörde de kapsamlı bir dönüşüm söz konusudur. Elbette, bu kolay olmayacak, bazı sıkıntılar yaşanacaktır. Mali sektörde yaşadığımız son gelişmeleri de, bu kapsamda değerlendirmek gerekir. Öte yandan, 57 nci hükümet döneminde çıkarılan 2 yasa ile bankacılık sektörünün hukuki altyapısı ağdaş bir anlayışla ve sağlıklı bir şekilde oluşturulmuştur.

Bu yasalarla, mali bünyesi bozulan bankalar hakkında alınacak önlemler detaylı olarak belirlenmiş, bankaların kaynaklarını istismar eden banka sahiplerinin ve yasaya aykırı işlem yapan yöneticilerin cezai ve şahs sorumlulukları açıkça ortaya konmuştur.

Sayın milletvekilleri, bankalar operasyonu, siyasi yaşamında en ufak bir gölge olmayan Sayın Başbakanımızın siyasi güvencesi altında götürülmektedir. (DSP sıralarından alkışlar) Bazı sztler, genel görüşmede olduğu gibi, yine buraya çıkıp "efendim, 5 bankaya el konulmasında geç kalındı" diyorlar. Aslında bu gibi iddianın hiçbir dayanağı yoktur. Niye yoktur; nk, uygun ekonomik koşulları kollamak, hukukî altyapının tam olmasını gözetmek zorundasınız. Aksi takdirde, tüm bankacılık sistemini paniğe sokar, ülkeyi yeni bir darboğazın içine srtklersiniz. Bu hükümet de

böyle yapmıştır. Bir yandan, istikrar programını hazırlamış; öte yandan, yasal çerçeveyi tamamlamış, ondan sonra gerekli müdahalede bulunmuştur.

Şimdi bu gensoruyla, gerçekten çok garip bir durum ortaya çıkmaktadır. Hükümet ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun girişimleriyle, çabalarıyla, yanlış yapandan, çalandan, çırpandan, vurgun yapandan, soygun yapandan hesap soruluyor, zanlıları, devletin organları birbir yakalayıp bağımsız yargının karşısına çıkarıyor, halkımız ilk defa "oh, bugünleri de gördük; nihayet, vatandaş soyanların, halkın parasını hortumlayanların yaptıkları yanlışlarına kâr kalmayacak" diyor; buna karşılık, Fazilet Partili değerli arkadaşlarımız, âdeta "siz niye uğraşıyorsunuz, bunlar, yıllarca bu işler nasıl gitmişse bundan sonra da öyle gitsin" der, gibi hükümet hakkın-da gensoru önergesi veriyor. (DSP sıralarından alkışlar)

Aslında, nasıl geldiyse öyle gitsin istiyorlardı. Aynı şekilde, Doğru Yol Partisi de öyle diyor-du. Bunu asla inkar edemezler. Niye edemezler?.. Şimdi söylüyorum; çünkü, geçmişte söyledikleri ve yaptıkları ortada.

Biraz geçmişe gidelim, konuşmanın başında da söylediğim gibi: Tarih 4 Aralık 1996, Demokratik Sol Parti milletvekilleri Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bir araştırma önergesi verdiler. O dönemde Hazine'den sorumlu Devlet Bakanı, Ufuk Söylemez ve Maliye Bakanı, Abdüllatif Şener. Önergenin başlığı şu: "İzlemeye alınan ve faaliyetine son verilen bankaların kanuna aykırı işlemlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi."

Ne deniyordu bu önergede: "Tüm mevduatların devlet güvencesine alınmasıyla, bu alandaki sorumsuzluklar ve yasaya aykırı davranışlar artmıştır. Türk bankacılık sisteminde yasal boşluklardan ve denetim eksikliklerinin yarattığı boşluktan yararlanarak, devlet güvencesindeki kaynaklar, haksız bir biçimde bazı kişi ve gruplara aktarılmaktadır. Bu durumları önlemek için, yasal boşlukların giderilmesi ve gerekli düzenlemelerin yapılması Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevidir.

Bankalar Yasasına aykırı işlemleri tespit edelim ve Bankalar Yasasında yapılması gereken değişiklikleri belirleyelim ve önerilerde bulunalım." Haksız mıydı?..

MAHMUT ERDİR (Eskişehir) - Hadi söyleyin, haksız mı?

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Şimdi söyleyeceğim haklı olup olmadığını.

AYDIN TÜMEN (Devamla) - Demokratik Sol Parti Grubu adına Sayın Zekeriya Temizel, yaptığı konuşmada "özel bankalar yağmaya çok müsait durumdadır. Meclis, bu konuda köklü çözümler aramalıdır. Bankalardaki mevduata güvence verilerek bu sorunlar aşılamaz. Bazı bankalar, yasadın ve denetimden doğan boşlukla devlet güvencesindeki bazı kişilere aktarıyorlar. Halkımız bundan zarar görecek. Bunun için çözüm üretmemiz şarttır" şeklinde sesleniyordu.

O zaman, Hazine'den sorumlu Devlet Bakanı Sayın Ufuk Söylemez, önergeye şiddetle karşı çıkıyor ve bakınız ne diyor: "Bunu araştırmak, Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevi değildir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, bir banka denetim heyeti gibi çalışamaz. Mevcut kanunlarımız çerçevesinde, bankalar, zaten sürekli gözetim ve denetime tabi tutulmaktadır. Ticari sırları ortaya dökmeye, ülkeyi probleme sokmaya kimsenin hakkı yoktur." (DSP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Bakın, az önce, Sayın Şener, buraya çıktı -genel görüşmede biz demişiz ki- dedi ki: "Banka işlerini, ticari sır dediniz geçirdiniz." Hayır. 1997 yılında söylüyorlar, kendileri hükümetteyken. "Ticari sırları ortaya dökmeye, ülkeyi probleme sokmaya kimsenin hakkı yoktur" diyor Sayın Söylemez. (DYP sıralarından gürültüler)

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Doğru... Doğru... Hep birbirine karıştırıyorsun... Doğru dedik...

BAŞKAN - Efendim, karşılıklı konuşmayın.

AYDIN TÜMEN (Devamla) - Ve arkasından, konuşmasını şöyle sürdürüyor Sayın Söylemez.

MUSTAFA ÖRS (Burdur) - Sizin bakanınız da geçen hafta böyle söyledi; ticari sır dedi.

BAŞKAN - Karşılıklı konuşmayın efendim.

MUSTAFA ÖRS (Burdur) - Sizin bir bakanınız ticari sırdır diye söyledi; tutanaklarda var...

BAŞKAN - Bir dakika efendim.

AYDIN TÜMEN (Devamla) - Sayın Söylemez şöyle diyor...

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Bunu çalışan bankalara yapamazsın; batan bankalarla ilgili elbette yapacaksın.

AYDIN TÜMEN (Devamla) - "Finans sektörü organizasyonu, tabii olduğu yasal çerçeve gözetim ve denetim standartlarıyla genel ekonomik gelişmişlik açısından önde gelen gelişmiş ülkelerde de, banka iflaslarının, kapanmalarının ve tasfiyelerinin çok sık görüldüğü herkesin malumudur. Örneğin, ağır sorunlar geçiren ve sık sık banka iflaslarıyla karşılaşan Amerika'da, her yıl onlarla ifade edilen banka iflas ve kapanmaları, sistemin tüm oturmuşluğuna rağmen devam etmektedir." Yani "bizde de olağan" diyor.

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Anlatırız şimdi.

AYDIN TÜMEN (Devamla) - Sayın Söylemez "böyle şeyler Amerika'da bile oluyor, bizde olmuş olması gayet doğal" demeye getiriyor. Ben, Sayın Söylemez kadar yetkin bir bankacı değilim; fakat, merak ediyorum, acaba, Amerika'da bankalar da içleri boşaltılıp, halkın paraları, sahiplerinin paravan şirketlerine hortumlandığı için mi batırılıyor ve bu tür soyguncular Amerika'da cezasız mı kalıyor? Sanıyorum kendileri yanıt verecekler. (DSP sıralarından alkışlar)

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Şimdi hakettiğin yanıtı alacaksın.

AYDIN TÜMEN (Devamla) - Yine, aynı önerge üzerinde, Fazilet Partisi adına konuşan -parantez açarak söylüyorum- Fazilet Partisine mensup bazı arkadaşlardan -adımız farklı diyecekler belki; ama, ben, üye anlamında söyleyeceğim sizlere bunu- ilk imza sahipleri, zamanın Maliye Bakanı Abdüllatif Şener, aramızda; Tarım Bakanı Sayın Demirci, Devlet Bakanları Sayın Esengün, Sayın Ahmet Cemil Tunç, Sayın Günbey, Sayın Abdullah Gül, Kültür Bakanı Sayın Kahraman, o dönemin etkili ve yetkili kişileri olarak, şu anda önergede imza sahibi olarak imzaları bulunmaktadır.

O gün söz alan tevhit Karakaya da bugün yine aramızda, Parlamentonun üyesi. Bakın, Tevhit Karakaya da çok enteresan şeyler söylüyor; Tevhit Karakaya da Sayın Söylemez'i destekleyerek, bakanız ne diyor...

T. RIZA GÜNERİ (Konya) - Hangi dönemi tartışıyoruz?

AYDIN TÜMEN (Devamla) - Yasal boşlukların olduğu ve "iyi denetim yapıldı" dediğiniz dönemi tartışıyoruz Sayın Bakan. (DSP sıralarından alkışlar)

Bakın Karakaya ne diyor: "Gelişmiş ülkelerde de, murakabe kalitesi bakımından misal olarak sunulan ülkelerde de bankaların malî bünye zayıflıklarıyla karşılaşması ve hatta tasfiye edilmeleri, fevkalade bir uygulama değildir." Aynı Sayın Söylemez'in dediği gibi söylüyorum.

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Yahu sen 2000 yılına gelsene, 2000 yılına... 10 tane banka batmış, onları söyle bana!..

AYDIN TÜMEN (Devamla) - Az önce söylediklerimi kaçırdınız herhalde Sayın Söylemez. (FP ve DYP sıralarından gürültüler)

Sayın Karakaya, şöyle diyor...

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Bu yüzyıla gel, bu yüzyıla...

BAŞKAN - Efendim, karışmayın.. Karışmayın, hatibin sözünü kesmeyin efendim.

AYDIN TÜMEN (Devamla) - Esasen, geçiş dönemlerinde bazı bankaların veya... (FP ve DYP sıralarından gürültüler)

T. RIZA GÜNERİ (Konya) - Hangi dönemi tartışıyoruz?!

BAŞKAN - Neyi isterse konuşur efendim; kendi fikri.

Buyurun efendim.

AYDIN TÜMEN (Devamla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Baştan alıyorum, belki kaçırılmıştır arkadaşlar Sayın Karakaya şöyle diyor: "Esasen, geçiş dönemlerinde bazı bankaların veya genel sektörün sorunlarla karşılaşması ve sonuçta tasfiyeye varan müdahalelerin kaçınılmaz olması mümkündür. Bu bakımdan da oluşturulacak bir formülasyonla, mucizevi ilaç gibi, sorunları her zaman önleyen bir yasal düzenleme mümkün değildir; yasal düzenlemeye ihtiyaç yoktur. Alınan önlemlere ve yapılan düzenlemelere rağmen, ülkemizde daha önceki dönemlerde de banka iflaslarının ortaya çıkmış olması, bu hususu teyit etmektedir. Bu sebeple, ortada sorgulanması gereken, fevkalade, olağanüstü bir hususun bulunmadığı kanaatindeyim. Sorgulanacak hiçbir husus olmadığını ifade ediyor.

ZEKİ ERGEZEN (Bitlis) - Bankaların içi boşalmış, içil..

AYDIN TÜMEN (Devamla) - Sayın milletvekilleri, dikkat ediniz, hem Doğru Yol Partili Sayın Bakan hem de Refah Partisi Sözcüsü nasıl ağır birliği ediyorlar...

HACİ FİLİZ (Kırıkkale) - Aynaya bak, aynaya...

AYDIN TÜMEN (Devamla) - Ne diyorlar; böyle şeyler gayet doğaldır, her ülkede olur; bizde, yasa ve denetimden kaynaklanan bir eksiklik yoktur. Üstelik, Refah Partisi Sayın Sözcüsüne göre ise, anlaşılan, yasaya falan ihtiyaç olmadığı gibi, sorgulanacak hiçbir durum da söz konusu değil şeklinde ifade ediyor. (FP ve DYP sıralarından gürültüler)

ZEKİ ERGEZEN (Bitlis) - Bankaların içi ne zaman boşaltıldı; içi?!

YAKUP BUDAK (Adana) - Bankalar ne zaman hortumlandı?! Hortumlandığı zaman bakan kimdi?!

AYDIN TÜMEN (Devamla) - O zaman yasal boşluk olduğunu iddia ediyoruz; Anayasa Mahkemesi kanun hükmünde karamameyi iptal etti diyoruz, soyuluyoruz diyoruz, yasal düzenleme çıkarın diyoruz; ama, siz diyorsunuz ki, denetim gayet normal, işler iyi. (DSP sıralarından alkışlar; FP ve DYP sıralarından gürültüler)

YAKUP BUDAK (Adana) - Bankaların içi boşaltılırken bakan kimdi?!

AYDIN TÜMEN (Devamla) - Sayın milletvekilleri, 1994 yılında yaşanan suni kriz sonucu, 3 banka, TYT Bank, Marmarabank ve Impexbank iflas etti ve Bankalar Yasasınının 68 inci maddesi uyarınca faaliyetlerine son verildi. Bu olayla ilgili olarak, hem DYP'li Sayın Bakan hem de Refah Partisi Sayın Sözcüsü şöyle diyorlar: "Adı geçen bu bankaların malfi bünyelerinin zafiyet içerisinde düşmesine neden olan üst düzey yöneticileri ile banka sermayesinin yüzde 10'undan falan falan..."

diye gidiyor; yani, suçlular hakkında dava açıldı, bu davalar hâlâ devam etmektedir diyor ikisi de. Bunun üzerine, Sayın Temizel dikkat çekiyor "aman, sayın bakan, nasıl olur?!" (DSP sıralarından "açın, Başkan" sesi; gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Bir dakika efendim; tabii, açacağız; siz, niye karışyorsunuz!

Buyurun.

AYDIN TÜMEN (Devamla) - Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

"Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş bir maddeye dayanarak takiplerini yaptığımı söylüyorsunuz. Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş bir madde üzerine soruşturma açılıp açılmayacağı konusunda artık, sizlerin takdirine bırakıyorum" demiş idi.

Peki, o günden bugüne ne oldu; koskoca bir hiç. Sayın DYP sözcüsü çıktı "biz, bunları soyanlardan bütün paraları ödettirdik" dedi. Ne zaman ödettiniz?..

MUSTAFA ÖRS (Burdur) - O zaman..

AYDIN TÜMEN (Devamla) - Ne oldu?..

TURHAN GÜVEN (İçel) - Doğru, doğru...

AYDIN TÜMEN (Devamla) - Örnek verir misiniz, hangi mahkeme sonucu ?

TURHAN GÜVEN (İçel) - Canım, acıp okuyun o zaman; okuman yazman var nasıl olsa. Devlet, ödemedi ama...

AYDIN TÜMEN (Devamla) - Bizce, bunlar çok da anlaşılabilir değil; çünkü, bankaların bu duruma gelmesinde, ülke ekonomisini darboğazdan çıkarmak için hiçbir çaba göstermeyen, bankacılık sektörünü uzun yıllar boyunca hukukî boşluk içine bırakan geçmiş hükümetler içinde onlar da vardı.

Evet, asıl sorumlular, bugün, hükümetin icraatını, burada, haksızca ve insafsızca eleştirenlerdir. Temiz toplum için gösterdiği çabalar ortada iken, Sayın Ecevit'e ve hükümete destek vermek yerine eleştirmek, hükümet hakkında gensoru vermek, olsa olsa hedef saptırmaktır. Bunu, halkımız da çok iyi değerlendirmektedir. (DSP sıralarından "Bravo"sesleri, alkışlar)

Hükümet, ekonomik programı ödünsüz bir şekilde uygulamaya devam etmekte kararlıdır. Hükümet, enflasyonla, işsizlikle, yolsuzlukla, halkı sömürenlerle, devlet malını yağmalayanlarla mücadelesini ödün vermeden sürdürecektir. Bizim, muhalefetten beklentimiz, başlatılan ve epeyce mesafe alınan operasyonlarla ilgili bu engelleyici tavırlarını bir kenara bırakmaları ve Sayın Başbakana ve hükümete destek olmalarıdır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sonuç olarak altını bir kez daha çizmek istiyorum: Yalnızca yasaya aykırı davranışların ve yolsuzlukların ortaya çıkarılmasıyla sorunlar çözüme kavuşturulabilir. Bankalar, bu tür yolsuzluk ve suiistimallerden arındırıldığı oranda güç kazanacaktır.

Hepinize saygılar sunuyorum. (DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Tümen.

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Sayın Başkan, sayın hatip...

BAŞKAN - Bir dakika efendim, bir dakika... Tezahürat bitsin, ondan sonra... Oturun yerinize.

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sataşmadan dolayı söz istiyorsunuz, biz de veriyoruz efendim. Yalnız, istirahat edeceğim, yeni bir sataşmaya -iftar vakti- mahal vermeyeceğinizi ümit ediyorum. (DSP sıralarından gürültüler)

Sataşmasaydınız efendim, bekleyin...

Buyurun efendim.

VI. - AÇIKLAMALAR VE SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1. - *İzmir Milletvekili H. Ufuk Söylemez'in, DSP Grup Başkanvekili ve Ankara Milletvekili Aydın Tümen'in, konuşmasında, kendisine sataşması nedeniyle konuşması*

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

DSP Grup Sözcüsü, yaptığı talihsiz konuşmada, zannedirim, bilmediği bir konuda, eline yazılıp verilen bir metinden yanlış beyanlarda bulundu; onu düzeltmek istiyorum. (DSP sıralarından gürültüler)

Şimdi, burada, 10 tane banka batmış ve batırılma noktasma gelerek, Türk Milletinin ve ekonomisinin sırtına 10 milyar dolarlık yük yüklenmiştir. Bunun hesabını vereceğine, 21 inci Yüzyıl yerine, 19 uncu Yüzyılı anlatıyor burada; bu bir. (DSP sıralarından gürültüler)

İkincisi; İstanbul Milletvekili Zekeriya Temizel ve 21 arkadaşının verdiği araştırma önergesi ile bugünkü önerge arasında dağlar kadar fark var. Niye dağlar kadar fark var; o önerge, o dönemde halen faaliyetlerini sürdüren, ancak, Hazine tarafından yakın gözetimde olunan bankaları araştırmak için verilmişti. Bugün bile, Hazinesinin yakın gözetiminde olduğu halde, faaliyetini sürdüren bankalar vardır. Bu bankalarla ilgili araştırma önergesi verilemez, biz de bunlarla ilgili vermedik zaten. O nedenle, o dönemde, 1997'de faaliyetini sürdüren; ama, izlemeye alınan bankalarla ilgili önergenin görüşülmesi hukuken mümkün değildi; bugün de böyle bir önerge verilse, o da mümkün değil. Bugünkü olay çok farklıdır.

BAŞKAN - Efendim, mesele anlaşmıştır.

AYDIN TÜMEN (Ankara) - Sayın Başkan...

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Bir dakika efendim... Yalnız, Sayın Zekeriya Temizel diyor ki; bakın, o önergeden okuyorum...

BAŞKAN - Sayın Zekeriya Temizel'in cevap verme hakkı yok; bir dakika Sayın Söylemez, bir dakika efendim...

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Sayın Başkan, bir cümleyle bitiriyorum.

BAŞKAN - Buyurun.

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Önerge sahibi Zekeriya Temizel Bey diyor ki "Bu konularda, hiçbir banka ariden batmaz. Batan bankalarla ilgili dosyalarda, onlarca bankalar yeminli murakıp raporu vardır. Uyarılar da kesinlikle yapılmıştır. Alınması gereken önlemler görüşülmüştür -yani, sorumlu olan, siyasi makamdır- ilgili bakan tarafından uygulanması ertelenen önlemler, en sonda bankaları bu duruma sürüklemektedir" diyor. Biz de aynı şeyi diyoruz Sayın Temizel'le beraber; ama, onlar, batmayan bankalar için önerge verdikleri için o zaman reddettik. Bugün, 10 tane banka 10 milyar dolarla batmıştır, bunun hesabını versinler burada.

BAŞKAN - Efendim, mesele anlaşmıştır.

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - 94'e takılıp kalıp da, 2000'in hesabından kaçamazsınız!

BAŞKAN - Efendim teşekkür ederim, çok mersi, sağ olun.

AYDIN TÜMEN (Ankara) - Sayın Başkan, konu çarpıtılıyor yalnız!

BAŞKAN - Efendim...

AYDIN TÜMEN (Ankara) - Yasal boşluklar için verilmişti o araştırma önergesi. Yasal düzenleme var.

BAŞKAN - Mikrofonu açar mısınız efendim.

AYDIN TÜMEN (Ankara) - Sayın Başkan, konuyu çarpıtıyor Sayın Söylemez.

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Hayır efendim.

BAŞKAN - Efendim, karşılıklı değil.

AYDIN TÜMEN (Ankara) - O araştırma önergesi, Anayasa Mahkemesi, kanun hükmündeki kararnamele iptal etti, bu konuda yasal boşluk var, gelin, beraber yasal boşlukları giderelim şeklinde verilmişti.

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Kim iptal ettirdi?! Anasol hükümeti iptal ettirdi, siz iptal ettirdiniz!

AYDIN TÜMEN (Ankara) - Eğer okursanız onu...

Sayın Söylemez, burada bankalar konusunda en son konuşacak olan sizsiniz.

BAŞKAN - Efendim, karşılıklı değil; lütfen...

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - Elmayla armutu karıştırıyorsunuz! 10 tane bankanın hesabını ver!..

AYDIN TÜMEN (Ankara) - Bankalar konusunda en son konuşacak olan sizsiniz...

BAŞKAN - Sayın Tümen...

AYDIN TÜMEN (Ankara) - Siz konuşmayın!

Bakın, sizi üzecek başka şeyler de söylerim; lütfen... Bir daha da konuşmayın...

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Tümen.

H. UFUK SÖYLEMEZ (İzmir) - İzlemeye alınan bankalardan 10 tanesinin...

AYDIN TÜMEN (Ankara) - Çok rahatsız olacağımız ve üzüleceğiniz şeyler söylerim.

BAŞKAN - Efendim, birleşime, 18.30'a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati : 16.11

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 18.30

BAŞKAN: Başkanvekili Murat SÖKMENOĞLU**KÂTİP ÜYELER: Hüseyin ÇELİK (Van), Yahya AKMAN, (Şanlıurfa)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, 24 üncü Birleşimin ikinci Oturumunu açıyorum.

Başbakan Bülent Ecevit ve Bakanlar Kurulu üyeleri hakkındaki (11/3) esas numaralı gensoru önergesinin görüşmelerine devam ediyoruz.

**V. - GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE
MECLİS ARAŞTIRMASI (Devam)**

A) GÖRÜŞMELER (Devam)

1. - Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener ve 67 arkadaşının, özel bankaların içinin boşaltılarak, Hazinesinin ekonomik kayba uğratılmasında kusurları bulunduğu iddiasıyla Başbakan Bülent Ecevit ve Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesi (11/3) (Devam)

BAŞKAN - Daha önce, önerge sahipleri ve siyasi parti grupları adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştı.

Şimdi, söz sırası, hükümet adına, Devlet Bakanı Sayın Recep Önal'a aittir.

Buyurun Sayın Bakan. (DSP sıralarından alkışlar)

DEVLET BAKANI RECEP ÖNAL (Bursa)- Değerli Başkan, sayın milletvekilleri; Fazilet Partisi Sivas Milletvekili Sayın Abdüllatif Şener ve 67 arkadaşı tarafından, bankacılık alanındaki gelişmelerle ilgili olarak verilen gensoru önergesinin öngörüşmesi dolayısıyla, hükümetimiz adına söz almış bulunuyorum; hepimizi şahsım ve hükümetim adına en içten saygılarımla selamlıyorum.

Hatırlayacağınız gibi, aynı konu, Fazilet Partisi tarafından verilen benzer bir gensoru önergesi nedeniyle, geçtiğimiz ocak ayında Genel Kurulumuzda tartışılmıştı. Bundan bir ay önce, yine, Fazilet Partili arkadaşlarımızın verdiği genel görüşme önergesinin öngörüşmeleri dolayısıyla da konu, bir kez daha değerlendirilmişti.

Bankacılık alanında, 57 nci cumhuriyet hükümeti döneminde yapılanlar da, daha önceki hükümetler tarafından yapılmamış olanlar da apaçık ortadadır; çünkü, bizim temel ilkemiz, tam aleniyet ve şeffaflıktır. Tümüyle politik amaçlarla verildiği ortada olsa da, bu önergeler olsun olmasın, biz, gerçekleri, tüm açıklığıyla, Yüce Meclisimizin ve halkımızın önünde anlatmayı sürdüreceğiz.

Gensoru önergesinde, bir yandan, hükümetin gerekli tedbirleri almayarak soygunlara göz yumduğundan, umursamazlığından söz edilirken, hemen arkasından, soygunların, niteliği gereği, bir günde, bir ayda yapılamayacağı belirtilerek, olayın, 57 cumhuriyet hükümetiyle bir ilgisinin bulunmadığı itiraf edilmektedir. Önerge sahipleri, somut hiçbir dayanak göstermeksizin, ikazların, ihbarların işleme konulmadığından, sorumluların yargıya teslim edilmediğinden söz etmektedirler; ancak, bir yandan, kendi iktidarları döneminde bankacılık suçlarıyla ilgili olarak kaç konunun yargıya intikal ettirildiği açıklanmazken, öte yandan, 57 nci cumhuriyet hükümetinin, banka suçlarıyla ilgili olarak, sorumlular üzerine, hangi yöntemlerle, nasıl gitmekte olduğu, her gün kamuoyunun gözü önünde gerçekleşmektedir.

Yine, önergede, banka yolsuzluklarının devleti, IMF'ye muhtaç ettiği, yoksulluğun temelinin de bu olduğu gibi, ucuz politika söylemlerine itibar edildiği görülmektedir. 57 nci cumhuriyet hükümeti, IMF ile 18 inci stand-by düzenlemesini yapmış ve şeffaflık ilkesi uyarınca, ekonomik programıyla ilgili tüm kararlarını halkımıza ve tüm dünyaya ilan etmiştir. Hazinesinin kozmik kasalarında saklanan ve hiçbirinde başarılı olunamayan 17 stand-by anlaşmasının uygulayıcıları arasında, acaba, önerge sahipleri de yok mudur?! İktidarları döneminde, kendileri, eğer, halkın yoksulluğunu ve gelir dağılımındaki dengesizliği gidermemişlerse, halkımızın gelir düzeyini yükseltmek, refah ve mutluluğunu sağlamak görevi, neden 57 nci cumhuriyet hükümetine nasip olmuştur?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; malî sektörümüzdeki yozlaşma ve zayıflıklar, önerge sahiplerinin de itiraf ettiği gibi, bir günde oluşmuş değildir. Bunun temel nedeni, genelde, ekonomide yaşananlar, hükümetlerin yanlış politika ve uygulamaları, özelden işe, banka sermayedarlarının ve yöneticilerinin ilke ve kuraldışı davranışları, yetersizlikleri ve kusurları olarak açıklanabilir. Bu nedenler, batan bankaların her birinde ortaya çıkmış olan sorunlara, farklı boyut ve oranlarda etkili olmuştur.

Şimdi, tümtüyle tarafsız ve objektif olarak, geçmişe dönerek, bankacılık sektöründe yaşanan olaylara bir göz attığımızda, tablo, daha da netleşmektedir. Bankacılığımızda, son yirmi yıldan bu yana, bazı sorun ve sıkıntıların bulunduğu bir gerçektir. Bu sorunlar geçmişte ortaya çıkmış; ancak, üstü örtülerek gizlenmiş veya eski yıllarda tohumları atılmış olan bozukluklardan kaynaklanmaktadır.

Bankacılık sisteminde var olan kronik sorunlar, dünyanın hiçbir ülkesinde kriz yokken, ülkemizde yaratılmış olan 1994 finansal kriziyle büyümüş ve derinleşmiştir. Sorun, risk yoğunlaşmasıyla birlikte, gelir-gider dengesizliğine dönüşmüştür. O tarihte, 3 küçük bankanın tasfiye edilerek, sistem dışına çıkarılmasıyla, maliyetsiz olarak çözülmüş gibi görünen sorun, aslında mevduata getirilen sınırsız güvenceyle desteklenen likiditeyle örtülerek, gizlenmiştir.

Batan 3 bankanın tasfiyesi, özel hiçbir önlem alınmaksızın yapıldığından, bu bankaların fonlarını kullandığı yabancı malî piyasalar, Türk bankalarına maddî ve manevî yaptırımlar uygulamaktan geri kalmamışlardır. Bu çerçevede, birçok bankamızın line'ları daraltılmış, finansman olanakları vade ve maliyet yönünden ağırlaştırılarak, Türk malî sistemine, bu kurumların tasfiyede bekleyen alacaklarının kat kat üstünde bedel ödetilmiştir.

O dönemde, yüksek faizlerle sağlanabilen likidite, bankacılıkta gelir-gider dengesizliğini daha da artırmış, artan zararlar daha fazla likidite gerektirmiş, likidite talebi arttıkça faiz oranları yükselmiş, hızla genişleyen bu sarmal, başta kamu bankaları olmak üzere, sistemdeki pek çok bankanın malî yapısının sarsılmasına yol açmıştır. Krizin bankacılık sektöründe yarattığı yıkımın onarılması, başka bir deyişle sistemin rehabilitasyonu yoluna gidilmesi yerine, kur ve faiz riskiyle karşı karşıya kalarak büyük zararlara uğrayan bazı bankaların, devletten olan alacaklarının, piyasa faizlerinin yüzde 5 üzerinde seyrettiği bir dönemde, çok düşük getirili devlet tahvilleri verilerek kapatılması tercih edilmiştir.

Çok yüksek faizlerle fonlanan bu kâğıtlar, bu bankaların, var olan zararlarının daha da büyümesine yol açmıştır. Gensoru önergesinde belirtilen 10 bankadan biri olan Türk Ticaret Bankası, bunun en belirgin örneğidir.

O tarihte, devletin bankalara olan borcunu, düşük getirili devlet tahvilleriyle ödeyip devleti kurtardığını, kamu finansman sorununu çözdüğünü sanan anlayış, bu sorunun, bankanın batması sonucu, bumerang gibi, kendisine döneceğini öngörememiştir.

1997 yılı temmuz ayına gelindiğinde, banka sistemindeki durum böyleydi. Bu nedenle, 1994 finansal krizi sonrasında yapılması gereken, ancak cesaret edilemeyerek ertelenen banka müdahalelerinin sorumlusu, bizim hükümetimiz değildir. Bizim hükümetimizin, konuyla ilgili olarak eleştirilmesi değil, sistemdeki sorunun temelden çözümüne radikal yaklaşımı nedeniyle kutlanması gerekir.

Bugün, 10 bankanın battığını ileri sürerek hükümetimiz hakkında gensoru açılmasını isteyenler, batan 10 bankadan çoğunun anahtarlarını, batırlara kendilerinin verdiklerini, ehil olmayan ellere banka teslim ederek bugün şikâyet ettikleri durumun tohumlarını kendilerinin attıklarını unutmuş olsalar gerektir. (DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

Banka sistemine olan güveni sağlamak üzere getirilen mevduata sınırsız devlet güvencesi, başlangıçta bir süre için amacı gerçekleştirmişse de, aslında, banka sistemindeki bozulmanın ana nedenlerinin başında yer almaktadır. Bu tedbire paralel olarak, sektörün bir an önce rehabilite edilip, sınırsız mevduat güvencesinin kaldırılması gerekirken, hiçbir rehabilitasyon tedbiri alınmaksızın bu güvencenin uzun bir süre muhafaza edilmesi, sistemi irrasyonelliğe itmiş, sistemin açıkları, her geçen gün biraz daha yüksek faiz verilerek kapatılmaya çalışılmıştır. Böylece, ayakta kalmanın bedeli daha yüksek faiz verilerek ödenmiş, bu derece aşırı faiz yükünün kim tarafından ve nasıl karşılanacağı hiçbir zaman düşünülmemiştir. Bu dönemin temel özelliği, sistemde kamu denetim ve düzenlemesini etkisiz hale getiren ve daha sonra 538 sayılı KHK'ye esas olan 512 sayılı KHK'nin yarattığı yozlaşmadır. Bankacılık ilke ve standartlarına uygun olmayan, yetersiz bir hukukî altyapı oluşturan bu KHK hakkında, 7 Kasım 2000 tarihinde yapılan genel görüşme önergesinin öngörüşmesi sırasında yeterli açıklamayı yapmış olduğumdan, burada tekrarına gerek görmüyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 1995 seçimlerinden sonra kurulan Anayol Hükümeti ve daha sonra işbaşına gelen Refahiyol Hükümeti, bankacılıktaki yasal ve finansal sorunları tümüyle görmezden gelmişler ve sistemin sağlıklı işleyişine yönelik hiçbir adım atmamışlardır. 1997 yazında kurulan 55 inci cumhuriyet hükümeti ise, işe, bankacılık sektörünü ele alarak başlamıştır. O tarihte yürürlükte olan 3182 sayılı Bankalar Yasası, bu yasanın pek çok maddesini değiştiren 538 sayılı KHK'nin dayanağı olan yetki kanununun Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olması nedeniyle, hukuken malul bir yasaydı. Bu yasa hükümlerinin uygulanması amacıyla açılan davalarda Anayasaya aykırılık iddiasının ileri sürülmesi, iptal edilmesi için yeterliydi. Bu nedenle, söz konusu yasayla, sektörün ne denetimini ne de rehabilitasyonunu sağlamak mümkündü. Bu yasa, hukukî maluliyeti bir yana, kuraldışı işlemlerden sorumluların kişisel sorumlulukları üzerine gidilmesine de olanak tanımamaktaydı. Ülkemiz, 1998 Mayısından itibaren seçim atmosferine girmişti. Uzakdoğu ve Rusya ekonomik krizinin etkisiyle her geçen gün biraz daha gerginleşen malî piyasalara, yeni bir düzenleme yapılmadan hükmedilmesi mümkün değildi.

Hükümet, 11 Kasım 1998'de, 20 maddelik Bankalar Yasa Tasarısını, acilen, Yüce Meclise sunmuştu. Tasarı, 4 Aralık 1998'de Plan ve Bütçe Komisyonundan geçti; ancak, hükümetin ısrarlı çabalarına rağmen, muhalefetin engellemeleri ve erken seçim kararı alınması üzerine, bu tasarı yasalaşmadı.

56 ncı cumhuriyet hükümeti kuruluncaya kadar, Bankekspres ve Interbank da Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredildi.

Sayın Ecevit tarafından kurulan ve 17 Ocak 1999 günü güvenoyu alarak göreve başlayan 56 ncı cumhuriyet hükümeti, DSP'li üyelerden oluşan ve ülkeyi, sadece seçime götürmekle görevli bir azınlık hükümetiydi. Bu nedenle, 25 Kasım 1998 tarihinden 18 Nisan seçimleri sonrası 57 ncı

cumhuriyet hükümetinin kuruluşuna kadar geçen siyasi karmaşalarla dolu dönemde, bankacılık sistemine radikal bir müdahalede bulunabilecek, ne güçlü bir siyasi irade ne de sistemi düzenleyecek bir yasal dayanak bulunmaktaydı.

18 Nisan 1999 seçimleri sonrasında, 57 nci cumhuriyet hükümeti, 28 Mayıs 1999'da kurulur kurulmaz, güvenoyu almayı bile beklemezsiniz, ilk iş olarak, Bankalar Yasa Tasarısının görüşülmesi istemini Türkiye Büyük Millet Meclisine sundu. Tasarı, 18 Haziran 1999 günü, yani, hükümetin kuruluşunun üçüncü haftasında, Yüce Meclisimiz tarafından, 4389 sayıyla kabul edilerek, 23 Haziran 1999 tarihinde yürürlüğe girdi.

Bildiğiniz gibi, 21 inci Dönemde Türkiye Büyük Millet Meclisinin çıkardığı ilk yasa, Bankalar Yasasıdır. Bu durum, hükümetimizin konuya verdiği önem ve değeri açıkça ortaya koymaktadır. Bu yeni yasayla, uluslararası kabul görmüş bankacılık standartlarına uygun biçimde, Türk bankacılığında düzenleme ve denetleme konusunda getirilen yenilikleri, benden önceki konuşmacı arkadaşlarım ayrıntılı bir biçimde ortaya koyduklarından, burada, tekrarlamıyorum. Bu yasanın hemen ardından, 1 Ağustos 1999 tarihinde, yine Yüce Meclisimizce, 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Yasası yürürlüğe konulmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bankalar Yasasının yürürlüğe girdiği 1999 yılı ortaları, hükümetimizin 2000 yılı başında uygulamaya başladığı ekonomik programın hazırlık çalışmalarının yürütüldüğü yoğun bir döneme rastlamaktadır. O tarihte, ülkenin içinde bulunduğu ciddi ekonomik sıkıntılar, bankacılık alanında kapsamlı bir operasyonun başarıyla gerçekleştirilebilmesi için, müdahalenin zamanlamasını çok önemli kılıyordu. Böyle bir operasyon için, hem ekonominin istikrar içinde olması hem de uygun bir hukukî altyapının sağlanmış olması gerekmektedir. Güçlü bir ekonomik program olmadan, kamu finansmanı dengesindeki bozukluklar giderilme yoluna sokulmadan, reel faizlerin çok yüksek olduğu bir dönemde yapılacak operasyonun tüm mali sistemi olumsuz yönde etkileyebileceği, bankaların karşılıklı ilişkileri nedeniyle genel bir paniğe yol açabileceği göz önünde tutulmuştur.

Reel ekonomide var olan dış kaynaklı sıkıntılar ve ardından, tarihin en büyük doğal afeti olan 17 Ağustos ve 12 Kasım 1999 depremleri, ülkemizi her bakımdan etkilemiş ve sistemin ihtiyacı olan müdahalenin, bir süre için ikinci plana bırakılmasını gerektirmiştir.

IMF ile görüşmeler tamamlanmadan yapılacak bir müdahalenin tüm sektöre yayılması ve ekonomide büyük bir krize yol açması mümkündür. Bu nedenle müdahalenin, IMF ile yapılacak bir düzenleme sonrasında gerçekleştirilmesi, olumsuz sonuçlarının asgariye indirilebilmesi bakımından bir zorunluluk olarak görülmüştü. O dönemde, ekonomik programın hukukî altyapısıyla ilgili yasalar çıkarılmış, uygulanacak para politikası ve bir yıllık döviz kurları ilan edilmiş ve programa duyulan güven sonucu faiz oranları düşmeye başlamıştı. Bu arada, sistemde, 4389 sayılı Bankalar Yasasıyla genel bir hukukî altyapı oluşturulmakla birlikte, zafiyet gösteren bankalarla ilgili yapılacak bir operasyon için, yeni bazı düzenlemelere daha gerek bulunduğu ortaya çıkmış ve bu ihtiyaçtan hareketle, yapılan çalışmalar sonucu, 19 Aralık 1999'da, 4491 sayılı Yasa yürürlüğe konulmuştur. Bu yasanın getirdiği yenilikleri de hepimiz yakından bildiğiniz için, değerli zamanınızı, bunları tekrarlayarak almak istemiyorum.

Böylece, uygun bir banka operasyonu için, bir yandan uygun ekonomik ortam ve koşullar, öte yandan yeterli hukukî altyapı tümüyle gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte, bankalar üzerindeki denetim yoğunlaştırılmış ve bu yolla yeni bulgular elde edilmiştir. Ayrıca, uygun açıklamalarla, kamuoyunun bir operasyon için hazırlanması da sağlanmıştır.

4491 sayılı Yasanın yürürlüğe konulmasından iki gün sonra da, sistemde güven ve istikrar bakımından tehlike arz eden 5 bankanın Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devri, Bakanlar Kurulumuzun kararıyla gerçekleştirilmiştir.

Bazı bankaların Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devredilmesi, sistemin sağlığı ve güven ortamının sürekliliği için yapılması gereken bir işlem olarak değerlendirilmelidir. Önemli olan, bu bankaların neden bu duruma geldiğidir, neden ve kimler tarafından, Türk bankacılığının uzun yıllar bir hukuki boşluk içinde bırakıldığıdır.

Sektörde güven ve istikrarı tehdit eden, sadece müdahale edilen mali bünyeleri bozulmuş bankalar da değildir. 1994 yılından beri uygulanmakta olan sınırsız mevduat güvencesi, sektörün güven ve istikrarını tehdit eden faktörlerin en önemlisidir. Bu güvence devam ettikçe, iyi çalışan bankayla kötü çalışan bankayı ayırt etmek mümkün değildir. Aksine, bu faktör, hesapsız kitapsız çalışanları himaye ve teşvik etmektedir. Bunun içindir ki, hükümetimizin aldığı radikal kararlardan biri de, Haziran 2000 başında mevduat güvencesine sınır getirmek olmuştur.

Geçtiğimiz ekim ayında ise, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun kararıyla, 2 banka daha Fona devredilmiştir.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunda bulunan 10 bankanın rehabilitasyonu ve elden çıkarılması konusunda, Kurulun çalışmaları sürdürülmektedir. Bu kapsamda, Fondaki bankaların satılmasıyla ilgili olarak, 2001 Nisan ayına hedeflenen bir plan ve alıcılarda aranacak koşullar açıklanmış bulunmaktadır.

Bu arada, fona devredilen bankaların sorumlularının adli makamlara intikali sağlanmış olup, gerekli yasal işlemler çok yönlü olarak sürdürülmektedir.

Ayrıca, fondaki bankaların mali yapılarının güçlendirilmesi için, kanun hükmü gereği, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun talebi üzerine, Hazine Müsteşarlığı tarafından, 6,1 milyar dolar tutarında özel tertip tahvil ihracı olanağı sağlanmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DEVLET BAKANI RECEP ÖNAL (Devamla) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; geçen on yıl içerisinde, maalesef, kamu bankalarımız da büyük tahribata uğramıştır. Zaman zaman yoğunlaşan popülist yaklaşımlar, bu bankaların görev zararlarını artırmış, halktan topladıkları paraları yüksek faizli mevduatta fonlamaları nedeniyle giderek artan bu zararlar, bu bankalarımızda mali disiplinin de bozulmasıyla, âdeta, bir çığ gibi büyümüştür.

Kamu bankalarının, halen tabi oldukları hukuki statü ve mevcut personel rejimleriyle, çağdaş bankacılığın ve iç ve dış rekabetin gereklerine göre rasyonel çalışma imkânı yoktur. Bunun içindir ki, bir yandan, 20 milyar doları aşan görev zararı stoğunun tasfiye edilmesi; diğer yandan, tabi oldukları statülerin özel hukuk hükümlerine göre yeniden düzenlenmesi ve bu bankalarımızın yeniden yapılandırılarak özelleştirilmeleri kaçınılmazdır.

Bu eksikliği gören hükümetimiz, soruna bir an önce çözüm getirmek üzere, bu bankaların, yeniden yapılandırılarak özelleştirilmelerinin önünü açmak amacıyla, önce, yetki kanununa dayalı KHK'leri, yetki kanununun iptali nedeniyle ise yasa tasarılarını hazırlayarak Türkiye Büyük Millet Meclisine sunmuş ve bu tasarılar, 4603 ve 4604 sayılılarıyla, geçtiğimiz günlerde yasalaşarak yürürlüğe girmiştir.

Hükümetimizce uygulamaya konulan ekonomik programla, Türk ekonomisi, her alanda, hastalıkların tedavi edildiği, sağlıklı, çağdaş, yeni koşullara uyum amacıyla, yeni bir dönüşüm süre-

ci içerisine girmiştir. Aynı şekilde, Türk bankacılığı da, kendi içerisindeki lokal bozulmaları sistem ve yasalar çerçevesinde onararak, getirilen uluslararası standartlar çerçevesinde sağlıklı bir yolda ilerlemeye başlamıştır.

Kamu ve özel bankalarla ilgili rehabilitasyon sürecinin tamamlanmasıyla, uluslararası standartlara göre çalışan, yönetilen ve denetlenen bankacılığımızın, hem içeride hem de dışarıda kredibilitesi daha da artacaktır. Özellikle son on yılda ortaya çıkan yüksek kamu açıklarına paralel olarak, esas görevi olan aracılık fonksiyonundan ve reel sektörün finansmanından uzaklaşan bankacılığımızın yeniden ana misyonuna dönmesi, ekonomiye giderek daha iyi hizmet verecek şekilde büyüüp güçlenmesi, temel amacımızdır.

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; bildiğiniz gibi, bankacılık, güven ve itibar işidir. Bu nedenle, çok kırılgan olan finans sektöründe, son günlerde, likidite darlığına dayanan geçici bazı dalgalanmalar yaşanmaktadır. Hükümetimizin gerekli müdahaleleriyle, sorun, çözüm yoluna girmiştir. Önümüzdeki günlerde stabilizasyon tümüyle sağlanacak ve ekonomimiz, dalgalanma öncesindeki durumuna tekrar kavuşacaktır. Psikolojik etkileşimin önem taşıdığı böyle bir dönemde, 65 milyon Türk insanı için, iktidarıyla muhalefetiyle tam bir dayanışma içerisinde olmamız gereken bir ortamda bulunuyoruz. Basın ve medyamızın, iş ve bilim çevrelerinin, Yüce Mecliste kürsüye çıkan milletvekili arkadaşlarımızın, yurt dışındaki siyasi baskı lobilerinin, aksak rekabet lobisinin, enflasyon lobisinin, devalüasyon lobisinin ve faiz lobisinin amaçlarına hizmet edecek davranışlardan kaçınmaları gerekmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; cephede savaş sürerken harekât planlarının tartışılması doğru değildir. Aslında, gensoruya konu olan hükümet uygulamalarının, operasyon bittikten sonra da Yüce Meclisimizce değerlendirilmesi ve denetlenmesi her zaman mümkündür. Bu nedenle, operasyonun sürdüğü duyarlı bir dönemde, iç ve dış malî piyasaları hükümetin ve ekonomik programın geleceğiyle ilgili beklentilere sokarak stabilizasyonun gecikmesine yol açabilecek nitelikte bir gensoru açılmasının yersizliği ve zamansızlığı açıktır.

Bu duygu ve düşüncelerle, mübarek ramazan ayının ülkemiz insanı için hayırlara yol açması dileğiyle, Yüce Meclisimize en içten saygılarımı sunuyorum. (DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bakan.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun efendim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Sivas) - Sayın Başkan, gensoru önergemizde pek çok iddia vardı. Aynı zamanda, muhalefet partileri sözcülerinin konuşmalarında ve önerge sahibi olarak yapmış olduğum konuşmada da somut, hükümetin kusurunun bulunduğu dair iddialar vardı. Bu iddialarla ilgili hiçbir noktada, Sayın Bakan cevap vermediler.

Burada, bir gensoru önergesi görüşülüyor. Gensoru, ciddi bir denetim mekanizmasıdır. Bir Sayın Bakanın, bu gensoru iddiasındaki bütün noktaları aydınlatması gerekirdi. Bu, Meclise saygının bir gereğidir; ama, sadece Meclis çoğunluğuna dayanarak, geçişirme bir konuşmanın, bir gensoruya yakışmayacağını ifade ediyor, saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Efendim, tabii, hangi suale cevap verip vermeyeceği, siz de takdir edersiniz ki, Sayın Bakanın takdirine kalmış.

Teşekkür ederim efendim.

Başbakan Bülent Ecevit ve Bakanlar Kurulu üyeleri hakkındaki (11/3) esas numaralı gensoru önergesinin gündeme alınıp alınmayacağı hususundaki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, genorsu önergesinin gündeme alınıp alınmayacağı hususunu oylarımıza sunacağım.

Genorsu önergesinin oylamasının açık oylamayla yapılması hakkında bir önerge vardır. Önergede imzası bulunan sayın milletvekillerinin isimlerini okuyup, burada olup olmadıklarına bakacağım.

Yasin Hatiboğlu?.. Burada.

Avni Doğan?.. Burada.

Nevzat Yalçıntaş?.. Burada.

Şükrü Ünal?.. Burada.

Mahfuz Güler?.. Burada.

Aslan Polat?.. Burada.

Abdüllatif Şener?.. Burada.

Nazlı Ilıcak?.. Burada.

Azmi Ateş?.. Burada.

Dengir Fırat?.. Burada.

Altan Karapaşaoğlu?.. Burada.

Ahmet Sünnetçioğlu?.. Burada.

Ali Sezal?.. Burada.

Eyüp Fatsa?.. Burada.

Lütfü Esengün?.. Burada.

Hüseyin Karagöz?.. Burada.

Latif Öztekin?.. Burada.

İlyas Arslan?.. Burada.

Osman Aslan?.. Burada.

Ahmet Karavar?.. Burada.

Yaşar Canbay?.. Burada.

Efendim, sizin önergenizde "ad okunarak" diye ifade edilmiş; ancak, birinci kere, Genel Kurulun bu konudaki temayülünü alacağım.

Açık oylama şeklinde yapılmasına dair önergeyi oylarımıza sunacağım efendim. Bu konuda, açık oylamanın şekli hakkında da Sayın Genel Kurulun kararını alıyorum.

Açık oylamanın elektronik oylama makinesiyle yapılmasını oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Elektronik cihazla oylama yapacağız.

5 dakika süre veriyorum.

Oy verme işlemi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, özel bankaların içinin boşaltılarak Hazinesin ekonomik kayba uğratılmasında kusurları bulunduğu iddiasıyla Başbakan ve Bakanlar Kurulu üyeleri hakkın-

da açılması istenen gensorunun gündeme alınıp alınmaması hususunda yapılan oylamaya 430 milletvekili katılmış; 141 kabul, 288 ret, 1 mükerrer oyla gensorunun gündeme alınması kabul edilmemiştir.

Gündemin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" kısmına geçiyoruz.

Şimdi, alınan karar gereğince, bu kısmın 137 nci sırasında yer alan, Doğru Yol Partisi Grup Başkanvekilleri Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan, Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül ve İçel Milletvekili Turhan Güven ile 20 arkadaşının, dışpolitika konusunda; 47 nci sırasında yer alan, Ankara Milletvekili Cemil Çiçek ve 20 arkadaşının, 51 inci sırasında yer alan, Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve 52 arkadaşının, Kuzey Irak'ta yaşanan son gelişmeler ve uygulanan politikalar hakkında; 119 uncu sırasında yer alan, Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün ve 19 arkadaşının, 129 uncu sırasında yer alan, İstanbul Milletvekili Mehmet Ali İrtemçelik ve 27 arkadaşının, 130 uncu sırasında yer alan, Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve 21 arkadaşının, sözde Ermeni soykırımı iddiasıyla ilgili Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisinde alınan karar ve Türkiye-ABD ve Ermenistan ilişkileri konusunda; 141 inci sırasında yer alan, Aksaray Milletvekili Ramazan Toprak ve 22 arkadaşının, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğün 102 nci ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergelerinin birlikte yapılacak öngörüşmelerine başlıyoruz.

B) ÖNGÖRÜŞMELER

1. - DYP Grup Başkanvekilleri Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan, Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül ve İçel Milletvekili Turhan Güven ile 20 arkadaşının, dış politika konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/13)

Ankara Milletvekili Cemil Çiçek ve 20 arkadaşının, Kuzey Irak'ta yaşanan gelişmeler ve uygulanan politikalar konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/4)

Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve 52 arkadaşının, Kuzey Irak'ta yaşanan son gelişmeler ile uygulanan politikalar konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/5)

Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün ve 19 arkadaşının, sözde Ermeni soykırımı iddialarıyla ilgili olarak ABD Temsilciler Meclisinde alınan karar ve Türkiye-ABD ve Ermenistan ilişkileri konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/9)

İstanbul Milletvekili Mehmet Ali İrtemçelik ve 27 arkadaşının, ABD Kongresindeki sözde Ermeni soykırımı iddiaları ve dış politika konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/10)

Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve 21 arkadaşının, sözde Ermeni soykırımı iddialarıyla ilgili ABD Temsilciler Meclisinde alınan karar ve Türkiye-ABD ve Ermenistan ilişkileri konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/11)

Aksaray Milletvekili Ramazan Toprak ve 22 arkadaşının, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/15)

BAŞKAN - Hükümet?.. Burada.

Böylece, 7 önergeyi birleştirmiş vaziyetteyiz efendim; yani, gruplardan başka, 7 sayın milletvekiline söz vereceğim.

İçtüzüğümüze göre, genel görüşme açılıp açılmaması hususunda, sırasıyla, hükümete, siyasi parti gruplarına ve önergelerdeki birinci imza sahiplerine veya onların göstereceği bir diğer imza sahibine söz verilecektir.

Konuşma süreleri, hükümet ve gruplar için 20'şer dakika, önerge sahipleri için 10 dakikadır.

İlk söz, hükümet adına, Sayın Dışişleri Bakanı İsmail Cem'indir efendim.

Sayın Bakan, buyurun efendim. (DSP sıralarından alkışlar)

DIŞİŞLERİ BAKANI İSMAİL CEM (Kayseri) - Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisimizin kıymetli üyeleri; hepinize saygılarımı sunuyorum. Dışpolitikamız ve gelişmeler konusunda kısa bir bilgi sunmak istiyorum.

Türkiyemiz, tarihi, kültürü ve konumu itibarıyla, dünyada çok az ülkeye nasip olan bir dışpolitika, dışsiyaset, strateji üstünlüğüne sahip bir ülkedir. Dışsiyasetimizin amacı, hedefi, toplumumuzun geleceğine, toplumumuzun refahına, halkımızın ekmeğine, çocuklarımızın geleceğine Türk dışpolitikasının katkısı getirmektir. Bunu yapmamız için, bunu başarmamız için bizim tarihimiz, bizim kültürümüz, bizim günümüz, bizim ekonomimiz, bizim Silahlı Kuvvetlerimiz, bizim sanatımız, edebiyatımız Dışişleri Bakanlığına olağanüstü bir imkânı, bir gücü vermektedir. Dolayısıyla, bizim yapmaya çalıştığımız, belli bir ölçüde de yapmış olduğumuza inandığımız, başardığımız belli bir ölçüde inandığımız Türkiye'nin, tarihin, Türkiye insanının Türkiye'de dışpolitikayı gerçekleştirenlere sunduğu bu eşsiz, benzersiz imkânı kullanmaktır, iyi kullanmaktır ve bizim de yapmaya çalıştığımız budur. Hangi amaçla, hangi düşünceyle, hangi niyetle...

Bundan üçbuçuk sene önce, Türkiyemizin stratejik hedefini, dışsiyaset hedefini şu şekilde açıkladık ve üçbuçuk senedir, biz, bu hedefi izlemekteyiz: Bunlardan ilki, bizden önceki otuz yıllık hükümetlerin de getirdiği bir hedeftir; yani, Avrupa Birliğine üye olmak. Bu hedefi 1960'ların hükümetleri Türkiyemize getirmiş ve ondan sonraki bütün hükümetler, bizim hükümetimiz dahil olmak üzere, bu hedefi izlemiş. Türkiyemizin ikinci ve eşdeğerde büyük stratejik hedefini üçbuçuk yıl önce biz getirdik ve dedik ki, Türkiyemizin 21 inci Yüzyıldaki amacı, hedefi, bir yandan Avrupa Birliğinin üyesi olmaktır, ikincisi, gelişen, büyüyen Avrasya bütünü içinde belirleyici, merkezi bir ülke olmaktır. İki hedefi vardır Türkiye'nin; yani, bizim dışsiyasetimizi değerlendirirken bu iki hedef açısından bakmalıyız; yanlışımız, eksiklerimiz, hedefe giderken gecikmemiz, tikezlememiz mevcut ise, ona bakmak lazım ve biz şunu söyledik: Bu iki hedef birbirisiyle çelişen değil, birbirini tamamlayan, bütünleyen, destekleyen iki hedeftir. Hakikaten -şu üçbuçuk yıllık tecrübeyle konuşuyorum- biz, ne zaman Kafkasya'da, ne zaman Ortaasya'da, ne zaman Ortadoğu'da mesafe alabilmişsek, Batı'da, Avrupa'da, Avrupa Birliğinde, Amerika'da kendi kıymetimizin yükseldiğini gördük ve aynı şekilde, biz, ne zaman, Avrupa Birliği ilişkilerinde, Avrupa'yla, Amerika'yla olan ilişkilerimizde mesafe almışsak, Türkiyemizin değerinin, gücünün, Doğu'da, Ortadoğu'da, Ortaasya'da, Kafkaslarda büyümekte olduğunu gördük. Bu iki hedefi, birbirini köstekleyen, birbirisiyle çelişen değil, birbirini bütünleyen, güçlendiren iki hedef olarak aldık, yola bu şekilde çıktık ve devam etmekteyiz.

Şimdi, çok genei konuşacağım -aslında, isterdim ki, gönül isterdi ki, sayın milletvekillerinin eleştirilerini, düşüncelerini önce alayım ve ondan sonra düşüncelerimizi, cevaplarımızı sunayım- bazı bölgelere değineceğim. Önce, müsaadenizle, Avrupa Birliğinden başlayayım, çok güncel bir konu olması bakımından.

Türkiye, Avrupa Birliğiyle Katılım Ortaklığı Anlaşmasını yapmıştır, Katılım Ortaklığı Belgesi gerçekleşmiştir; şu kaydı ihtiyat ile... Onun için, ben, bu konuda bazı düşünceler söyleniyor, onlara

fazla girmeyeceğim; çünkü, bunun resmîyet kazanması perşembe günü olacaktır. Yani, perşembe günü resmîyet kazanacağı için, o konuda, şimdiden çok fazla konuşmayacağım; çok fazla konuşmak Türkiye'nin menfaatına olmaz. Dolayısıyla, bu belgenin tahlilini, şu aşamada, müsaadenizle, yapmayacağım; ama, iki şeyi belirtmek istiyorum. Birincisi, bu Katılım Ortaklığı Belgesi, Türkiye'nin Avrupa Birliği tam üyelik sürecinde çok önemli bir dönemeçtir, yani, çok önem taşıyan bir dönemeçtir ve bu gerçekleşmiştir; resmîyet kazanması da, inşallah, perşembe günü olacaktır. Bu Katılım Ortaklığı Belgesinde, bizim, hepimizin ortaklaşa benimseyebileceği bazı hususlar mevcuttur; fakat, şunu söylemek istiyorum: Bu Katılım Ortaklığı Belgesi, Avrupa Birliğinin tek taraflı hazırladığı bir belgedir; yani, Avrupa Birliğinin tüzüğü, kuralları, Katılım Ortaklığı Belgesini bir müzakere konusu yapmıyor, kendileri bunu hazırlıyor. Bunu hazırlarken, elbette bize danışılıyor, istişare ediliyor... Bunu, şu son dönemde, hakikaten çok büyük bir iyiniyetle de yaptılar; ama, unutmamamız gereken, bu belgenin bir müzakere belgesi olmadığı, tek taraflı kendi belgesi olduğudur.

Bu belgenin içindeki hususlar -o tartışılan iki konuya daha sonra geleceğim- Avrupa Birliğinin kendi anlayışları, kendi gelenekleri, kendi uygulamaları, üye ülkelerinin ve aday ülkelerinin uygulamaları yahut beklenen uygulamaları çerçevesinde ve o malum Kopenhag ölçütleri çerçevesinde bir belgedir.

Şimdi, belirttiğim gibi, bu, onların belgesidir. Bizim bütün müzakerelerdeki tutumumuz şu oldu: Anayasamız, Türkiye'nin altında imzası bulunan uluslararası anlaşmalar ve hükümetimizin 21 Eylülde yapmış olduğu öncelikler açıklaması; bizim, bu müzakerelerdeki çerçevemiz budur, bunun dışındaki hususlara onay vermek durumunda değiliz. Bunlar, sizin getirdiğiniz meselelerdir; ama, elbette biz, Avrupa Birliğinin düşüncelerini dikkate alırız, o da ayrı bir mesele; ancak, bizim bir taahhüdümüz değildir.

Son Kıbrıs ve Ege meselesi hakkında da kısaca, özüne fazla girmeden bilgi sunmak istiyorum. Helsinki sonuçlarındaki Kıbrıs'la ilgili paragrafta belirtilen şudur: Bütün üye ülkeler, bütün aday ülkeler, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin Kıbrıs'a kapsayıcı bir çözüm getirmek amacıyla taraflarla yapmakta olduğu görüşmeleri destekler. Yani, paragraf budur; bunun dışında bir şey yoktur.

Öteki paragraf ise "uluslararası sınır anlaşmazlıklarının Birleşmiş Milletlerin ilgili maddesi çerçevesinde ele alınması..." Bu ele almaya meselesini de dört yıl gözden geçirecek, 2004'te bakacaklar o uluslararası sınır anlaşmazlıklarına ve 2004 yılında yapacakları bu değerlendirme sonucunda Uluslararası Adalet Divanına gitmeyi önerebilecekler. Yani, malum "Ege" diye bizim isimlendirdiğimiz madde budur.

Şimdi, bunlar, Helsinki Nihai Sonuç Bildirisinde Türkiye'ye bir şart gibi, bir koşul gibi getirilmemiştir ve ben o gün, yani, 10 Aralık 1999'da, belki, biraz da fazla ihtiyatlı bu konulara baktığım için, bunu okuduğumda Avrupa Birliğine dedim ki: Biz bununla yetinmeyiz, buna biz bir açıklık kazandırmanızı istiyoruz. Eğer o açıklık kazandırılmazsa, ben, konuyu hükümetime olumlu görüşle götürmekte tereddüt edeceğim. Söylediğim de bundan ibaretti; fakat, bunu söylemem üzerine, o zamanki Avrupa Birliği Dönem Başkanı, derhal bir mektup yazdı Sayın Başbakanımıza ve resmen Avrupa Birliğinin Dönem Başkanı kişiliği, kimliği ile Kıbrıs paragrafının ve bizim "Ege" dediğimiz paragrafın, Türkiye için kesinlikle bir koşul olmadığını, sadece siyasi diyalogun bir unsuru olduğunu yazdı. Yani, teminatını verdi; fakat, ben, belki biraz fazla sert konuşmuşum ki, bununla da yetinmedi Avrupa Birliği, en üst düzeyde iki komisyon üyesini, Solana ve Verheugen'i Türkiye'ye gönderdi o gece, her iki komisyon üyesi, önce Bakanlığımızda bizlere aynı teminatı

verdi, aynı açıklamayı verdi, bilahara, Sayın Başbakanımıza, bu açıklamayı, bu teminatı verdi ve biz, ondan sonra Helsinki Nihaat Sonucunu kabul etmekte olduğumuzu açıkladık.

Şimdi, bu dönemde ne oldu; bu dönemde, bunun, değiştirilmesi yolunda, bu iki unsurun bir koşul haline getirilmesi yolunda bir çaba karşısında kaldık ve bunu da çözdük. Daha ayrıntılarıyla, hukuki ayrıntılarıyla anlatacağım; bugün için şunu söylemek istiyorum: Her iki konu "siyasî diyalog ve siyasî ölçütler" ara başlığı altında yer alıyor ve dediğim -ki, esas önemli olan cümle odur- her iki konu da "siyasî diyalogun çerçevesinde" ibaresini taşıyor. Yani, mesele, bunun ne olduğu; siyasî diyalog mu, yoksa, siyasî ölçüt, siyasî kriter mi -ki, bu kolay olmadı, bayağı mücadele istedi- olduğu. Her iki konu da, karar içerisinde, siyasî diyalogun parçası olarak, siyasî diyalogun bir bölümü olarak ortaya konuldu. Yani, bu konu, bizim açımızdan, Katılım Ortaklığı Belgesi nedeniyle, niteliğini değiştirmede, özelliğini değiştirmede; bu konuda, kimsenin bir kuşkusu olmasın. Bazı Yunan politikacıları, kendi kamuoyları, kendi siyasî müşterileri, kendi içpolitika hesapları nedeniyle bunu başka türlü anlatabilir -bunu, sizler de, yarın öbür gün duyabilirsiniz- fakat, mesele, özünde, benim anlattığım şekildedir.

Bu konuyu biraz fazla uzattım.

Sayın Başkan, ne kadar sürem kaldı efendim?

BAŞKAN - Efendim, 5 dakikanız kaldı normalinde; ama, bu kadar çok önergeyi birden cevapladığınıza göre, buyurun, bitirmeye çalışın efendim.

DIŞİŞLERİ BAKANI İSMAİL CEM (Devamla) - Sağ olun efendim.

Şimdi, şunu da söyleyeyim: Her iki konuda da, bizim, kimseden korkacak, çekinecek hiçbir özelliğimiz yoktur; her iki konuda da. Bunlar o belgede yer alsın da almasın da, biz, bu konularda alınımız açık, dünya önünde, Türkiye'nin menfaatını savunmaktayız.

Kıbrıs konusundaki tutumumuz açıktır. Kıbrıs konusundaki tutumumuz, Bakanlığımızca, defaulte ortaya konmuştur, Avrupa Birliğinin bütün forumlarında ortaya konulmuştur, bütün Avrupa Birliği muhataplarımıza; bakın, sakın ola bir yanlışlık yapmayın; hiçbir şekilde, biz, Avrupa Birliği-Kıbrıs gibi bir dengenin içerisinde olmuyoruz, böyle bir hesap içerisinde olmayız, bunları, birbirine karşı bir tercihmiş gibi kabul etmeyiz, kabul ettirtmeyiz... Bunu her zaman söyledik ve en son, hükümetimiz, Sayın Başbakanımız, bu konuda Türkiye'nin tavrını, en net şekilde, bundan on gün önce bütün dünyaya açıkladı.

Şu Ege meselesinde ise, inanılmaz bir şekilde bir yanılma politikası komşumuz Yunanistan tarafından yıllarca devam ettirilmiş. Ege'de iddia sahibi olan biziz, Ege'de talep sahibi olan biziz, Ege'de "hadi gelin, gelin de, hukuku uygulayın; gelin, uluslararası hukuku uygulayın" diyen taraf biziz ve bizim hükümetimizden çok önce de bunlar yapılmış. Bizim hükümetimiz dediğim, son üçbuçuk yılın öncesindeki hükümetlerimiz, bu konuda çok doğru bir politika izlemiş ve bu konuda, biz, Yunanistan'a hep şunu söylemişiz -ki, bizim de yaptığımız o, devam ettirdiğimiz anlayış o- demişiz ki biz Yunanistan'a "uluslararası hukuk ne diyorsa, gelin, Ege'de yapalım. Yunanistan, her seferinde, bunun uzağında durmuş ve şu son üçbuçuk yılda da uzağında durmakta. Yani, o uluslararası mesele uzlaşmazlıkların çözümü konusunda ortaya koydukları düşüncelerin, sözlerin hiçbir kıymeti harbiyesi yoktur. Bizim zaten iddiamızdır onlar; ama, biz neye karşı çıktık bu Katılım Ortaklığı Belgesinde; burada bir niyeti beğenmediğimiz için, bu, sanki Türkiye'ye karşı kullanılan bir unsurmuş gibi önümüze getirildiği için, biz buna karşı çıktık; yoksa, bizim, bu meselelerde kimseden çekinecek bir şeyimiz, bir yanıtmız yoktur.

Şimdi, Sayın Başkan, tabii, aslında, değerli milletvekillerinin genel görüşme önergesindeki her unsuru cevaplamak isterdim; ama, pek bir zaman olmayacak.

Şunu söyleyeyim...

BAŞKAN - Sayın Bakanım, 35 dakika konuşabilirsiniz; 7 önerge için 5'er dakika süre verildiğinde, toplam 35 dakika yapar; Yüksek Genel Kurulun müsamahasına sığınacağım ben... Tabii efendim, 7 önerge sahibi ayrıca konuşuyor da, sayın hükümet konuşmasını mı?! (DSP ve MHP sıralarından alkışlar)

Buyurun efendim.

DIŞİŞLERİ BAKANI İSMAİL CEM (Devamla) - Sağ olun efendim.

Efendim, şimdi önce, bizim sıkıntılı bir iki konumuzu arz edeyim.

Bu sözde Ermeni soykırımıyla ilgili bazı Batı parlamentolarında cereyan etmekte olan olaylar, bizim açımızdan sıkıntılıdır; bunlarla başedebilmek için, hakikaten... Ki, sadece başeden bizim Bakanlığımız değil tabii, devletin bütün ilgili bakanlıkları, kuruluşları, Meclisimiz, özel sektör kuruluşlarımız, sendikacılarımız, hepsi mücadele ediyor; ama, şunu ifade edeyim: Ortaya çıkan sonuçlar, elbette, hepimizi üzmüştür. Bunun böyle olmaması için çok uğraşıldı, sadece bizim Bakanlığımız tarafından değil, bütün kuruluşlar, bütün kurumlar, bütün bakanlıklar tarafından. Ama, maalesef, geçmiş döneme baktığımızda, ortaya çıkan sonuç, bizim açımızdan, sıkıntılıdır, üzüntüdür.

Burada, sadece bir noktaya işaret etmek istiyorum: Bizim Bakanlığımız, kendine düşen bölümünde, bu mücadelenin, bu haksızlığa karşı mücadelenin kendi payına düşen bölümünde, elinden gelen her şeyi yapmıştır, yapmaktadır. Bizim Bakanlığımız, bir defa, bu konunun üzerinde en çok kitap yayımlayan müessesedir Türkiye'de; bunu itharla söylemiyorum, bunu aslında üzülerek söylüyorum. Sözde Ermeni soykırımı konusunda, Türkiye'de en fazla kitap yayımlayan -bütün üniversiteleri alalım, kurumları alalım- bizim Bakanlığımızdır; bu, maalesef, bir yanlış ifadesidir. Aslında, bizim Bakanlığımız, bu tarz yayınlarda, 15 inci, 20 nci sırada gelmesi gereken bir kurumdur.

Yine, bu sözde Ermeni tasarısı konusunda Bakanlığımızın bir faaliyetine daha işaret etmek istiyorum. Biz, son bir yıl içinde, 100'ü aşkın ülkede, 1 000'den fazla kültürel etkinliği gerçekleştirdik. Türkiyemizin daha iyi tanıtılması için kültürel etkinlik gerçekleştirdik. Yani, neydi bu etkinlikler; Türkiyemizden gelen sanatçılarımızdı, Türkiyemizden gelen sanat, kültür değerlerimizin sergilenmesini -Kültür Bakanlığının öncülüğünde veyahut birlikte- bizim gerçekleştirmemizdi... Ama, bu etkinliklerin çok önemli bir bölümü, konferans siyasi etkinliği ve biz, yüzlerce konferansımızda, bu sözde Ermeni soykırımı meselesini ayrıntılarıyla anlatmaya çalıştık. Yani, ben "işte, yaptık, her şeyi çok iyi yaptık" diye anlatmıyorum; fakat, Bakanlık olarak, biz bunları gerçekleştirdik; sanırım, üzerimize düşen sorumluluğu belli ölçüde yerine getirdik.

Bir de şunu ekleyeyim: Bu konuda, zaman zaman kamuoyundan gelen bazı eleştiriler, haksızlık oluyor; özellikle, 24 evladını Ermeni terörüne, Asala terörüne şehit vermiş bir Bakanlığı ve bu Bakanlığın mensuplarını rencide ediyor.

Yine bu dönemde, Ortaasya ve Kafkas politikalarında ciddi bir gelişmenin içerisindeyiz; çünkü, Ortaasya ve Kafkasya politikaları, malumuâliniz, ilk on yılında, olması gereken şekilde, çok büyük ağırlıkla, kardeşlik, akrabalık, dostluk temeline oturtuldu, doğru da yapıldı; ama, şimdi artık, bu ilişkiler öyle bir düzeyde ki, biz, bu ilişkileri, daha planlı, takvime bağlayarak, daha akılcı, daha

hesapçı, daha ileri bir düzeye taşımak durumundayız. Kardeşliğimizi, akrabalığımızı, sevgimizi hep muhafaza edeceğiz elbette; ama, şimdi, onun üzerine yeni yeni unsurlar inşa edeceğiz ve bunu yapmaktayız.

"Ortadoğu'da, Türkiyemiz bugün, Arap âlemiyle, İslam âlemiyle çok uzun dönemler sürmüş olan soğukluğu artık giderdi" deme noktasına geldik. Ben hatırlıyorum, bundan ikibuçuk sene önce İslam Konferansı Örgütünün toplantısına gittiğimde, Dışişleri Bakanları toplantısında, orada çıkacak nihai kararda Türkiye'ye karşı kullanılan olumsuz ifadeleri nasıl hafifletebiliriz diye uğraşmıştım; bundan ikibuçuk yıl önce... İkibuçuk yıl geçti, emek verdik, çaba gösterdik, insana insan gibi muamele ettik; ama, ben bu sene Sayın Cumhurbaşkanı İslam Konferansı Örgütünün toplantısına gittiğimde, hiç mübalağa etmiyorum, bütün karar tasarılarını bizim Bakanlığımızın elemanları yazdı; o ölçüde öndeydik, o ölçüde sözlümüze dikkat edilmekteydi, o ölçüde söylediğimiz dikkate alınmaktaydı ve gerçekten, hepimizin acısı olan, yüreğimizin acısı olan Filistinlilerin içinde buldukları fevkalade vahim durumda, gelip de destek istedikleri ülke Türkiye oldu. Biz, bu desteği, İsrail'in de tam güven hissettiği tek ülke konumumuzla, bunun sağladığı avantaja, imkânla kullandık ve her iki tarafın resmen ifade ettiği gibi, onların acısının dinmesinde, bu sorunun bir barış yoluna girmesinde, çok küçük, mütevazı bir katkımız oldu ve bu katkımızı vermeye devam etmekteyiz.

Efendim, ben her konuya giremeyeceğim, sadece şunu söyleyeyim: Bizim Bakanlığımızın Meclisle, Meclisin organlarıyla ilişkilerinde eksiklikler olduğu çok öne sürülüyor; bu, son önergede de mevcut. Mutlaka vardır ve düzeltmeye çalışıyoruz, çalışmaktayız; ancak, şunu da ifade edeyim: Dışişleri Bakanlığı, bakanlık olarak, öyle, çok konuşan, içpolitikada prim toplama çalışan bakanlık değildir, kendi görevinin mahiyeti nedeniyle, pek de fazla ortada konuşmayan bir bakanlıktır. Bizim Meclis komisyonlarımızdan ne zaman bir talep geldiyse, derhal koştuk, gittik, gereğini yaptık. Milletvekili arkadaşlarımız, Balkanlardan Afganistan'a kadar "bizim bir bilgiye ihtiyacımız var" dediğinde, derhal milletvekillerimizi bakanlığımıza davet ettik, o konunun uzmanı arkadaşlarla bir araya getirdik. Biz, her önemli konuda, muhalefet olsun iktidar olsun, parti liderlerimize bilgi vermeye, bilgi sunmaya çalıştık; bazen zamansızlıktan yapamadığımız oldu çok acil durumlarda, bazen parti liderlerimizin programı müsait olmadığından yapamadık; ama, her zaman bunu yaptık; hele kendilerinden bir talep geldiğinde, koş koş gittik ve bu bilgileri sunduk.

Dışişleri Komisyonumuzda, ben, müteaddit defalar konuştum. Dışişleri Komisyonumuzun birçok toplantısında, Bakanlığımız, müsteşar yardımcısı düzeyinde mevcuttu ve yardımcı bir katkımız olur mu, bize sorulan bir konuda açıklamamız olur mu diye, Dışişleri Komisyonumuzda çalıştık.

Şimdi, sözlerime son vermeden önce, bir de, eleştiri değil ama, küçük bir gözlemimi de sunmak istiyorum. Bakınız, bugün -çok teşekkür ediyorum- bunları konuşma imkânını buldum, daha önemlisi, partilerimizin temsilcilerini dinleme imkânını bulacağım; fakat, biz, bir yandan da böyle eleştirilmekteyiz; şimdi, bazı sayın milletvekilleri, örneğin, Mecliste çok fazla bilgi sunmadığımı belirtiyorlar. Yaklaşık olarak kasım ayının başlarında, Anavatan Partimizden değerli milletvekilleri, dışpolitikada bir genel görüşme istemişlerdi; ben de ona hazırlandım, genel görüşmede geleceğim ve bilgi sunacağım diye. O, ağırlıklı olarak, o sırada Amerikan Meclisinde konuşulmakta olan bu sözde Ermeni tasarısı üzerinde idi; ama, sadece o değildi, başka konular da vardı. Biz hazırlandık... Günün de bize söylenmişti; yani, şu gün olacak, hazırlıklı olun, diye gelmişti. Biz hazırlandık; fakat, nedense, o Ermeni tasarısının geri dönmesinden sonra o toplantı istenmedi herhalde ve biz, Meclisimize ve özellikle de o toplantıyı isteyen ANAP Grubumuza bilgi sunmak, kendilerini dinlemek imkânından yoksun kaldık.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; dışpolitikamız, iyi denilebilecek şekilde geliyor; dışpolitikamız, dünyanın çeşitli köşelerinde giderek etkinliğini artırıyor; dışpolitikamız, sadece bir laftan ibaret olmadığının bilinciyle; dışpolitikamız, ülkemizdeki güçlerin ifadesi olduğundan geliştiğinin bilincinde olarak... Yani, tek başına dışpolitika, çok iyi çalışıyor Bakanlık değil, olmaz onunla zaten; ama, Türkiyemiz bir gelişme çizgisinde olduğu için; Türkiyemiz, bilim adamıyla, sanatçısıyla, siyasetçisiyle dünya ölçeğinde öne çıkmaya başladığı için; Türkiyemiz sporcusuyla, Türkiyemiz silahlı güçleriyle, Türkiyemiz bilim adamlarıyla dünya ölçeğinde ses getirebildiği için, Türkiye'nin dışpolitikası giderek etkinlik kazanıyor, giderek daha geniş bir coğrafyaya hitap ediyor. Bugün artık Türkiyemiz -Ortadoğu dedim- Ortadoğu'da, Kuzey Afrika'da, Afrika Kıtasının tümünde, Ortaasya'da, Balkanlarda her zamandan daha fazla mevcuttur. Bu mevcudiyeti, tek başına Dışişleri Bakanlığı sayesinde değil elbette; ama, Türkiyemizin gücü olduğu için, Türkiyemizin etkinliği olduğu için ve biz bu etkinliği iyi kullandığımız için; biz Bakanlık olarak, Türkiyemizin tarihini, tarihten gelen gücünü, Türkiyemizin kültürünü, kültüründen gelen gücünü kullanabildiğimiz ve bunun bilincinde olduğumuz için, Türkiyemiz artık, dünyanın sadece bir bölgesel gücü değil, ama, küresel gücü olmak yönünde hızla gelişmektedir. Bu gelişme, sayın milletvekillerimizin, siyasi partilerimizin ve tümüyle toplumumuzun sayesinde olmaktadır. Bu, böyle olmaya devam edecektir. Türkiyemiz bugün, dünden daha güçlüdür; Türkiyemiz, yarın, bugünkünden çok daha güçlü olacaktır.

Bu düşünceyle, hepimize saygılar sunuyorum; sağ olun efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Bakan, çok teşekkür ediyorum efendim.

İlk söz, Anavatan Partisi Grubu adına, İstanbul Milletvekili Sayın Bülent Akarcalı'da efendim.

Buyursunlar Sayın Akarcalı. (ANAP sıralarından alkışlar)

ANAP GRUBU ADINA BÜLENT AKARCALI (İstanbul) - Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım; dışpolitika konusundaki genel görüşmede Anavatan Partisi Grubu adına sizlere hitap etmekten onur duyuyorum.

Değerli arkadaşlarım, dışpolitika söz konusu olduğunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi, her zaman, günlük sorunlarını aşmış, meselelere sorumlulukla yaklaşmış bir meclistir. Partilerimiz, ister iktidarda ister muhalefette olsunlar, Meclisin dışpolitikadaki sorunlarına, konularına, her hükümette, hemen hemen kayıtsız şartsız destek vermişlerdir. Meclis, dışpolitikayı, her zaman, günlük endişelerin üzerinde tutmuş, içpolitikaya alet etmemiş ve cumhuriyet tarihinde hiçbir hükümet, hiçbir bakan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir davranışından dolayı dışpolitikada zor durumda kalmamıştır. Bunu, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, dışpolitikayı tartışmadaki sorumluluğunu ne ölçüde müdrik olduğunu belirtmek için söylüyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisi, dışpolitikada hiçbir zaman maceracı olmamıştır, serüven peşinde koşmamıştır, hele ucuzculuğa hiç düşmemiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisimiz, bu ciddî ve vakur yapısıyla, örneğin, bir Fransız Senatosunun, İtalyan Parlamentosunun, teröriste, marjinalde, çapulcuya verdiği destekle içine düştüğü o zor durumu, Allah'a şükür, ne kendisi yaşamıştır, ne hükümetine ne de kamuoyuna yaşatmıştır. Türk hükümetleri, hiçbir zaman "ne yapayım, Meclisten çıktı, benim yapacağım bir şey yok, bu utanç verici bir husustur" diyerek gerekçe bulma durumuna düşmemişlerdir.

Sayın Bakanımıza, çoğu ülkenin dışişleri bakanları "Meclisimden utanç duyuyorum, çıkardıkları bu karar ayıptır; ama, ne yapayım" demiştir; ama, Sayın Bakanımız, hiçbir zaman ve ondan önceki bakanlar da, bir gün olsun, Türkiye Büyük Millet Meclisinden dolayı, en ufak sıkıntıya düşmemişlerdir. (ANAP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, onun için, bu Meclis, genel görüşme dışında da, bilgiye layık bir Meclistir. Bu Meclis, yalnız genel görüşme olduğu zaman meseleleri tartışma ihtiyacında olan bir meclis değildir. Bu Meclis, dış politikada hükümetin, Bakanlığın sıkıntıya düştüğü her anda, ciddiyetle ve sorumlulukla arkasında olan bir meclistir; ama, yeter ki, bu konuda, Türkiye Büyük Millet Meclisininin, konular hakkında, ayrıntılarda bilgisi olsun. İşte en büyük eksikliğimiz bu değerli arkadaşlarımız.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, bulunduğu noktada, aldığı kararlarla, hiçbir dost ve müttefik ülkeyi, hiçbir komşu ülkeyi zor durumda bırakmamıştır; aldığı karardan dolayı, hükümeti ya da Bakanlığını, onu düzeltmek için çırpınma durumuna sokmamıştır.

Özetle, Türkiye Büyük Millet Meclisi, başka ülkelerde, hatta bize demokrasi konusunda ders vermeye kalkan ülkelerde olduğu gibi, hükümetinin, devletinin ayakbağı ve sorun kaynağı hiç olmamıştır.

Dışpolitikada, böylesine sağduyulu, serinkanlı, dengeli, sorumlu yaklaşan Meclisimiz, bu tavrının karşılığında, bence, Dışişleri Bakanlığımızdan hak ettiği ilgiyi görmemiştir. Bu ilgi, yalnız ve yalnız bilgi bazında, bilgiyi talep etme ve tartışma bazındadır. (DYP sıralarından alkışlar) Ülkenin dışpolitikada yanlışlık kabul etmez sorunlarını hep birlikte tartışabilmek içindir. Bu talep yalnız budur. Hiçbir şekilde, hükümetin, Bakanlığın dışpolitikasına müdahale anlamında değildir. Geçmişte böyle bir müdahale için de hiçbir örneği yoktur.

Evet, bir genel görüşme istenmiş, sonra olmamıştı; ama, değerli arkadaşlarım, Meclis İçtüzüğü'nün ilgili maddesi son derece açıktır. Hükümetin her bakanı, istediği takdirde, her gün, önemli gördüğü konuyu gelip buraya aktarabilir; konuyu aktarıldıktan sonra, partilerin ve milletvekili arkadaşlarımızın görüşünü de aynı şekilde dinleyebilir. Bu, İçtüzükte son derece açık bir hükümdür; bunun için genel görüşmeyi bekleme ihtiyacı yoktur. Eğer "bir genel görüşme geri alındı; dolayısıyla, benim bilgi vermem mümkün olmadı" deniyorsa, o zaman İçtüzüğü'nün o maddesinin okunmasını özellikle rica ederim.

Değerli arkadaşlarım, ben de şunu belirteyim: Eğer "Anavatan Partisinin bir genel görüşme önergesi vardı da geri çekildi, benim fırsatım olmadı" deniyorsa, daha yaz başında "burada konuşma yapacağım" diye talepte bulunulduğu ve söz verildiği halde, o söz talebi geri alındığı için, eğer Sayın Başkanımız Sökmenoğlu'nun bizzat devreye girmesi olmasaydı, biz Sayın Bakanımızı burada dinleyemeyecektik; öyle değil mi Sayın Başkanım?.. Siz bizzat, yaz başında devreye girmiştiniz; burada söz verilmişti "konuşma yapılacak" diye, Sayın Bakan gelmemişti, ondan sonra siz bizzat devreye girdiniz ve Sayın Bakanın buraya gelmesini talep ettiniz. (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

ALİ TEKİN (Adana) - Genel Kurula konuş.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) - Bu, Sayın Başkanım ile ilgili bir husustu.

Değerli arkadaşlarım, ben bunları, yıllardır dostum olan Sayın Bakanım üzlemek, onu yermek için söyleyemiyorum; tam tersine, bu Meclis, arkasındadır; bu Meclis, onun en büyük desteğidir; bu Meclis, sıkıntıya düştüğü an, kendisini darda hissettiği an, gelip destek alacağı, yeniden gücünü toplayacağı, kendisini yeniden burada âdeta şarj edeceği bir yerdir; onun için söylüyorum değerli arkadaşlarım. Çünkü, amacımız nedir; dışpolitika yanlış kabul etmez; bir barajın yerini yanlış yapabilirsiniz, düzeltirsiniz; bir havaalanının yeri yanlış olabilir, bir fabrika yanlış yere yapılabilir, bunların ceremesini biz çekebiliriz; ama, dışpolitikadaki bir yanlışlığı düzeltmek için, maalesef, uzun yıllar gerekiyor ya da bazen uzun yıllar bile onu kesinlikle telafi edemiyor.

Şimdi, ben şu noktalara değinmek istiyorum. Meclis olarak nelere ihtiyacımız olabilir. Ben, şahsen, Sayın Bakanın, burada her ay bir konuşma yaparak bilgi vermesi, karşılığında bizleri dinleyerek, daha hangi bilgileri vermesi gerektiğini tespit etmesini, fazla bir şey olarak görmüyorum; yani, her ay böyle bir konuşma olduğu takdirde, temmuz, ağustos, eylül aylarını, 3 ayı çıkardığımızda, senede 9 ay, 9 defa etmiş olacak. Türkiye Büyük Millet Meclisine hitap edip konuşma, siyasi açıdan ve uluslararası gelenek açısından, komisyonlarda verilen bilgilerin dışında bir konuşmadır.

Şimdi, ben diyorum ki: Balkanlarda durum nedir? Kafkaslarda ne oluyor? Çeçenistan'da savaş bitti mi? Musul'da Türklere baskı var mı? İran gerçekten Azeri Türklerinin yaşadığı yerlerde Türkçe eğitimi yasakladı mı? Batı Trakya'da soydaşlarımız hâlâ baskı altında mı? Bulgaristan'dakiler ne yapıyor; Bulgaristan'da bir başkonsolosumuzun arabası devriliyor, yakılmaya çalışılıyor; nedir bunlar; tesadüf mü değil mi? Kıbrıs'taki son durum... Yalnız Avrupa Birliği açısından değil, görüşmelerin kesilmesi açısından gerekçesi nedir? Kuzey Irak'ta ne gibi gelişmeler var? Saraybosna'da Osmanlı camileri yıkılıp yerine Suud camilerinin yapıldığı doğru mu? Olmamış Ermeni soykırımını tanıma kararları, Fransa, İtalya ve Avrupa Parlamentosundan neden ve nasıl çıkıyor? Biz ne yapıyoruz, daha doğrusu neler yapmıyoruz da bunlar başımıza geliyor? İşte tartışabileceğimiz konular... Bunları tartışmak, hiçbir şekilde... Gerçekten, dar imkânlarla çalışan, az kadroyla çalışan, parası kesildiği için, bu kış, temsilciliklerinde, belki, ısıtma sistemi çalışmayacak, kaloriferi yanmayacak olan elçiliklerimiz ve Bakanlığımız için söylüyorum. Bunları tartıştığımız ölçüde, bu meselelere milletvekillerimizin sahip çıktığı görüldüğü ölçüde, Sayın Bakanımız, daha güçlü, daha kuvvetli olacaktır. Bu bilgilerle teçhiz edilmiş milletvekilleri, Plan ve Bütçe Komisyonunda dışpolitika, Dışişleri Bakanlığının bütçesi konuşulurken "bu kadar para yetmez, bu kadar teçhizat yetmez; Türkiye'nin bunca sorunun altından kalkabilmesi için çok daha güçlü yapıdaki bir Dışişleri Bakanlığı gerekiyor" diyebileceklerdir; ama, ne yazık ki, sayın milletvekillerimiz, bu bilgilerden mahrum oldukları için, ancak gazetelerden okuyabildikleri -bir de şimdi Meclisimiz gece yarısına kadar çalıştığı için televizyon haberlerini de seyredemiyoruz- haberlerle yetinebilmektedirler.

Değerli arkadaşlarım, bakınız, tartışma imkânı olduğu zaman meselelere nasıl yaklaşabiliriz: Avrupa Birliğinden PKK'ya giden mektup mu önemli, yoksa, bu sayede, Avrupa'da yasaklandığını sandığımız terör örgütü PKK'nın Fransa'da resmî büro sahibi olması ve bizim de bunu âdeta kabul edilmiş görünmemizin ortaya çıkması mı daha önemli? (DYP sıralarından alkışlar)

O mektupta, çok net bir şekilde bir şey yazıyor: "Terör Örgütünün Başkanlık Konseyinin yeri yurdu, adresi belli" deniliyor.

Şimdi, Sayın Başkanım, değerli arkadaşlarım, şöyle denmiş olsa bize, ne yaparız: Avrupa Komisyonu, kalkıp da "bizim mektup gönderdiğimiz yerin Fransa'da yeri yurdu belli; Fransa'nın yasaklamadığı, sizin de bunu pekâlâ bildiğiniz halde, Fransa nezdinde ciddi hiçbir girişimde bulunmadığınız bir yer" dese, ne cevap vereceğiz? Ama, bu konu Meclise gelmiş olsa, Türk milletvekilleri, Avrupa'nın dost ve müttefik sandığımız ülkelerinde hâlâ PKK bürolarının olduğunu ve onlara resmî bir unvan verildiğini, resmî muamele edildiğini bilmiş olsalar, o gittiğimiz onlarca toplantıda, onlarca uluslararası kuruluşlarda bunun hesabını teker teker sorarız. Ben dahi, şahsen, o mektup sayesinde, Fransa'da bu terör örgütünün bir bürosu olduğunu öğrendim; Meclisimiz de, inanıyorum ki, ancak gazetede bu haber çıktıktan sonra öğrendi. İşte, bu, Mecliste bilgileri tartışmanın yararıdır.

Sayın Bakanım, siz bu Meclisi arkanıza aldığınız ölçüde daha da büyüyeceksiniz, o güçlü Türkiye'nin sesi daha da güçlü çıkacak, o "biraz sert söylediğim zaman değiştiler" lafını siz sert söylemeden de, değiştirmeye başlayacaklardır; o sert söylemeye bile ihtiyacınız kalmayacaktır; ama, bunun için Türkiye Büyük Millet Meclisini sizin, iradenizle, girişiminizle, inisiyatifinizle arkanıza almanız gerek. Buradan milletvekilleri, benim şu bilgiye ihtiyacım vardı diye kapınızı çaldığı zaman değil, milletvekillerimiz hangi bilgiyi istediklerini her zaman bilmeyebilirler, bilgimin tümüne sahip olacağız ki, ondan sonra o bilgiden nefer çıkarabileceğimizi bileceğiz. Bizler, Fransa'da terör örgütünün bürosu olduğunu bilmiyor isek, bu konuda ne girişimde bulunabilir, ne talepte bulunabiliriz; hiçbir şey.

Onun için, ben bu genel görüşmeyi meselelerin tartışılmasından ziyade bu ihtiyacın ortaya konması açısından önemsiyorum. Türkiye'nin -biraz önce saydım- yalnız Balkanlardaki durumunu tartışmamız için bir oturum gerekir.

Değerli arkadaşlarım, bundan 4-5 sene öncesine kadar Yunanistan bütün Balkan ülkeleriyle, komşularıyla, âdeta, kanlı bıçaklı idi. Makedonya'yı tanımamak için yaptığı girişimleri biliyorsunuz; ismini hâlâ tanımıyor; yani, Makedonya'nın uluslararası adı hâlâ Makedonya değil, eski Yugoslav Cumhuriyeti Makedonya ve bu Makedonya'ya yaşamasın diye iki sene ekonomik ambargo uygulamıştır. Arnavutluk'a, aynen, ırkçı bir muamele uyguluyordu; ama, şimdi Yunanistan, Avrupa Birliği gerekçesiyle, bütün Balkanları cebine koydu ve kesinlikle, Türkiye'nin önüne geçti; kim ne derse desin. Bunu tartışacağız ve siz bizden isteyeceksiniz, bizim Balkanlarda tekrar kuvvetli olmamız için, Yunanistan'ın, Balkanları bir Ortodoks hâkimiyeti altına sokmaması için bizim şunları şunları yapmamız gerek diyeceksiniz. Size bu konuda desteği hükümetten önce bu Meclis verir Değerli Bakanım.

Ben bunun için bu konulara bu ölçüde heyecanla yaklaşıyorum ve şu anda da soruyorum -daha sonra da bildirebilirsiniz- bugün dost ve müttefik bildiğimiz, en azından, NATO üyesi hangi ülkelerde terör örgütünün bürosu vardır ve serbesttir; bunu, bilelim. Buradan başlayarak daha bir sürü noktaya gidebiliriz.

Değerli arkadaşlarım, bunu neden belirtiyorum; devlet, hükümet, sayın bakanlık, bu terör örgütü bürolarını kapatmak için girişimde bulunabilir; ama, karşı tarafındaki, anlayışsız bir hükümetse -ki, öyleleri var- anlayışsız başbakanısa -öyleleri var, İtalya'da gördük; hatta, kimi ülkedeki bakanların adı Bangalos'tan Dangalos'a çıktı, böyleleri var- ne yaparsak yapalım, normal diplomatik yollarla bunu başaramayız; ama, başka yolları deneyebiliriz.

Bunların bir tanesinin denenmesi nedir; bu örgütün adını anmak bile ağızda onlara bir prim vermek olduğu için söylemiyorum; bu, canı, terörist, şerefsiz örgütün bu ülkeye çektiirdiği ıstırapları...(MHP ve ANAP sıralarından alkışlar) ...biz, en azından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde, hem bu örgütü hem bu örgüte destek vermiş ülkeleri mahkûm etmek için kullanabiliriz.

Ben, geçen sene, bunun için uğraştım. Yazılı soru önergeme verdiğiniz cevapla, PKK mağdurları vatandaşlarımızın haklarını korumak için, terör örgütünü mahkûm ettirmek için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde dava açabileceğimizi resmen belirttiniz; ama, ondan sonraki girişimlere en ufak bir destek çıkmadı. Yani, o, PKK mağdurları insanlarımız, kendi başlarına yol, iz bilmeden gidip oralarda dava açacaklardı.

Dışişleri Bakanlığı -kim ne derse desin- bu konularda buna önderlik etmek durumundadır. Dışişleri Bakanlığı, Adalet Bakanlığını uyarır, Türkiye'deki baroları uyarır, bu konuda gönüllü

çalışmak isteyenleri uyandır. Eğer, biz, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine, o, şehitlerimiz dışında, öldürülmüş, tarlası yakılmış, hayvanı telef edilmiş, yanmış okullar, yanmış iş makineleri, yanmış hastaneler konusunda dava açabilseydik, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine, en azından teröre destek verdiği, terörist elebaşısını, devletiyle, başbakanıyla, bakanıyla, savunma bakanıyla, büyükelçisiyle destek verdiği için suçüstü yakalanmış Yunanistan aleyhine dava açabilseydik, sıkı mıydı o zaman Yunanistan'ın Katılım Ortaklığı Belgesine Kıbrıs meselesini koyabilmesi? Bu kadar serbest bırakırsak meseleleri, bu kadar düz yolda, boş sahada top oynamalarına izin verirsek, tabii ki, Yunanistan da, sizin bütün iyi niyetinize rağmen, babası bize olmadık eziyeti çektirmiş, Andre'nin oğlu Yorgo'nun iyi niyetine rağmen, Yunanistan'ın Türkiye'ye yönelik politikalarında radikal değişiklik yapmayacağı ortadadır; ta ki, bizim de ona karşı kullanacağımız elimize imkânların geçmesine kadar. Neydi bu imkân? Yunanistan, dünyada, Suriye'den sonra, teröre destek verdiği resmen, açıkça tespit edilmiş ülkeydi.

Değerli arkadaşlarım, iki tane -yaptığı şüpheli- meçhul Libya'lı, bir İngiliz uçağını, bir İngiliz-Amerikan uçağını düşürdüğü için, Libya'ya on yıl hava ambargosu uygulandı. Libya'ya on yıl uçak inmedi; sırf bir iddiadan dolayı, bunlar yargılanıncaya kadar denildi.

Şimdi, terör konusunda bu kadar tavır alabilen ülkeler varken, biz, Yunanistan'ı, teröre destek vermenin ötesinde, terörü kucaklamış, beslemiş, yeşertmiş, Türkiye'deki bunlarca ölümlün içinde kanlı eli olan Yunanistan'ı bu kadar kolay bırakınca, adam, tabii, Katılım Ortaklığı Belgesinde, Helsinki'de verilen sözleri de yutarak gelir. Atalarımız demiş; ben, Yunanistan'ı düşman olarak görmek istemiyorum; ama, yani, suyun uyuyup, onun uyumadığını da, yılların verdiği birikimle, tecrübeyle biliyorum.

Sözlerimi, şu şekilde bağlamak istiyorum değerli arkadaşlarım, Sayın Bakanım; Katılım Ortaklığı Belgesi, onların bize tek taraflı sunduğu bir belge değil. Bunu, Meclisimize bu şekilde belirtmiş olmayalım. Bu tutanakları okuyan burada yabancı elçilikler de var, tercüme edip gönderiyorlar. Sonra kalkıp derler ki, bu Katılım Ortaklığı Belgesi hazırlanırken, biz, sizin büyükelçinizle, sizin kuruluşlarınızla şu kadar görüştük, Verheugen Türkiye'ye geldi, etti... Şöyle diyelim: Katılım Ortaklığı Belgesi, yapılmış belirli müzakereler sonunda ortaya çıkmış; ama, karşı tarafın iradesini yansıtan bir belgedir. Onların, tek başına, kendi kendilerine yapıp, bize danışmadan, etmeden önümüze koyduğu belge değildir. Yani, Dışişleri Bakanlığı ne kadar bilgi vermese de, gazetelerimiz bunları yazabiliyor; çünkü, orada direkt bilgi alabilecek muhabirleri var. Onun için, Katılım Ortaklığı Belgesindeki ayrıntıyı tartışalım, bunun için de ayrı bir oturum gereklidir değerli arkadaşlarım.

Zamanım azaldı, şöyle diyorum, katılım ortaklığı belgesine benim iddiam nedir; Kıbrıs'la ilgili madde tuzak maddedir. Türkiye'nin bütün dikkatini oraya çekip, Katılım Ortaklığı Belgesinde, esas, Türkiye'ye, doğru dürüst bir kuruluş para vermeden, Türkiye'yi tam üyelğe, kendi masraflıyla hazırlatmaya yönelik bir belge olduğunu ben iddia ediyorum; bunu tartışacağız, bunu tartıştığımız zaman siz orada güçlü olacaksınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT AKARCALI (Devamla) - 1 dakika Sayın Başkanım, fazla değil...

BAŞKAN - Buyurun.

BÜLENT AKARCALI (Devamla) - Değerli arkadaşlarım, şöyle özetleyeyim: Katılım ortaklığı belgelerine göre -çünkü, yalnız Türkiye'ninkini tartışmamız yetmez, diğer 12 üyeninkini de tartışmamız gerek- Polonya'ya, tam üyelğe hazırlanması için tahsis edilecek para, Türkiye'ye tah-

sis edilmesine vaat edilmişin tam on misfidir. Türkiye, çok cüzi bir parayla tarım reformunu yapacaktır, bölgesel kalkınmasını yapacaktır vesaire, vesaire...

Sözlerimi şöyle bitiriyorum: Bakın, Avrupa Birliği ile maddi ilişkimiz, mali ilişkimiz ne olmuş. İşte Kıbrıs maddesini önümüze koyuyorlar, bir tek onu görüyoruz ve ondan sonra bunları unutuyoruz.

Değerli arkadaşlarım, 1964'ten bu yana, hatta, 2002'yi kapsayan dönem içerisinde, Avrupa Birliği, bize, 5,4 milyar EURO vaat etmiş, bunun 3 milyarı için taahhüde girmiş ve bunun ancak 1,5 milyarını ödemiş ya da ödeyecek. Değerli arkadaşlarım, bu kadar paraya Malta bile tam üyelğe girmiyor... (ANAP, MHP ve DYP sıralarından alkışlar) ...ama, bunu, Türkiye'ye kabul ettiriyorlar. Neden; çünkü, bunları tartışmıyoruz. Bunları, yalnız, diplomatların, bürokratların, basının değil, burada, bu iradenin tek sahibi olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin tartışması lazımdır. Avrupa Birliğine üyeliğimiz kesinleştiğinde, oradaki milli meclisler bizim oraya girmemizi onaylayacak; ama, ondan önce, oraya girmemizin bütün her şeyini, size güvenen bu Meclise, hükümetine güvenen bu Meclise -sizlerin de güveni- hükümetlerini hiçbir zaman aldatmamış olan bu Meclise bütün bu konuları getirip, burada tartışılmasını sağlamanız lazımdır. Bunu yapacağınıza inanarak, güvenerek, 7 önergely veren arkadaşlarımıza DA teşekkür ediyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum değerli arkadaşlarım. (ANAP, MHP, FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Akarcalı.

Şimdi, söz sırası, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına, Erzurum Milletvekili Sayın İsmail Köse'nin; buyurun efendim. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA İSMAIL KÖSE (Erzurum) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; dışpolitikayla ilgili genel görüşmede Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; sözlerime başlarken, Grubum ve şahsım adına Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; devletimizin üzerinde kurulu bulunduğu Anadolu coğrafyası, tarihin her döneminde çevresini etkileyen, bunun yanı sıra çevresinden geniş ölçüde etkiler alan, baskılara maruz kalan, jeopolitik özellikleriyle stratejik değeri çok yüksek bir alandır.

Bu topraklar üzerinde yaşayan ve devlet kuran topluluklar, tarih boyunca, coğrafyanın hakkını verebildikleri ölçüde kalıcı olmuşlar, varlıklarını sürdürebilmişlerdir. Çevresiyle yeterli ilişki kuramayan, içine kapanan, kültürel ve siyasal baskılara karşı gerekli direnci gösteremeyen topluluklar, kimliklerini kaybedip, yozlaşmak suretiyle, bir süre sonra bu toprakların jeolojik katmanlarında kaybolup gitmişlerdir.

Bin yıldan beri üzerinde yerleşip devlet kurduğumuz, medeniyet ve kültürümüzü geliştiren, kökleştirdiğimiz bu toprakların yükümlülüklerini milletçe yerine getirdiğimiz, sorumluluğumuzun bilincine sahip olduğumuz için katıci olduk, burasını vatanlaştırdık.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye topraklarına paylaşılması gereken bir alan nazarıyla bakan ve 19 uncu Yüzyıldan 20 nci Yüzyılın ilk çeyreğine kadar buna ilişkin projelerini uygulamaya koyabilmek için çaba sarf eden dış güçler, sonunda, Osmanlı Devletinin tasfiyesini sağladılar; ancak, Mustafa Kemal'in önderliğinde girilen milli mücadele sonunda, milli varlığın korunması ve yaşatılması anlamını taşıyan Türkiye Cumhuriyetinin kurulmasını önleyemediler.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, topraklarımızı istila etmek, suni devletler yaratarak, Türklüğün bu coğrafyadan tasfiyesini sağlamak amacını güden, haksız, hukuksuz ve onursuz bir işgal dene-

mesini süngüsünün gücüyle defeden bir millî direnişin sonucu olarak kuruldu. Aradan 77 yıl geçtikten sonra geriye baktığımızda, Atatürk'ün kurduğu devletin bu süre zarfında önemli gelişmeler sağladığını, büyük atılımlar yaptığını, çok kritik dönemlerden başarıyla geçtiğini övünçle gözlemliyoruz.

Türkiye'nin jeopolitik özellikleri ve jeostratejik değeri, iki bloklu soğuk savaş döneminde olduğu kadar, Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla ortaya çıkan yeni Avrasya haritasında da önemini ve etkinliğini artırarak sürdürmektedir. Günümüzde, Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkasya'da, Türkiye'nin içerisinde olmadığı, görüş ve isteklerinin dikkate alınmadığı, kenara itildiği bir statünün oluşumu imkânsızdır.

Bunun yanı sıra, bölgemizde huzurun, barışın ve istikrarın sağlanmasında, Türkiye, en etkili güç merkezi konumundadır. Geçen yıl bu salonda, Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Clinton, Türkiye'den "stratejik ortak" olarak söz ederken, kesinlikle, siyasi bir kompliman yapmak niyeti taşımıyordu. Dünyanın en güçlü ülkesinin Devlet Başkanının ciddi tespit ve tahlillere dayandığı muhakkak olan bu değerlendirmesi, Türkiye'nin bölgesel konumunu ve etkinliğini vurgulayan önemli bir ifadedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'nin Avrupa Birliği adaylığının ilan edildiği Helsinki zirvesinden sonra, son aylarda yaşanan gelişmeler, bu konuda erken iyimserliğe kapılmadan; ama, olumsuz gelişmeler karşısında da karamsarlık ve ümitsizlik yaşamadan, Türkiye'nin hak ve hukukunu büyük bir hassasiyetle korumak gereğini göstermiştir. Katılım Ortaklığı Belgesine Kıbrıs konusunun "öncelikli işlemler" bölümüne son dakikada eklenmesi ve bununla da kalınmayarak, Ege meselesinin orta vadeli kriterler arasında yer almasına çalışılması karşısında, hükümetimizin ortaya koyduğu kararlı tutum ve yürüttüğü başarılı diplomasi, Türk Devletinin uluslararası ilişkilerdeki ağırlığını bir kere daha ortaya koyan bir gelişme olmuştur.

8 Kasım'da açıklanan Katılım Ortaklığı Belgesinde Kıbrıs ve Ege sorunuyla ilgili olarak, millî çıkarlarımıza aykırı hususların yer alması üzerine, Milliyetçi Hareket Partimizin düşüncesi ortaya konularak "Avrupa Birliği, Türkiye'nin üyeliğine, ya tarih bilincinden uzak veya uzak görüşlülükten mahrum bir şekilde yaklaşmaktadırlar ya da oyunu çok acımasızca ve akıllıca oynamaya çalışmaktadırlar" şeklinde yorumlanmıştır.

Ülkemizin, Avrupa Birliği yönetiminden istediği çok fazla bir şey yoktur. Türkiye, Birlik yönetiminden, iyi niyetle hazırlanmış, inandırıcı bir üyelik politikası izlemesini beklemektedir. Bu, hiçbir şekilde özel bir himaye talebi değildir, sadece ve sadece, onurlu ve adil bir ilişkinin asgari bir kuralıdır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 4 Aralık toplantısından sonra yapılan açıklamalar, Avrupa Birliği-Türkiye ilişkilerinin onurlu ve adil bir çizgide sürdürüleceğinin işaretlerini vermesi bakımından önemlidir. Türkiye, bu yaklaşım devam ettirildiği müddetçe, taahhütlerini aynı iyiniyet çerçevesinde yerine getirmeye çalışacak; bu onurlu ve adil çizgi terk edildiğinde de, aynı haklı ve kararlı tepkiyi tekrar göstermekten asla geri dönmeyecektir. 4 Aralık 2000 tarihinde Brüksel'de toplanan Avrupa Birliği Dışişleri Bakanları, Kıbrıs ve Ege konusunu önşart olarak ileri sürmeyip "Güçlendirilmiş Siyasi Diyalog" başlığıyla yeni bir paragraf oluşturmuşlardır. Bu, yeterli olmasa bile, önemli bir adımdır.

Avrupa Birliğinin, Kıbrıs ve Ege konusunu önşart olarak dayatmaktan vazgeçmesi, Türkiye açısından önemli bir gelişme olmakla birlikte, Kıbrıs sorununun kısa vadeli, Ege sorununun ise "Orta Vadeli Öncelikler" başlığıyla hâlâ gündemde tutulması, Türkiye'nin bu konudaki duyarlılığını sürdürmesini gerekli kılmaktadır.

Öyle görülüyor ki, Avrupa Birliği Türk-Yunan ilişkilerini belli ölçülerde kendi sorunuymuş gibi değerlendirme eğilimini sürdürecektir. Halbuki, Avrupa Birliği üyesi ülkeler de çok iyi bilmektedirler ki, Kıbrıs ve Ege sorunlarını çözümsüzlüğe iten taraf Yunanistan'dır. Yunanistan ve Kıbrıs Rum kesiminin, Adayı bütünüyle bir Rum toprağı sayarak, Türkleri himaye ve lütüflarına bağılı azınlık şeklinde görmekte ısrar etmeleri, 50 yıldan beri burada kalıcı bir çözüme ulaşılmasını önleyen başlıca nedendir.

Türkiye'nin, Zürih ve Londra Antlaşmalarından kaynaklanan garantörlük hakkını kullanmasını hukukdışı saymak ve Türklerin imhasını önleyebilmek maksadıyla, Adadaki mevcudiyetini işgal olarak nitelendirmek ne derece haksızlıksa, Yunanistan'ın planlarına arka çıkarak, Rumlara, makul ve adil bir anlaşmaya yanaşmayan tutumlarını sürdürmeleri hususunda cesaret verici tavırlar, aynı ölçüde vahim bir hatadır.

Yakın zamanlarda Bosna ve Kosova'da yaşananlar ortadayken, Kıbrıs'ta da aynı acıların yaşanacağı bir ortamı hazırlamak anlamına gelen Rum şovenizminin desteklenmesinin mantıklı bir tarafı da yoktur. Bu, son derece hatalı yaklaşımın Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından sergilenmesi ise üzüntü vericidir.

Taraflar arasında altıncısının başlatılması düşünülen dolaylı görüşmeler öncesinde, Türk tarafına, Rum görüşlerinin kabulü anlamını taşıyan projeler sunulması, problemi çözmek yerine, daha da derinleştirebilecek yanlış bir tavrıdır. Kıbrıs'ta, tarafların benimseyecekleri adil bir çözümün sağlanabilmesi için, Avrupa Birliğinin, Türk tarafını problemin sorumlusu sayan ve bu konuyu Avrupa Birliği ortaklığı zeminine çeken peşin hükümlerinden süratle sıyrılması gerekmektedir.

Kıbrıs'ta, hiç kimsenin varlığını görmezlikten gelemeyeceğı 200 000'in üzerinde Türk yaşamaktadır. Bunlar, Adanın toplam nüfusunun üçte 1'inden daha fazladır. Kıbrıs Türkünü Rumların insafına terk etmek anlamına gelen çözüm projeleri, aslında 1974 müdahalesinden önce uygulanan statünün küçük rötuşlarla yeniden uygulamaya konulması talepleridir. Türkiye'nin, Avrupa Birliği üyeliğı sürecinde Kıbrıs sorununun kısa vadede, Ege'nin orta vadede çözülmesini şartlar arasında koymak, münasebetleri olumlu yönde geliştirecek bir tutum değildir.

Türkiye, durumu serinkanlılıkla ve gerçekçi şekilde değerlendirebilecek, diplomasisinin bütün gereklerini yerine getirecek millî bir politika izlemeye devam edecektir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, genel çerçevesini çizmeye çalıştığımız Avrupa Birliği konusunda, ülkemizde, özellikle son bir ay içinde yoğunlaşan tartışma ve gelişmelere baktığımızda da, sorumluluk bilincinin yeterince yaygın ve güçlü olmadığı görülmektedir. Bu gibi millî meselelerde, ideolojik ve siyasî çıkarların bir yana bırakılıp, millî bir heyecanla olaya yaklaşılmaması başarı için vazgeçilmez bir gerekliliktir.

Katılım Ortaklığı Belgesinin açıklanmasının ardından yaşanan ve kamuoyunun da dikkatini çeken bazı olumsuz gelişmelerin tesadüfle açıklanması mümkün değildir. En son, Türkiye'nin Dışişleri Bakanına, Avrupa Parlamentosunda yapılan çirkin saldırı ve hemen onun arkasından patlayan mektup skandalı, haklı olarak büyük bir tepki toplamıştır. Avrupa Komisyonu Türkiye Masası Şefinin bölücü, yıkıcı terör örgütünün Paris'teki bürosuna gönderdiği mektup ise, son günlerde patlak veren ikinci büyük rezaleti oluşturmaktadır.

Bütün bu üzücü ve asla tesadüfle izah edilmeyecek olayları şiddetle kınıyoruz. Bu olaylar da, ilişkilerin seyri ne olursa olsun, bu konulara ihtiyatlı bir iyimserlik içinde yaklaşmamız ve millî çıkarlarımız konusunda sürekli teyakkuz halinde olmamız gerektiğini göstermektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; açıkça ifade etmeseler bile, Avrupa Birliğini bir Hıristiyan kulübü olarak benimseyen ve bu mihverde geliştirmek isteyen Avrupa'daki bir kısım Avrupalı politikacıların "Avrupa'nın tarih ve kültürünü buluşturduk" şeklindeki ifadelerinin, evrensel değerlerle ve çağdaş zihniyetle bağdaşmayan fanatik saplantılardan kaynaklandığına inanıyoruz. Türkiye, demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü ve çoğulculuk kavramlarının değerini bilen; bunların, toplum hayatına uygulamalarının zaruretine inanan; bunu, her şeyden önce kendi insanının mutluluğu ve saygınlığı açısından gerekli gören ve bu alanlarda mevcut eksikliklerin telafisi için samimiyetle çaba harcayan bir ülkedir. Kaldı ki, başta Avrupa Birliği üyesi ülkeler olmak üzere, gelişmiş demokratik ülkelerin hemen hepsinde, evrensel demokratik kurallar ve bunlara ilişkin uygulamalarda bu açıdan bazı eksikliklerin bulunması doğal karşılanmakta; bunların ortadan kaldırılması girişimleri, sabır ve anlayışla izlenmektedir. Avrupa Birliğiyle münasebetlerimizin seyri nasıl olursa olsun, Türkiye, demokratik hukuk devleti olarak yoluna devam etme karar ve azmindedir; çünkü, bu konuyu, sırf Avrupa Birliği üyesi olabilmek amacıyla değil, kendi ihtiyacımız ve mecburiyetimiz olması dolayısıyla istiyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; önceliklerin yerine getirilmesi hususunda her aday ülkenin geniş bir yorumlama ve uygulama alanının bulunması, Katılım Ortaklığı Belgesinde öngörülen konulan bariyerlerin aşılması için yeterli değildir. Katılım Ortaklığı Belgesinin vermeyi öngördüğü yardımlar, kişi başına, Polonya'nın ancak onda 1'i kadardır. Oysa, Türkiye'de, tarımdan ticarete, günlük yaşamdan çevre konularına kadar, son derece geniş bir alanda müktesebata uyum sağlanabilmesi amacıyla istenilenleri yerine getirebilmesi ve bu arada güneydoğuya özel kalkınma projesi uygulanabilmesi için gerekli kaynak ihtiyacı, yılda 5-6 milyar doları bulmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin 1951 tarihinde imzaladığı siyasi sığınma hakkıyla ilgili Cenevre Sözleşmesine koyduğu çekinceyi kaldırması isteniyor. Bunu yerine getirdiğimiz takdirde, şimdiki gibi sadece Avrupa ülkelerinden siyasi sığınmacı kabul etmeyeceğiz; Hindistan, Afganistan, İran, Irak ve Bangladeş gibi ülkelere siyasi nedenle geldiğini öne süren bircümle sığınmacıları kabul etmek, onları barındırmak, maddi ihtiyaçlarını karşılamak zorunda kalacağız. Böylece, Avrupa, Ortadoğu ve Güneyasya'dan her gün gemilerle sahillerine gelen sığınmacılara, adres olarak Türkiye'yi göstermiş olacak; kendisini her açıdan rahatsız eden bir problemi, sıfır maliyetle ülkemize havale etmek suretiyle kurtulacaktır. Avrupa Birliği, üye olarak alma niyetini taşıdığı ülkelerin müktesebatındaki eksiklikleri giderebilmeleri, ekonomik ve sosyal standartlara uyum sağlayabilmeleri için ciddi yardımlar yapmaktadır. Yunanistan'a, tam üyeliğe kabul edildikten sonra bile, ekonomisini rekabet edebilecek düzeye getirmek amacıyla, gümrükler konusunda esnek bir politika izlemiş, müsamaha göstermiştir. Halen, bizim gibi adaylık statüsündeki Polonya, yılda 1 milyar EURO'dan fazla yardım almaktadır.

Avrupa Birliği, hesabını iyi yapan, ekonomik ve mali konularda kılı kırk yaran deneyimli yöneticilerin oluşturduğu ciddi bir örgüttür. Bu sebeple, Türkiye için gerçek düşünceleri, en iyi, ekonomik alanlardaki tutumlarıyla belirlenecektir. Şimdiye kadar bu hususta son derece hasis davranan Avrupa Birliğinin, bundan sonra, Türkiye'ye ekonomik destek konusunda da gerekli duyarlılığı göstermesini bekliyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Batı'ya dönük politikalarımızda, Avrupa Birliğiyle olan münasebetlerimiz nâzım rol oynarken, 1990'lardan sonra oluşan yeni Avrasya haritasının doğusunda ortaya çıkan Türk Cumhuriyetleri, dışpolitikamıza değişik bir mihrak kazandırmıştır, tarihi ve kültürel boyut sağlamıştır. Türkiye ile Türk dünyası arasındaki ilişkiler, bulunduğumuz yüzyıldaki siyasi konumumuzun tayininde hayati değeri haizdir.

Türkiye'nin, Avrupa'nın kenarındaki bir çevre ülke olarak kalması, jeostratejik önemini kavrayamaması, ufkunu sınırlandırması artık düşünülemez; çünkü, böyle bir kötü ihtimalin belirmesi, milletimizin geleceği için tam bir kargaşa ve felaket anlamı taşır. Bu sebeple, Türk Cumhuriyetleriyle ilişkilerimizin değerlendirilmesi, dökümanın yapılması gerçekçi şekilde sağlanmalı, on yıl içerisinde yapılanlar ve yapılamayanlar gözden geçirilmelidir. Halihazır şartları görmekten gelerek, olmayacak hayaller peşinde koşmayı kimse düşünmüyor; ancak, münasebetlerin olması gereken seviyede gelişmesi, mevcutla yetinmeyerek, ortamın elverişli şekilde düzenlenmesi hususunda ciddi girişimlerde bulunulması şarttır. Aslında bunlar, zor ve yerine getirilmesi imkânsız şeyler de değildir. Ancak, on yıldan beri, bu konulara ilişkin muntazam çalışan verimli bir sistemin kurulamayışı, ilgi ve heyecan eksikliği, ilgili birimler arasında irtibatsızlık ve kopukluk gibi sebeplerle, Türk dünyasıyla münasebetlerimiz, gelişmek ve derinleşmek bir yana, giderek zayıflamaktadır. Batıyla münasebetlerimizin gelişmesi için çalışmak, Avrupa Birliği üyesi olmayı istemek Türk dünyasını ihmal anlamına gelmemelidir. Bu konu, sadece, tarihi, kültürel ve sosyal irtibatlarımızdan kaynaklanan ve belirli bir kesime münhasır duygusal bir ihtiyaç değil, siyasi ve ekonomik alanlarda karşılıklı paylaşımlarla sağlanacak çok büyük imkânların mevcudiyetinden doğan bir zarurettir. Kaldı ki, Türkiye'nin gelişmiş ülkelerle rekabet edebilecek düzeye gelmesi, bölgesel etkinlik sağlayabilmesi, evrensel planda siyasi ve ekonomik varlık kazanabilmesi açısından Türk dünyasına ait işlevini yerine getirmesi şarttır. Bunu sağlayabildiğimiz ölçüde dünya siyasetinde baş aktörler arasında kendimize saygın bir yer bulabiliriz; Avrupa Birliği gibi toplulukların aralarına alabilmek için çaba sarf ettikleri, yarıştıkları bir ülke konumuna geliriz.

Çeşitli yönlerden büyük stratejik değere sahip olan Bakü - Ceyhan boru hattının Türkistan ve Kazakistan doğalgaz ve petrol irtibatlarını da sağlayarak gerçekleştirilmesi için ne gerekiyorsa yapılmalıdır. Bu konunun çok boyutlu oluşu, karmaşık siyasi ve ekonomik ilişkilerin varlığı, finansal problemler gibi engeller projenin gündemden çıkarılması için gerekçe yapılmamalıdır. Zira, projenin başarıya ulaşması sonunda sadece Türkiye değil, ilgili devletlerin hepsi politik ve ekonomik alanlarda müthiş bir atılım yapacaklar, Türk devletleri arasındaki ilişkiler sağlam ve güvenilir bir zemin kazanacaktır.

Türkiye'nin bölgesel etkinliğinin gelişmesinde ve küresel vizyon kazanmasında özellikle Karadeniz çevresindeki ülkelerle sağlayacağı ilişkiler önemli rol oynayacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; geçmiş dönemlerde siyasi rekabet, mücadele ve hatta savaşlarla büyük gerginlikler yaşanan Türkiye - Rusya münasebetlerinin günümüzde olumlu bir seyir takip etmesi, ilişkilerin geliştirilmesi hususunda karşılıklı iradenin varlığı sevindiricidir. Çünkü her iki ülkenin çıkarları, oluşan bu olumlu tablonun devamını zarurî kılmaktadır.

Türkiye ile Rusya'nın ekonomik, sosyal ve siyasi yakınlaşmaları tarafların bölgemizde karşılıklı olarak yararlanacakları elverişli imkânların kullanılmasının kapılarını açacaktır. Oysa, ilişkilerde gereksiz kuşkular ve yersiz rekabet mülahazalarıyla gerginlik doğması, sadece tarafları ilgilendirmekle kalmaz, siyasi istikrarın henüz sağlanmadığı geniş bir alanda güven bunalımına ve huzursuzluklara yol açar. Bunun doğuracağı siyasi ve ekonomik problemlerin telafisi çok zordur.

Rusya'dan almakta olduğumuz doğalgaz miktarının giderek artması ve özellikle Mavi Akım Projesinin tamamlanmasından sonra bu ülkeye ödeyeceğimiz dövizin çok yüksek rakamlara ulaşacak olması, ticari münasebetlerimizin süratle düzenlenmesini zarurî kılmaktadır. Şimdi bile, ticaret dengesinin büyük çapta aleyhimize olduğu göz önüne alınırsa, Rusya'ya yapılan ihracatın artmasını sağlayacak tedbirleri bir an önce gündeme almamız gerektiği ortaya çıkmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Sayın Başkan, toleransınızla inşallah biteceğim.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Karadeniz'e kıyısı bulunan ülkelerden Ukrayna ile ilişkilerimizin artmakta oluşunu, bu sürecin, Ukrayna Cumhurbaşkanı'nın geçen ay ülkemizi ziyareti vesilesiyle yeni bir hız kazanacağını umuyoruz. İlişkilerin gelişmesi, uzun yıllar büyük acılar çeken Kırım Tatarlarının topraklarına dönme ve yerleşme çabalarına da kolaylıklar sağlayacaktır. Bu mağdur ve mustarip insanlara daha etkili insani yardımların ulaştırılması kabil olacaktır.

Karadenizin batı kıyılarındaki iki ülkenin, Romanya ve Bulgaristan'ın, bizim gibi Avrupa Birliğine aday ülke konumunda bulunmaları ve adaylık görüşmelerine başlama hazırlığı içinde olmaları, aramızdaki mevcut ilişkilere yeni bir boyut kazandırmaktadır. Bu ülkelerle olan ilişkilerimizin, ticarî, siyasi ve ekonomik alanların dışında, buralarda yaşayan soydaşlarımızdan dolayı dikkatlerden kaçırılmaması gereken kültürel, sosyal ve tarihî tarafları mevcuttur. Türkiye, bu irtibatların gereklerini yerine getirmek zorundadır. Kültürel temaslarımızı yoğunlaştırmak için tedbirler artırılmalı, bilim adamlarının, sanatçıların, müzik ve folklor ekiplerinin, tiyatro gruplarının sık sık gidip gelmeleri ve buralara bol miktarda kitap, gazete ve kaset gönderilmesi sağlanmalıdır; müşterek kültürel etkinlikler, sportif faaliyetler düzenlenmelidir.

Türkiye'nin, Romanya ve Bulgaristan'la kuracağı yakın ve sıcak ilişkilerin, Balkanlarda barış ve istikrarın sağlanmasında önemli katkıları olacaktır.

Eski Yugoslavya'nın on yıl kadar önce dağılmasına paralel olarak, Balkanlarda başlayan kargaşa ve çatışmalar, çoğu Müslüman yüzbinlerce insanın hayatını kaybetmesine, yerlerini yurtlarını terk etmelerine ve büyük acılar yaşamalarına sebep olmuştur.

Bosna'da cereyan eden insanlık faciası, Dayton Barış Anlaşmasıyla nihayet bulmuştur. Ancak, bu durum, bölgede problemlerin halledildiği anlamına gelmemelidir. Zira, bu anlaşmayla, Bosna'da, Boşnakların yaşama haklarını fevkalade zorlaştıran, onları Hırvat ve Sırp'ların arasında sıkıştırıp bırakan garip bir yapılanma ortaya çıkarılmıştır. Bunun sonucu olarak, yerlerini terk ederek kaçmak zorunda kalan Boşnakların geri dönmeleri mümkün olmamaktadır. Mevcut şartlarda, Boşnakların, ekonomik durumlarını iyileştirmeleri ve özgürce yaşayabilecekleri güvenilir siyasal ortamı oluşturmaları da mümkün görünmemektedir. Yugoslavya'da, Miloseviç'in iktidardan uzaklaştırılmasına yol açan iç huzursuzluk ve çekişmeler sükuna kavuştuktan sonra, henüz istikrarlı bir yönetimin sağlanabildiği söylenemez. Belgrad'ın gerekli denetimi sağlayamaması halinde, Bosnalı Sırp'ların, bölgede yeniden kanlı bir mücadele başlatmaları ihtimali her zaman mevcuttur.

Geçen yıl büyük çatışmaların yaşandığı Kosova'da tedirginlik devam ediyor. Kosova ve Bosna'nın yanı sıra, Sancak ve Karadağ bölgelerinde de süren huzursuzluk, Balkanlarda yeni çatışmaların işaretlerini vermektedir.

Türkiye, bölgede barış ve istikrarın sağlanması hususunda üzerine düşen görevi, yıllardan beri, yapmaya çalışmaktadır. Tarihî, kültürel, sosyal, beşerî irtibatlarımız sebebiyle başkalarından çok daha etkili konumda bulunduğumuzdan tedirgin olanlar vardır. Bu sebeple, Türkiye'yi, mümkün olduğu kadar, bölge meselelerine yanaştırmamaya, dışarıda tutmaya, etkili olabileceği alanlardan uzaklaştırmaya çalışanların varlığını biliyoruz.

BAŞKAN - Sayın Köse, toparlar mısınız.

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Bosna'ya, sadece devlet olarak değil, milletçe, en geniş insani yardımları yapmamıza rağmen, Türk iş adamlarının, Bosna'nın yeniden imarı programından dışlanmasının makul bir izahı yapılamaz.

Bütün engellemelere rağmen, Bosna ve Kosova'nın yanı sıra, özellikle Makedonya ve Arnavutluk'la ilişkilerimizin geliştirilmesi, Balkanlarda sosyal, siyasal ve ekonomik dengelerin sağlıklı şekilde kurulmasına yardımcı olmamız gerekmektedir.

Türkiye'nin, özel siyasi çıkarılara ve amaçlara dayalı olmayan karşılıklı yardım ve işbirliği çerçevesinde ve eşitlik ilkesi üzerinde kurmaya çalıştığı münasebetlere mukabil, Yunanistan'ın bu ülkelerle siyasal ve etnik hesaplara ve hâkimiyet amacına yönelik yaklaşımları, muhataplarında haklı kuşku ve tedirginliklere yol açmaktadır. Türkiye ile kuracakları ekonomik ve ticarî ilişkiler, bu ülkelerin içinde yaşadıkları zorlukları aşmalarına, ayakta durmalarına önemli katkılar sağlayacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye'nin, Kafkasya'da, Azerbaycan ve Gürcistan ile geniş bir yakınlık ve işbirliği kurmak suretiyle oluşturacağı birliktelik, bölgenin ihtiyacı olan barışın ve istikrarın sağlanmasında etkili adım olacaktır. Özellikle kardeş Azerbaycan'ın ekonomik ve sosyal alanlarda öngördüğü atılımları gerçekleştirmesi, milletlerarası kuruluşlarda yerini alması, Türkiye'nin siyasi pozisyonunu önemli ölçüde güçlendirecektir. Türkiye, Azerbaycan'ın stratejik önemini değerlendirecek bir konuma gelebilmesi için bu ülkeye yardımcı olmaya çalışmalı, mevcut ekonomik ve kültürel işbirliği artırılarak, tedbirler alınmalıdır. Bakû-Ceyhan boru hattı bu açıdan fevkalade önem taşımaktadır.

Bu yüzyıla başlarken, tarihin karar dönemlerinden birinde yaşıyoruz. Yaptıklarımızın bilançosunu çıkararak bunları yeterli görmek yerine, daha fazla neler yapabileceğimizin araştırılması ve çabası içerisinde olabilirsek, çok geniş bir coğrafyada etkin olmanın, milletlerarası arenada saygın ve onurlu bir konuma ulaşmanın yollarını açarız. Tarihimiz, kültürümüz ve birikimimizin oluşturduğu elverişli zemini değerlendirmek, tamamıyla kendi becerimize ve yeteneğimize bağlıdır. Gürcistan ve Azerbaycan ile kurulması düşünülen dostluk ve istikrar anlaşması kimseyi tedirgin etmemelidir. Zira, bu yakınlık, Kafkasya'da barışın sağlanması ve güvenliğin tesisinden başka bir amaç taşımamaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu bölgede başka niyet ve amaçlar taşıyan, bağımsızlıklarını yakın bir geçmişte elde eden ülkelerin varlıklarından rahatsız olan, bölgede hegemonya peşinde koşanların dışında başka devletlerin de bu yakınlaşmada yer almaları ve katılım sağlamaları doğaldır ve faydalı olacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Köse...

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Önerge sahibi olarak, izin verirseniz, o süreyi de kullanmak istiyorum.

BAŞKAN - Yok, o süreyi kullandırman; çünkü, âdeti bozmayalım. ama, size ekstre vereceğim.

Buyurun.

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Türkiye'nin üzerine düşen tarihi işlevi yerine getirmesinin sorumluluğu, sadece Dışişleri Bakanlığını ilgilendiren bir görev sayılmamalıdır. Bu konuda daha verimli sonuçların alınmasında

en önemli nedenlerden biri, ilgili kurum ve kuruluşlar arasında uyumlu ve etkili işbirliğinin sağlanmasıdır. Böylece, Türk kültür coğrafyasının her tarafından ülkemize öğrenim için getirilen gençler yetiştirilmeli, bunların eğitimleri tam anlamıyla gerçekleştirilmelidir. Geçtiğimiz yıllarda 10 000 öğrencinin ülkemize getirilmesi tam istediğimiz amaca ulaştırılmamış, lehçeleri dahi değiştirilemeden, ellerine diplomaları verilerek ülkelerine gönderilmişlerdir. Bu bakımdan, Kültür Bakanlığımızın da, üzerinde çok önemli, ciddi çalışması gereken projeler olmalıdır. Devletimizin sağlağı, imkânlarla uydu üzerinden bütün alanlara yayın yapma imkânına sahip bulunan TRT, ne yazık ki, bu coğrafyada istediğimiz neticeyi alacak yayınlar yapamamıştır. Millî Eğitim Bakanlığının buralarda açtığı okulların eğitim düzeyi, maalesef, tatmin edici olmaktan uzaktır.

Değerli milletvekilleri, bölgede huzursuzluğun en önemli sebeplerinden birisi, Ermenistan'ın, siyasi ihtiras ve heveslerinden kaynaklanan saldırgan tavrıdır. Azerbaycan'ın beşte 1'ini işgal etmenin verdiği cesaretle daha ileri hedeflere yönelmeye, yayılmacı politikalar izlemeye çalışan Ermenistan, ateşle oynadığının farkında değildir. Geçen yüzyılın sonlarında, dış güçlerin tahrik ve teşvikiyle, Osmanlı Devletini işgal ederek büyük Ermenistan kurma heveslerini, ülke topraklarımızın bir bölümü üzerindeki emellerini içlerinden bir türlü söküp atamayan Ermenilerin yıllar sonra Türkiye'ye karşı başlattıkları saldırıların kendilerini çok müşkül durumlara sokacağını işiştenden anlamalarını diliyoruz. Ermenistan'ın bu tutumu ve diasporanın Avrupa ve Amerika'da Türkiye aleyhtarı kampanyasından en fazla rahatsız olanlar, Türkiye'deki Ermeni vatandaşlarımızdır. Ülkemizde hiçbir tedirginlik duymadan, tamamen eşit vatandaşlık ilkelerine uygun olarak yaşamakta olan Ermeni vatandaşlarımızın şikâyetlerine kulak vermeyen bu çılgınlığın mantıklı izahı da yapılamamaktadır.

Değerli milletvekilleri, sürem kısaldığı için, izin vererseniz, kısaca, Ortadoğu'dan bahsetmek istiyorum.

Türkiye'nin, Kafkasya ve Balkanların yanı sıra, Ortadoğu ve Körfez Bölgesi gibi, büyük karışmanın, mücadelenin ve hatta sıcak çatışmaların yaşandığı bir üçgenin ortasında yer alması ülkemizi derinden etkilemekte, ekonomik, sosyal hayatımıza ciddi baskılar vücuda getirmektedir. Doğrudan taraf olmamamıza rağmen, Körfez Savaşının ülkemize maliyeti 30 milyar doları geçmektedir. Irak'a uygulanan Birleşmiş Milletler ambargosunun en büyük zararı ülkemize olmuştur. Batılı şirketler Ürdün üzerinden ticari münasebetlerini yoğun şekilde sürdürürlerken, Türkiye, bir taraftan, normal ihracatını yapma imkânı bulamadığından, diğer taraftan, boru hattının tam kapasiteyle çalışmamasından dolayı doğan zararı tek başına üstlenmek mecburiyetindedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Köse, herhalde, artık, teşekkür edeceksiniz; çünkü, 9 dakika oldu.

Buyurun.

İSMAİL KÖSE (Devamla) - Sözümlü bitiriyorum Sayın Başkanım.

Kuzey Irak'ta şu günlerde yapılmaya çalışılan ve 20-30 aşireti bir araya getirmek suretiyle, birisinin başına bir kişiyi; yine, 20-30 aşireti bir araya getirmek suretiyle, diğerlerinin başına da bir kişiyi koymak suretiyle yeniden bir devlet oluşturmaya çalışan düşünceye karşıyız. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, tavrını ortaya koymuştur; Irak bölünmeyecektir. Irak'ın toprak bütünlüğünden yanayız ve burada yaşayan soydaşlarımız Türkmenlerin de içerisinde bulunduğu, demokratik ve insanca yaşanabilir bir ortam oluşuncaya kadar, Irak'ta yapılan bu yanlışların da düzeltilmesinin bir an önce sonuçlanmasından yana olduğumuzu ifade ediyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Suriye'nin bundan daha önce yapmış olduğu yanlış hareketlerinden dolayı, İran'ın, hâlâ, PKK'nın bir boyunu içerisinde muhafaza etmesinden dolayı, Türkiye'deki rahatsızlıklar sürmektedir. İyi komşuluk ilişkilerine dayanarak, bu devletlerin de münasebetlerini hem kendi menfaatlarına hem de Türkiye'nin menfaatlarına aykırı olmamak şartıyla kullanmaları ve ülkemizle iyi münasebetler kurmaları onların da lehine sonuç doğuracaktır. Bu duygu ve düşüncelerle, Sayın Dışişleri Bakanımızın da ifade ettiği gibi, yelpazenin çok fazla olmasına rağmen, kısaltarak ve özelleyerek çok önemli milli konuları içeren satırbaşlarını ifade etmiş olduğumuz bu konuları Yüce Milletimiz de, elbette ki, çok heyecan ve dikkatle dinleyecektir.

Değerli milletvekilleri, Türkiyemiz, şu anda, çok önemli siyasi ve ekonomik bir milli mücadeleden içerisinden geçmektedir. Hiçbir vatanperver insanın, hiçbir siyasînin, hele, Yüce Mecliste grubu bulunan ya da siyasetle meşgul olan insanlarımızın bunu gözardı etmesi mümkün değildir. İnanıyorum ki, bu tarihi ve milli mücadelede, devletimizin ve milletimizin menfaatinin yanında olanlar, yarın, hayırla yad edilecektir, ülkemizi ekonomik ve siyasi yönden batırmak isteyenlerin yanında yer alanlar da hain olarak ilan edileceklerdir.

Bu düşüncelerle, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim. (MHP, DSP, ANAP ve FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Köse.

İSMAİL KÖSE (Erzurum) - Vakit olsaydı diğer konular üzerinde de konuşacaktım.

BAŞKAN - Hayır efendim; zaten, genel görüşmenin iki kere görüşülmesi meselesini herhalde içtüzükte halledeceksiniz.

Şimdi, Doğru Yol Partisi Grubu adına, Kahramanmaraş Milletvekili Sayın Mehmet Sağlam; buyurun. (DYP sıralarından alkışlar)

DYP GRUBU ADINA MEHMET SAĞLAM (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Doğru Yol Partisi Grubu tarafından verilen dışpolitikayla ilgili genel görüşme isteği üzerine, Grubumuzun görüşlerini aktarmak üzere huzurunuzdayım; Doğru Yol Partisi Grubu ve şahsım adına, Yüce Meclisi saygıyla selamlarım.

Ülkemizin, Ortadoğu, Orta Asya, Kafkasya ve Balkanların ortasında çok önemli bir jeostratejik bir bölgede, genç bir nüfusu, demokratik, siyasi yapısı, liberal ve potansiyeli güçlü olan bir ekonomisi ve nihayet iyi eğitilmiş güçlü ordusuyla önemli bir istikrar unsuru olduğu herkesin malumdur. Esasen, dışpolitikada, ülkelerin bu stratejik konumuyla ellerindeki siyasi, ekonomik ve askeri güçlerine göre seçenekleri ve politikaları olma şansları bulunduğu da herkesin malumdur.

Değerli milletvekilleri, bugün itibariyle hükümetimizin dışpolitikasına şöyle bir göz atalım. Bir taraftan Orta Asya'da, diğer taraftan Kafkasya'da, Ortadoğu'da ve Balkanlarda, nihayet Avrupa'yla olan ilişkilerimizde durumumuz nedir? Sayın Bakanımız "dışpolitikamızın iki önemli hedefi vardır" dediler. Bunlardan birisi Avrupa Birliğiyle olan ilişkiler, diğeri ise Avrasya. Şimdi, ilk olarak Avrasya'dan, isterseniz Ortaasya'dan başlayalım. Bu ülkelerle olan ilişkilerimizde, başlangıçtaki, romantizm, yerini, ciddi, kültürel ve ekonomik ilişkilere terk etmişti. Bu ülkelerden 20 000'e yakın öğrenci getirttik. Türk dünyasının çimentosu olacak bu gençler, Anadolu Türkçesi öğreneceklerdi, meslek adamı olarak ülkelerine döneceklerdi. Bunların, şu anda, özellikle muafiyet konusunda, muadelet konusunda eğitimleriyle ilgili büyük sorunlar vardır. Buradan, Türk dünyasının çimento-su olma yerine, problemi olmaya doğru gidilmektedir.

Sayın Bakan dediler ki "Avrasya bizim için çok önemli." Bakınız, değerli milletvekilleri, yalnız öğrenci konusundaki kültürel ilişkilerin kötüye gitmesi söz konusu değil; aynı zamanda ekonomik ilişkilerimizde de bu söz konusu. Avrasya'yla -yani, bu beş Türk cumhuriyetiyle- 1996'daki dışticaret hacmimiz 1 milyar 58 milyon dolardan, bugün -yani, 1999'da- 1 milyar 40 milyon dolara düşmüş; aynı şekilde, 1996'daki ihracatımız 751 milyon dolar iken, bugün 579 milyon dolara düşmüş. Bir taraftan kültürel alanda, bir taraftan ekonomik alanda, dışticaret alanında, Avrasya'yla olan ilişkilerimizde yerinde sayma bile yok, gerileme var sayın milletvekilleri.

Bugün, Özbekistan'la ilişkilerimiz daha yeni yeni düzene giriyor. Kafkasya'da önemli olan Çeçenistan'ın, özellikle Güney Kafkasya'nın kapısı sayılan Çeçenistan'ın durumuna bir bakalım. 1994 ve 1995 yıllarında aynı Çeçenler, Sovyet Rusya'nın Devlet Başkanı ile Başbakanıyla ayrı devlet olarak anlaşma imza ederken, bugün, Putin'in atadığı eski bir KGB ajanının yönetimine terk edilmiş. (DYP ve FP sıralarından alkışlar) Bu mudur ilişkilerin iyiye gitmesi?!

Ortadoğu'da, Filistin-İsrail anlaşmazlığında adımız bile geçmiyor; Mısır'da toplandılar, Türkiye'yi çağırmadılar, Ankara devre dışı. İslam ülkelerinde, Kıbrıs konusunda bile doğru dürtüst bir destek yok. Ortadoğu'da ihracat yaptığımız ülkelerle en ufak bir ilerleme söz konusu değil.

Değerli milletvekilleri, Balkanlar'da, Bosna-Hersek'in Güney Kıbrıs'la ilişki kurmasına kadar giden ilişkilerde hatalar var. Buna karşılık, Yugoslavya Anayasasında bile Kosova'da, kendi dillerinde; yani, Türkçede, oy verme hakkına sahip olan Türkler, Kosova'daki son seçimde oy bile kullanamadılar. Yani, Yugoslavya Anayasasından bile daha kötü durumdadır bugün Kosova'daki Türkler. Bu mudur Balkanlardaki ilişkilerimizin başarısı?!

Şimdi, kısaca, Ortaasya'da, Kafkasya'da, Ortadoğu'da, Balkanlarda güçlü ve büyük bir devlete yakışan, dinamik bir dışpolitika sürdüremiyoruz. Ortaklar arasında sözde harika olan uyum, gerçekte, açıkça görülüyor ki, uyumsuzluk, anlaşamama, kararsızlık ve bunun sonucunda da ciddi bir dışpolitikaya imkân verilmiyor.

Benden önce konuşan değerli arkadaşlarım Sayın Akarcalı ve Sayın Köse, gerçekten, sanki hükümet ortağı partilerin değil de başka bir hükümetin sözcüleriymiş gibi konuştular. Eleştirilerin çoğuna katılıyorum; ama, görüyorsunuz ki "istikrar, istikrar" diye bağırın hükümetimiz, sadece, birbirlerinin işine karışmıyor; bakanlıkları parsellemişler. Sanki, birden çok hükümet var. Bir hükümetin dışpolitikasıyla ilgili, koalisyon ortağı sözcülerinin bize biraz önce söyledikleri, bu hükümet içerisindeki koordinasyonsuzluğun, çok başlılığın, gündemin gerisinde kalmanın, sadece, dakikalık çabalarla, mektup diplomasisiyle ve günü kurtarma diplomasisiyle dışpolitikayı yönetmenin tipik bir örneğidir. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli milletvekilleri, Avrupa ile ilişkilerimize gelince: Bu, 1950'de rahmetli Menderes'in başvurusuyla başlıyor; 1963'te rahmetli İnönü, Ankara Anlaşmasını imza ediyor; 1987'de rahmetli Özal, tam üyelik için başvuruda bulunuyor. Bir bakıyorsunuz ki, 1995 yılında gümrük birliğini imza etmişiz. Bugün, dikkat buyurunuz, ilerleme raporunda ve Helsinki kararlarında en son bildirilen Katılım Ortaklığı Belgesinde bile en az eleştirilen şey, Türkiye'nin Avrupa Birliğine ekonomik uyumuyla ilgili konulardır. İşte bunu, 1995'te, Tansu Çiller Hükümetinin imza etmiş olduğu gümrük birliğinden bu yana geçen uyum sürecine borçluyuz, hem de gümrük birliğindeki malî yükümlülüklerini Avrupa yerine getirmemesine rağmen, Türk ekonomisi dimdik ayakta durmuştur ve bugün en az eleştirilen konu olmasının sebebi de gümrük birliğinden bu yana ortaya konulan uyum sürecidir.

Bildiğiniz gibi, 8 Kasım'da Katılım Ortaklığı Belgesi geldi. Sanki, bu belge, Sayın Hükümetimiz tarafından ilk defa duyuluyormuş gibi, Helsinki belgesinde Kıbrıs'a, Ege'ye atıf yokmuş gibi, büyük bir geri dönüşün içine girildi. Hükümetimiz, Kıbrıs görüşmelerinde bir an önce müzakerelerin devamını durdurarak, Avrupa Birliğine âdeta küstü.

Değerli milletvekilleri, bu, Sayın Başbakanın Avrupa Birliğine ilk defa küsmesi değildir. 1973 yılında imzalanan gümrük birliği protokolü, o zaman ki gümrük anlaşması protokolü çerçevesinde, 1975'te gümrük protokolünü dondurarak bir kere daha küsmüşlerdi; yine başbakanın, 1978'de de Brüksel'de 15 milyon dolar istediler, onlar vermeyiz deyince "duvarın ötesine atalım" diyerek, bir kere daha küsmüştü. Bu, kendilerinin üçüncü küsmesiydi. Bereket versin ki, Avrupa Birliği, çeşitli ülkelerin -başta Amerika, Fransa, İngiltere olmak üzere- Amerika Başkanının, Fransa Cumhurbaşkanı ve İngiltere Başbakanının da devreye girmesiyle, son katılım ortaklığında, biraz daha istediğimize yakın bir madde koymak suretiyle, Kıbrıs'ın -daha doğrusu Ege ile beraber Kıbrıs'ın- kısa vadeli bir siyasi kriter olmaktan çıkarılıp, siyasi diyalogla çözümlenecek bir hale getirilmesiyle, nihayet, üçüncü küskünlüklerinden ülke olarak zarar görmekten kaçınmıştık.

Değerli milletvekilleri, şimdi, bugün yapılması gereken, asıl üzerinde durulması gereken nokta şudur: Avrupa normlarında bir demokrasi, büyük bir ekonomik ve askeri güç olarak bölgede istikrar unsuru bir devlet haline Türkiye'nin gelmesi isteniyor mu istenmiyor mu? Avrupa Birliğinin Türkiye'yi üye olarak istemediği şeklindeki görüşler, tamamen bir totolojidir. Avrupa Birliğinin, Türkiye'yi, bu kadar büyük bir ülkeyi, ekonomisi, potansiyeli güçlü olan, siyaseten demokrasisi güçlü olan, güçlü bir ordusu olan 65 milyonluk Türkiye'yi, Ortadoğu'da bölgesel bir işbirliğinin temeli sayması kadar doğal bir şey yoktur, yeter ki, biz, doğru kararlar verelim. Sayın Dışişleri Bakanı, doğru bir şey söyledi: "Arkamda siyasi bir güç, arkamda iyi eğitilmiş bir askeri güç ve arkamda ekonomik potansiyeli olan, kültürel potansiyeli olan bir Türkiye var" dedi. İşte, biz, diyoruz ki, bu potansiyeli hissederek, hükümetimiz, çok daha dinamik, çok daha, sonradan başkalarının çıkardığı sorunları çözme değil de kendisi öne geçen, meseleleri çözmekte kendisini ileri götüren bir politikanın, bir dinamik dışpolitikanın sahibi olmalıydı.

Değerli arkadaşlarım, bugün, bakınız, mali protokolle -bazı arkadaşlarım da söyledi- bize, doğrudan doğruya öngörülen yardım, başka ülkelerin nüfus başına düşen yardımı itibariyle, onda 1'i civarındadır; yıllık 177 milyon ECU söz veriliyor. Halbuki, Katılım Ortaklığı Belgesine bakarsanız, yapacağımız reformlarla ilgili, göstereceğimiz değişikliklerle ilgili bir hayli büyük görevlerimiz var. Bunların yerine getirilmesi için, Helsinki'de, aynı şartlarla muamele göreceği, eşit kriterlerle muamele göreceği belirlenmiş olan ülkemizin, neden mali yardıma gelince bu kadar geride tutulduğunu, mutlaka, Avrupalı dostlarımıza daha gür bir sesle sormamız gerekiyor.

Değerli arkadaşlarım, görüyorsunuz ki, Fransa'da, İtalya'da, arkasından Avrupa Parlamentosunda, sonra da Vatikan'da, Ermeni meselesiyle ilgili bildirimler yayımlanıyor. Şimdi, onlar da yetmemiş, İran Parlamentosuna, sözde Ermeni soykırımı tasarısı veriliyor. Şimdi, bütün bunların verilmesi sırasında, bizim, en azından, ne yaptığımızı sormak hakkımız yok mu?! Şimdi, bakınız, en azından, 1985 yılında, Washington'daki büyükelçimiz, 50 tane bilim adamını bir araya getirmiş, imzalı bildirimlerini çıkarmış. Diyolar ki: "Türkiye Cumhuriyeti, herhangi bir Ermeni soykırımında bulunmamıştır; bir harp olmuştur, harpte taraflar birbirini öldürmüşlerdir." Burada, Türk ve yabancı 50 bilim adamının imzası var. Arkasından, bunların içerisinde bulunan Prof. Bernard Lewis'i, Ermeniler, Paris mahkemesinde mahkemeye veriyorlar; mahkemenin konusu Ermeni soykırımı. Prof. Lewis, bu mahkemede beraat ediyor, Paris mahkemesinde beraat ediyor; ama, arkasından,

Fransız Parlamentosundan Ermeni soykırımının geçirilmesine engel olamıyoruz. Neden olamıyoruz; çünkü, konuyla ilgili, en azından, Türkiye'nin, daha önce, bizim YÖK Başkanlığımızda, Tansu Çiller'in Başbakanlığında, 80 milyar ayırmak suretiyle, dışişlikiler bölümünde çalışan profesörlerden oluşacak bir stratejik ettüler milli komitesini kurması, bizim ayrılmamızdan üç ay sonra, YÖK Başkanı tarafından rafa kaldırılmıştır. Bugün, geçen bu zaman zarfında, bu bilim adamlarımız, Kafkasya'da, Avrasya'da, Ortadoğu'da, Avrupa'da, dünyayı ilgilendiren meselelerde araştırmalarını yapıp, Dışişlerimizin önüne çeşitli dosyaları, dışpolitikada politika üretecek dosyaları koyabilirlerdi. Bunlar yapılmamıştır. Bunlar ihmal edilmiştir. Arkasından, bizim karşımıza, Heybeliada'da ruhban okulu kurulmasını savunanlar çıktı. Şimdi ben onlara soruyorum: Ermeni Patriğinin Vatikan'da işi neydi? Ermeni Patriği Vatikan'a gittiğinde, bugünkü Papanın imzasıyla, Ermenilerin soykırımıyla ilgili bildiriye eline alıp dönebiliyordu; ama, biz, ruhban okulu açılmasını savunuyorduk. (DYP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, Avrupa Birliğiyle ilgili, Katılım Ortaklığı Belgesinde, yalnız Kıbrıs meselesi, yalnız Ege sorunu yok. Sayın Bakan, "Kıbrıs konusunda, Helsinki'deki şartlar, önşartlar kaldırıldı" dediler; temenni ederiz ki kaldırılmış olsun; ama, daha önce de, Helsinki'de, bildiğiniz gibi, 9/A'da, Kıbrıs'ın ve Ege'nin, Helsinki belgesinde şartlardan sayılmayacağı söylenmişti; Lipponen'in mektupları, ziyaretlerle, bunların bu metnin dışında olduğu söylenmişti; ama, sonra, Katılım Ortaklığı Belgesinde karşımıza çıktı. Şimdi, Sayın Bakan diyorlar ki: "Biz, bu Ege meselesini, yine, Kıbrıs meselesini, bir şart olarak Katılım Ortaklığı Belgesinden, son metinde çıkarmış olduk." Peki, Helsinki Zirvesinde de çıkarmış olmuştuk, gelen mektuplar böyle diyordu. Bunun hiçbir teminatı olmadı, katılım ortaklığında karşımıza çıktı. Yarın bir gün nasıl temin ederler ki, aynı şeyler, yine, Katılım Ortaklığı Belgesindeki, bugünkü dile rağmen, bugün ortaya konmuş olmasına rağmen, yine, karşımıza çıkmasın?! (DYP sıralarından alkışlar) Esasen, bunlar, 2004'e kadar da olsa, mutlaka çözülmesi istenilen hususlardır. Korkarım ki, yine karşımıza koyacaklardır.

Değerli arkadaşlarım, şimdi, ilk önce şunu sormak lazım: 8 Aralıkta, Nice Zirvesinde Avrupa'nın temel haklar şartı onaylanacak, Avrupa anayasası onaylanacak. Avrupa anayasasında, bugünkü üyelerin ve girmek isteyen adayların, insan onuru, özgürlükler, eşitlik, dayanışma, yurttaşlık, yargı gibi konularda tam demokrasi istiyor, tam demokrasi... Avrupa Birliğinin bizden isteklerine bakarsak üç temelde toplandığını görürüz; insan hakları, işleyen, rekabete dayanan bir pazar ekonomisi, nihayet, işleyen, sorumlulukları üstlenecek bir devlet yapısı. Peki, Doğru Yol Partisi, daha dört yıl önce, demokrasi paketi programında, ikinci demokrasi derken bütün istediğimiz tam demokrasiydi, tam demokrasi... Biz, elli yıldır, Demokrat Parti döneminde de Adalet Partisi döneminde de Doğru Yol Partisinde de tam demokrasi diyoruz. Avrupalının bizden istediği de, en önemli istediği de insan onuruna yaraşan gerçek bir demokrasi, buna, kim karşı çıkabilir. (DYP sıralarından alkışlar) Ama, şimdi soruyoruz, bu konuda neler yaptınız, bırakınız Kıbrıs'ı, bırakınız Ege'yi, bunları ayrı diye düşündük? Peki, Helsinki Zirvesinden bu yana onbir ay geçti. Avrupa Birliği Genel Sekreterliğinin kuruluşuna dair bir kanun getirdiniz Sayın Bakan, bu Meclis hemen çıkardı, size yardımcı oldu; ama, ondan sonra yapılacaklar konusunda, bugüne kadar önümüze bir şey gelmedi. Bugün, önümüzde bir ulusal programın hazırlanması var. Getiriniz, bu ulusal programı bu Meclise, tartışalım; inanın ki, doğrusunu bulur. Milletın temsilcileri, milletın aleyhinde, millî menfaatların aleyhinde bir şeye ne imza atar ne hazırlar. Getiriniz, korkmayınız Sayın Bakan; ulusal programı da Mecliste tartışalım. (DYP sıralarından alkışlar)

Şimdi, biz, Doğru Yol Partisi olarak diyoruz ki, elbette, Kıbrıs konusunda, Ege konusunda, Türkiye'nin üniter devlet yapısı konusunda fevkalade hassasız; ancak, insan hakları, tam demokrasi,

bizim geleneksel misyonumuzdur; liberal ekonomi, pazar ekonomisi, bizim geleneksel misyonumuzdur. Her türlü demokratik açılıma varız. Bireysel özgürlüklerin genişletilmesi için açılımların yeterli düzeyde olmadığı kanaatindeyiz; ancak, milli menfaatlar söz konusu olduğu için, ilk önce, üniter devletin yapısını dikkate almalıyız; ikinci olarak, demokratikleşmeyi dikkate almalıyız; üçüncü olarak da, Türkiye'ye karşı sahnelenen oyunları dikkate almalıyız. İşte, bu üçünü dikkate alarak hazırlanacak, milli mutabakata dayanan milli politikalar, dışpolitikamızın esası olmalıdır, bizim görüşümüz budur.

Şimdi, bu görüş çerçevesinde hükümete sormak lazım:

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planına Türkiye'nin yol haritasını neden koymadınız Sayın Bakan?.. (DYP sıralarından alkışlar) Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planına Türkiye'nin yol haritasını neden koymadınız?

Sayın Başbakanımız -lisan da bilirler, bu kadar yıllık tecrübeleri var- neden, Avrupa'nın, hiç olmazsa, Almanya, İngiltere, Fransa gibi, Avrupa Birliğini yöneten büyük devletlerinin cumhurbaşkanları ya da başbakanlarını ziyaret etmediler? Bu, kolay bir iş değildir; bu, Türkiye'nin çok önemli ve kritik konusudur. Lütfen, Sayın Başbakan, Almanya'ya, İngiltere'ye, Fransa'ya ziyaret ediniz, başbakanlarıyla görüşünüz. (DYP sıralarından alkışlar) Sayın Dışişleri Bakanımız gittiler, Dışişleri mensuplarımız gittiler; ama, her makamın kendine göre ağırlığı vardır. Jacques Chirac'la Başbakan konuşmalıydı, Tony Blair'le Başbakan konuşmalıydı, Alman Başbakanıyla Başbakanımız konuşmalıydı. Bundan üşenmemek lazım, milletin milli menfaatları söz konusudur. (DYP sıralarından alkışlar)

Şimdi, tekrar soruyorum: Değerli arkadaşlarımız, Ermeni tasarısı birbiri ardına onaylanırken neredeydiniz? Bu konu, Amerika eyaletlerinde konuşuldu. Bakınız, bir büyükelçimiz, 1985'te -tarihe dikkat buyurunuz- oturmuş, bilim adamlarını toplamış. Sonra, insanlar, daha bu hale gelmeden önce, Ermeni meselesinde, yapacaklarımız olmadığını söyleyebilirler mi? Neredeydiniz?.. Bunlar, Fransa'da, Avrupa Birliğinde, Vatikan'da, İtalya'da oylanırken neredeydiniz?..

Sormak lazım; Katılım Ortaklığı Belgesine...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(DYP sıralarından "10 dakika ilâve" sesleri)

BAŞKAN - Bir dakika efendim, onu da siz tayin etmeyin, müsaade edin...

Buyurun Sayın Sağlam.

MEHMET SAĞLAM (Devamla) - Katılım Ortaklığı Belgesine esas olan ilerleme raporu yazılırken, Morillin raporu yazılırken neredeydiniz?

Bakınız, Fransa'nın bir şehrinde daha evvel toplandılar, Yunanlılar, Katılım Ortaklığı Belgesine Kıbrıs'ı ve Ege'yi sokturmak için büyük çaba harcadılar, başarısız oldular; ama, yılmadılar, gittiler, bu defa, Katılım Ortaklığı Belgesine -son anda da olsa- Kıbrıs'ı, kısa vadeli şartlar arasına koydurmaya çalıştılar. Türkiye, bunun için, âdeta "Avrupa ile olan ilişkilerimizi yeniden değerlendiririz" tehdidiyle, bugünkü Katılım Ortaklığı Belgesi ilk duruma gelebildi.

Şimdi sormak lazım: Bu kadar önemli bir tarihi dönemde yaptıklarınızı, eksikliklerinizi, hatalarınızı, yarın torunlarınıza anlatabilecek misiniz?

Şimdi sormak lazım: Siz "istikrar, istikrar" diyen bir hükümete; ama, bakıyoruz ki, sözcüklerinizin konuşmasıyla ortaya konuyor ki, koalisyon ortakları olarak her biriniz, dış politika da bile, ayrı telden çalışıyorsunuz.

Değerli arkadaşlarımız "yolsuzlukla mücadele ederiz" diye gelenler var, "yolsuzlukla mücadele edeceğiz" diyenler var, saygıyla karşılıyoruz; ama, Avrupa Birliğinin 2000 ilerleme raporunda "Corruption" başlığı adı altında "Türkiye'de rüşvet ve yolsuzluk hâlâ gündemdedir" denilmesinden rahatsız olmuyor musunuz?! (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Sayın milletvekilleri, unutmamalıyız ki, Türkiye, bugün, Avrupa Birliğine resmen aday olduğu Aralık 1999'dan beri, onbir ay içerisinde, kendine düşen görevleri, bir dinamik çalışma içerisinde girip yapamamıştır; Yunanistan ise, yıllarca boş durmadığı gibi, yine boş durmamıştır. Bir sözcüğümüz de söyledi, su uyur düşman uyumaz...

1- Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinde geline aşamayı küçümsemeden, tepkiye ve redde dayanan, dünya kamuoyunda olumsuz mesajlar yansıtan tavırlar yerine, dünya kamuoyunu kazanıcı, örneğin, bir iki yıl önceki konfederasyon önerisinde olduğu gibi -Kıbrıs konusunda- olumlu yöntemlerle rakibi kendi sahasında sıkıştırmalıyız.

2- Doğu Akdeniz ve güneydoğu Avrupa'da güvenlik ve istikrarın temelinde Lozan'da kurulan Türk-Yunan dengesinin yattığını, Londra ve Zürih Anlaşmalarının hâlâ yürürlükte olduğunu unutmadan, Kıbrıs konusu ile Avrupa Birliğini birbirine alternatif gibi sunma hatasını asla yapmamalıyız.

Avrupa Birliğine Türkiye de girecektir. Siyasî eşitlik ve iki devlet temelinde çözüme kavuşmuş bir Kıbrıs'da. Hakları, Türkiye'nin askerî garantisıyla güvenlik altına alınmış bir Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti de katılacaktır.

3- Helsinki, bir Avrupa Birliği kazanımıdır. Eğer bir geri adım atmazsak Helsinki'den geri dönmüş olamaz.

Nice Zirvesi, Avrupa Birliğinden daha da önemli bir fırsattır. Türkiye, Avrupa Birliğine girmek için geçmişte birçok fırsat kaçırdı, bunlara bir yenisinin eklenmesinin faturası ağır olur.

4- Her şey bizim siyasî irademize bağlıdır. Türkiye, geçmişte birçok kez en son dayatması gerekeni ilk başta yaptı. Şimdi, hükümete düşen, tam üyelik için katılma sürecini durdurmak değildir; ulusal programı hazırlamak, müzakereleri, başlatmak noktasına getirmek, icraat yapmaktır.

Yunanistan'ı cezalandırmak için ulusal programı hazırlamaktan vazgeçmenin, gelecek kuşaklara kaybettireceklerinin iyi değerlendirme sorumluluğu bize ait olacaktır.

Katılım Ortaklığı Belgesini yeniden rayına oturtmak ve Yunanistan şantajından kurtarmak ise, Avrupa Birliğinin sorumluluğundadır.

"Tarih, randevusuna geç kalanları affetmiyor" diyor bir diplomat.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin Avrupa yolunda ilerlemesi, ekonomik ve siyasal istikrar demektir; demokrasi ve hukuk devleti demektir. Türkiye, 1970'lerde Avrupa yolundan iki kere şaştı; üçüncü kere şaşmamalıdır. Avrupa'yla köprüleri atmak, Avrupa için de; ama, özellikle bizim için tarihi bir hata olur.

Unutmamalıyız ki, Yunanistan, Portekiz ve İspanya, 1960'lı yıllarda Türkiye'yle aynı düzeydeydiler. Bugün, Birleşmiş Milletler indeksinde Türkiye 88 inci sıradadır. Bu ülkeler ise 25 inci sıradadırlar.

NECATİ ALBAY (Eskişehir) - Sayın Başkan, saat... Saat...

BAŞKAN - Efendim, ben, farkındayım; ama, iktidara mensup milletvekili arkadaşımıza -Grup Başkanvekilimize- mıtısamaha gösterip, muhalefetin sesini mi keselim? (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

İstirham ederim efendim... Rica ederim. Hep bana, hep bana olmaz!..

Buyurun Sayın Sağlam.

MEHMET SAĞLAM (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Demokrasi demek, muhalefetin de sesini yükseltebilmesi demektir.

BAŞKAN - Estağfurullah efendim.

MEHMET SAĞLAM (Devamla) - Çağımızda küresel entegrasyonların dışında kalmak, daha çok fakirlik, daha çok otoriter baskı, daha çok toplumsal tepki, daha çok iç kavga demektir. Türkiye, bir medeniyet projesi olan Avrupa perspektifini kaybetmemelidir; söğutmamalıdır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye şu anda bir yol kavşağındadır; ya her taşın altında düşman görerek, 21 inci Yüzyıl serüvenini kör topal sürdüreceğiz ya da Büyük Atatürk'ün hedef gösterdiği batılılaşma rüyasını, kendi kültüründen, kendi kimliğinden, kendi değerlerinden kopmadan; evrensel, demokratik değerleriyle özümseyerek gerçekleştirecek ve bu yüce milletin, bölgesinde, örnek, istikrarlı ve itibarlı bir ülke kurmasını devam ettireceğiz. İşte bugünkü yol ayrımı, budur. (DYP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bu yol ayrımında, Meclisimize düşen görevler vardır. Benden önceki sözcü arkadaşlarım belirttiler; biz, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak, eğer dış ilişkilerle ilgili bilgilendirilmemiz, zamanında ve tam olursa, hükümet politikası olarak, dışpolitikayı, daha da sağlamlaştıracağımız kanaatindeyiz.

Son zamanlarda, Türkiye'de, idare var, siyaset yok. Idareciler konuşuyor, idare konuşuyor, siyasetçiler suskun. Memleketin, tam bir siyasi mutabakatla karar verilmesi gereken konularında, idareye mensup insanların beyanatlar verdiğini görüyorsunuz. Halbuki, ülkenin bütünlüğü ve milletimizin geleceği açısından, siyasetçiler, idari makamlar kanalıyla kamuoyunun nabzını yoklama yerine, çıkıp, mertçe, korkmadan, sorumluluğu üzerlerine alarak, Katılım Ortaklığı Belgesinde ne olduğunu, Helsinki'de ne olduğunu bu millete anlatmak durumundadırlar. Siyasiler, sorumluluklarını almazlarsa, idari makamlar, son günlerde olduğu gibi, siyasilerin yetkilerini, büyük bir istihlak kullanmaya başlarlar. Türkiye, buna layık değildir. (DYP sıralarından alkışlar) İdare makamları, görüş hazırlar, bilgilendirir, inceler ve kendisinin bağlı olduğu siyasi makama sunar. Bunu, cesaretle millete açıklamak, siyasilerin görevidir. İşte, Türkiye, böyle bir siyasi sorumluluk alacak hükümete ihtiyaç duyuyor.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DYP ve FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Sağlam.

Sayın milletvekilleri, 21.30'da toplanmak üzere, ara veriyorum.

Kapanma Saati : 21.12

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 21.30

BAŞKAN: Başkanvekili MURAT SÖKMENOĞLU**KÂTİP ÜYELER: Hüseyin ÇELİK (Van), Yahya AKMAN (Şanlıurfa)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, 24 üncü Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

**V. - GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE
MECLİS ARAŞTIRMASI (Devam)**

B) ÖNGÖRÜŞMELER (Devam)

1. - DYP Grup Başkanvekilleri Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan, Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül ve İçel Milletvekili Turhan Güven ile 20 arkadaşının, dış politika konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/13)

Ankara Milletvekili Cemil Çiçek ve 20 arkadaşının, Kuzey Irak'ta yaşanan gelişmeler ve uygulanan politikalar konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/4)

Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve 52 arkadaşının, Kuzey Irak'ta yaşanan gelişmeler ile uygulanan politikalar konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/5)

Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün ve 19 arkadaşının, sözde Ermeni soykırımı iddialarıyla ilgili olarak ABD Temsilciler Meclisinde alınan karar ve Türkiye-ABD ve Ermenistan ilişkileri konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/9)

İstanbul Milletvekili Mehmet Ali İrtemçelik ve 27 arkadaşının, ABD Kongresindeki sözde Ermeni soykırımı iddiaları ve dış politika konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/10)

Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve 21 arkadaşının, sözde Ermeni soykırımı iddialarıyla ilgili ABD Temsilciler Meclisinde alınan karar ve Türkiye-ABD ve Ermenistan ilişkileri konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/11)

Aksaray Milletvekili Ramazan Toprak ve 22 arkadaşının, Türkiye Avrupa Birliği ilişkileri konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/15)

BAŞKAN - Hükümet?.. Burada.

Görüşmekte olduğumuz genel görüşme önermeleri üzerinde, Anavatan Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Doğru Yol Partisi grupları adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi, söz sırası, Fazilet Partisi Grubu adına, Sivas Milletvekili Sayın Temel Karamollaoğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Karamollaoğlu. (FP sıralarından alkışlar)

FP GRUBU ADINA TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Sivas) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz 7 genel görüşme talebi üzerinde grubumuz adına söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlarım.

Sayın milletvekilleri, Bakanımız burada konuşurken, kendisinin hiçbir zaman Meclisi ihmal etmediğini, Meclisi daima bilgilendirme arzusu içinde olduğunu ifade ettiler; ancak, bu arzunun, mutlaka, kendisinde olduğu kanaatindeyiz; ama, maalesef, fiiliyatta, bu arzu gerçekleşmedi bugüne

kadar. Bu arzunun gerçekleşmeme sebeplerinden, delillerinden bir tanesini de hemen ortaya koyabiliriz. Şu anda dışişleriyle ilgili 7 adet genel görüşme önergesinin 7'sini birlikte görüşüyoruz. Bunların hepsi farklı zamanlarda verilmiş -bir kısmı verileli bir seneye yakın bir zaman olmuş- aradan geçen bu kadar zaman ve konuların farklılığına rağmen, maalesef, biz, bunların tamamını tı k celsede görüşme mecburiyetinde bırakılmışız.

Ümit ediyorum ki, bu görüşmeler neticesinde, genel görüşme açılması talebimiz, arkadaşlarımızın talepleri uygun bulunur ve böylece, bu konuların üzerinde daha kapsamlı olarak, Meclisimiz, görüş belirtme imkânına kavuşmuş olur.

Verilen önergelere dikkat edersek, bunlardan birkaç tanesi, Kuzey Irak'taki gelişmelerle alakalı, bir kısmı sözde Ermeni soykırımını iddialarıyla ilgili ve son olarak da, Avrupa Birliği Katılım Ortaklık Belgesiyle ilgili ve bu manada da, dış politikamızın genelıyla ilgili konular.

Kanaatimize göre, hükümet ve Meclisimizde de siyasi partilerimiz -özellikle iktidara mensup olan partilerimiz- bu yaklaşımlarını mutlaka değiştirmeliler. Bu konuların Meclisten, âdeta kaçırılmasına, daha doğrusu, bu konuların Meclisimizde enine boyuna tartışılmasına fırsat vermemeliler kanaatindeyiz. Bundan dolayı, bu konunun, bu şekilde dar bir zamana sıkıştırılmasından duyduğumuz üzüntüyü de, burada, dile getirmekte fayda mütalaa ediyorum.

Muhterem milletvekilleri, Türkiyemiz, coğrafi konumu itibariyle çok önemli bir noktadadır. Dünya dengelerini etkileyen son dış gelişmelerin önemli bir kısmı çevremizde cereyan etmektedir. Ortadoğu'da Filistin, kanayan bir yara halindedir; Kafkaslarda Çeçenistan'ın sızısını, işgal edilen Dağlık Karabağ Bölgesinin acısını hâlâ içimizde hissetmekteyiz. Balkanlarda Bosna-Hersek ve Kosova'da meydana gelen katliamlar ve bu katliamlar meydana gelirken içine düştüğümüz acziyet, gözlerden, maalesef, Irak tutulamaz.

Bunların dışında, biraz daha uzaklara gidersek, Keşmir meselesi, dünyada kanayan bir yaradır. Pakistan bu konuyla yakından ilgilenmekte; fakat, son zamanlarda bizim tutumumuz bu konuda biraz çelişki arz etmekte, maalesef, üzüterek ifade ediyorum, bizi her konuda destekleyen Pakistan'la aramızdaki münasebetleri birazcık sıkıntıya sokmaktadır.

Öbür taraftan, Çin'de Doğu Türkistan'da meydana gelen zulümleri, elbette, bir kenara itemeyiz.

Körfez harbinden sonra Irak'ta meydana gelen hadiseler, Kuzey Irak'taki otorite boşluğu, elbette, bizi yakından ilgilendirmekte, bu konu üzerinde, hükümetimizin, mutlaka, ciddiyetle durması gerekmektedir.

Muhterem milletvekilleri, bunlarla birlikte, dünya giderek değişmekte, artık, sınırları aşan bir takım evrensel değerler, insanlığın bütünü için ehemmiyet arz eden konular haline gelmektedir. Artık, insan hakları, demokrasi, insanların özgürlükleri, hukukun üstün tutulması, ülkeleri doğrudan doğruya, şahsen ilgilendiren meseleler olmaktan çıkmış, dünya ülkelerini bütünüyle ilgilendiren meseleler haline gelmiştir.

Bu gelişmeler, dünya dengelerini ve zuhur ettiği, meydana geldiği bölgeleri etkilediği kadar, Türkiyemizi de, bu stratejik konumu ve tarihi misyonundan dolayı, yakından etkilemekte, ilgilendirmektedir. Dolayısıyla, yurtiçi gelişmeler milletimiz için ne kadar büyük ehemmiyet taşıyorsa, dış dünyadaki gelişmeler ve bu gelişmelere karşı benimsediğimiz politikalar da, o kadar hayati ehemmiyet taşımaktadır.

Bugün, Türk dışpolitikasının geldiği noktaya baktığımızda, pek de iç açıcı olmayan bir tabloyla karşılaşmaktayız. Bir yandan, dışpolitikamızda temel doktrin olarak çağdaşlaşma ilkesi ve Ba-

tı'ya olan yönelişimiz, diğer yandan da, bu hedefe ulaşmak için örnek aldığımız Avrupa'nın engellemeleri ve yerine göre de, birtakım çifte standartlarıyla karşılaşmaktayız. Bunun en yakın örneğini, sözde Ermeni soykırımı iddialarıyla, çok yakın geçmişimizde müşahade ettik. Amerika Temsilciler Meclisinde ele alınan konu, her ne kadar, geri çekildiyse de, bu konunun doğru olarak kabul edilmediğinden dolayı değil, sadece, şu anda Amerika Birleşik Devletleri-Türkiye ilişkilerini menfi yönde etkileyeceği kanaatinden dolayı geri çekilmiştir. Fransa Senatosu bu konuyu kabul etmiş, İtalya bu konuyu yeniden gündemine getirmiş; ama, maalesef, üzümler ifade ediyoruz ki, Avrupa Birliği Parlamentosu da, bu konuyu-Türkiye raporunun içine derc etmekten çekinmemiştir.

Türkiyemiz, konumu itibarıyla ehemmiyetli bir noktadadır, stratejik bir noktadadır dedik. Mesela, Türkiyemiz bir enerji köprüsüdür. İster istemez, bu, Avrupa'yı da, Asya ülkelerini de, Ortadoğu ülkelerini de yakından ilgilendiren bir konudur; ancak, stratejik yönden ehemmiyetli bir noktada bulunmak, o stratejik konumu iyi değerlendirdiğimiz takdirde, bizim güç kaynağımız olabileceği gibi, eğer, iyi değerlendiremezsek, başkalarının iştahını kabartan ve çatışma arenasına dönmüşen bir konumda kendimizi bulabiliriz. Şu an, bir bakıma, meydana gelen hadise bundan ibarettir.

Muhterem milletvekilleri, sözde Ermeni soykırımı meselesi iki genel görüşme talebiyle gündeme geldi. Muhterem arkadaşlar, bu konu, hepimizi yakından ilgilendiren bir konu; sadece siyasi yönden parlamentolarda görüşme aşamasına geldiğinde ele alınacak, değerlendirilecek, siyasi birtakım girişimlerle ertelenebilecek bir konu değil. Bunun kabul edilmesi mümkün değil; zira, böyle bir konunun kabul edilmesi, onun arkasından, birtakım tazminat iddialarına, onun arkasından da, çok açıkça, şu anda gündeme getirilmeye çalışılan toprak taleplerine kadar gidecektir.

Bu konuyla ilgili verdiğimiz bir araştırma önergesi var. Biz, hükümetimizden de, hükümete ortak olan diğer partilerden de özellikle istirhamda bulunuyoruz; bu konu mutlaka Meclis gündemine alınmalı ve bir komisyon oluşturulmalıdır. Eğer, bu konunun ne kadar derinliğe indiğini, hangi noktalardaki çalışmalar neticesinde, bugün başımıza bu sıkıntıların örülmeye çalışıldığını idrak edemez, bunları tespit edemezsek, tedbir almakta da mutlaka geri kalırız. Bizim, elbette, bu konuda Fransa ile İspanya ile İtalya ile soykırımı iddiasında bulunduğu, bunlarla ilgili olarak, Cezayir'de yapılan birtakım katliamlarla ilgili olarak, önergeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin gündemine getirmemiz, belki, içimizi hafifletecek bir konu olabilir; ama, problemimizi çözmez. Elbette, YÖK, bugün, başörtüsüyle uğraşacağına, bugün, üniversitelerde fikir hürriyetinin önüne geçecek uygulamalara gireceğine, bu konuyu çok ciddi bir tarzda ele almalı, bu konunun üzerinde ilmi çalışmalar yapmalıydı.

Muhterem arkadaşlar, Kuzey Irak'ta meydana gelen hadiseleri de, mutlaka, yakından takip etmek mecburiyetindeyiz. Eminim ki, takip ediyoruz. Dışişleri Bakanlığımız çok yetenekli diplomatlardan oluşuyor. Ne olup bittiğini biliyor, aynen banka operasyonlarına sebep olan, vesile olan birtakım raporların iletildiği gibi, Dışişleri mensuplarımız hükümete de gerekli bilgileri veriyorlar; ama, iş ondan sonra gündeme getirilip, getirilmeyeceği, üzerinde durulup durulmayacağına göre şekilleniyor. Bu bilgileri vermek bürokratlarımızın, diplomatlarımızın vazifesi; ama, bu gelen bilgiler ışığında politika oluşturmak, işte o, hükümetin vazifesi. Maalesef şunu hemen ifade ediyorum ki, Kuzey Irak'ta meydana gelen otorite boşluğu, geçmişte, PKK'nın Türkiye'de yaptığı birtakım terör hadiselerine nasıl yataklık etmişse, şimdi de, bizi ve Irak'ı yakından ilgilendiren birtakım gelişmelere zemin teşkil etmektedir.

Irak'ın toprak bütünlüğüne, mutlaka, gereken ehemmiyeti vermeliyiz; ama, öyle bir nokta gelir ki, biz o ehemmiyeti verdiğimizizi söylesek bile, oradaki gelişmelerin neticelenmesinde etkili ola-

mayabiliriz. Şu andaki gelişmeler, hükümetten kopuk bir şekilde maalesef yürütmektedir. Doğrudan doğruya Amerika Birleşik Devletleri bu konuyla ilgilenmektedir; ama, bizi daha da yakından ilgilendiren konu, ambargo konusudur. Birleşmiş Milletler sözleşmeleri çok açık. Eğer, Birleşmiş Milletler, herhangi bir konuda bir ülkeye ambargo uygular ve bu ambargodan dolayı birtakım ülkeler zarar görürse, Birleşmiş Milletler ya o zararı tazminle mükelleftir veya zarar gören ülke tek taraflı olarak bu ambargoya uymayacağını deklare edip kendi menfaatlarını koruyabilme hakkına sahiptir.

54 üncü hükümet zamanında açıldı petrol boru hattı. Şimdi de açık deniliyor. Doğru, damla damla bir şeyler geliyor. Sadece cüzi bir kısmı kullanılabilir. Bizim buradaki kaybımız milyarlarca dolara geliyor, balığ oluyor ve bunu hepimiz biliyoruz.

HASAN GÜLAY (Manisa)- Tam açık, merak etme.

ÖĞÜZHAN ASİLTÜRK (Malatya)- Açık da, bir şey akıyor!

BAŞKAN- Efendim, karşılıklı konuşmayın lütfen.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla)- Tabii, tam açık. Yalnız, Irak Hükümeti bunun açık olmadığını ifade ediyor. Yani, sizin "açıktır" demeniz güzel bir temenni. Ümit ederim ki, hükümetimiz de bu konuda gerekli girişimlerde bulunur.

Muhterem arkadaşlar, elbette, hemen yanımızda cereyan eden Filistin'deki katliam hareketlerini gözardı edemeyiz. Biz, bugüne kadar, Sayın Cumhurbaşkanımızın çok kesin ifadelerle dile getirdiği konunun dışında ciddi bir adım atamadık. Biz, zaten, genelde, meseleleri dile getiriyoruz; ama, oralarda alınacak politikalarda etkili olamıyoruz. Şu anda, Türkiye, maalesef, Filistin'deki gelişmelere sadece uzaktan bakan bir müşahit gibidir. Halbuki, memleket olarak bizim bu kadar yakın olduğumuz bir noktada çok daha ciddi olarak müdahil olma imkânına sahibiz. Yeri geldiği takdirde, İsrail'le olan birtakım meselelerde de, anlaşmaları askıya alma noktasına kadar gidebiliriz. Alalım demiyorum; ama, yeri geldiği takdirde, bu gücümüzü kullanma imkânına sahibiz. Taş ve sopalarla kendini korumaya çalışan, hak iddia eden gençlere karşı füzelerle, tanklarla, helikopterlerle hücum etmek, hiçbir zaman insanlık anlayışıyla bağdaşmaz, bunu da kimse kabul edemez. (FP sıralarından alkışlar) İsrail, hiçbir zaman, yapılan anlaşmalara sadık kalmamıştır; Birleşmiş Milletler kararlarını uygulamamıştır. Birleşmiş Milletler iki defa -hem güvenlik konseyi hem de genel kurulu- son yapılan lüzumundan fazla güç kullanma meselesinde İsrail'i kınamışsa da, bu konuda ciddi olarak bir şey yapmış değiliz.

Muhterem arkadaşlarım, Balkanlara geliyorum; Bosna-Hersek'te, Kosova'da, biz, hiçbir zaman etkili bir politika izleyemedik. Şu söylenilebilir; Bosna-Hersek'te de bizim askerî güçlerimiz var, Kosova'da da var...

Muhterem arkadaşlarım, birçok Afrika ülkesinin askerleri de orada, Birleşmiş Milletler gücünde vazife görüyor. Mesele, oraya asker göndermek değil. Zaten, Birleşmiş Milletler, bu yükü benim sırtımdan kim alacak diye çaba harcıyor. Dayton Anlaşması imzalanırken, hiç unutmuyorum, televizyonda, canlı yayında, Alia İzzetbegoviç, bu anlaşmaya isyan ediyordu; "haksızlık yapıyorsunuz bize; bu anlaşmayı, bize, zorla imzalattırıyorsunuz" diyordu; ama, o sese kulak verecek, onun yanında, onu destekleyecek tok bir ses bulamadı maalesef.

Muhterem arkadaşlarım...

YEKTA AÇIKGÖZ (Samsun) - Sizin gibi!..

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Evet, benim gibi bir tok ses orada olurdu; ama, sizin gibi cılız ses bile çıkmıyor oradan!.. (FP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Muhterem arkadaşlarım, siz, öyle, hadiseleri dilinize dolayarak, bilmediğiniz konuları olmayan yerlerde dile getirerek, hiçbir problemi halledemezsiniz. Bu ülkeyi, zaten, bu hale, sizin bu kafa yapınızı getirdi! (FP sıralarından "bravo" sesleri, alkışlar)

Muhterem arkadaşlarım, bakın, bir Avrupalı tarihçi, bir İngiliz tarihçi diyor ki: "Bosna-Hersek konusunda, Birleşmiş Milletler, müdahaleyi geciktirerek, Bosna-Hersek'te 200 000 insanın katline sebep oldu; öbür taraftan da, tam, Bosna-Hersek ordusu ayağa kalkıp, kendisinden alınan birtakım kasabaları, illeri tekrar bünyesine katacakken, müdahale edip, Bosna-Hersek'in hakkını kesbetti." Bunu söyleyen, Avrupalı tarihçiler.

ALİ UZUNIRMAK (Aydın) - Sen, o zamanki iktidara söyle bunu...

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Muhterem arkadaşlar, elbette, ben, Türkiye'nin şu andaki politikasını, sadece, bugünkü Sayın Bakanımızın yürüttüğü politikayla ve hükümetle ilgili olarak söylemiyorum; genel manada söylüyorum. O günkü iktidarlar da, elbette, üzerlerine düşeni yapmalıydılar.

Öbür taraftan, Ortaasya Türk cumhuriyetleriyle ilgili olan münasebetlerimize gelince, muhterem arkadaşlarım, ne onlara önder olabildik ne de örnek olabildik. Üzülüyorum, Doğu Avrupa ülkelerindeki gelişmeye bakıyorum; Avrupa Birliğine bizden daha önce aday olma noktasında, demokratikleşmede, insan haklarına saygıda, özgürlüklerde ilerliyorlar. Bir de, öbür tarafta, kardeş ülkelerin haline bakıyorum, maalesef, giderek, demokratikleşmeden uzaklaşmakta, insan haklarına saygı, özgürlükler kısıtlanmakta; sadece, ekonomik yönden, birkısım müteşebbislerin yaptığı çabalar var. Onun dışında, biz, o ülkelere, üzerimize düşen kardeşlik vazifesini yerine getiremediğimiz kanaatindeyim.

Balkanlara gelince, Çeçenistan'da, maalesef, etkili olmadık; âdeta bir soykırım yaşanıyor orada; ama, Sayın Başbakanımızın, Çeçen direnişçilerini terörist olarak nitelendirmesi, emin olun, bizleri de, onlar kadar üzdü, derinden yaraladı. Bunu da ifade etmeden geçemeyeceğim.

Sayın Başbakanımız, aynı şekilde, Hindistan'a yapmış olduğu ziyaret esnasında, Clinton'un gösterdiği nezaketi gösterip, bizi, her halükârda, her platformda destekleyen Pakistan'a bir nezaket ziyaretinde bile bulunmadı. Bunlar, elbette, dışpolitikada çok büyük ehemmiyet arz eden konular.

Bugün, Sayın Bakanımız "elbette dışpolitikada etkiliyiz" diyor.

Sayın Bakanım, sizi, bu nezaketinizden, meselelere yaklaşımınızdaki nezaketten, insanlarla diyalog kurmadaki başarınızdan dolayı o insanlar bağrularına basmış gibi gözükebilirler; ama, sizin politikanızı hiçbir zaman benimsemiyorlar, size gülüyor, arkasından, işte Katılım Ortaklık Belgesindeki gibi maddeleri buz gibi rakamların içine koyuyorlar. Onun için, size gösterilen yakınlığı, samimiyeti...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Sayın Başkan, lütfederseniz...

Muhterem arkadaşlarım, biz, elbette dünya politikasına baktığımız zaman...

ALİ TEKİN (Adana) - Sivas'ı gör.

EDİP ÖZGENÇ (İçel) - Madımak'tan bahset biraz. (FP sıralarından gürültüler; FP sıralarından "terbiyesizlik etme" sesleri)

BAŞKAN - Efendim, rica ederim; hatibin sözünü kesmeyin.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Bir dakika arkadaşlar!..

Konu Madımak'a geldiği zaman bizim söyleyeceğimiz çok söz var. Orada o insanları katlemler; bugün onların üzerinde politika yapanlardır.

EDİP ÖZGENÇ (İçel) - 20 milyon Alevi sizi nefretle amıyor, kınıyor. (FP sıralarından "otur yerine, konuşma" sesleri, gürültüler)

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Hadi oradan; ben de kınıyorum...

EDİP ÖZGENÇ (İçel) - Nefretle kınıyor...

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Ben de sizi...

Siz, terbiyesizlik ediyorsunuz.

Sayın Başkanım, hiç kimse "nefretle sizi kınıyorum" gibi bir sözü burada kullanma hakkına sahip değildir. Bu arkadaşımız haddini aşıyor, terbiyesizlik ediyor.

EDİP ÖZGENÇ (İçel) - Niye alınıyorsun? (FP sıralarından "saygısızlık etme" sesleri, gürültüler)

BAŞKAN - Efendim, yapmayın...

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Muhterem arkadaşlarım, bir parantez açarak söylüyorum: Biz..

FARUK DEMİR (Ardahan) - Niye alınıyorsun, yakanlara söylüyor?

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Hayır, ismen zikrederek söylüyor, ben üzerine almıyorum. (DSP sıralarından "sizi Allah'a havale ediyoruz" sesleri)

BAŞKAN - Karşılıklı konuşmayalım, hatibin sözünü kesmeyelim efendim.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Evet, biz de Allah'a havale ediyoruz o konuda yapılan zulmü.

Muhterem arkadaşlar, üzülerek ifade ediyorum, biz şu anda, iyi bir münasebet kuramadığımız için, Müslüman bütün ülkelerle olan münasebetlerimizde onları kırdık. Komşu ülkelerle olan münasebetlerimizde de, maalesef, iyi bir gelişme sağlayamadık, kalkınmakta olan ülkelerden uzak düştük, onların haklı meselelerinde, onların yanında bulunamadık, bundan dolayı da yalnızlığa itildik.

Muhterem arkadaşlarım, şimdi, Avrupa Birliği konusuna geliyorum. Katılım Ortaklığı Belgesi ve Türkiye 2000 raporu herkesi şoke etti. Aslında, Helsinki'de ortaya konulan maddelerin dışında çok da fazla bir şey yoktu; sadece, bizim, Avrupa Birliğine üyelik konusunda yerine getirmekle mükellef olduğumuz hususlar bize bir defa daha hatırlatıldı. Biz, elbette, bu Katılım Ortaklık Belgesine baktığımız zaman, bizim için yerine getirilmesi elzem olan hususlar var, bunu gözardı edemeyiz; yerine getirmekte zorlanacağımız hususlar var, bunu da gözardı edemeyiz; yerine getirmemiz mümkün olmayan hususlar da var, bunu da gözardı edemeyiz. Biz, ne Kıbrıs'ta ne Ege'de taviz veremeyiz. Allah saklasın, ileride birileri çıkar da sözde Ermeni soykırım meselesini de, iddiasını da önümüze koymaya kalkarsa, bunu da kabullenemeyiz; ama, bu Avrupa Katılım Ortaklık Belgesi gündeme getirildiği zaman, hükümet, bugüne kadar yapmakla mükellef olduğu, özellikle Türkiye'yi yakından ilgilendiren, Avrupa'ya ortak olmamız için değil, kendi insanımıza, bu ülkenin insanına verdiğimiz değerden dolayı yapmak mecburiyetinde olduğumuz hiçbir hususu yerine getiremedi. Meclise sevk edilen kanunlara bakın!..

Clinton, Amerika'da Müslümanlara ve diğer din mensuplarına verdiği hakları, bizde, şimdi Meclise sevk edilmeye çalışılan memur kıyım kanunuyla mukayese edin!.. Bu ne mantık, bu ne

düşünce?! Bu mantıkla Avrupa Birliğine bizi almaları mümkün mü?! Ne diyeceğiz karşlarına çıkıp; biz, kendi insanımıza güvenmeyiz; siz, bizim insanımıza sakın aldanmayın mı diyeceğiz; bizim insanımız, henüz, bu hakları kullanmayı beceremez mi diyeceğiz?! Allah'tan korkun.

İSMAİL AYDINLI (İstanbul) - Sizin zaten Avrupa Birliğine girmeye niyetiniz yok.

BAŞKAN - Efendim, hatibin sözünü kesmeyin; hatip toparlayacak.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Muhterem arkadaşlarım, elbette toparlamaya çalışacağım. Sayın Başkanımızın gösterdiği müsamahaya sığınarak bir iki konuyu daha arz edeceğim. Sayın Başkan, Sayın Bakanımıza nasıl ki, takriben 35 dakika kullanma hakkını bahsettilerse, bizler de, parti grupları adına herhalde aynı hakka sahibiz; bu toleransı da gösteriyorlar; kendilerine teşekkür ediyorum.

Muhterem arkadaşlar, biz, Avrupa'da bazı kesimlerin "biz, Türkiye'yi kendi haline bırakamayız; ama, içimize de alamayız" dediklerini biliyoruz; ama, buna rağmen, biz, Avrupa'yı evrensel değerlere sahip çıktığı için benimsiyoruz. Geçmişte, biz, Avrupa ile aynı düşünceye sahip değildik; çünkü, Avrupa, o gün farklıydı: "biz bir Hıristiyan kültürüydük" diyordu; ama, Avrupa değişti, bu söylemini bıraktı; şimdi, evrensel değerleri önşart olarak ortaya koyuyor. Elbette o evrensel değerleri, biz de, Avrupa nasıl benimsemişse, benimsemeyi arzu ediyorum.

Muhterem arkadaşlarım, bizim, elbette, Avrupa Birliği ile karşılıklı mükellefiyetlerimiz var; arkadaşlarımız bunları dile getirdiler. Avrupa Birliği, daha, aday bile olmayan ülkelere, bize verilen yardımın, vaad edilen yardımın 10 mislini yapıyorsa, bu, bizim hükümetimizin bırakın da, müsaadenizle tenkit edelim beceremediği bir konudur. "Verdiler de almadık mı?.." Bunu herkes söyler, ama, siz, eğer hakkınızı korumayı becerebilmiş olsaydınız, biz mutlaka bu hakkımızı alırdık.

Muhterem arkadaşlarım, peki, yapmamız gerekenler neler? Bu, şu ana kadar söylediklerimiz, elbette bir durum tespitiydi; hükümetin, bize göre, dışpolitikada yapamadığı konuların dile getirilmesiydi.

Muhterem arkadaşlar, eğer biz, dışpolitikada etkili olmak istiyorsak, güçlü olmak mecburiyetindeyiz. Güçsüz ülkeler, dışpolitikada etkili olamazlar. Biz, konumuz itibarıyla büyük bir avantaja sahibiz; bunu ilk başta da belirtmiştim; ancak, ikinci temel şart, hükümetlerin dışpolitikada güçlü olabilmeleri, kendi halkıyla barışık olmalarına bağlıdır. Kendi halkına birtakım hakları vermeyen, o hakları kendi insanlarından esirgeyen devletler hiçbir zaman güçlü olamazlar; bugün karşımıza çıkan en büyük problem ve engel, Avrupa'nın, insan hakları, özgürlükler ile hukukun üstünlüğünü sağlama konularındaki iddialarıdır.

Muhterem arkadaşlarım, konuları -başta da ifade etmiştim- Meclis gündemine getirmekten kaçınmamalıyız, güçlü olabilmek için. Bu Meclisi, muhalefetiyle iktidarıyla arkasında bulan bir hükümet, dışpolitikada güçlü olur; ama siz, muhalefetin sesini kısımaya çalışır, şimdi, yeni getirdiğiniz içtüzük taslağıyla muhalefeti konuşturmamaya çaba gösterirseniz, o zaman, muhalefeti arkanızda değil, karşınızda bulursunuz, yazık olur. Halbuki, biz bu konuları birlikte görüşebilsek, emin olun, dışpolitikada sizin her attığınız olumlu adımda arkanızda olur, size destek veririz. Çünkü, bu bir millî meseledir; elbette, Türkiye'nin dışpolitikası millî bir mesele olarak takdim edilmelidir.

Başka bir konu ise, ufkumuzu geniş tutmaktır. Muhterem arkadaşlarım, dünya, Avrupa'dan ibaret değildir. Bakın, bugün 4,5-5 milyar civarında nüfusu olan kalkınmakta olan ülke var dünyada. Eğer, bu 21 inci Asırda kalkınmakta olan ülkelerin hakları gasp edilirse, emin olun, dünyaya

huzur gelmez. Biz, o ülkelere karşı nasıl bir politika izliyoruz; o ülkelere birtakım haksızlıklar yapılıyorsa, ne zaman onların yanında bulunuyoruz, onlara karşı temel politikamız nedir; bunu biz bilmiyoruz. Eğer, varsa, ama...

BAŞKAN - Efendim toparlar mısınız.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Eğer varsa dedim; ancak, Türkiyemizin bu konuda ciddi bir projesi var. Bir D-8'ler projesi gündeme geldi. Şu anda D-8'ler yürüten bir proje. Neden D-8'ler gündeme geldi; çünkü, D-8'ler, 100'den fazla ülkeyi bir araya getirip de birtakım konuları görüşmekte güçlük olabileceği düşünceyle, bölgesel temsiliyete bakarak, ülkelerden bir kısmıyla -takriben bunların nüfusu 800 milyonu tutuyor- bir araya gelindi ve bir mutabakat sağlandı.

Muhterem arkadaşlarım, eğer, o zaman üzerinde durulan konular bugün de hassasiyetle üzerinde durulsa, bütün dünyada itibarımız artar. O zaman, D-8'lerle beraber ele aldığımız projeler, uçak fabrikaları dahil, silah sanayi dahil, eğer, bunlar, ciddi olarak ele alınmış olsa, eminim ki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Toparlıyorum Sayın Başkanım, toparlıyorum...

BAŞKAN -Efendim, bir teşekkür etseniz...

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Efendim, 1 dakikanın, 2 dakikanın içinde hemen toparlıyorum...

BAŞKAN - Hayır, 2 dakika değil...

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) -1 dakikanın içinde hemen toparlıyorum...

BAŞKAN - Sizin, iki kere söz hakkınız daha var; Sayın Cemil Çiçek ve arkadaşları adına konuşabilirsiniz. Sayın Köse'ye de öyle yaptım. 30 dakikayı geçmesek, bu işi bitireceğiz. Lütfederseniz, minnettar kalırım.

TEMEL KARAMOLLAOĞLU (Devamla) - Peki, Sayın Başkanım.

Eğer, biz, bu projeyi ciddiyetle ele alabilirsek, emin olun, Avrupa karşı da arkamızda güçlü bir grubu beraber taşımış oluruz.

Bu sözlerle hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bu genel görüşme önergelerinin kabul görmesini, bu konuların biraz daha enine boyuna Meclisimizde tartışılmasını ve Sayın Bakanımızın da biraz önce bahsetmiş olduğu daha geniş kapsamlı bilgileri bizlere, sizlere aktarmasını temenni ediyor, saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederim efendim.

Efendim, gruplar adına son söz, Demokratik Sol Parti Grubu adına, İzmir Milletvekili Sayın Suat Çağlayan'da.

Buyurun. (DSP sıralarından alkışlar)

DSP GRUBU ADINA B.SUAT ÇAĞLAYAN (İzmir)- Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Demokratik Sol Parti Grubunun dışpolitika konusunda görüşlerini sunmak üzere söz aldım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben, zamanımı hiç aşmamaya çalışacağım. Bu yönde sizlere saygılı olma sözü veriyorum efendim. (DSP sıralarından alkışlar)

AHMET DERİN (Kütahya) - Aşanlar saygısızlık mı yapıyor?!

B. SUAT ÇAĞLAYAN (Devamla) - Türk dışpolitikasının önemli sorunlarla karşı karşıya olduğu bir dönemden geçiyoruz. Ulus olarak, çok duyarlı olduğumuz bir ortamda, Yüce Meclisimizin dışpolitikadaki güncel olayları ayrı bir oturumla ele almasını çok anlamlı bulmaktayız.

Ülkemiz, bulunduğu coğrafya ve sahip olduğu büyük olanaklar nedeniyle, üç kıtadaki değişimlerden hem en çok etkilenen ve hem de o değişimlere yön verebilen bir ülke konumundadır. Dünyanın bu en stratejik bölgesinde, Türkiye, sahip olduğu barış ve uzlaşma kültürünü, sadece sınır komşularına değil, ilişkide olduğu her devlete aşılama çabası içinde olmuştur.

Son on yılda, dünyada çok önemli şeyler olagelmıştır. Soğuk savaşın sona ermesiyle iki kutuplu sistem çökmüş, Sovyetler Birliği ve Varşova Paktı dağılmış ve Avrupa'nın bütünleşme süreci başlamıştır.

Yeni Avrasya olgusu içinde Türkiye, hem Orta Asya ülkeleriyle yakın ilişkiler kurmuş hem Hazar havzasının doğal enerjisini Batı ülkelerine ulaştıran anahtar ülke konumunu yakalamış ve hem de Balkanlarda huzur ve barış ortamının yaratılması için vazgeçilmez ülke konumuna gelmiştir.

Ancak, soğuk savaşın sona ermiş olması, ne yazık ki, sınırlarımızın ötesinde beklenen barış ortamının sağlayamamıştır. Hem Balkanlar ve hem de Kafkasya yeni çatışma alanları olmuştur. Yanı başımızdaki Körfez Savaşının yanı sıra, Filistin-İsrail uyuşmazlığının dönem dönem tırmanışa geçmesi ve bazı komşularımızın kitle imha silahları ve fırlatma sistemlerini edinme çabaları, ulusal güvenliğimizi yakından ilgilendiren konular olarak karşımıza çıkmıştır.

Tüm bu çatışma ve tehditler karşısında Türkiye, köklü devlet geleneğinden aldığı güçle, sorumlu, gerilimleri yatıştırıcı, barışçı, ilkel ve haktan yana olmuş ve gündem belirleyen bir politika izlemiştir. Bunun örnekleri çoktur. Eğer, Bosna-Hersek'te Boşnakların tamamen yok edilmesi önlenmiş ve güvenlik içinde yaşayabilecekleri bir devlete kavuşmuşlarsa, bunda Türkiye'nin büyük rolü olmuştur. Yine, Kosova'daki çatışmaların durdurulması için, NATO ve Birleşmiş Milletlerin Türkiye'nin katkısını istemeleri de bu yüzdendir.

Uluslararası siyaset terminolojisine çözümsüzlük anlamında adını vermiş olan Balkanlarda sorun, kolay kolay çözüme kavuşacak gibi değildir. Bu bölgede etkili olabilecek hiçbir çözümün, Türkiye'nin katkısı olmaksızın gerçekleşmeyeceği bilinmektedir. Hiçbir siyasi ya da askeri uluslararası organizasyon, Balkan politikası üretirken, Türkiye'yi ve Türkiye'nin görüşlerini gözardı edemez. Nitekim, Güneydoğu Avrupa Çokuluslu Barış Gücü kurulması bir Türk düşüncesidir ve aynı şekilde, Karadeniz'de ortak bir deniz görev gücü kurulması önerimiz de kabul edilmiş bulunmaktadır.

Sayın milletvekilleri, Yunanistan'la ilişkilerimiz son bir iki yılda önemli gelişmeler göstermiştir. Özellikle, her iki ülke Dışişleri Bakanları düzeyinde sağlanan sıcak ilişkiler, hem Türk ve hem de Yunan toplumuna yansımış ve çok sayıda politik engel varlığına karşın, halklar arasında özlenen ilişki başlamıştır. Türkiye, Yunanistan'la ilişkilerini, iyi komşuluğa ve dostluğa götürmek istemekte ve Birleşmiş Milletler anlaşmasında belirtilen her yöntemi barış için denemektedir; çünkü, Türkiye, karşılıklı saygı ve güvene dayalı ilişkiler geliştirilmesinin, her iki ülkenin çıkarına olduğu inancındadır; ancak, Yunanistan ile ilişkilerimizin sağlıklı bir temele oturulabildiğini söylemek zordur. En son, Ege Denizindeki tatbikat sırasında Yunanistan'ın izlediği tutum, bir süredir iyileşme eğilimindeki ilişkilere yeniden gölge düşürücü olmuştur. Ege Denizindeki sorunların çözümüne yardımcı olması için hazırlanan güven artırıcı önlemlerin yaşama geçirilmesi için, Yunan

tarafının içtenlikli davranması gereklidir. Aslında, Ege'deki tüm sorunlar birbiriyle bağlantılıdır. Bu nedenle, Ege'ye barışı getirmenin en iyi yolu, iki ülkenin, sorunları bir bütün olarak ele alarak tartışmalarıdır. Bu yaklaşım içinde Avrupa Birliğine düşen görevler de vardır. Eğer, Avrupa Birliği, Ege sorununun hakça bir çözüme ulaşmasını istiyorsa, yapması gereken şey, Yunanistan'ı, Türkiye'yle diyaloga yöneltmektir. Dün açıklanan katılım ortaklığı belgesinde bunun izlerini görmek, bizler için umut verici olmuştur.

Batı Trakya'daki soydaşlarımızın uluslararası anlaşmalardan doğan haklarının korunması için Yunanistan'ın sürekli olarak izlenmesi gerekmektedir; ancak, üzüntüyle belirtmemiz gerekir ki, Yunanistan, Batı Trakya konusunda hiç de iyi bir sınav vermemiş, hiç de iyi bir sicile sahip değildir.

Sayın milletvekilleri, Kafkasya, ülkemiz açısından çok önemli bir bölgedir. Çizilen coğrafya nedeniyle barışın bu bölgeye gelmesi, belki Balkanlardakinden de daha zordur.

Azerbaycan'la ilişkilerimiz her dönem iyi olmuştur.

Bu bölgede bulunan Gürcistan'a da çok özel ilgi gösterilmesi, stratejik bakımından Gürcistan'ın her zaman göz önünde tutulması gerekmektedir. Uluslararası dengeler gözetilmek koşuluyla, bize ulus olarak da çok yakın olan Gürcistan'la ilişkilerin en yüksek düzeye çıkarılması gerekmektedir.

Türkiye, Ortadoğu barış sürecinin güçlü bir destekçisi olmuştur; ancak, bu süreç, son olaylarla kesintiye uğramıştır. Bunun ülkülücü sonuçları, çatışmaların genişlemesi ve her iki tarafta radikalleşme eğilimlerinin ortaya çıkmasıdır.

Son gelişmeler ışığında, denge politikamızın özenle korunmasının çok önemli olduğuna inanmaktayız. Türkiye, bu denge politikası yoluyla her iki ülkenin güvenini kazanmış ve aracılık rolünü en yüksek düzeyde sürdürme şansını elde etmiştir. Nitekim, Filistin ile İsrail arasındaki son çatışmaları ele almak üzere Şam El Şeik'te toplanan dorukta kurulmasına karar verilen araştırma komisyonuna dokuzuncu Cumhurbaşkanımız Sayın Süleyman Demirel de çağırılmıştır. Bu durum, ülkemiz adına sevindiricidir.

Sayın milletvekillerimiz, ele alınması gereken çok önemli bir başka konu da komşumuz Irak'tır. Komşumuz Irak'ta, Körfez Savaşıyla birlikte önemli gelişmeler olmuştur. Uluslararası toplum, bu ülkenin toprak bütünlüğünün, bağımsızlığının ve egemenliğinin korunması konusunda kararlıdır. Güvenlik Konseyi kararları, bu kararlılığın en iyi göstergeleridir. Kuzey Irak'ta yaşayan halkın sorunlarının, Irak'ın birliğini ve toprak bütünlüğünü korumak koşuluyla, barışçı yöntemlerle çözülmesinin gerektiğine inanmaktayız.

Değerli milletvekilleri, Irak'a karşı uygulanmakta olan ambargo, başta, çocuklar olmak üzere, tüm Irak Halkının sağlığını çok olumsuz olarak etkilemektedir. Uygulama nedeni ne olursa olsun, bir ambargo, eğer, bir ülkede çocukların aç kalmasına, bu nedenle hastalanmasına yol açıyorsa ve eğer o ülkede, ambargo nedeniyle tıbbi malzeme ve ilaç yokluğundan ölümler oluyorsa, bu ambargo, zaman geçirilmeden yeniden gözden geçirilmelidir. Demokratik Sol Parti Grubu olarak, hiçbir gerekçenin çocukların ölümüne yol açan bir ambargoyu haklı gösteremeyeceğine inanıyoruz. Diğer taraftan, Irak'ın, Birleşmiş Milletler kararlarına saygı göstermesi durumunda, ambargonun kaldırılması yönünde, Birleşmiş Milletlere üye birçok ülkeden destek göreceğine inanmaktayız.

İsrail'le ilişkilerimizin geliştirilmesi, ülkemizin bölge barışında oynadığı rolün güçlenmesi açısından çok önemlidir. İsrail'le ilişkilerini her alanda artırmış bir Türkiye, hem Ortadoğu politikasında oynadığı denge rolünü güçlendirecek ve hem de dünya politikasında önemli bir destek kazanacaktır; ancak, İsrail'in bölgede orantısız güç kullanmaktan vazgeçmesinin gerektiğini önemle vurgulamak istiyoruz.

Sayın milletvekilleri, Türkiye ile Avrupa Birliği ilişkileri, hukuksal temelin ilk atıldığı 1963 yılından beri hep inişli çıkışlı olmuştur. 1 Ocak 1996 tarihinde Avrupa Birliğiyle gümrük birliğine giren Türkiye, Avrupa Birliğinin genişleme sürecinde aday ülke statüsü kazanabilmek için, Aralık 1999'u beklemek zorunda kalmıştır. Gerek bu tarihe kadar ve gerekse bu tarihteki Helsinki doruğunda alınan adaylık kararından sonra geçen bir yıl içinde, Avrupa Birliğinin çeşitli kuruluşları tarafından, Türkiye'ye karşı ve çoğunlukla da olumsuz bir tutum sergilenmiştir. Bu tutumun en çarpıcı örneğini 8 Kasım günü Avrupa Komisyonunun açıkladığı Katılım Ortaklığı Belgesinde görmek olasıdır. Bilindiği gibi, Avrupa Birliğine aday ülkelerin adaylık süreci içinde yerine getirmesi gereken konular, katılım ortaklığı belgesinde belirlenir. Bu konuların, Avrupa Birliğinin ilkeleri, hukuku, ve Kopenhag ölçütleri içinde olma zorunluluğu vardır. Türkiye de, bu temel zorunlulukları kabul etmiş ve bunların dışına taşan hiçbir konuyla üyelik bağlantımızın kurulamayacağını, Avrupa Birliği sorumlularına bildirmiştir. Bunun sonucu olarak, Helsinki doruğu sırasındaki Avrupa Birliği Dönem Başkanı Sayın Lipponen ile Avrupa Birliği yöneticileri Sayın Solana ve Sayın Verheugen, Başbakanımıza bu yönde güvenceler vermişlerdir.

Durum böyle iken, 8 Kasım'da Avrupa Birliği Komisyonunca açıklanan Katılım Ortaklığı Belgesi, tam bir hayal kırıklığı olmuştur. Bu hayal kırıklığının temel nedeni, belgede, Kıbrıs konusu ve Kıbrıs sorunlarının siyasi hedefler arasına alınmış olmasıydı. Bu belgeyle, üyeliğimizin önüne aşılması gereken yeni engeller konuluyor ve Helsinki Doruğu Sonuç Belgesi çerçevesinin dışına çıkmış oluyordu. Yani, yine, verilen sözler unutulmuştu. Bu durumda, Başbakanımız, kesin olarak tavır almış ve bu tavrını, herkesin anlayacağı biçimde, dünyaya duyurmuştur.

8 Kasım'dan 4 Aralık'a kadar, Dışişleri Bakanlığımız olağanüstü çalışmalar yapmıştır ve Komisyonun hazırladığı belgedeki kabul edilemez nitelikteki konuları değiştirmeye uğraşmıştır ve sonunda, 4 Aralık 2000 tarihinde, yani, dün toplanan Avrupa Birliği Dışişleri Bakanları, bizim rahatsızlığımızı gideren değişiklikleri yaparak, bunu, dünya kamuoyuna açıklamışlardır. Bu duruma göre, Avrupa Birliğine giden yolda bir engel daha aşılmış ve önümüz açılmıştır.

Şimdi, yapılması gereken şey, kendi iç düzenlemelerimizin çok hızlı bir şekilde yapılabilmesi için hukuksal ve pragmatik önlemlerin alınmasıdır.

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) - Bunları Sayın Bakan söyledi; 20 dakikayı doldurmaya gerek yok.

BAŞKAN - Efendim, hatip konuşuyor... Hatibe müdahale etmeyin efendim. İstirham ederim efendim... Sayın Bakanın ağzı var, Sayın Bakan cevap verir. Rica ederim efendim...

İLYAS YILMAZYILDIZ (Balıkesir) - Vakit kaybetmeyelim Sayın Başkan. Sayın Bakan bir yazı vermiş eline, okuyor arkadaşımız. Saygı sunsun, insin.

BAŞKAN - Efendim, istirham ederim!.. Laf atmayın!..

B. SUAT ÇAĞLAYAN (Devamla) - Siz de mutlu olacaksınız o günleri gördüğünüzde Sayın Yılmazyıldız.

BAŞKAN - Buyurun efendim.

B. SUAT ÇAĞLAYAN (Devamla) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Kıbrıs, ulusal duyarlılığımızın en yüksek olduğu bir konudur. Başkalarının düşüncelerinin tersine, biz, Kıbrıs'ta bir sorunun olmadığına inanmaktayız. Kıbrıs'ta sorun, 1974 Barış Harekâtıyla sona ermiştir. (DSP sıralarından alkışlar) Şimdi, Kıbrıs'ta sorun değil, yaratılmak istenen sorun vardır. Kıbrıs'ta uzlaşma isteniyorsa, onun yolu, Kıbrıslı Türkleri Rum egemenliğine sokmak değildir; onun yolu, Kıbrıs'ta iki ayrı bağımsız devlet olduğu gerçeğini herkesin içine sindirmesidir.

Cenevre'de yapılan dolaylı görüşmeler sırasında, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, taraflara, sözlü ifadeler olarak nitelediği bazı fikirleri iletmiştir. Genel Sekreterin, hem davranış olarak ve hem de sözlü anlatımlarla Rum tarafını koruyan bir tutumda olması, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Denktaş tarafından, Güney Kıbrıs'ı tek yanlı olarak Avrupa Birliğine sokma çabaları olarak değerlendirilmiştir. Genel Sekreterin, dayatmaya varan bu olumsuz tutumu karşısında, Sayın Denktaş, görüşmelere eşit koşullar sağlanıncaya kadar devam etmeme kararı almıştır. Tüm halkımız gibi, Demokratik Sol Parti Grubu da, Sayın Cumhurbaşkanının bu kararlı tutumunun yanındadır.

Katılım Ortaklığı Belgesi, 8 Kasımdaki olumsuz şekilde açıklandıktan sonra, bakınız, Sayın Başbakanımız, Demokratik Sol Parti Grubunda yaptığı konuşmada Kıbrıs için şöyle demişti: " Şimdi, bazı Batı ülkeleri, Kıbrıs'ta geçmişin acılarını yeniden canlandırmaya çalışıyorlar. Eğer, Batılı ülkelerin oyununa gelsek, Saraybosna'dan, Kosova'dan daha ağır koşullar altında Kıbrıslı Türklerin büyük felaketlerle karşılaşacağını biliyoruz. Buna izin vermeyiz. Yalnız Kıbrıslı Türklerin değil, Türkiye'nin güvenliği de tehlikeye düşmüş olur. Bütün bunlara fırsat vermeyiz." Ve şöyle bitiriyor Başbakanımız: "Türkiye Cumhuriyeti var oldukça Kıbrıslı Türkler de özgür ve bağımsız olacaktır; bunu, bütün dünya böyle bilmelidir." (DSP sıralarından alkışlar) İşte, bütün dünya, Kıbrıs'a, Sayın Bülent Ecevit'in gösterdiği pencereden bakmalı ve değerlendirmelerini buna göre yapmalıdır.

Sayın milletvekilleri, Avrupa Birliği, bilindiği gibi "Güvenlik ve Savunma Kimliği" adı altında bir askerî güç oluşturma kararı almıştır. Bu oluşumun, NATO'nun müdahil olmayacağı krizlerin yönetiminde görev alması; ancak, NATO'nun desteğiyle bu görevi yerine getirmesine karar verilmiştir.

Avrupa Birliğinin bazı ülkeleri, Türkiye'yi, bu askerî gücün karar mekanizmaları dışında tutmaya çalışmaktadırlar. Yani, hem NATO'yu kullanacaksınız ve hem de elli yıldır NATO'nun en büyük ikinci silahlı gücü olan Türkiye'yi karar vericiler arasına almayacaksınız... Olacak şey değil tabii ki bu. Bunu önlemek için, NATO'nun, 1999'daki Washington doruğunda önemli bir karar alındı. Bu karar, hükümetimizin büyük çabaları sonucu alınmıştır. Bu karara göre, Avrupa Birliğinin oluşturacağı askerî güce, NATO'nun katkısı için, tüm NATO üyelerinin oybirliği gerekecektir.

Demokratik Sol Parti Grubu olarak, oluşacak olan Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliğinin karar mekanizmaları içinde yer alma kararlılığını gösteren hükümetimizi kesinlikle desteklemekteyiz ve sağlam bir güvenlik teminatı için, hem NATO ve hem de Avrupa Birliği içinde yer almanın gerektiğine inanmaktayız.

Sayın milletvekilleri, son günlerde ulus olarak canımızı sıkıyan bir başka konu da, Ermeni soykırımı iddialarının, önce Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisinde, daha sonra Avrupa Parlamentosu ile Avrupa Birliği üyesi bazı devletlerin parlamentolarında yandaş bulmalarıdır. Koçaryan'ın işbaşına gelmesiyle, Ermenistan dışında yaşayan radikal Ermeni grupları, hem dünya kamuoyu ve hem de etkin parlamentolar üzerinde yoğun girişimlerde bulunmuştur. Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisindeki gayretleri, gerek hükümetimizin ve gerekse Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Sayın Clinton'un kesin tavırlarıyla başarısızlığa uğratılmıştır; ama, Avrupa'dan -başta, Avrupa Parlamentosu olmak üzere- arka arkaya destek bulmuşlardır.

Avrupa, soykırımı konusunda, geçmişinden dolayı duyduğu suçluluğun psikolojisi içinde, âdeta suç ortağı aramaktadır. Bu da yetmiyormuş gibi, Diaspora Ermenileri ile Ermenistan Hükümetinin işbirliği içinde yürüttükleri karalama kampanyasına, bir bakıyorsunuz Vatikan da

karişmiş. Daha dün, dinler arası hoşgörü için çağında bulunan Papa, belki de hiç bilmediği bir konuda, Ermeni Patriğinin oyununa geliyor ve Ermenistan yöneticilerinin amaçlarına alet oluyor. Ermenistan yöneticileri ve radikal Diaspora Ermenileri, akıllarınca, Türkiye üzerinde güçlü bir baskı oluşturacaklar ve soykırımı gibi bir insanlık suçunu Türkiye'ye yükleyecekler ve bunu yaparken de, bir taraftan 50 000 civarında Ermeni kökenli yurttaşımızı rahatsız edecekler. Bir devletin yöneticilerini düşünün ki, bir taraftan bir devletin topraklarını işgal altında tutsun, bir taraftan bir başka devletin toprağında gözlü olsun, bir başka taraftan da yalanlarla ve yalancı belgelerle bir ulusu yargılayıp, büyük bir insanlık suçu işleyerek halkları karşı karşıya getirmeye çalışsın. Biz, Kafkasya'da huzur istiyoruz. Bu tür girişimlerden ve barış çabalarının aksamasından en fazla zararı, yine Ermenistan'ın çekeceğini çok kez yinedik. Bazı Batı ülkeleri, eğer Ermenistan'ı seviyorlarsa, onun yöneticilerine ve Diaspora Ermenilerine destek vermek yerine, Türkiye'yle iyi geçinmelerinin yaşamsal olduğunu onlara anlatmalıdırlar. Ermenistan'ın yanlışını destekleyenler, onlara iyilik yapmamaktadırlar.

Değerli milletvekilleri, dışpolitikamızın önünde her dönemde çözülmesi gereken önemli sorunlar olmuştur. Türkiye'yi yönetenlerin en büyük şansı, dış zorluklar karşısında tüm ulusumuzun ve onun temsilcisi olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı duygu ve düşüncelerle hemen kenetlenmesi olmuştur.

Daha mutlu ve daha aydınlık bir geleceğin yakın olduğunu görmenin huzuru içinde ve zamanını hiç aşmamanın mutluluğu içinde, Demokratik Sol Parti Grubu adına, hepimizi saygıyla selamlıyorum. (DSP, MHP ve ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çağlayan, teşekkür ediyorum; sürenizi aşmadığımız için bir kere daha teşekkür ediyorum.

Efendim, gruplar adına konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi, önerge sahiplerine söz vereceğim. Yalnız, sayın milletvekilleri, gecenin bu saati, geç oldu, şahsı adına 10'ar dakika söz hakkınız var, tolerans göstermeyeceğimi ifade ediyorum ve İçel Milletvekili Sayın Ayfer Yılmaz'ı davet ediyorum.

Buyurun Sayın Yılmaz. (DYP sıralarından alkışlar)

AYFER YILMAZ (İçel) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk dışpolitikasının içinde bulunduğu genel durumu ve bu konuda alınması gereken önlemlerin tespiti için talep ettiğimiz genel görüşme hakkında, gerekçelerimizi ifade etmek üzere söz almış bulunuyorum; Yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, toplumlar, sürekli gelişen, kendilerini yenileyen ve ileriye götüren bir çizgi izlemek zorundadırlar. Bu çizgi, bizi, küreselleşen dünyanın yeni değerlerine götürecektir. Bu değerler, artık, salt, stratejik, jeopolitik konum, ortak savunma, ekonomik çıkar ve faydanın dışında, demokrasi, insan hakları ve yüksek ölçüde sosyal güvenlik gibi kavramları gündeme getirmektedir. Bilgilerin ve görüntülerin dünya çapında aktarılması sonucu, iç ve dış dengelerin birbirini aynı anda etkilediği günümüzde, değişen dünya koşullarında, iç ve dışpolitikanın örtüştüğü alanlar daha artmış, ülkelerin önelerine konan siyasi ve ekonomik kriterlere uyum sağlamaları ise, her şeyden önce, toplumsal uzlaşmayı, bir başka deyişle, dışpolitikada demokratikleşmeyi gündeme getirmiştir. Demokrasi çarkının işletilmesi, millî iradenin temsilcisi olan bizlerin bu kararlara katılımları, hükümetleri daha yeterli kılacak ve yapılacak hataları azaltacak ve ülkenin topyekûn sesinin, gücü bir sesle dünyaya duyurulmasını sağlayacaktır.

Değerli milletvekilleri, ülkemiz, son derece önemli ekonomik ve jeopolitik coğrafyada bulunmakta ve birbirini etkileyen bir dizi kararı, akılcı ve aktif bir dışpolitika ile ortaya koymak zorundadır. Ancak, ne yazık ki, 57 nci hükümetin, birçok politikada ortaya koyduğu gibi, uluslararası ilişkilerimizde de, çok başlı, çoğu zaman da gündemin gerisinde, mekik değil, ama, mektup diplomasisiyle, son dakika kararlarıyla ortaya koyduğu karmaşayla, ülkemiz, artık bölgesinde bir istikrar unsuru olmaktan çıkmış ve kendisine yakışmayan bir politika takip eder olmuştur. (DYP sıralarından alkışlar)

Bugün geldiğimiz noktada kaçırdığımız fırsatları ifade etmekten üzüntü duyuyoruz. Parlamentodan uzak tutulan dışpolitikanın, hareket alanımızı ne kadar daralttığı ortadadır. Geçmişte de, Avrupa Ekonomik Topluluğu hakkında alınacak kararlarda da hükümet tercihleriyle yapılan açıklamalar ve dondurulan ilişkiler, bugün, acaba, Avrupa Birliğinde, Ege'de, Kıbrıs'ta ve mali yardım ilişkilerimizde önümüze çıkan engellerin önemli bir nedeni değil midir; kendimize bunu bir kere soralım.

Bugün ise, Parlamentomuza, ne Helsinki sonrasındaki gelişmelerin, ne de 8 Kasım 2000 tarihli Katılım Ortaklığı Belgesine ilişkin gelişmelerin Meclisimizin gündemine Bakanımız tarafından getirildiğini, en azından desteğimizin istendiğini görmedik ve Meclisimiz, konuyla ilgili olarak açıklamaları basından, bakanların çok çelişkili açıklamalarının arasından takip etmek durumunda kalmıştır. Bu açıklamaların çoğunun da, çok başlı olduğu kadar, millî menfaatların dışında, bazı siyasi çıkar hesaplarıyla yapıldığını görmekten de ayrıca üzüntü duymaktayız.

Bu arada, Avrupa Birliğince, Türkiye hakkında hazırlanan Morillion Raporu kadar, Kıbrıs için hazırlanmış ve ekim ayında geçmiş olan, Türkiye'nin işgalci devlet olduğu, Ada'da siyasi çözüm olmasa da Kıbrıs'ın Avrupa Birliği üyesi olmasının yer aldığı, Güney Kıbrıs'ın tek muhatap ülke olduğu ve Türk Ordusunun işgalci olarak yer aldığı rapordan Meclisimizin haberdar edilmesi gerekmiyor muydu?!

Bu raporun son paragrafı eklenerek, Sayın İsmail Cem'in yazdığı mektuptaki, Kıbrıs'ın, Türkiye Katılım Ortaklığı Belgesinde yer almamasına ilişkin konunun yapıcı olmadığına dair belirleme de bize bir sinyal vermemiş miydi?!. (DYP sıralarından alkışlar)

Neden, ülkemizi, Bulgaristan'ın ve Romanya'nın gerisinde bırakan koşulları dikkate alıp, bir an önce demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü, ekonomik ve sosyal kriterlerde her bir insanımız için eşit bir şekilde paylaşılacak bir ortamı sağlamak için yapacağımız düzenlemeler bu Meclisimizin önüne bir an önce getirilmez?..

Değerli milletvekilleri, Helsinki Sonuç Bildirgesinde Kıbrıs konusu yer aldı, Lahey Adalet Divanındaki çözümler yer aldı ve o günkü Sayın Finlandiya Başbakanı Lipponen'nin mektubuna dayanarak, bunlar, en iyi sonuç olarak Türkiye'nin önüne konuldu. Sayın Denktaş'ın, o zamanki, müzakere masasındaki yalnızlığı, muhalefetin "Evet, Helsinki bir adımdır; ama, Kıbrıs ve Ege artık ortadadır" uyarıları, ne yazık ki, dikkate alınmadı. (DYP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, bugün, artık, görüyoruz ki, ortaya konulmuş olan Katılım Ortaklığı Belgesinde, Kıbrıs'la ilgili tedbirler, kısa vadeli önlemler arasında yer aldığı zaman, derhal bir Kıbrıs zirvesi yaptık. Kıbrıs'la ilgili görüşmeler 5 inci turuna gelmişti; Sayın Denktaş 5 turdur orada yalnızdı. Birdenbire Kıbrıs'ı hatırladık ve Sayın Denktaş'ın bu masadan çekilmesini destekledik. Bundan sonraki Kıbrıs'la ilgili politikamız ne olacaktır?

Dün itibarıyla, Genel İşler Konseyinden bu raporun, Katılım Ortaklığı Belgesinin, Türkiye'nin itirazları yer alarak geçtiğini öğreniyoruz; Türkiye de bunu onaylamıştır. Peki, nasıl geçmiştir;

geçiş, "Kısa Vadeli Kriterler" adı altında "Siyasî Diyalog" başlığı ve siyasî kriterlere taşınan bir Kıbrıs; orta vadede ise, yine "Siyasî Diyalog" başlığı altında taşınmış olan Ege. Yani, ambalajı değiştirdik, sorun yerinde duruyor; sorun, Türkiye'nin sorunu olarak önünde duruyor. (DYP sıralarından alkışlar)

Ayrıca, malî yardım konusuna hiç dikkat çekilmiyor; çünkü, Avrupa Parlamentosunda malî yardımın çerçeve yönetmeliği onaylanmak zorunda. Avrupa Parlamentosuyla ilişkilerimiz nedir? Diğer ülkelerden farklı olarak, malî yardımla ilgili, Katılım Ortaklığı Belgesinde unsurlar yer almıştır; gümrük birliğinin şartları, tarımda uyguladığımız engeller ortaya konmuş ve bizim önümüze kriter olarak getirilmiştir. Bu konuları buralarda tartışmamız gerekmektedir mu?

Ayrıca, İnsan Hakları Üst Kurulu tarafından hazırlanan bir rapor, Avrupa Parlamentosu milletvekillerinin ellerinde ve toplantılarda yorumlar yapıyorlar. Bu rapordan bu Meclis ne zaman haberdar edilecek?! (DYP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakan konuşmasında ifade etti; Katılım Ortaklığı Belgesi, sonuçta, Avrupa Birliğinin tek taraflı bir belgesidir; ancak, unutmayalım ki, hazırlayacağımız ulusal program bununla birebir örtüşmek zorundadır.

Şimdi, sadece Bakanımıza değil, hükümete sormak isterim: Hükümet arasındaki görüş farklılıkları ortadayken, bu kapsamdaki bir ulusal programın hazırlanması için hükümette bir irade bütünlüğü var mıdır? Eğer varsa, bu iradeyi bu Meclise danışmadan uygulama yetkisini kendinizde görüyor musunuz? (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Unutmayalım ki, tanzimattan itibaren yüzünü Batı'ya çevirmiş olan ve cumhuriyetle bu ilkeleri takip eden Türkiye'nin, üniter devlet yapısına zarar getirmeden, özdeğerleriyle bu birliğe katılabilmesi için, ulusal program kadar, bu Meclisin ve bu milletvekillerinin sesinin oralarda duyurulması lazım. (DYP sıralarından alkışlar) Ancak, bilgilendirilmiş olan milletvekilleri bunu yapabilecektir. Bunu kesinlikle unutmayalım.

Sayın Dışişleri Bakanımıza, iki boyutlu dışpolitikadan bahsetti; ama, Yunanistan'la yapılan girişimlerin dışında tüm boyutları unuttuğumuz için, bugün, Kafkasya'da, Ortaasya'da, Ortadoğu'da, Balkanlarda yokuz. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Rusya Devlet Başkanının yaptığı "tek para, tek ordu" bizi nasıl etkileyecektir; bunun sorusunu kendimize sorduk mu?

Dışpolitika, uzun solukludur; hükümetlerle yaşayıp, bitmez. İçpolitikada hatalar yapabiliriz, bunları kendi kendimize düzeltebiliriz, yaraları sarabiliriz; ancak, bugün, dışpolitikada yapacağımız bir hatayı, gelecek nesillerimizin önünde, belki telafisi mümkün olmayacak şekilde ortaya koyduğumuzun bilincinde olmamız lazım.

Ermeni soykırımını, bir diğer başlık. Bugün, Fransa, İtalya, Avrupa Parlamentosu, Vatikan'dan sonra, İran'da da görüşülmeye başlandı. Tutumumuz ne olacak; sesimiz ne olacak?

Balkanlardaki sıcak gelişmeye, Kuzey Irak'taki gelişmelere cevabımız ne olacak?

Bu konuda eleştirel bakmayalım. Bu konuda, hükümetin sesinin daha kuvvetli olması, Türk insanının sesinin daha kuvvetli olması için, gelin, bu Meclisi çalıştıralım.

Değerli milletvekilleri, neden, ülkemizi, halkımızı derinden ilgilendiren bu konuları Meclise taşımaz, geleceğimizi belirleyecek kararları burada almaz; niçin, insan hakları, demokrasi ve ekonomi konularında gerekenleri alıp, 21 inci Yüzyılın değerlerine ve göstergelerine sahip olan bir ülke olarak müzakere masasına oturmayı düşünmez, Meclis olarak bu sorumluluğu üzerimize almamız?!

Gelin, bu genel görüşmeyle birlikte, hem ülkemizin sesini duyuralım hem Bakanımızın bize açıklayamadığı bu Avrupa Birliğiyle ilgili gelişmeleri tartışacak bir oturum yapalım ve bu genel görüşme çerçevesinde, ülkemizin sesine, gerekirse hükümetimize de destek vererek, buradan, güçlü bir şekilde haykıralım.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DYP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Yılmaz.

Şimdi, Ankara Milletvekili Sayın Cemil Çiçek ve arkadaşlarının önergesiyle ilgili olarak, Sayın Çiçek; buyurun efendim. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakikadır.

CEMİL ÇİÇEK (Ankara) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum; ancak, sözlerimin başında üzüntümü ifade etmek isterim.

Yarım yüzyıllık demokrasi tarihimizde, ilk defa böylesine yanlış bir iş yapılıyor. Aynı aynı konuda 7 önerge verilmiş; hepsi, verildiği tarih itibarıyla Türkiye'nin hayatı çıkarlarıyla yakinen alakalı olan bir konuda; 7'si birleştirilerek ve şimdi, benim, birinci imza sahibi olmam sıfatıyla konuştuğum konuda, Sayın Bakanın bir tek cümle dahi sarf etmediği bir konuyu konuşmaya çalışıyoruz. Bu, aslında, Meclisi hiçe saymak olur, Meclisi ciddiye almamak olur. Birkısım insanlar, yüreği yanarak, çevremizde olup bitenlerle ilgili, bir konuda bilgi edinmek istiyor ve bunu Meclise getiriyor; Türkiye Cumhuriyeti'nin hükümeti ve onun Sayın Bakanı, bir tek cümleyle dahi, böylesine hayaf bir konuya temas etmeksizin, burada, bir görüşme yapıyoruz.

Doğrusunu isterseniz, biz burada neyi konuşuyoruz? Genel görüşme dediğiniz şey, İktidara ve Anayasaya göre, toplum ve devlet faaliyetleri hakkında bilgi edinmek için verilen, masumane, iyiniyetle verilmiş -üzüm yemek için verilmiş, bekçi dövmek için değil- parti politikası yapmak için değil, partilerüstü bir anlayışla meseleye bakmak için verilmiş olan önergelerdir.

Şimdi, elinizi vicdanınıza koyun; 4,5-5 saattir yaptığımız bu görüşmenin sonucunda aklınızda kalan ne? Mesela, bu hükümetin bir Ortaasya politikası olması gerekmez mi? Şimdi, Sayın Bakan, Ortaasya politikasında, Türk cumhuriyetleriyle ilgili politikada ne dedi? Hepimiz, konuşurken diyoruz ki, Kafkasya, Türkiye için fevkalade önemli. Çeçenistan kan ağlıyor, karda kışta, orada insanlar bir mücadele veriyor, bir haysiyet ve şeref mücadelesi veriyor; Sayın Bakan, bir tek cümleyle bile temas etme lüzumunu duymuyor. Şimdi, bu Mecliste görev yapan insanlar olarak bize, Türk vatandaşları, buradan çıktıktan sonra "bizim hükümetimizin, bizim devletimizin Çeçenistan politikası nedir" dese, aklınızda kalan bir tek cümle var mı? Var mı?! Peki, Balkanlar konusunda ne diyor, başka konularda ne diyor? 35 dakika konuştu; 35 dakikalık süre içerisinde, Avrupa Birliğiyle meseleyi kapattı, gitti. O zaman, Avrupa Birliğiyle ilgili meseleyi konuşsaydık... "Zaman yetmedi" demek yanlış olur. Türkiye'nin hayatı çıkarlarıyla ilgili meselede, icap ediyorsa, cumartesi de çalışırız, pazar günü de çalışırız, enine boyuna bu meseleleri konuşuruz; hatta, verilen bu önergelerden bazılarıyla ilgili olarak, belki bir kapalı oturum da yapmak gerekir. Hükümetin doğruları varsa destek veririz, bundan memnun oluruz; yanlışlıkları, eksiklikleri varsa, onları da tamamlamaya çalışırız. Bugün bizim burada yaptığımız görüşmeler neye benziyor? Suyu atıp altından kaçmak suretiyle, aptes almış oluyoruz biz. Yani, şimdi, biz, burada, yasak savma kabilinden bir genel görüşme yaptık, Türkiye'nin dışpolitikasını konuşmuş olduk. Bu kadar layüsel bir görüşmeyi, ben, Parlamento tarihimizde ilk defa görüyorum. Bunu, üzüntüyle ifade etmek isterim.

İkincisi; bakınız, burada, Sayın Bakanın bahsedilen konularla ilgili verdiği bilgilerin hiçbiri, gazete malumatını aşmıyor. Bu da özölmünecek bir konudur. Dışişleri Bakanlığında dokuzuncu dereceden bir memurun bildiği bilgiyi bu milletin Meclisindeki insanlar bilmiyorsa, o zaman, biz bu siyaseti nasıl yapacağız?!

Biz, hepimiz, yüreğimiz yanarak bu önergeleri verdik. Ne yapmak istiyoruz; çevremizde olup biten konular neyse, bu konularda bilgi sahibi olmak istiyoruz. O tarih itibariyle sorduğumuz sorular var, burada cevabını alamadık. Türkiye, Irak konusunda ne düşünüyor, ambargo konusunda ne düşünüyor? Irak'ın toprak bütünlüğü deyip, sadece bir tek cümleyi sık sık tekrar etmiş olmak, bir politika mı olmuş oluyor?!

Bakınız, orada yaşayan insanlarla bizim tarih bağlarımız var, kan bağımız var, din bağımız var, kültür bağımız var. Ne yapalım ki, talih, bir kısmı insanları dağın öbür tarafında bir başka ülkenin vatandaşı yapmış, bir kısmı da burada kalmış. Oradaki her gelişme bizi yakinen ilgilendirir, hem onlar için ilgilendirir hem bizim bakımımızdan ilgilendirir. Okyanusların ötesinden, Amerika, gelip orada politika oluşturursa, Ortadoğu'yu karmakarışık eden İngilizler gelip oraya parmak atarsa; Fransız, Alman, Libyasına varıncaya kadar, Kuzey Irak'a gelip parmak atar da, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin siyasetçileri olarak, orada ne olup bittiğini öğrenemezsek, biz bu siyaseti nasıl yapacağız?! Bu, Türkiye'nin bir başka gerçeği.

İkinci bir gerçek daha var. Çevremizdeki coğrafyada yaşayan insanlar içerisinde, topluluklar içerisinde, halklar içerisinde, üzerinden en fazla siyaset yapılan insanlar o yörenin insanlarıdır; o yörenin insanları... Onlara aklı veriyorlar; fakat, ekmeği vermiyorlar. Frankensteinleri yaratanlar onlar, kimyasal silahları verenler onlar, o teknolojiyi verenler onlar, Halepçe'de o katliamı yapanlar ve yaptırnanlar onlar; sonra da, onlara sahip çıkmak Türkiye Cumhuriyeti Devletine düşüyor. Şimdi, orada ne olup bitiyor; ben bunu bilmek istiyorum, öğrenmek istiyorum. Eğer öğrenmemizde bir sakınca varsa, kapalı oturum yapalım; değilse, önergeyi verip... Şimdi, benim önergem görülmüş olmuyor; ben, bunu katıyen kabul etmem; çünkü, hükümet bana bir tek cümle söylemedi. Bu konuda bakış açısı nedir, ben bilmiyorum; doğrusu nedir, yanlışsı nedir, bunu ben bilmiyorum. Bilmediğim bir konuda benim önergem nasıl görülmüş olacak?! Bakınız, şimdi 4,5-5 saattir konuşuyoruz; ama, bu genel görüşmeden maksat hâsıl olmadı. Bir tek maksat hâsıl oldu; o da, Sayın Dışişleri Bakanımızı bu önergeler vesilesiyle Mecliste görmek mazhariyetine erişmiş olduk. (FP ve DYP sıralarından alkışlar) Bu mazhariyet bu akşam tecelli etmiş oldu. Yani, Sayın Bakan, İtalyan meslektaşıyla cappucino içmek için ayırdığı zamanı bu Meclise ayırmıyor. (FP ve DYP sıralarından alkışlar) Bütün dünyada, başarılı dışpolitika, Meclisle beraber, milletle beraber yapılan işin adıdır. Meclisi dışlarsınız, milleti dışlarsınız... Siz, dış seyahat yapmayı dışpolitika mı zannediyorsunuz?! Geldiğiniz nokta da burasıdır. Şimdi, Avrupa Birliği filan dediniz. Avrupa Birliği'nde kelime değişikliği oldu. Geçen sene bu kürsüden söylendi. 19 Aralık tarihli tutanakları açın, bakın; Avrupa Birliğinde, Türkiye'ye ne numara çekildiğini, biz, o zaman ifade etmeye çalıştık. Sonradan, Sayın Başbakan dedi ki: "Bizi kandırdılar." Şimdi, kandırılmış hükümetin Dışişleri Bakanı geldi, burada, dışpolitika konusunda gazete malumatını bize söylemeye çalışıyor. (FP ve DYP sıralarından alkışlar) Böyle bir genel görüşme olmaz, böyle bir dışpolitika olmaz...

MEHMET EMREHAN HALICI (Konya) - Öngörüşme zaten bu.

CEMİL ÇİÇEK (Devamla) - Öngörüşme. Kabul edecek misiniz arkasını şimdi; öngörüşme deyip kapatacak mısınız?

MEHMET EMREHAN HALICI (Konya) - Söylediklerinize göre herkes oy verecek. Demokrasi bu değil mi?!

CEMİL ÇİÇEK (Devamla) - Demokrasi budur da, benim önergemle ilgili bir şey söylenmemiş...

MEHMET EMREHAN HALICI (Konya) - Ama, siz söyleyin.

CEMİL ÇİÇEK (Devamla) - Ben söylüyorum; işte, bu soruları soruyorum. Ben, bu soruların bilgisini edineceğim ki, ona göre "evet" ya da "hayır" diyeceğim. Benimle ilgili bir tek cümle, bir tek kelime söylenmediyse, ne olup bittiği belli değilse... Orada neler oluyor; istihbarat kuruluşları fink atıyor, misyoner teşkilatları orada cirit atıyor. Bu konuda, bir tek kelime söylendi mi, bir tek bilgi verildi mi? Siz, şimdi, neye göre bu işe "evet" diyeceksiniz ya da "hayır" diyeceksiniz?! Böyle layüsel bir dışpolitika olmaz, böyle bir dışpolitika da götürülemez.

Şimdi, Türkiye'nin tek meselesi, Avrupa Birliği değildir. Avrupa Birliğini hepimiz istiyoruz. Kaldı ki, mesele Avrupa Birliği dahi olsa, Türkiye'nin hayatı çıkarlarıyla ilgili, geleceğiyle yakından alakalı önemli bir viraj alıyoruz, önemli bir dönemeçten geçiyoruz. Böylesine bir konuda Meclise bilgi verilmesi gerekmez mi?! Şimdi, ne bilgi edinmiş oldunuz siz, söyler misiniz; bu toplantının dışında, şimdi, dışarıda Türk vatandaşları size sorduğunda, bu yedi önergeyle ilgili?.. Mesela, Ermeni soykırımıyla ilgili ne yaptı Türkiye?!. Bir tek cümle yok yine bu konuda. Amerika'da direktan döndü mesele, önümüzdeki dönem tekrar gelecek. İtalyan Parlamentosunda kabul edildi, Fransız Parlamentosunda kabul edildi, yakında Kanada'dan gelir, başka taraftan gelir. Bu meseleyi, iki defa, ben, bu kürsüden buraya getirdim. O günden bugüne ne mesafe alındı; hiç. O halde, demek ki, sadece Avrupa Birliği'yle meseleyi kapatmak ve Türkiye'nin dışpolitikasını sadece Avrupa Birliği'nden ibaret kabul etmek, Türk dışpolitikasını tek ata oynamak olur. Tek ata oynadığınız takdirde, o zaman da, alternatifiniz kalmaz, pazarlık imkânınız kalmaz.

Özellikle bu hükümet açısından fevkalade önemli olması gereken bir konu, Ortaasya konusudur. Bakınız, o coğrafyaya müteaddit defalar gitmiş gelmiş insan olarak ifade ediyorum. Türkiye, orada kan kaybediyor; Türkiye, orada mevzi kaybediyor. Bir tek makarna piyasası dışında, bütün piyasalarda Türkiye birçok şeyi kaybetmiş vaziyette, ticaretini kaybetmiş vaziyette. Devlet başkanları suratımıza söylüyor "bizim gazımız kokmuyor" diye. Bizim bakanlarımızın azarlandığı dönemler oldu. (FP ve DYP sıralarından alkışlar) Bir Mavi Akım uğruna, bütün Türk cumhuriyetlerini götürdük, Rusya'nın kucağına ittik. Rusya nüfuz alanını genişletiyor; İran, Irak, Suriye ve Ermenistan'la beraber bir çember oluşturuyor. Buna karşı, şimdi, Sayın Bakanın verdiği bilgiler içerisinde, bu ittifaka karşı acaba Türkiye'nin tavrı ne, politikası ne; bunların hiçbiri yok.

Onun için, geliniz, değerli milletvekilleri, bunu bir öngörüşme kabul edelim; zaten, İltüzük gereği de böyle. Bu görüşmeden hiçbir netice çıkmamıştır, hiçbir bilgi de verilmemiştir. Zaman dardır deyip, zamana sığınmak doğru olmaz. Türkiye'nin bu kadar önemli meselesini, 35 dakikaya sığdırıp kapatmak olmaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CEMİL ÇİÇEK (Devamla) - Onun için, bu öngörüşmeyi açalım; Sayın Bakan ne diyecekse, Dışişleri ne diyecekse, hükümet ne diyecekse, uygun bir zamanda gelsin, kapalı bir oturumda bizi bilgilendirsinsin.

Hepinize saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Çiçek.

İstanbul Milletvekili Mehmet Ali İrtemçelik ve 27 arkadaşının önergesinin üzerinde söz istiyor musunuz? (ANAP sıralarından "yok Sayın Başkan; sonra" sesleri) Hayır...

Erzurum Milletvekili Sayın Lütflü Esengün ve 19 arkadaşının önergesi hakkında, önerge sahibi olarak, buyurun Sayın Esengün. (FP sıralarından alkışlar)

Süreniz 10 dakikadır.

LÜTFÜ ESENGÜN (Erzurum) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; önerge sahibi sıfatıyla söz aldım; hepinize saygılar sunuyorum.

Sayın Başkan, şunu öncelikle hatırlatayım ki, biz, bu önergeleri vermeseydik, bu görüşme bugün yapılamazdı, gruplara da söz hakkı doğmazdı. Onun için, öncelikle, gruplara gösterdiğiniz toleransın, önerge sahibi olarak, bizlere de gösterilmesi gerektiği kanaatindeyim.

BAŞKAN - Peşinen söyledim efendim...

LÜTFÜ ESENGÜN (Devamla) - Ben de peşinen söylüyorum. (FP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, bugün 7 tane önergeyi görüşüyoruz. Biraz evvel Sayın Çiçek fevkalade güzel izah etti. 10 Ağustos 1999 tarihinde verilmiş önerge, üzerinden birbuçuk sene geçmiş, şimdi görüşülüyor. O, bizim, muhalefetin önergesi. Aynı konuda, Kuzey Irak'taki gelişmeler konusunda, Milliyetçi Hareket Partili arkadaşların verdiği önerge var; birbuçuk seneden beri yatmış, MHP kendi önergesine sahip olmamış. Şimdi, Kuzey Irakla ilgili 2 tane önergeyi, Ermeni soykırım iddialarıyla ilgili 3 tane önergeyi, Avrupa Birliğiyle ilgili 1 tane önerge ve bir de genel dışpolitikayla ilgili önergeyi bir araya getirmişler. Olmaz... Bu, en azından ciddiyetsizliktir, yasak savmaktır...

BAŞKAN - Sayın Esengül, malumunuz, Danışma Kurulunda zatlâilerinizin de bulunduğu parti başkanları tarafından müştereken alınmış bir karardır efendim.

LÜTFÜ ESENGÜN (Devamla) - Efendim, müşterek alınmış tabii, çaresizlikten alınmış. Yani, zamanında siz getirdiniz de, iktidar partileri getirdiler de biz mani mi olduk? Getirilseydi, sahip çıkılsaydı şu önergelere, bugün, bu -o kelimeyi söylemeyeyim- yaşanmazdı. Çeşitli konular, dışpolitikayla ilgili genel görüşme adı altında, bugün görüşülüyor. Sözde, bu işlere çare bulunacak; sözde, Sayın Dışişleri Bakanı, Meclisin gücünü arkasına alacak.

Değerli arkadaşlar, bu böyle olmaz; gerçekten olmaz. Başlıbaşına Kuzey Irak ele alınmalıdır; fevkalade önemli bir meseledir. Ermeni soykırım iddiaları, bakın, dünya parlamentolarında görüşülüyor, karara bağlanıyor vesaire... Meclisin açıldığı gün, 1 Ekim 2000 tarihinden önce, Amerika Temsilciler Meclisinin Dışişlikler Komitesinde bu konu karara bağlanmıştı. Meclis açıldı, sevindik, Meclis bu işe el atacak dedik; ama, sadece, o gün, grupların müşterek imzasıyla bir bildiri yayımlandı. Sonra, birbuçuk ay bu Meclis çalışmadı, biliyorsunuz, Kasımın 15'ine kadar günlerimiz boş geçti; ama, şu soykırım iddialarıyla ilgili, bizim 6 Ekim tarihinde verdiğimiz önerge, MHP'nin ve ANAP'ın hemen peşimize verdiği önergeler, üçü bir arada, bir gün görüşülmedi. Şimdi, yedi önergeyi almışız, bugün sözde bunu görüşeceğiz ve dışpolitikamızdaki bütün problemlere Meclis çare olacak veya Dışişlerimize, Sayın Bakanımıza destek olunacak.

Değerli arkadaşlar, bugün, Türk dışpolitikası, gerçekten, çeşitli zorluklarla karşı karşıya. Bir taraftan, Batılılaşma doktrinini sürekli olarak sürdürüyoruz bir taraftan da Avrupa'nın engellemeleri, çifte standartlarıyla karşı karşıyayız ve sonuçta da, işte, Ermeni soykırım iddialarıyla ilgili alınan kararlar, alınan tavırlar... Son gelişmeler göstermiştir ki, gelişen olaylar üzerindeki etkinliğimizi 57 nci hükümetin basiretsizliğinden dolayı, maalesef, kaybetmeye devam ediyoruz.

Ortadoğu'da İsrail yönetimi terör estirirken, günahsız sivil halk katledilmeye devam edilirken, hemen burnumuzun dibinde bu olaylar cereyan ederken, Türkiye, bu konuda hiçbir etkinlik, hiçbir aktivite gösterememektedir. Ermenilerin seksenbeş yıl öncesine ait sözde soykırım iddiaları, bugün,

çeşitli parlamentolarda ele alınıp karara bağlanırken, bizi çok yakından ilgilendiren ve elan devam etmekte olan İsrail yönetiminin uyguladığı haksız tutum bizim Meclisimizde ele alınamamakta, Sayın Dışişleri Bakanımız, bu konuda Meclise bilgi sunma zahmetine dahi girmemekte.

Çeçenistan bağımsızlık hareketini, Sayın Başbakan, maalesef, terör hareketi olarak nitelendirdi; Moskova'ya gitti, bu konu da beyanlarda bulundu. Çeçen kardeşlerimizi küstürdük, darıttık, gücendirdik.

Doğu Türkistan'da yıllardan beri komünizmin baskısı ve zulmü altında kimliklerini devam ettirme gayreti içinde olan Doğu Türkistanlılar, bu hükümet tarafından unutuldu; hiçbir şey yapılmadı. Aksine, Çin Devlet Başkanına resmî devlet nişanı verdi, yine bu 57 nci hükümet.

Keşmir sorunu, Pakistan ile Hindistan arasında bütün sıcaklığıyla devam ederken, Başbakan, Hindistan'a gitti. Pakistan'la henüz sıcak bir münasebet mevcut değil. Bosna-Hersek öyle, Kosova öyle...

Irak uygulanan ambargo... Amerika Birleşik Devletlerinde, bu soykırım iddiasıyla ilgili karar alınınca, Irak'a bir uçak gönderdik, ambargoyu delmeye teşebbüs ettik; ama, onlar bu işe dur deyince veya erteleyince, biz de Irak'a olan ambargoyu delmekten vazgeçtik.

Değerli arkadaşlar, kendi millî menfaatımızı ilgilendirmektedir; güneydoğumuzu, bütün Türkiye'yi ilgilendiren bir meseledir. On seneden beri çektiğimiz yeter, uğradığımız zarar yeter. Milyarca dolarla ifade edilen bu ambargoyu devam ettirmek yazıktır, günahdır; hem orada ki acıdan ölen, ilaçsızlıktan ölen o zavallı çocuklar için günahtır hem bizim milletimiz, o bölgede yaşayan insanımız için günahtır, yazıktır.

Sayın Dışişleri Bakanının Yunanistan Dışişleri Bakanıyla sergilediği gününbirlik dostluk gösterileri; bir araya gelmek, poz vermek... Efendim, Yunanistan'la yıllardan beri devam eden husumet sona ermiş; şu, bu... Sonuçta bakıyoruz, Yunan eski Yunan, husumet eski husumet...

Değerli arkadaşlar, geçen hafta, biz, Erivan'daydık KEİPA Grubu olarak. Ermenistan'tı, gittik, gördük; gerçekten, perişan durumda. Üçbuçuk milyon nüfusu var, nüfusu azalıyor. Komünizmin enkazı üzerinde hiçbir şey yapılmamış. Fert başına düşen geliri 450 dolar. Sonuçta, zavallı bir ülke, zavallı bir millet; ama, arkasında, Rusya var, Rusya'yla savunma anlaşması var. Öte tarafta da, Amerika'da ve Avrupa'da Ermeni lobileri var.

Bakın, oradaki bir dergiden, Amerika'da yayınlanan bir dergiden, ekim sayısından şu fotokopiyi aldım. Burada, bir senatör diyor ki: "Dört yıldan beri, ben, senatör olarak, Ermeni haklarını savundum." Yazmış çevirdiği meclisleri ve diyor "bir daha seçilirim, şunu şunu yapacağım." Mesela, şurada, şöyle bir açıklama var; Sayın Bakanımızın dikkatine arz ediyorum: "Türk hükümetinin California Üniversitesinde Ermenistan tarihi hakkında yapmak istediği menfi programı öneledik." Bu, neyin nesidir; Türk hükümetinin bilgisi var mıdır; bunun üzerine gidilmesi lazım. "Ermeni soykırımıyla ilgili filmin tamamlanması için 464 000 dolar tedarik ettik" diyor. "Bu bölgede seçilecek temsilci kim olursa olsun, Amerika'daki Ermenilerin yegâne sesi olmalı" falan filan ve sonuçta "7 Aralık seçimlerinde oylarınızı bana vermenizi temenni ederim. ABD Kongresinde savunucunuz olacağım" diyor, Adam Schiff diye bir senatör.

Değerli arkadaşlar, bu kişilere şunu hatırlatmamız lazım: 85 sene önceki bu olaylarla ilgilenmeyi bırakın, şu andaki Ermeni saldırganlığını, gelin, Azerbaycan'da gözünüzle görün. Azerbaycan topraklarının yüzde 20'si işgal edilmiş durumda -Karabağ hariç- ve orada bir milyon insan -Bakü'de bunlara "kaçkın" diyorlar- çadırlarda sefalet içinde yaşıyor ve Ermeniler, hâlâ, anayasalarında

-Türkiye'den toprak taleplerini anayasalarına yazmışlar- bizden toprak istiyorlar. Bütün bunlar olurken, biz ne yapıyoruz, bilemiyorum.

Şimdi, yine, bu adamlara, bu sayın senatöre ve Amerika'daki Ermeni lobisine sesleniyorum: Gelin, öğrenmek istiyorsanız olanı biteni, 85 yıl önce, Ermenilerin Doğu Anadolu'da sergilediği mezalimi gözünüzle görün. Erzurum'daki Alaca Köyündeki toplumezari gelin, görün. Binalara toplu olarak doldurulup yakılan Müslümanların hâlâ izlerini taşıyan binaları görün. Yanıkdere Şehitliğini görün. Bütün Doğu Anadolu'da, yaşımız itibariyle, bunların çok hikâyesini, tarihini dinledik ve o tarihlerde, gerçekten, Erzurum'da, Ermenilerin zulmünden, ailesinden şehit vermeyen aile hemen hemen yoktu. Şimdi, bütün bunlar dururken, Amerika Birleşik Devletlerinde, sırf seçim uğruna bu propagandalar yapıyor, bu haksızlıklar yapıyor; ama, bizde hiç suç yok mu, bizde hiç ihmal yok mu? Ermeni soykırımını iddiaları üzerine 26 000 tane kitap yazılmış, Amerikan Kongre Kütüphanesinde; bizim yazdığımız ise, topu topu 16 tane eser Batı'ya yönelik. Birisi 26 000 tane eserle bu propagandayı yapabiliyor, biz sadece 16 tane eser yayınlamışız.

Değerli arkadaşlar, bunun yanında, Türkiye muhakkak güçlü olmalıdır; Türkiye demokratik bir ülke olmalıdır; Türkiye, içerisinde bulunduğu bu zorluklardan bir an evvel kurtarılmalıdır; Türkiye'de, demokratik, insan haklarına saygılı bir yönetim muhakkak başarılıdır; Türkiye, yolsuzlukların, hırsızlıkların kol gezdiği bir ülke olma görünümünden...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Esengün, lütfen...

LÜTFÜ ESENGÜN (Devamla) - Yarım dakika Sayın Başkan... Bitiriyorum...

BAŞKAN - Hayır, lütfen efendim... Yani, kimseye tolerans göstermedim. İstirham ederim...

Lütfen...

LÜTFÜ ESENGÜN (Devamla) - Muhterem arkadaşlar, netice itibariyle, güçlü bir Türkiye, güçlü bir dışpolitika, bütün bunları, bu sıkıntıları aşmamız için vesile olacaktır.

Hepinize saygılar sunuyorum. (FP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Esengün.

Sayın İrtemçelik, buyurun efendim. (ANAP sıralarından alkışlar)

MEHMET ALİ İRTEMÇELİK (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Çeşitli konular görüşüldü. Zamanım, diğer konuşmacılar için olduğu gibi, sınırlı. Dolayısıyla, ben, izninizle, tek bir konuya hasretmek istiyorum bu süreyi; Avrupa Birliği...

Sayın Bakan, konuşması sırasında, Helsinki Zirvesi etrafındaki gelişmelerden söz etti. Ben, o sırada ülke dışındaydım, tatildeydim; gelişmeleri takip edememiştim, çok istifade ettim. Bunu söylemek istiyorum. Tabii, tarih, her şeyi gerçeklere uygun olarak yazacaktır.

Avrupa Birliği konusuna gelince; bugün, önümüzde bir katılım ortaklığı belgesi ve Türkiye'nin bir ulusal program hazırlaması konusu var. Burada, hepimiz biliyoruz, ülkemizde çok canlı bir tartışma yaşıyor. Bir hususu daha biliyoruz; Avrupa Birliği, Türkiye'nin, hiç değilse üçte 2'siyle, çok arzu ettiği bir hedef; ancak, yine kamuoyu araştırmaları öyle gösteriyor ki, Türkiye'de Avrupa Birliğinin ne olduğu, Avrupa Birliğine adaylık, tam üyelik sürecinin ne olduğu çok az bilinen bir konu. En son bir kamuoyu yoklaması, bu oranı yüzde 2 olarak gösteriyor ve günümüzde, katılım ortaklığı belgesinin ilk metninin yayımlanmasından bu yana sürdürülen gelişmelerde, katılım ortaklığı belgesinde kayıtlı hususların da yanlış anlaşıldığını, yanlış algılandığını ortaya koyuyor; fakat,

gerçek olan o, bizim gerçeğimiz o ki, çok ciddi, çok keskin bir tartışmayı yaşıyoruz. İzinizle, bu hususta bazı düşüncelerimi arz etmek istiyorum.

Bir kere, bize bazı hususların, bazı şartların dayatıldığı yönünde bir anlayış var. Bir teslimiyet ifadesi sık sık kullanılıyor, bir egemenlik ifadesi sık sık kullanılıyor. Açıklıkla tartışmamızda fayda vardır. Katılım ortaklığı belgesi, bütün aday ülkeler için hazırlanan bir belgedir, Kopenhag kriterleri ışığında hazırlanan bir belgedir.

Nasıl, Polonya için, Macaristan için zamanında hazırlanmışsa, bu kez de bizim için hazırlanmıştır. Bu Katılım Ortaklığı Belgesinde yer alan hususlardan bizim itiraz edebileceğimiz, ancak, Avrupa Birliği ülkelerinin kendilerine uygulamayıp da bizim uygulamamızı istedikleri hususlar varsa, bunlar olabilir veya başka adaylarca uyulmasını istemedikleri, talep etmedikleri standartlar var da bizim uymamızı istiyorlarsa, bunlara da itiraz edebiliriz. Ancak, açıklıkla ifade etmek gerekir -hiç değilse, benim aksine bir bilgim yok- Katılım Ortaklığı Belgesinde, Türkiye'nin adaylık yolunda yürüyebilmesi için karşılaması gereken kriterler arasında, biraz evvel sözünü ettiğim nitelikte herhangi bir husus yoktur ve bize dayatılan herhangi bir şart da yoktur; bize söylenen şudur: "Eğer, Avrupa Birliğine bir sürecin sonunda tam üye olmak istiyorsanız, bizim standartlarımız bunlardır, biz, sizin de bu standartlara kendinizi uydurmanızı isteriz." Bu standartlara uyum sağlayıp sağlayamamak, bizim egemen irademiz dahilinde bir husustur kuşkusuz; ancak "bizimizi karşılarız, öbürlerini karşılamayız" deme hakkımız yoktur, tıpkı, diğer adayların da hakları olmadığı gibi. Kurallar böyle. Kabul edebiliriz veya reddedebiliriz; ama, nasıl, Lüksemburg Zirvesi sonrasında "biz, ayrımcı muamele kabul etmeyiz" dediysek "herkese uygulanan standartları bizden de talep edin, karşılarız; ihtimas talep etmiyoruz, ayrımcı muamele de kabul etmeyiz" dediysek, bugün, Helsinki eşliğini aştıktan sonra "şimdi, bize birazcik ayrımcı muamele yapın, biraz idareli davranın, biz bazı kriterleri karşılayalım da bazılarını da karşılamayalım" bunu söyleyemeyiz, bizim böyle bir hakkımız yoktur, bizden evvel hiçbir adayın olmadığı gibi.

NEVZAT YALÇINTAŞ (İstanbul) - Teslimiyetçi olalım diyorsunuz...

MEHMET ALİ İRTEMÇELİK (Devamla) - Sayın Yalçıntaş, teslimiyetçi olmak diye bir şey yok. Kuralları kabul etmek veya etmemek diye bir şey var; bunu bu şekilde anlamamız lazım.

Ayrıca -zamanım olmadığı için girmeyeceğim- bazı hususlar, biraz evvel de söylediğim gibi, yanlış algılanıyor, yanlış takdim ediliyor; belki tercüme hatalarından dolayı, belki başka şeylerden dolayı; ama, bilmiyorum... Benim söylemek istediğim şey şu, bu, çok önemli bir husustur: Türkiye, çok önemli bir stratejik eşiğe gelmiştir ve bu eşiğe, Avrupa Birliğinin dayatmasıyla değil, çağın dayatmasıyla gelmiştir. Türkiye, terörlü yılların travmasını, artık arkasında bırakmak mecburiyetindedir; Türkiye, artık 12 Eylül hukukundan kurtulmak mecburiyetindedir, bunları aşmak mecburiyetindedir; ekonomik planda da, kendisini, çağın en ileri değerlerine uydurmak mecburiyetindedir; Türkiye, artık bankaların çalınmadığı bir ülke haline gelmek mecburiyetindedir...

Öyle görülüyor ki, hükümetimizin bünyesinde çok temel görüş ayrılıkları vardır. Bunu, bir eleştiri olarak değil, bir tespit olarak söylüyorum, dramatize edilecek bir tarafı da yoktur; bu, bizim bir gerçeğimizdir. Bu Meclisten bir başka hükümetimiz çıkmış olsaydı, o hükümetin içinde de çok temel görüş ayrılıkları olabilirdi; bu, bizim gerçeğimiz; ama, bu durumda Türkiye, Katılım Ortaklığı Belgesini bire bir karşılamak durumunda olan bir ulusal program hazırlayabilmek konumunda değildir; bu, bizim gerçeğimizdir.

Burada, bu tespiti çok açıklıkla yapmamız lazım. Takvim itibarıyla ve uygulama usulleri itibarıyla yetki bizdedir; bu iki husus, bizim ihtiyarımızdadır. Orada belirtilen hususları ne zaman

gerçekleştiririz, hangi modalitelerle gerçekleştiririz, bunların kararı bize aittir; ama, şunları yaparız, şunları yapmayız, yine de olsun diyemeyiz; bunu bir şekilde bilmek lazım; ama, istersek, biz bu işi istemiyoruz diyebiliriz. Ama, hükümetimiz veya -belki, daha doğru bir tabirle- bugün için siyasi üst yapıımızdaki kilitleme, Türkiye'nin bir ulusal program hazırlamasına izin vermeyecek niteliktedir. Hazırlarız dersek kendimizi aldatırız, hemen meydana çıkar, korkarım ki, Türkiye kendi içinde gerilir; çünkü, gerçeklerin zaman içinde mutlaka ortaya çıkmak gibi kötü bir âdeti vardır. Türkiye gerilir, Türkiye'nin Avrupa Birliğiyle ilişkileri daha zora girer, Türkiye sürüklenir, savrulur, rahatsız olur, bunlara da lüzum yoktur. Dolayısıyla, benim bir önerim, bu meselenin, madem bir kilitleme söz konusudur, mademki bizim gerçeğimiz budur...

MEHMET EMREHAN HALICI (Konya)- Kilitlenmeyi kim söylüyor sayın bakanım? Kendi tespitinizi mi söylüyorsunuz?

MEHMET ALİ İRTEMÇELİK (Devamla) - Ben bir tespiti söylüyorum, gayet tabii. Siz de, dilerseñiz, daha sonra, gelir, burada kendi tespitinizi söylersiniz, olmaz mı!

Mademki böyle bir kilitleme söz konusudur, mademki Türkiye, Katılım Ortaklığı Belgesine bire bir karşılık oluşturacak bir ulusal program hazırlayamama durumundadır, o zaman meseleyi mülkün aslı sahibine, yani halka götürmek ve onun iradesini istemek en doğru yoldur diye düşünüyorum. (ANAP, FP ve DYP sıralarından alkışlar) Bu çok stratejik bir konudur, bu çok önemli bir konudur...

MEHMET EMREHAN HALICI (Konya) - Yani?..

MEHMET ALİ İRTEMÇELİK (Devamla) - Referandumdur.

Halka gitmek ve halktan direktif istemek, Türkiye'nin çıkış yoludur. Kendi içimizde gereksiz, ürünsüz, hepimizi hırpalayacak, Türkiye'yi rahatsız edecek, Türkiye'yi Avrupa Birliğiyle ilişkilerinde askıda bırakacak bir gerginliği yaşamak yerine, çok ihtiyacımız olduğu anlaşılan bir bilgilendirme sürecinden sonra, her sorunun sorulup cevabının isteneceği, her kuşkunun dile getirilip cevabının isteneceği, her merakın dile getirilip cevabının aranacağı uygar bir tartışma ortamında yaşanacak bir bilgilendirme, tartışma ve düşünce sürecinden sonra, Türkiye, bir ulus olarak, bir bütünlük içinde bir referanduma gitmeli ve onun sonucunda çıkacak kaderimizi hep birlikte taşıyabilmeliyiz. Sonucu ne olursa olsun, ben Türkiye'nin hayrına olacağı düşüncesindeyim.

Dinlediğiniz için teşekkür eder; bütün Meclisi saygılarımla selamlarım. (ANAP, FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın İrtemçelik.

Efendim, Sayın İsmail Köse'nin iki önergesi vardı; 10 dakikayı kullandığı için söz hakkını kullanmıyor; teşekkür ediyorum kendilerine.

En son önerge, Aksaray Milletvekili Sayın Ramazan Toprak ve 22 arkadaşının.

Sayın Toprak, buyurun (FP sıralarından alkışlar)

Sayın Toprak, süreniz 10 dakika; bu kaideyi bozmasak minnettar kalacağım.

RAMAZAN TOPRAK (Aksaray) - Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Gündüz, Kıbrıs gazisi olan bir dostum, İzmir Muharip Gaziler Derneği Başkanı beni aradı, yanında bir yığın Kıbrıs gazisi de vardı; ağlamaklı olarak "bizim meydana kazandığımız Kıbrıs, masada peşkeş çekiliyor" dedi.

Akşam tizeri saat 18.00 haberlerinde, Yunan Başbakanı Sayın Simitis'in bir açıklaması vardı "Katılım Ortaklığı Belgesi, Helsinki'nin bir adım ötesindedir. Tüm istediklerimizi fazlasıyla aldık." Yunanistan bayram yapıyor; Kıbrıs gazileri kan ağlıyor.

Sayın Bakan 35 dakika konuştu; ancak, hiçbir konuya değinmedi. Ben, Sayın Bakanın vermediği bazı bilgileri vermek arzusundayım. Helsinki Sonuç Belgesinde bazı kararlar alınmıştı, 4; 9 ve 12 nci maddeleri. Bunlarla ilgili sayın hükümet rest çekince, Sayın Lipponen bir mektup gönderdi; sürekli dillere pelesenk edilen mektupta "Helsinki kararları siyasi diyalog amaçlıdır" ifadesi vardır.

Sayın Başbakan Ecevit'in verdiği cevabî yazıyı okuyorum; ibret vericidir: "Yanlış anlamayı ortadan kaldıran açıklamalarımızı memnuniyetle karşılıyorum. Mektubunuz, Avrupa Birliği hukukunun birleşmiş bir parçasıdır." Akabinde Bakanlar Kurulunda tartışılan bu konu... Biraz önce Sayın Bakan konuya değindi; ama, Yüce Meclis yanıtılıyor. Bağlayıcı kararların ittifakla alındığı Avrupa Birliğinde dönem başkanı bile olsa, bu mektup, kişisel amaçlı, Sayın Başbakanı tatmine yönelik kişisel bir faaliyettir, asla AB hukukunun bir parçası değildir; bu böyle biline; ancak, bu husus, maalesef, Yüce Meclisin iradesi ve Türk Milleti, âdeta yok sayılarak işgal edilmektedir. Helsinki kararlarında, Helsinki Zirve Sonuç Belgesinde, Türkiye tarafından, özellikle Kıbrıs'la ilgili kararların bir önşart olduğu kabul edilerek, hükümet rest çekmişti. Peki, ne oldu; akabinde, Lipponen'in bu mektubu üzerine, geri adım atıldı ve Helsinki'de bir yemek yendi. Bir yıl sonra aynı sahne tekrarlandı. Dün, Dışişleri Bakanları Konseyi toplantısında, bu Katılım Ortaklığı Belgesi kabul edildi. Öyle mi kabul edildi; hayır. Sayın Simitis'in açıklamasında kabul ettiği gibi, daha geriye götürülerek. Nasıl mı; Helsinki Zirve Sonuç Belgesiyle, giriş bölümünde kabul edilen ve 8 Kasım'da açıklanan Katılım Ortaklığı Belgesinde, kısa vadeli öncelikler programındaki Kıbrıs konusu, orta vadeli hedefler arasına sokuldu. Bunun karşılığında ne eklendi; orta vadeli hedeflere, Ege konusu eklendi. Yani, bunun Türkçesi şudur: Kısa vadeli hedefler, 2001 yılı sonuna kadar gerçekleştirilmesi mümkün hedeflerdir; 2001'den sonra, yani 2002 yılında, Kıbrıs konusu tekrar öncelikli bir konu olarak önümüze gelecektir. Hiç kimse, Türk kamuoyunu ve Yüce Meclisi yanlış bilgilendirmekle asla ve asla sorumlu ya da sorumsuz değildir. Lütfen, bu konu, Türk kamuoyundan gizlenmesin.

İbretle ve dehşetle çırpınıyorum, Sayın Denktaş çırpınıyor; ancak, bu konu, bu kadar acil bir konu ve Sayın Başbakanın ambargosuyla 10 dakikaya sıkıştırmak zorundayım.

Değerli milletvekilleri, dışpolitika, millî politikadır. Millî politikalar, milletin meclisinde oluşturulur; gerekiyorsa, gizli görüşmeler yapılır. AB ile ilişkiler konusunda, iktidar ortakları arasında bile görüş birliği yoktur; âdeta, bir uçtan bir uca sesler duyulmaktadır. Bazı Avrupa ülkelerinin bile referanduma gittiği bu konuda, bizler, hiç değilse, bu konuyu Meclis gündemine almalı, bu konudaki millî politikamızı, millî ve müşterek tavrımızı Meclis olarak ortaya koymalıyız. Türk Milletinin gözbebeği olan Türkiye Büyük Millet Meclisinde oluşturulmayan politikalar, bugüne değin görüldüğü gibi, hayal kırıklığıyla sonuçlanacaktır. Son yıllarda, dışpolitikada, özellikle AB ile ilişkilerde Meclisin neredeyse tamamen dışarıda tutulması, ister istemez, akla bazı sorular getirmektedir; yoksa, Türk Milletinden ve onun Meclisinden bir şeyler mi gizleniyor; çünkü, hüsrana uğrayan hep Türk Milleti ve Türk Devleti oluyor.

Değerli milletvekilleri, çağdaş uygarlık düzeyine, evrensel değerlerin ve normların yakalanması ve toplum ve devlet yaşamına geçirilmesiyle ulaşılır. Bunun tek yolu, AB'ye üye olmak değildir. Olağanüstü bir jeostratejik konuma ve tarihsel bağlara sahip ülkemiz, hiçbir zaman alternatifsiz değildir, olamaz da. Bizim düşüncemiz, AB'ye evet; ama, ne pahasına olursa olsun AB'ye

evet değildir; kaldı ki, ne pahasına olursa olsun AB'ye evet diyecek tek milletvekili dahi düşünemiyorum, olduğunu da sanmıyorum.

AB ile ilişkiler, karşılıklı dayanışma, işbirliği ve saygı esasına dayalı ilişkiler yumağı olmalıdır. Tek taraflı, Türk Milletinin gerçek talep ve ihtiyaçlarını görmezden gelen anlayış, işbirliği değil, açık ifadesiyle gönüllü dayatmadır. Dayatmaya evet diyecek tek milletvekili düşünemiyorum.

AB üyeliği, sürekli olarak, üye ülkelerin telkin ve talimatlarına göre hareket etmek, onlara kulak vermekten değil; kendi insanına kulak vermek, hangi gerekçeyle olursa olsun, evrensel değerleri kendi insanından esirgemekten geçer. Hani, 1989 yılında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği dağıldığında, yaygın esprilerinden biri şu idi: Rus işçiler "biz, işyerlerimizde çalışır gibi yapardık, devlet de ücret öder gibi yapardı." Yoksa, Sayın Ecevit'in, geçmiş yıllarda, ülkemizin önüne çıkan her fırsatta AB üyeliğini istemez gibi davranışlarını hatırladığımızda, aklımıza şu geliyor: Birileri ülkemizi AB'ye giriyormuş gibi gösteriyor, AB de ülkemizi alacakmış gibi gösteriyor; böylece, eşleşip duruyorlar; ancak, bu arada olan, yine Türk Milleti ve devletine oluyor. Kıbrıs ve Ege, Rumlara ve Yunanistan'a âdeta ikram edilerek, ülkemiz, Akdeniz ve Ege'ye kapalı bir ülke haline getiriliyor.

Değerli milletvekilleri, Dışişleri Bakanımız Sayın Cem'in üçbuçuk yıldır aralıksız sürdürdüğü görevi stiresince, âdeta, diplomatik romantizm dönemi yaşanmakta, Atina'da cappucino, İstanbul Pierre Loti'de Türk kahvesi içilmekte, tek taraflı bu sevdada romantizmin aşk boyutu bize kalmakta, diplomatik çıkarlar boyutu ise Rum kesimi ve Yunanistan'a kalmaktadır. (FP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, uygar ülkelerde, her başarısızlığın bir sorumlusu var; bizde mi, sorumlular var. Uygar ülkelerde, başarısız olan kişi, hiçbir uyarıya ihtiyaç duymaksızın gereğini yapar ve yerini bir başkasına devreder; bizde mi, ucuz restlerle kahramanlığa soyunulur, sanki başarısızlık kendisine ait değilmiş gibi huzur ve gönül rahatlığıyla göreve devam edilir. Bu kadarına da pes doğrusul

YEKTA AÇIKGÖZ (Samsun) - O söz doğru; buna katılıyorum!..

RAMAZAN TOPRAK (Devamla) - Değerli milletvekilleri, asker kökenli olduğum için, bir konuya değinmeden geçemeyeceğim.

Sayın Bakan, biraz önce, Türk Ordusundan bahsederken, Türk Ordusunun arkasında olduğunu ifade etti. Türk Ordusu bütün Türk Milletinin arkasındadır; ancak, bu sözde samimî olmak gerekir. Avrupa Birliğinin hazırladığı 1998 yılı Katılım İlerleme Raporunda 1.3 üncü Bölümüne bakın, Kıbrıs'la ilgili, Türk Ordusu işgal ordusu olarak nitelenmekte. Yine, 1999 Katılım İlerleme Raporu Avrupa Parlamentosunda görüşülürken, şimdi hükümetin nedense aşırı hassasiyet gösterdiği Kıbrıs, azınlıklar, Ermeni soykırım iddialarıyla ilgili çok ağır, evet çok ağır cümleler vardır. Ben, bu cümleler içerisinde, sadece, 19 uncu paragraftaki Avrupa Parlamentosunun bir kararını okumak istiyorum: "Türk Hükümetine, işgal kuvvetlerini Kuzey Kıbrıs'tan çekmesi çağrısında bulunmaktadır." Peki, Sayın Bakan, Türk Ordusunun arkasında olduğunu ifade etmekte; benim Ordumu, Türk Devletinin, Milletinin Ordusunu işgal ordusu olarak niteleyen Avrupa Parlamentosunun bu kararı karşısında, acaba, Sayın Bakan neredeydi?! Bunu, doğrusu çok merak ediyorum.

Türk Ordusu, birkısım ordular gibi gittikleri yere anarşi götürmez, soykırım uygulamaz; bilakis, Kıbrıs'ta olduğu gibi, soykırım uygulanan yere, yirmialtı yıldır kesintisiz süren barışı, huzuru ve güvenliği götürür. Böyle bir orduya işgal ordusu diyenler, kendi yakın geçmişlerine baksınlar.

Türkiye'yi AB'ye mecbur ve mahkûm gördüğünüzü açıklayarak, tavizlere kapı aralayacaksınız, taviz istenilince, yaygara kopararak rest çekeceksiniz. Bu ucuz kahramanlık gösterisine inanacak kimse yok artık. Kurtuluş Savaşı sırasında, mücadele yerine mandacılığı savunan aynı zihniyete

karşı, millî mücadelenin Büyük Komutanı Atatürk'ün verdiği mücadeleyi boşa çıkararak milenyum mandacıları şunu bilmelidir ki, Türk Milleti kendilerine asla müsaade etmeyecektir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (FP ve DYP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim efendim.

DIŞİŞLERİ BAKANİ İSMAİL CEM (Kayseri) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Bakan, yerinizden mi?

DIŞİŞLERİ BAKANİ İSMAİL CEM (Kayseri) - Yok, kürsüden konuşmam lazım.

BAŞKAN - 69 uncu maddeye göre söz veriyorum size.

Buyurun efendim. (DSP sıralarından alkışlar)

Sayın Bakanım, sizin de yeni bir satışmaya müsaade etmeyeceğinizi umuyorum.

VI. - AÇIKLAMALAR VE SATIŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

2. - *Dışişleri Bakanı İsmail Cem'in, konuşmalarda, kendisine ve Başbakan Bülent Ecevit'e satışılması nedeniyle konuşması*

DIŞİŞLERİ BAKANİ İSMAİL CEM (Kayseri) - Sayın Başkan, hem şahsıma hem Sayın Başbakanıma bazı satışmalarda bulunulmuştur; izninizle, bunları cevaplayacağım; fakat, söze başlarken, önce, söz alan bütün milletvekillerine teşekkür etmek istiyorum.

Bir konudaki büyük haklılığı da teslim etmek istiyorum. Elbette, 20 dakikada bütün bu konulara değinmek mümkün değildir. Sayın Başkan lütfetti, 20 dakikayı 35 dakika yaptı.

BAŞKAN - Estağfurullah.

DIŞİŞLERİ BAKANİ İSMAİL CEM (Devamla) - 35 dakikada da ancak bu kadar konuşabilmek mümkündür. İnşallah, bunu daha uzun konuşmanın ortamı olur ve hep birlikte değerlendiririz.

TURHAN GÜVEN (İçel) - Kabul edin... Kabul edin bunu, görtüselim.

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Sayın Bakan, öyle konuşmadı "kabul edilirse, olur" diyor.

DIŞİŞLERİ BAKANİ İSMAİL CEM (Devamla) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; önce, şunu belirtmek istiyorum: Biz, burada ciddi konuları konuşmaktayız. Şimdi, kalkıp da, bir sayın milletvekili "İtalyan Dışişleri Bakanıyla cappucino içmek" bir başka sayın milletvekili "Yunanlı ile cappucino içmek" şeklinde konuşur ise, o takdirde, o sözlerin hiçbir ağırlığı olmaz, kıymeti harbiyesi de olmaz; sadece, bir hükümeti eleştirmek, bir hükümete vurmak gibi bir amaca dönük olur; dolayısıyla, pek bir değeri de kalmaz.

OĞUZHAN ASİLTÜRK (Malatya) - Yani, içmediniz mi? Cappucino içmek ayıp değil ki; çok tabii bir şey.

DIŞİŞLERİ BAKANİ İSMAİL CEM (Devamla) - İkincisi; bunu şiddetle kınıyorum; hiç kimse, Ecevit'in Başbakanlığındaki bir hükümete -ki, ben, 1974'ü, 1975'i yaşadım, Kıbrıs'ın kurtarıldığı gün TRT Genel Müdürüydüm- Kıbrıs davasını hedefine ulaştıran Bülent Ecevit'in hükümetine "Kıbrıs'ı peşkeş çekmek" diye söz edemez; bu, yapılacak en büyük haksızlıktır ve ben, bu sözlerin sahibini milletimize şikâyet etmekteyim. (DSP sıralarından alkışlar) Böyle söz söylenmez; bir Başbakana ve bir hükümete böyle söz söylenmez.

Nihayet, siyasi ahlak diye bir konu vardır. Siyasi ahlak bu, her şeyin önünde gelir. Kalkıp da, gerçekdışı bir şey söyleniyor. Doğru değil bu, herkes biliyor doğru olmadığını. Kemali nezaketle "efendim, bu doğru değil, bu yanlış, yanlış bilgi" diyorsunuz; hayır, bir daha söyleniyor. "Yahu, yapmayın, etmeyin, böyle bir şey yok; neye dayanıyorsunuz bunu söylerken?.." Sonra, yine söyleniyor.

Bakınız, kaç defa, ben, burada, bu kürsüden düzeltme yaptım, Sayın Başbakan düzeltme yaptı, "böyle bir şey yok, böyle bir laf edilmedi, böyle bir şey kullanılmadı, böyle bir düşünce yok, böyle bir söz söylenmedi..." Ama, ısrarla, ısrarla aynı söz tekrarlanıyor ve ben, bunu, siyaset ahlakı bakımından son derece sakıncalı görmekteyim.

Sayın Başbakan, hiçbir zaman, iki sayın milletvekilinin burada ifade ettiği gibi, Çeçen direnişçilerine "terörist" dememiştir. Bu, doğrudan doğruya yanlıştır, gerçekle ilgisi yoktur; ama, kalkıp da bunu temcit pilavı gibi tekrarlamak, siyaset ahlakı açısından yazıktır.

BEKİR SOBACI (Tokat) - Niye imza attınız o zaman?

BAŞKAN - Sayın Sobacı...

DIŞİŞLERİ BAKANI İSMAİL CEM (Devamla) - Ve şunu da ekleyeyim; Türkiye'de bazıları istemese bile, Türkiye'de çalışana, Türkiye'nin menfaatını savunana, halk her zaman sahip çıkmıştır ve Türkiye, bazıları istemese dahi, mutlaka ilerleyecek, hakkı olan yere, en zirveye ulaşacaktır.

Saygılarım, sevgilerimle. (DSP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bakan.

V. - GENSORU, GENEL GÖRÜŞME, MECLİS SORUŞTURMASI VE MECLİS ARAŞTIRMASI (Devam)

B) ÖNGÖRÜŞMELER (Devam)

1. - *DYP Grup Başkanvekilleri Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan, Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül ve İçel Milletvekili Turhan Güven ile 20 arkadaşının, dış politika konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/13)*

Ankara Milletvekili Cemil Çiçek ve 20 arkadaşının, Kuzey Irak'ta yaşanan gelişmeler ve uygulanan politikalar konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/4)

Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve 52 arkadaşının, Kuzey Irak'ta yaşanan son gelişmeler ile uygulanan politikalar konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/5)

Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün ve 19 arkadaşının, sözde Ermeni soykırımı iddialarıyla ilgili olarak ABD Temsilciler Meclisinde alınan karar ve Türkiye-ABD ve Ermenistan ilişkileri konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/9)

İstanbul Milletvekili Mehmet Ali İrtemçelik ve 27 arkadaşının, ABD Kongresindeki sözde Ermeni soykırımı iddiaları ve dış politika konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/10)

Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve 21 arkadaşının, sözde Ermeni soykırımı iddialarıyla ilgili ABD Temsilciler Meclisinde alınan karar ve Türkiye-ABD ve Ermenistan ilişkileri konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/11)

Aksaray Milletvekili Ramazan Toprak ve 22 arkadaşının, Türkiye Avrupa Birliği ilişkileri konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/15)

BAŞKAN - Genel görüşme önermeleri üzerindeki öngörüşmeler tamamlanmıştır.

Sayın Yakup Budak, böyle bir söz talebiniz var; ama, biliyorsunuz, öngörüşmelerde böyle bir şeye lütfüzükte imkân yok.

Şimdi, genel görüşme açılıp açılmaması hususunu oylarımıza sunacağım efendim...

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Sayın Başkan, açık oylama istiyoruz efendim.

BAŞKAN - Kaç kişisiniz efendim? İhtüdüğe bakacağız efendim.

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - İki defa açık oylamaya yetecek sayımız var Sayın Başkan.

AYDIN TÜMEN (Ankara)- Sayın Başkan, işaret oy olsun efendim.

BAŞKAN - Bakacağız efendim, herkes ezbere bilmek mecburiyetinde değil. Bence isteye-mezsiz; ama, bir bakacağız.

"Genel Kurulda bu konudaki görüşmede hükümet, siyasi parti grupları ve istemde bulunan mil-letvekilllerinden birinci imza sahibi veya onun göstereceği bir diğer imza sahibi konuşabilir. Genel Kurul genel görüşme açılıp açılmamasına işaretle oylama suretiyle karar verir" İçtüzük 102.

OĞUZHAN ASILTÜRK (Malatya) - Devam...

BAŞKAN - Devamı yok, işte bu kadar.

YASİN HATİBOĞLU (Çorum) - Sayın Başkan, efendim, oylama şekillerini düzenleyen özel bir bab var, özel bir bölüm var. Bakınız, birinci bölüm oylama, oylama şekilleri 139, devam eder misiniz, 143'e bakar mısınız.

BAŞKAN - Sayın Grup Başkanvekilim, 102 gayet açık.

140'ın sonuna bakalım...

YASİN HATİBOĞLU (Çorum)- Evet, lütfen.

BAŞKAN- "İçtüzükte işaret oyuyla halledileceği belirtilen hususlarda, oylamaların işaretle yapılması zorunludur."

YASİN HATİBOĞLU (Çorum)- Hayır efendim... Nerede efendim?..

BAŞKAN- 140 ıncı madde efendim, sayfa 176.

HASAN GÜLAY (Manisa)- O yanlış yorumluyor.

BAŞKAN- Bir dakika efendim...

YASİN HATİBOĞLU (Çorum)- Efendim, sayfa 176'ya ben de bakıyorum.

BAŞKAN- Evet.

YASİN HATİBOĞLU (Çorum)- Efendim, bakınız, 143 fncü madde gayet açık.

BAŞKAN- Sayın başkanım "Anayasada, kanunlarda ve İçtüzükte açık veya gizli oylama yapıl-masının zorunlu olduğu belirtilmeyen bütün hususlarda kaide olarak işaret oyuna başvurulur..."

YASİN HATİBOĞLU (Çorum)- Evet...

BAŞKAN- "...İçtüzükte işaret oyuyla halledileceği belirtilen hususlarda, oylamaların işaretle yapılması zorunludur."

YASİN HATİBOĞLU (Çorum)- Efendim, şimdi...

BAŞKAN- Tamamdır efendim.

Efendim, şimdi, genel görüşme açılıp açılmaması hususunu oylarınıza sunacağım: Genel görüşme açılmasını kabul edenler...

TURHAN GÜVEN (İçel)- Sayın Bakan "süre yetmiyor, görüşelim" dedi ya, onun için oy versinler.

BAŞKAN- Efendim, onu Sayın Bakana söyleyeceksiniz, ben değilim muhatap.

Kabul etmeyenler... Genel görüşme açılması kabul edilmemiştir efendim. (FP sıralarından alkışlar [!]; DYP sıralarından alkışlar [!] ve sıra kapaklarına vurmalar)

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince, kanun tasarı ve tekliflerini sırasıyla görüşmek üzere, 6 Aralık 2000 Çarşamba günü saat 13.00'te toplanmak üzere, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 23.28

VII - SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. - Konya Milletvekili Özkan Öksüz'ün, cezaevlerindeki sorunlara ve af çalışmalarına ilişkin sorusu ve Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk'ün cevabı (7/2883)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Adalet Bakanı Sayın Hikmet Sami Türk tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunda gereğini arz ederim.

Özkan ÖKSÜZ /
Konya Milletvekili

Türkiye'de mevcut cezaevleri insanca yaşama koşulları, güvenlik ve Devlet hakimiyetinin sağlanması açısından yetersiz durumdadır. İnfaz sistemi, yetersiz ve eğitimsiz personeli ile çağın gerisinde kalmış bulunmaktadır.

Hükümetiniz tarafından vaat edilen genel af ilanı ile umutlanan tutuklu ve yükümlüler ile bunların aileleri, Hükümet ortakları arasındaki uyumsuzluk nedeniyle umutsuzluğa düşmüşlerdir. Affın çıkması içinde cezaevlerimizde zaman zaman isyanlar çıkmaktadır.

SORU 1- Ülke genelinde bulunan cezaevlerinde ne kadar mahkum yatmaktadır? Hükümet olarak çıkarmayı düşündüğünüz genel af kapsamına bunlardan ne kadarı girmektedir?

SORU 2- F tipi cezaevlerinin yaygınlaştırılması cezaevlerindeki sorunları çözmekte yeterli olacak mıdır? Yeterli olmayacaksa mevcut cezaevlerinin iyileştirilmesi, infaz koruma memurlarının eğitilmesi, Devlet hakimiyetinin sağlanması, tutuklu ya da mahkumların topluma kazandırılması açısından bakanlığınız tarafından ne gibi çalışmalar yapılmaktadır? Yapılan çalışmalar yeterli midir?

SORU 3- Hükümet olarak genel af ilanı çıkarılacağı yönünde verilmiş söze rağmen affın bu zamana kadar çıkarılamamasının gerekçeleri nelerdir?

SORU 4- Affın kapsamı ve affın kimlerin yararlanacağı konusunda DSP ile MHP arasında bir ihtilaf var mıdır? Varsa bu ihtilaf bu zamana kadar niçin giderilmemiştir?

SORU 5- Genel affın çıkmasını geciktiren konular arasında MHP'ye yakınlığı ile bilinen Haluk Kırıcı'nın af kapsamına alınması konusu da var mıdır?

SORU 6- Konya il merkezi ve ilçelerinde bulunan ceza ve tutukevlerinde ne kadar mahkum bulunmaktadır?

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan:
İtici

ANKARA
05/12/2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 10/11/2000 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2832-7197/18224 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan, Konya Milletvekili Özkan Öksüz tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/2832-9197 Esas No.lu soru önergesine verilen cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Hikmet Sami TÜRK
Bakan

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan:

ANKARA
.../.../2000

Sayın Özkan ÖKSÜZ
Konya Milletvekili
T.B.M.M.

Bakanlığımıza yönelttiğiniz ve yazılı olarak cevaplandırılmasını istediğiniz 7/2832-7197 Esas No.lu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur:

Ülkemizdeki 556 cezaevinde 31.10.2000 tarihi itibarıyla adli ve terör nitelikli hükümlü-tutuklu sayısı 73739 kişidir.

Bakanlığımızca F tipi kapalı cezaevlerinin yaygınlaştırılmasının yanı sıra mevcut E ve özel tip kapalı cezaevlerinin tamamının oda sistemine dönüştürülmesi plânlanmıştır. Bu amaçla 53 cezaevinin öncelikle bir bölümü, 4 cezaevinin de tamamı oda sistemine dönüştürülmüştür.

Ayrıca, 27 E tipi kapalı ve 17 özel tip kapalı cezaevi olmak üzere toplam 44 cezaevinin tamamının oda sistemine dönüştürülmesini esas almak üzere ihaleleri yapılmış olup, bu amaçla yapılan tadilatlar devam etmektedir. Bunların dışında, 16 kapalı cezaevinin oda sistemine dönüştürülmesine yönelik tadilat projeleri ve keşif özetlerinin hazırlanmasıyla ilgili çalışmalar devam etmektedir. 10 adet kapalı cezaevinin de 2001 yılı içinde oda sistemine dönüştürülmesi plânlanmıştır.

Öte yandan ceza infaz kurumlarında nitelikli personel istihdamına duyulan gereksinim dikkate alınarak, özellikle yüksek güvenlikli F tipi kapalı cezaevlerine atanacak personeli eğitmek üzere, Ankara'da bir Ceza İnfaz Personeli Eğitim Merkezi açılmıştır. Ceza infaz kurumları ile tutuklevlerinin nitelikli personel ihtiyacını karşılamak, mevcut personelin bilgi ve eğitim düzeyini yükselterek bu kurumlardaki hizmet kalitesini iyileştirmek amacıyla Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne bağlı eğitim merkezleri kurulmasına ilişkin Kanun Tasarısı ise, halen Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu gündeminde bulunmaktadır.

Çağdaş infaz anlayışı çerçevesinde hükümlü ve tutukluların rehabilitasyonu amacıyla, okuma-yazma kursları, yetişkinler II. kademe başarı kursları, ilköğretim bitirme kursları, iş ve meslek eğitimi kursları, kültür dersleri düzenlenmekte, işyurtlarında çalışmalarına, açık lise ve yükseköğretimde eğitimlerine devam etmelerine olanak verilmekte ve sosyal kültürel çalışmalar yapılmaktadır. İnfaz kurumlarında yürütülen çalışmalara ilişkin bilgiler "eğitim çizelgeleri" yoluyla Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne gönderilmekte, hükümlü ve tutukluların eğitimi, topluma yeniden kazandırılmasına yönelik çalışmalar değerlendirilerek, uygulamada karşılaşılan sorunların çözümü ve söz konusu çalışmaların geliştirilmesi için öneriler yazılı olarak ilgili cezaevlerine bildirilmektedir. Ayrıca bu çalışmaların desteklenmesi için kurumlarda bulunan kütüphane hizmetlerinin iyileştirilmesi ile eğitimde video ve kapalı devre TV. sistemlerinin kullanımının yaygınlaştırılmasına çalışılmaktadır.

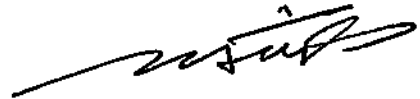
Hükümlü ve tutukluların bireysel ve sosyal sorunlarının çözümü amacıyla görevlendirilen psikolog ve sosyal çalışmacılar hizmetlerine devam etmektedir. Hükümlü ve tutukluların rehabilitasyonu amacıyla yürütülen çalışmaların daha verimli olması için üniversiteler, çeşitli kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılmaktadır.

Konya Merkez ve ilçelerinde bulunan cezaevlerinde 31.10.2000 tarihi itibarıyla Konya Merkez E Tipi Kapalı Cezaevinde 779, Konya Açık Cezaevinde 143, Akşehir Kapalı Cezaevinde 260, Akşehir Açık Cezaevinde 24, Doğanhisar Kapalı Cezaevinde 22, Ilgın Kapalı Cezaevinde 57, Yunak Kapalı Cezaevinde 31, Seydişehir Kapalı Cezaevinde 77, Beyşehir Kapalı Cezaevinde 42, Bozkır Kapalı Cezaevinde 40, Konya Ereğli Kapalı Cezaevinde 81, Cihanbeyli Kapalı Cezaevinde 27, Çumra Kapalı Cezaevinde 41, Hadım Kapalı Cezaevinde 17, Kadınhanı Kapalı Cezaevinde 29, Karapınar Kapalı Cezaevinde 25, Kulu Kapalı Cezaevinde 22, Sarayönü Kapalı Cezaevinde 19 olmak üzere toplam 1736 kişi hükümlü ve tutuklu olarak bulunmaktadır.

Bilindiği üzere Anayasanın 87. maddesine göre, Anayasanın 14. maddesindeki fiillerden dolayı hüküm giyenler hariç olmak üzere, genel ve özel af ilânına karar vermek Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri arasında bulunmaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilen 4453 sayılı Bazı Suç ve Cezaların Affına İlişkin Kanun Anayasanın 89. maddesi gereğince Cumhurbaşkanı tarafından yayımlanması uygun bulunmayarak bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderilmiş olup, Kanun yeniden Anayasa Komisyonunda görüşülmüş ve hâlen Adalet Komisyonu gündeminde bulunmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

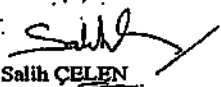

Prof. Dr. Hikmet Sami TÜRK
Bakan

2.- Antalya Milletvekili Salih Çelen'in, Af Kanunu Tasarısına ilişkin sorusu ve Adalet Bakan Hikmet Sami Türk'ün cevabı (7/2992)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki soruların Adalet Bakanı Sn. Hikmet Sami TÜRK tarafından yazılı olarak cevaplandırmasını arz ederim.
Saygılarımla.

Salih ÇELEN
Antalya Milletvekili

- 1- Cumhurbaşkanınca bir daha görülmek üzere geri gönderilen AF Kanunu konusundaki çalışmalar hangi safhadadır?
- 2- Af konusunda koalisyon ortaklarınca basına yapılan açıklamalar, tutuklu ve hükümlü ailelerindeki beklentiyi yeniden artırmıştır? Bu yüzden tasarıyla ilgili gerekli uzlaşma sağlanmış mıdır?
- 3- Uzlaşmaya varıldıysa ne zaman TBMM'ne sevk edeceksiniz?

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan:
14/34

ANKARA
05.12.2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 23/11/2000 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7820 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan, Antalya Milletvekili Salih Çelen tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/2992-7536 Esas No.lu soru önergesine verilen cevap örneği iki nüsha hâlinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof.Dr.Hikmet Sami TÜRK
Bakan

Sayın

Salih ÇELEN
Antalya Milletvekili
T.B.M.M.

Bakanlığımıza yönelttiğiniz ve yazılı olarak cevaplandırılmasını istediğiniz 7/2992-7536 Esas No.lu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur:

Bilindiği üzere Anayasanın 87. maddesine göre, Anayasanın 14. maddesindeki fiillerden dolayı hüküm giyenler hariç olmak üzere, genel ve özel af ilânına karar vermek Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri arasında bulunmaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilen 4453 sayılı Bazı Suç ve Cezaların Affına İlişkin Kanun Anayasanın 89. maddesi gereğince Cumhurbaşkanı tarafından yayımlanması uygun bulunmayarak bir daha görüşülmek üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderilmiş olup, Kanun yeniden Anayasa Komisyonunda görüşülmüş ve hâlen Adalet Komisyonu gündeminde bulunmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

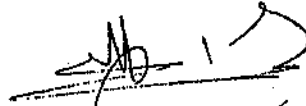

Prof. Dr. Hikmet Sami TÜRK
Bakan

3.- Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz'un, batık bankaların faaliyetlerinin durdurulmasında geç kaldığı iddialarına ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Devlet Bakanı Recep Onal'ın cevabı (7/2869).

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Başbakan sn. Bülent ECEVİT tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını delaletlerinizle arz ederim. 01.11.2000

Salih KAPUSUZ
Kayseri Milletvekili

SORULAR:

1. Batık bankalarda görevli bulunan murakiplerin, raporların; düzenli, zamanında ve gerçekçi olarak hazırlanmasında kusurları var mıdır? Var ise; onlar hakkında işlem yapıldı mı?

2. Raporlar zamanında hazırlandı ise hükümet olarak neden zamanında müdahale etmediniz? Kimsenin baskısı var mıydı?

3. Egebank'da olduğu gibi bazı bankalara el konulmadan yüklü para transferleri olmuştur. Bu konuda ilgili bankalara bilgi sızdıran köstebekler olduğundan söz ediliyor. Bunlar tespit edilebildi mi? Yoksa, bu, gece yarısı hortumlama işlemleri tesadüf mü?

4. Batık bankalara hangi kamu bankalarından, nasıl bir güvence ile ne kadar kredi aktarılmıştır? Bu ilişkide kimler etkili olmuştur? İlgililer hakkında soruşturma başlatılmış mıdır?

5. Son yıllarda banka kurup devleti hortumlama olayı alışkanlık haline gelmiştir. 55., 56., 57. Hükümet olarak bu konuda bu güne kadar ne düşündünüz, ne planlayarak bu kaymaklı hırsızlığın önüne geçmek istiyorsunuz?

**T.C.
BAŞBAKANLIK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI**

SAYI: B.02.1.HM.0.BAK.07-03/Per. 05.12.00* 97045
KONU: Soru Önergesi Hk.

SÜRELİDİR

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BAŞKANLIĞINA**

**İLGİ: Başbakanlığı muhatap 10.11.2000 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.
GNS.O.10.00.02 - 7/2869 - 7270/18362 sayılı yazıları**

Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz'un Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği, Sayın Başbakanımızın da kendileri adına koordinatörlüğünde cevap verilmesini tensip ettiği 7/2869-7270 sayılı soru önergesinde yer alan ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu ilgilendiren hususlara ilişkin olarak bu Kurumdan alınan açıklamalar aşağıda yer almaktadır.

"1) Bankalar Yeminli Murakıplarınca Fona devredilen bankalar nezdinde yapılan incelemeler sonucu düzenlenen raporların düzenli, zamanında ve gerçekçi olarak hazırlanmasında herhangi bir gecikme ya da kusur bulunmamaktadır.

2) Sorunlu bankaların rehabilitasyonu için yapılacak kapsamlı bir bankacılık operasyonunun başarılı olabilmesi için ekonominin makul bir istikrar içinde olması ve sağlam bir hukuki altyapının oluşturulması zorunlu koşullardır. Bu nedenle, Aralık 99'da gerçekleşen, Banka hisselerinin Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devir işleminin zamanlamasına bilyük önem verilmiş ve lokal bir sorunun başka bankalara sirayet etmemesine azami önem gösterilmiştir. Bu doğrultuda, Hükümet tarafından ciddi ve uygulanabilir bir ekonomik program açıklanmış, bu programın başarısı için her türlü yurt içi ve dışı destek sağlanmıştır. Ayrıca, yapılan dikkatli açıklamalarla kamuoyu bu operasyona hazırlanmıştır. Nitekim, bu önlemler sonucunda, bankaların Fona devredilmesi sonucu sektörde herhangi bir panik yaşanmamış ve mevduat çıkışı beklenen düzeyin çok altında gerçekleşmiştir.

Diğer taraftan, 23.6.1999 tarihinde yürürlüğe giren 4389 sayılı Bankalar Kanununa ilişkin olarak yapılan değerlendirmeler neticesinde, bankanın tasfiyesi veya ortaktarınca istisna edilmesi durumu dışında kalan hallerde Kanunun 17 nci maddesi ile düzenlenen şahsi sorumluluğun uygulanamayacağı görülmüş ve çeşitli yönetim hataları sonucunda ciddi boyutta zarara uğrayan bir bankanın yöneticileri hakkında da şahsi sorumluluk ilkesinin uygulanabilmesini ve bu şekilde kamu vcdasının rahatlatılabilmesini teminen yasal bir düzenleme yapılarak mevzuattaki boşluğun doldurulmasının gerekli olduğu sonucuna varılmıştır. Nitekim, 19.12.1999 tarihli 4491 sayılı yasa ile bu durum düzeltilmiş ve Fon tarafından devralınan bankalara uygulanacak tedbirler bu Kanunla açıkça düzenlenerek olası problemler bertaraf edilmiştir. Bununla birlikte, 4389 sayılı Kanun ile bu Kanunda değişiklik yapılmasına ilişkin 4491 sayılı Kanun arasında geçen süreç içerisinde Egebank A.Ş. dahil, mali

bünyesinde problem bulunan bankalarda denetimler yoğunlaştırılmış ve bu bankaların gerçek mali durumlarının tespiti sağlanmıştır.

Bütün bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde, bankalar operasyonu ile ilgili olarak herhangi bir baskı bulunmadığı ve yapılan işlemlerde herhangi bir gecikme bulunmadığı açıktır.

3) Konuya ilişkin gerekli soruşturma ilgili Kuruluşlarca yürütülmektedir. Yapılan incelemeler neticesinde bankalara bilgi sızdıranların tespiti halinde, bu kişiler hakkında gerekli hukuki işlemlerin yapılacağı açıktır.

4) Fon bünyesinde bulunan bankalar, sektördeki diğer bankalar gibi normal bankacılık faaliyetlerini sürdürmektedir. Sektördeki bankaların kamu özel ayrımı yapılmaksızın birbirlerine mevduat yapması ya da kredi kullandırması normal bankacılık işlemleridir. Bu tutarlar bankaların fon açık ve fazlasına göre sürekli değişmektedir.

Diğer taraftan, kamu bankaları da, sektörde faaliyet gösteren diğer bankalar gibi, yoğun denetim ve gözetim altındadır. Yapılan incelemeler sonucu, Fona devredilen bankalarla ilgili kredilendirme işlemlerinde ustlüz ve kanuna aykırı uygulamaların tespiti halinde, sözkonusu eylem ve kararların sorumluları hakkında Kanunun amir hükümlerinin uygulanacağı açıktır.

5) Bankacılık sistemi ile ilgili olarak son zamanlarda gerçekleştirilen işlemlerin hukuki altyapısını, 55 inci ve 57 inci hükümet dönemlerinde hazırlanan 4389 sayılı Bankalar Kanunu ve bu Kanunda değişiklik yapan 4491 sayılı Kanun oluşturmaktadır. 4389 sayılı Kanun ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu kurulmuş ve 4491 sayılı Kanun ile Kurumun yetkileri daha da artırılmış ve Kurumun üzerk statüsü sağlanmıştır. Ayrıca 4491 sayılı yasa ile, mali bünyesi bozulan bankalara kaynak aktarılması şeklindeki uygulamanın dayanağı yasa metninden çıkarılarak Fonun mülkiyetine geçmeden bankaya kaynak aktarılmasının önüne geçilmiştir. Bu şekilde, bankalarını istismar eden ortakların, salt ekonomik istikrar sağlamak uğruna bir de kamu kaynaklarını kullanarak faaliyetlerine devam etmelerine izin verilmemesi hüküm altına alınmıştır.

Bunlara ilave olarak, mevzuatta yapılan değişiklikler sonucunda, mali bünyesi bozulan bankalar hakkında alınacak tedbirler detaylı olarak belirlenmiş, banka kaynaklarını istismar eden banka sahipleri ile kanuna aykırı işlemlerde bulunan yöneticilerin cezai ve şahsi sorumlulukları açıkça hüküm altına alınmış ve bunlara ilişkin cezalara caydırıcı nitelik kazandırılmıştır."

Bilgilerine arz olunur.

Recep ÖNAL
Devlet Bakanı

4.- İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, D.M.S'nda usulsüzlük yapıldığı iddialarına ilişkin Başbakanın sorusu ve Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel'in cevabı (7/2852)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki soruların Başbakan Sayın Bülent ECEVİT tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Bülent AKARCALI
İstanbul Milletvekili

Sabah Gazetesi Başkent Eki yazarı Sayın Cüneyt CANVER, Akşam Gazetesi Mustafa DOLU Başbakanlık Personel Başkanlığı'nda Devlet Memurları Sınavları sonucu çok ciddi usulsüzlük, kayırma ve haksızlıkların yapıldığını ısrarlı bir şekilde, delil ve bulgulara dayalı olarak yazmışlardır.

1. Bu iddiaları araştırmayı düşünüyor musunuz?
2. İddialar hakkında, kanıtlandığında, haksızlıklar nasıl gidermeyi düşünüyorsunuz?
3. Bu gibi olayların basına intikal etmeden de üzerine gidilmesini sağlayacak bir mekanizma Başbakanlık'ta mevcut mudur?
4. Bu konularda Başbakanlığa bizzat şikayetlerini ileten vatandaşlarımızın başvuruları hakkında ne gibi işlemler yapılmıştır?

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SAYI : B.02.0.007/3274
KONU :

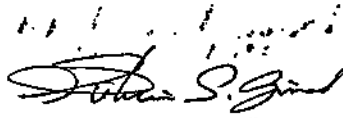
ANKARA
30.11/2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İLGİ: a) TBMM Başkanlığı'nın 10.11.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2852-7233/18308 sayılı yazısı.
b) Başbakanlığın 17.11.2000 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-325-15/5569 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili Sayın Bülent AKARCALI'nın Sayın Başbakanımızı tevcih ettiği, Sayın Başbakanımızın da kendileri adına Bakanlığın koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını istediği 7/2852 esas no'lu yazılı soru önergese cevabı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Şükrü S. GÜREL
Devlet Bakanı

İstanbul Milletvekili Sayın Bülent AKARCALI'nın 7/2852-7233 Nolu Yazılı Soru Önergisine İlişkin Bilgiler

Soru 1: Sabah Gazetesi Başkent Eki yazarı Sayın Cüneyt CANVER, Akşam Gazetesi yazarı Sayın Mustafa DOLU Başbakanlık Devlet Personel Başkanlığında Devlet Memurları Sınavları sonucu çok ciddi usulsüzlük, kayırma ve haksızlıkların yapıldığını ısrarlı bir şekilde, delil ve bulgulara dayalı olarak yazmışlardır.

Bu iddiaları araştırmayı düşünüyor musunuz?

Cevap 1: Sabah Gazetesi Başkent Eki yazarı Sayın Cüneyt CANVER, Akşam Gazetesi yazarı Mustafa DOLU'nun yazıları başta olmak üzere, basında Devlet Personel Başkanlığınca Merkezi Sınav (DMS) sonuçlarına göre yapılan yerleştirmelerde usulsüzlük, kayırma ve haksızlıkların yapıldığı yönünde haberler yayımlandığı görülmekle birlikte bu güne kadar belirtildiği gibi usulsüzlük kayırma ve haksızlık yapıldığına dair herhangi bir bilgi ve belgeye rastlanmamış olup bunlar iddialardan ibarettir.

Basın ve yayın organlarında Devlet Memurluğu Sınavı (DMS) ve bu sınav sonucuna göre kamu kurum ve kuruluşlarına yapılan yerleştirmelerle ilgili olarak çıkan haberler titizlikle takip edilmekte ve yanlış anlaşılmalara sebebiyet verilmemesi bakımından konu hakkında ilgili yazarlara yazılı veya sözlü açıklamalar yapılmaktadır.

Soru 2: İddialar hakkında, kanıtlandığında, haksızlıkları nasıl gidermeyi düşünüyorsunuz?

Cevap 2: Bu güne kadar iddia edilen hususların doğruluğunu kanıtlayacak bulgulara rastlanılmamıştır. Şayet varsa haksızlıkların giderilmesine ilişkin düzenlemelerin yapılması doğaldır.

Soru 3: Bu gibi olayların basına intikal etmeden de üzerine gidilmesini sağlayacak bir mekanizma Başbakanlık'ta mevcut mudur?

Cevap 3: Başvuru ve şikayetlerin her biri incelenip araştırılmakla birlikte bunların basına intikal ettirilmesinin önlenmesi mümkün görülememektedir.

Ancak, basında çıkan haberlerin doğru olup olmadığı araştırılması ve gerektiğinde ilgililer hakkında idari ve adli soruşturma yoluna gidilmesi mümkün bulunmaktadır.

Soru 4: Bu konularda Başbakanlığa bizzat şikayetlerini ileten vatandaşlarımızın başvuruları hakkında ne gibi işlemler yapılmaktadır?

Cevap 4: Vatandaşların başvuruları ilgili birimler tarafından incelenmekte ve sonuçlarından vatandaşlara detaylı bilgi verilmektedir.

5.- İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, Devlet Memurları Merkezi Sınav Başkanlığı kadrolarına ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel'in cevabı (7/2855) —

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Başbakan Sayın Bülent ECEVİT tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Bülent AKARCALI
İstanbul Milletvekili

1. Devlet Memurları Merkezi Sınav Başkanlığı kadrosu için öngörülen özellikler ve nitelikler nelerdir?
2. Milyonlarca kişinin geleceğini ilgilendiren Merkezi Sınav Başkanlığı şu anda hangi ehliyet ve özelliklere sahip kişiler tarafından yönetilmektedir?
3. Başkan, Başkan Yardımcıları, Şube Müdürleri'nin eğitim düzeyleri nelerdir, hangi branşlardan mezun olmuş olup kaçar yıllık yöneticilik deneyimlerine sahiptirler?
4. Mevcut kadrolarda iyileştirme düşünmekte misiniz?

**T.C.
DEVLET BAKANLIĞI**

SAYI : B.02.0.007/3 275
KONU :

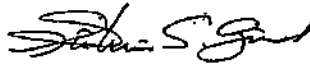
ANKARA
30.11.2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İLGİ:** a) TBMM Başkanlığı'nın 10.11.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2855-7236/18311 sayılı yazısı.
b) Başbakanlığın 17.11.2000 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-32518/5870 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili Sayın Bülent AKARCALI'nın Sayın Başbakanıma tevcih ettiği, Sayın Başbakanımın da kendileri adına Bakanlığım koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını istediği 7/2855 esas no'lu yazılı soru önergesi cevabı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Şükrü S. GÜREL
Devlet Bakanı

İstanbul Milletvekili Sayın Bülent AKARÇALI'nın 7/2855-7236 Nolu Yazılı Soru Önergese İlişkin Bilgiler

Soru 1- Devlet Memurluğu Merkezi Sınav Başkanlığı kadrosu için öngörülen özellikler ve nitelikler nelerdir?

Soru 2- Milyonlarca kişinin geleceğini ilgilendiren Merkezi Sınav Başkanlığı şu anda hangi ehliyet ve özelliklere sahip kişiler tarafından yönetilmektedir?

Cevap 1-2 "Devlet Memurluğu Merkezi Sınav Dairesi Başkanlığı" adı altında birim kurulabilmesi için yasal düzenlemeye ihtiyaç bulunmakta olup, konuya ilişkin Karar Tasarısı taslağı hazırlanarak Başbakanlığa sunulmuş ancak bu güne kadar gerçekleşmemiştir. Bu sebeple, Devlet Personel Başkanlığında "Devlet Memurluğu Merkezi Sınav Başkanlığı" unvanlı kadro bulunmamaktadır.

Şayet böyle bir başkanlık kurulmuş olsaydı, bu göreve atanacaklarda 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 68 inci maddesindeki şartların yanısıra dürüst ve güvenilir olması aranılacaktı.

Devlet Memurluğu Sınavı (DMS) ve bu sınav sonuçlarına göre kamu kurum ve kuruluşlarına personel yerleştirilmesine ilişkin faaliyetler bu amaçla Bakanlar Kurulu Kararı ile tahsis edilen Şube Müdürü kadrosunda yukarıda belirtilen şartları haiz personel ile yeterince görevlendirilen uzman ve idari personel vasıtasıyla yürütülmektedir.

Soru 3- Başkan, Başkan Yardımcıları, Şube Müdürlerinin eğitim düzeyleri nelerdir, hangi branşlardan mezun olmuş olup kaçar yıllık yöneticilik deneyimlerine sahiptirler?

Cevap 3- Devlet Personel Başkanlığında görevli Başkan, Başkan Yardımcıları, Daire Başkanları ve Şube Müdürleri yükseköğrenim görmüş deneyimli personel olup, usulüne uygun olarak atamaları gerçekleştirilmiştir.

Soru 4- Mevcut kadrolarda iyileştirme düşünmekte misiniz?

Cevap 4- Kamu kurumlarında hizmet ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmak suretiyle gerekli durumlarda mevcut personel yapısında değişikliğe gidilmektedir. Bu çerçevede Devlet Personel Başkanlığında da ihtiyaç duyulması halinde gerekli değişikliklerin yapılması mümkündür.

6.- Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, batık bankalara ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Recep Önal'ın cevabı (7/2863)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorunun Devlet Bakanı Recep ÖNAL tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.02.11.2000

Zeki ÜNAL
Karaman Milletvekili

1-Yazılı basında; 1980 yılından bu güne kadar, batan 18 banka için Devletin 80 milyar dolar harcadığı iddia edilmiştir. Bu iddia doğru mudur? Doğru değilse, bu güne kadar kaç dolar harcanmıştır?

2-Bankaların batırılmasındaki temel faktör nedir? Bu konuda siyasi iradenin ve yetkili bürokratların, bir ihmali söz konusu değil midir?

3-Bu ve benzeri durumların gelecekte bir daha yaşanmaması için, Bakanlığınızın bir çalışması var mıdır? Bundan sonra, ne tür tedbirler alınması düşünülmektedir?

**T.C.
BAŞBAKANLIK
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI**

SAYI: B.02.1.HM.0.BAK.07-03/Per. 04.12.00 * 96993
KONU: Soru Önergesi Hk.

SÜRELİDİR

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BAŞKANLIĞINA**

İLGİ: 10.11.2000 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0. GNS.0.10.00.02 - 7/2863 - 7265/18357 sayılı yazıları.

Karaman Milletvekili Zeki Ünal tarafından verilen ve tarafımdan cevap verilmesi istenilen 7/2863-7265 sayılı soru önergesinde yer alan ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu ilgilendiren hususlara ilişkin olarak bu Kurumdan alınan açıklamalar aşağıda yer almaktadır.

"1- 1980 yılından bu yana "batan" olarak tabir edilen bankaların kamuya maliyeti hakkında anlam ifade edecek şekilde ABD Doları bazında ya da sabit fiyatlarla bir hesaplama yapılmamıştır. Bu nedenle, sözkonusu iddialarla ilgili olarak bir görüş ifade edilmemiştir.

2- Bankacılık sektöründe karşılaşılan problemlerin altında birçok nedeh yatmakta ve dönemden döneme karşılaşılan problemlerin kaynağı da farklılık arzedeabilmektedir.1980'li yılların başında yaşanan sorunların ana kaynağı deregülasyon nedeniyle oluşan ortamdır. Mali sistemin uluslararası rekabete açılmasını, sistemin kendi içinde daha liberal bir ortamda rekabete dönlük çalışmasının teminini amaçlayan deregülasyon, kötü niyetli kişilerin sistemi istismar etmesini önleyici hukuki tedbirlerin eksikliği nedeniyle sıkıntılar yaratmıştır.

Diğer bir sıkıntılı dönem 1994 yılında yaşanmıştır. Sözkonusu dönemde bankalar aşırı derecede kur riski üstlenmişler ve Türk Lirasının yabancı paralar karşısında değer yitirmesi sonucu bir çok banka üstlendikleri kur riskini taşıyamaz hale gelmiştir. İç piyasada faizler dramatik artışlar göstermiş, birçok sektör ciddi sıkıntılar yaşamış ve sıkıntı yaşayan sektör firmaları bankalara olan yükümlülüklerini yerine getirmekte zorlanmış, bunun yanında yabancı piyasalar Türkiye'ye yönelik ülke riski nedeniyle kredi imkanlarını büyük ölçüde ortadan kaldırmışlardır.

1990'lı yılların sonlarında yaşanan sıkıntılıların temelinde ise ahlaki riziko, hatalı kredilendirme gibi unsurlar yatmaktadır. 1997 yılında başlayan ve giderek tüm dünyaya yayılan Asya krizinin Türkiye'ye yansımaları da yaşanan sıkıntılıların bir nedenidir. Tasarruf mevduatına %100 güvence sağlanan bir dönemde bankalar risklerini bankacılık ilke ve teamüllerine aykırı şekilde artırmışlar ve mevzuatta yer

alan kısıtlamaları dolanlı yollardan aşmak suretiyle banka sermayelerine hakim gruplara kaynak aktarmışlardır. Neticede bazı bankalar bu risklerin kapatılmasının olanaksız hale gelmesi durumunda, yükümlülüklerini yerine getiremez veya ancak pahalı yabancı kaynaklarla yerine getirebilir hale gelmiştir. Sözkonusu bankaların sistem üzerinde oluşturduğu tehlikenin giderilmesi bakımından bankaların yönetim ve denetim yetkileri ile hisse senetlerinin mülkiyeti Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna devrolunmuştur.

Yukarıda sayılan türden sorunların ortaya çıkmasını engellemeye yönelik olarak yetkili otoriteler, elindeki imkanları sonuna kadar kullanmıştır. Bir yanda bankacılık sisteminin genel durumu, diğer yanda ülke ekonomisinin içinde bulunduğu durum ve uluslararası piyasalardaki gelişmeler, atılacak her adım titizlikle tetkik edilmesini gerektirmiştir. Yine, 3182 sayılı Bankalar Kanununun bazı maddelerinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi gibi bazı sorunlar da etkin önlemlerin alınması konusunda engeller yaratmıştır.

Bu bağlamda, çeşitli faktörlerin etkisiyle mali bünyeleri bozulan bankalar hakkında Bankalar Kanununda yer alan yetkiler çerçevesinde verilen talimatların uygulanmamasının sorumluluğu banka yöneticileri ile banka ortaklarına ait bulunmaktadır.

3- Yaşanan olumsuz gelişmelerin gelecekte bir daha yaşanmaması için atılması gereken en önemli adım makroekonomik istikrarın sağlanmasıdır. 57. hükümetin uygulamaya koyduğu istikrar tedbirleri ile yapısal reformlar bu anlamda önemli gelişmelerdir. Diğer taraftan, geçtiğimiz yılın ortalarında kabul edilen ve 1999 yılı sonunda da bazı değişikliklerle hayata geçirilen yeni Bankalar Kanunu idari ve mali özerkliğe sahip bir kurumu oluşturulmasını öngörmüştür. Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu bankacılık sisteminin denetim ve gözetimini gerçekleştirmek üzere 31.08.2000 tarihinde faaliyete geçmiştir. Yeni Bankalar Kanunu hükümleri bankacılık sektörünün etkin bir şekilde gözetim ve denetimini mümkün kılacak hususlarla birlikte bankalarda yaşanan sorunların büyümeden müdahale edilmesini gerektiren hükümleri de içermektedir. Bu anlamda, bankacılık sektörünün karşılaşılmış olduğu hukuki boşluk giderilmiş bulunmaktadır. Anılan Kurum ve Kurumun karar organı olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu bankacılık sisteminin uluslararası normlara uygun olarak çalışmasını ve denetlenmesini teminen 4389 sayılı Bankalar Kanununun yetkilendirdiği hususlarda düzenleme görevini yerine getirmek için yoğun bir çaba harcamış ve sistem için tehlike doğurabilecek hususlarda gerekli düzenlemelerin büyük bir bölümünü tamamlamıştır. Diğer taraftan, bankalarda gerçekleştirilen denetimler sıklaştırılmış ve ahlaki rizikonun sistemde yarattığı sorunların giderilmesi amacıyla geçmiş uygulamalarda sorumlulukları tespit olunan kişiler hakkında yasal takibatlar başlatılmıştır. Bu önlemlerle bankacılık sistemimizin hak ettiği itibara ve uluslararası piyasalarda rekabet gücüne kavuşacağı düşünülmektedir."

Bilgilerine arz olunur.

Recep ÖNAL
Devlet Bakanı

7.- Manisa Milletvekili Rıza Akçalı'nın, Batı Trakya Türkleri Dayanışma Derneği Başkanına vize verilmesinin nedenine ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Rüştü Kazım Yücelen'in cevabı (7/2931)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorunun Devlet Bakanı Sayın Rüştü Kazım YÜCELEN tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. Saygılarımla.

09.11.2000
Rıza AKÇALI
Manisa Milletvekili

T.B.M.M. Balkan ülkeler parlamento dostluk grupları, TRT, Kültür Bakanlığı, Devlet Demiryolları ve göçmen derneklerinin oluşturdukları 110 kişilik bir heyet 6-12 Kasım tarihleri arasında Bulgaristan, Makedonya ve Yunanistan'ı ziyaret edecektir. Heyette bulunan Batı Trakya Türkleri Dayanışma Derneği Genel Başkanı Taner MUSTAFAOĞLU'nun TRT Çocuk Vakfı tarafından vize verilmeyecek diye Yunanistan Elçiliğine verilen heyet listesinden ismi çıkarılmıştır.

Taner MUSTAFAOĞLU'nun şahsı için son derece onur kırıcı olan bu duruma düşmesinin tek nedeni Batı Trakya Türkleri Dayanışma Derneğinde genel başkanlık yapmasıdır. Batı Trakya'daki soydaşlarımızın hakkını aramasıdır. Soydaşlarımızın hakkını arayan, onların birliği ve beraberliği için mücadele eden ve haklarını savunan Batı Trakya Türkleri Dayanışma Derneği Başkanının heyet listesinden çıkartılması ve sakıncalar listesine girme sebebi nedir?

**T. C.
DEVLET BAKANLIĞI
(Sa. Rüştü Kazım YÜCELEN)**

SAYI : B.02.0.009 / 2024

ANKARA

KONU : Soru Önergesi

04. ARA / 2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 20.11.2000 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2931-7387/18567 sayılı yazınız.

Manisa Milletvekili Sayın Rıza Akçalı'nın ilgede kayıtlı yazı ekinde gönderilen, 09.11.2000 tarih ve 7/2931-7387 sayılı yazılı soru önergesine verilen cevap, FBMM İçtüzüğü'nün 99. maddesine istinaden ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederim.

Rüştü Kazım YÜCELEN
Devlet Bakanı

**MANİSA MİLLETVEKİLİ SN. RIZA AKÇALI'NIN
09.11.2000 GÜN VE 7/2931-7387 SAYILI YAZILI SORU
ÖNERGESİNE VERİLEN CEVAP**

T.B.M.M.Balkan Ülkeleri Parlamentolararası Dostluk Grupları'nın organizasyonu ve TRT Çocuk ve Gençlik Vakfı ile Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü'nün koordinasyonu ile 6-12 Kasım 2000 tarihleri arasında, Bulgaristan, Makedonya ve Yunanistan'a düzenlenen Kültür Treni seyahatine katılımcılar, İzmir Milletvekili Sayın Kemal Vatan ve Bursa Milletvekili Sayın Turhan Tayan tarafından hazırlanan katılım listesine göre belirlenmiştir. TRT Çocuk ve Gençlik Vakfı tarafından yalnızca program ve davet mektupları katılımcılara gönderilmiş ve organizasyonun sekreteryaya hizmetleri yürütülmüştür.

Sayın Milletvekillerimiz de dahil olmak üzere, tüm katılımcılar, ilgili ülkelerin Büyükelçilik veya konsolosluklarına vize başvurularını bizzat kendileri yapmışlardır. Doğal olarak yalnızca vize alabilenler bu seyahate katılmışlardır.

Önergede adı geçen Taner Mustafaoğlu'na ilgili milletvekillerimiz tarafından hazırlanan liste gereğince söz konusu vakıf tarafından davet mektubu gönderilmiştir. Bununla birlikte Taner Mustafaoğlu'na ziyaret edilecek ülkeler için vize verilip-verilmediği hususu tarafımızca bilinmemektedir. Tüm davetliler için kendilerine gönderilen davet mektubu dışında Büyükelçiliklere her hangi bir liste de gönderilmemiştir. Dolayısıyla TRT Çocuk ve Gençlik Vakfı tarafından "vize verilmeyecek diye" Taner Mustafaoğlu'nun Yunanistan'ın Ankara Büyükelçiliğine verilen heyet listesinden çıkarılması gibi bir durum söz konusu değildir. TRT Çocuk ve Gençlik Vakfı'nın bir başka ülke temsilciliğine herhangi bir vatandaşımıza vize verilip verilmemesi hususunda bir etkide bulunması da mümkün değildir.

Ayrıca Bulgaristan'da Filibe ve Sofya, Makedonya'da Üsküp ve Manastır, Yunanistan'da Selanik, İskeçe, Drama ve Gümüşlice'de yoğun ilgi gören, Balkan ülkeleri ile ülkemiz arasında dostluk ve kardeşliğin pekiştirilmesine büyük katkıda bulunan, binlerce kişi tarafından coşku ve heyecanla ziyaret edilen, düzenlenen konserlerle ülkelerarası kültürel kaynaşmayı sağlayan "Kültür Treni" organizasyonu başarıyla gerçekleştirilmiş ve takdirle karşılanmıştır.

8. Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, Antalya Korkuteli Küçükköy Beldesi anason üreticilerinin sorunlarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Rüştü Kazım YÜCELEN'in cevabı (7/2899)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Devlet Bakanı Sayın Rüştü Kazım YÜCELEN tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunda ;

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Mehmet ELKATMIŞ
Nevşehir Milletvekili
7/12/2000

Antalya İli Korkuteli İlçesi Küçükköy Beldesi sakinleri, her bir üreticiden 200 kg. anason almadığını, halbuki her bir üreticinin ortalama 3 ton anason ürettiğini, belirterek, ürettiği anasonlarını satamamaktan dolayı perişan olduklarını, ayrıca ürünlerini verilen 1.060.000.- TL. başfiyattan değil de 800.000.-TL. / kg ortalama fiyattan almadığını ve bu fiyatında çok az olduğu ifade etmektedirler.

SORULAR

1. Üretilen anasonların hepsi neden alınmamaktadır?
2. Üretilen anasonların hepsini almayı düşünüyor musunuz?
3. Verilen başfiyatı artırmayı düşünüyor musunuz?

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI
(Sn. Rüşti Kazım YÜCELEN)

SAYI : B.02.0.009/ 3022

ANKARA

KONU : Soru Önergisi

T.C. / 12/2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 20.11.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2899-7339/18491 sayılı yazınız.

Nevşehir Milletvekili Sayın Mehmet Elkatmış'ın ilgede kayıtlı yazı ekinde gönderilen 06.11.2000 tarih ve 7/2899-7339 sayılı yazılı soru önergesine verilen cevaplar, T.B.M.M. İçtüzüğü'nün 99. maddesine istinaden ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederim.

Rüşti Kazım YÜCELEN
Devlet Bakanı

NEVŞEHİR MİLLETVEKİLİ SN. MEHMET ELKATMIŞ'IN
06.11.2000 TARİH VE 7/2899-7339 SAYILI YAZILI SORU
ÖNERGESİNE VERİLEN CEVAPLAR

Bilindiği üzere Tekel Genel Müdürlüğü yaklaşık 25 bin anason üreticisinden doğrudan sözleşme yapmak suretiyle anason ihtiyacını temin etmektedir. Bu çerçevede:

1-2000 yılı alım kampanyasına TEKEL iki yıllık rakı üretimini karşılayacak miktarda stokla girmiştir. Önceki yıllarda avans vermek suretiyle yüksek miktarda ürünlerini aldığı 25 bin ekicinin tamamından, üretici mağduriyeti gözönüne alınarak ürün alınması amacıyla 2000 yılında ekici başına en fazla 200 kg anason alınması uygulaması yapılmıştır. Ayrıca bu husus Ocak ayının son haftasında TRT kanalı ile yayımlanan Hükümet Bildirisinde tüm ekicilere anason ekiminden önce duyurulmuş ve bu yılki sözleşmeler de 200 kg üzerinden yapılmıştır.

2-TEKEL Genel Müdürlüğü 1999 yılı faaliyet dönemini 58.719 milyar TL. konsolide zararla kapatmış bulunmaktadır. Devletçe desteklenen ürünler arasında yer almayan anasonun daha fazla alınarak Kuruluşun yüksek stok maliyetine maruz bırakılmaması açısından ekici başına 200 kg'dan olmak üzere toplam 5.000 ton anason alınması programlanmış olup, daha fazla ürün alınabilmesi imkanı bulunmamaktadır.

3-Geçmiş yıllarda anason ekimini teşvik amacıyla yüksek tutulan anason fiyatları, bugün gollenen fiyat düzeyi açısından diğer tarımsal ürünlere oranla daha yüksek seviyede bulunmaktadır. TEKEL'ce satın alınan kuru ve yaş üzümde de uygulandığı üzere, Hükümetimizin 2000 yılı fiyat politikasına uygun olarak geçen yılki fiyatın % 25 oranında artırılması suretiyle bu yılki 1.060.000 TL/kg başfiyat belirlenmiştir. Bu nedenle anason başfiyatının artırılması olanağı bulunmamaktadır. Diğer yandan üreticilerin TEKEL'e getirdiği anasonlar Alım Talimatı çerçevesinde, ürünün içerdiği yabancı madde oranına baram uygulanmak suretiyle fiyatlandırılmaktadır. Antalya bölgemizde ise bu yıl 1.005.015 TL/kg ortalama fiyattan 791.228 kg anason alınarak sözleşmeli tüm ekicilerin ürünleri alınmış ve başkaca üretici talebi olmaması nedeniyle kampanya 02.11.2000 tarihinde kapatılmıştır.

9.- Trabzon Milletvekili Şeref Malkoç'un, Trabzon Betonsan'a ait fabrikanın kapatılmasına ve mağdur olan işçilere ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan'ın cevabı (7/2888)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sn. Yaşar OKUYAN tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunu delaletlerinize arz ederim. Saygılarımla. 03.11.2000

Şeref MALKOÇ
Trabzon Milletvekili

Uzan'lara ait Rumeli Holdingin özelleştirme yoluyla elde ettiği Trabzon BETONSAN-BETON ve Çimento Sanayi ve Tic.A.Ş.ye ait Trabzon'da bulunan Çimento fabrikasının kapatılması ile ilgili olarak;

1.Söz konusu fabrika kapatılmadan önce usulsüz biçimde işçi atılmış mıdır? Atıldı ise bu güne kadar Bakanlığınızca bir soruşturma yapılmış mıdır? İşten atılmada işçilerin çoğununu kısa adı TÖMTİS olan Türkiye Motorlu Taşıt İşçileri Sendikasına üye olmaları etken olmuş mudur?

2. Bu fabrika özelleştirilirken fabrikanın kapatılmayacağı şartı var mıydı?

3. Mevcut durumda Özelleştirme İdaresi fabrikayı geri alacak mıdır.?

4. Burada mağdur olan işçilerin mağduriyetini önlemek için hükümet olarak bir plan ve programınız ve çalışmanız var mıdır?

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

SAYI : B. 13.0.APK.0.12.00.00/320_ 2895

KONU : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

ILGI : 20.11.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2888-7320/18445 sayılı yazıları.

İlgili yazılarında yer alan Trabzon Milletvekili Sayın Şeref MALKOÇ'un "Trabzon BETONSAN'a ait fabrikanın kapatılmasına ve mağdur olan işçilere" ilişkin 7/2888-7320, Esas Nolu yazılı soru önergesi incelenmiştir.

Trabzon Bölge Müdürlüğümüzde 1150.61 dosya nosu ile işlem gören, Trabzon Çimento Fabrikası işyeri dosyasının tetkikinde; daha önce kamuya ait olan işyerinin, Kamu İktisadi Teşekküllerinin (KİT) Özelleştirilmesi Hakkındaki Kanun Gereğince, Kamu Ortaklığı Yüksek Kurulunun 16.11.1992 tarih, Özelleştirme 92/37 sayılı kararına istinaden 03.12.1992 tarihinde Rumeli Holdinge satıldığı,

Sözkonusu işveren;

1- 03.12.1992 tarihi itibariyle Trabzon Çimento Sanayii A.Ş.

2- 26.06.1997 tarihinde Karadeniz Çimento İşl. San. Tic. A.Ş.

3- 01.09.2000 tarihinde Beton San-Beton ve Çimento Sanayii İşl. ve Tic. A.Ş., olarak faaliyetine devam ettiği ve adı geçen şirketlerin Rumeli Holding'e ait taşeron şirketler olduğu, bu işverenliklerin mevzuata uygunsuz davranışlar içinde bulunduğuna dair Bakanlığımız İş Müfettişlerince daha önce düzenlenmiş,

* 06.10.1997 tarih, HG/104 sayılı,

* 31.07.1998 tarih, NU/78 sayılı, raporlar mevcut olup; bu raporlar doğrultusunda gerekli işlemler yapılmış olduğu,

Diğer taraftan, Çimento Fabrikasına hammadde temini amacıyla,

1- Mavi Yol İnşaat Nakliyat ve Tic. A.Ş. işyeri için 2.1401.013464.61 nolu dosya Şubat/1997, 2.1401.14655.61 ve 2.1401.014656.61 nolu dosyalar da Ocak/1999 tarihi itibariyle tescil edildiği,

2- KNT Kara Nakliyat ve Tic. A.Ş. işyeri için de 2.7141.014924.61 nolu dosya Ocak/1999 tarihi itibariyle tescil edildiği,

Bu işyerlerinden; Mavi Yol İnşaat ve Nakliyat Tic. A. Ş. işverenine ait 2.1401.013464-61, 2.1401.014655.61 ve 2.1401.14656.61 nolu işyeri dosyaları işveren 16.10.2000 tarih, 436-69 sayılı yazılarına göre 30.10.2000 tarihinde, KNT

Kara Nakliyat ve Tic. A.Ş. işverenine ait, 2.7141.014924.61 nolu dosya da işverenden alınan 20.10.2000 tarih, 461-36 sayılı yazı gereğince 30.10.2000 tarihinde işlemden kaldırıldığı, anılan işyerlerine ait işçilerin TÜMTİS Türkiye Motorlu Taşıt İşçileri Sendikasına 02.10.2000 tarihi itibariyle üyeliklerinin kabulüne ilişkin adı geçen sendikadan alınan üye kayıt fişlerinin bulunduğu işyeri dosyalarının tetkikinden anlaşılmıştır.

TÜMTİS Sendikası Karadeniz Bölge Temsilciliğinin, Çimento Fabrikasının hammadde ihtiyacını karşılayan KNT Kara Nakliyat ve Tic. A.Ş. ile Mavi Yol İnşaat ve Nakliyat Tic. A.Ş. işyerlerinde çalışan işçilerin sendikalarına üye olması sebebiyle işten çıkarıldıklarını ve işverenlerin Yasadışı Lokavt uyguladıklarına dair 10.10.2000 tarihli dilekçesi üzerine işyerlerinde Bakanlığımız İş Müfettişlerince 18-20/10/2000 tarihinde yapılan inceleme neticesinde tanzim edilen 09.11.2000 tarih, HG/116-NI-111 sayılı inceleme Teftiş Raporunda özetle;

1- İşçilerin iş aktillerinin sendikaya üye olmaları sebebiyle fesh edildiği sonucuna varıldığından, konunun şikayetçi sendika tarafından İş Mahkemesine dava açılmasını,

2- Sendikanın, işverenlerin kanun dışı lokavt uyguladığı yolundaki iddialarının İş Mahkemesinde dava konusu yapması gerektiğini,

3- İş akdi fesh eden işçilerin sayısının 10'dan fazla olmasına rağmen durumu İş Kurumu Trabzon İl Müdürlüğüne bildirmeyerek 1475 sayılı İş Kanununun 24. maddesine muhalefet eden işverenler hakkında her birisine ayrı olmak üzere 3.650.000.- TL. idari para cezası uygulanması gerektiği tesbit edilmiş ve rapor gereği yapıldığı anlaşılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Yazar OKUYAN
Bakan

10.- Afyon Milletvekili İsmet Atilla'nın, Afyon SSK Hastanesinin sorunlarına ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan'ın cevabı (7/2741) ✓

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Afyon Sosyal Sigortalar Kurumu Hastanesinin ihtiyaçları aşağıya çıkarılmıştır:

1- PERSONEL KONUSU :

Hastanenin daha iyi hizmet verebilmesi için personel sayısının ideal düzeye getirilmesi kaçınılmazdır. Özellikle Hastanede bulunmayan Kardiyoloji, Fizik Tedavi, Psikiyatri, Cildiye, Anestezi ve reanimasyon, Biyokimya ve Patoloji uzmanları yaktır.

2- DİYALİZ ÜNİTESİ :

Diyaliz Merkezi Yönetmeliğine göre, yatak başına en az 7 m²'lik alan gerekmekte iken hastanede hasta başına yaklaşık 5,5 m²'lik alan düşmektedir. Üniteye bulunan mevcut klima yeterli değildir. 63 m² olan salonda yeterli soğutma, ısıtma ve havalandırmayı sağlayacak klima sistemine ihtiyaç vardır. Ayrıca diyaliz hastalarında gelişebilecek komplikasyonları önlemek için hareketli 9 adet yatağa ihtiyaç vardır.

3- AMELİYATHANELER :

Postoperatif yoğun bakım ünitesinde kullanılmak üzere;

- 2 adet aspiratör,
- 6 adet monitör,
- 2 adet sedye,
- 1 adet laringoskop seti gerekmektedir.

Ameliyathanelerde kullanılmak üzere ;

- 6 adet hasta transfer sedyesi,
- 2 adet anestezi cihazı,
- 2 adet oksilatör cihazı,
- 2 adet erişkinambu seti,
- 1 adet yeni doğanambu seti,
- Entübasyon tüpleri,
- Bipolar koagülasyon için koagülatör cihazı ve uçları,
- Otomatik ameliyat masası,
- Ameliyat lambası
- Portabl SCOPİ cihazı için regülatör,
- Mevcut klima sistemi ile yeterli soğutma sağlanamaması nedeniyle 4 adet klimaya ihtiyaç vardır.

Ayrıca; Hastanede Amsco marka ameliyat lambası bulunmakta ancak teknik problemler nedeniyle kullanılamamaktadır. Cihazın onarımı için servis tarafından 400.000.000.- TL. + KDV ücret talep edilmiştir.

4- ACIL SERVİS :

Acil servisteki laboratuvarda kullanılmak üzere 12 veya 18 parametrelı kan sayım cihazı sağlandığı takdirde, acil servis laboratuvarı hizmete sokulacaktır.

Ayrıca, ambulansla acil hasta sevklerinde kullanılmak üzere portabl ventilatör (bird) cihazı ve defibrilatör gerekmektedir.

5- LABORATUVAR :

Laboratuvara 2 - 8 derece soğutabilen camlı bir buzdolabına ihtiyaç vardır.

6- GÖĞÜS HASTALIKLARI SERVİSİ :

Halen bazı yataklarda bulunan merkezi oksijen ve nebulize sisteminin göğüs hastalıkları servisindeki bütün yataklara uygulanabilmesi için 9 adet oksijen, 16 adet nebulizatör sistemine ihtiyaç vardır.

Aşağıdaki sorunun Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Yaşar Okuyan tarafından yazılı cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 26.10.2000

İsmet ATTILA
Afyon Milletvekili

SORU : Sigortalı hastalara sağlık hizmetinin daha sağlıklı verilebilmesi için yukarıda yer alan Afyon Sosyal Sigortalar Kurumu Hastanesinin Personel, Diyaliz Ünitesi, Ameliyathaneler, Acil Servis, Laboratuvar ve Göğüs Hastalıkları Servisinin ihtiyaçları ne zaman giderilecektir?

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIğI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

SAYI : B.13.APK.0.11.00.00/320 - 2894
KONU :

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIğINA

İLGİ : a) 03.11.2000 tarih ve A.10.0.GNS.0.10.00.02/7/2741-7110/18022 sayılı,
b) 30.11.2000 tarih ve A.10.0.GNS.0.10.00.02/7/2741-7110 sayılı yazıları.

İlgı yazılarınızda yer alan Afyon Milletvekili Sayın İsmet ATTILA tarafından hazırlanan "Afyon SSK hastanesinin sorunlarına ilişkin" yazılı soru önergesi incelenmiştir.

- SSK Sağlık Tesislerinin Uzman Tabip ihtiyacının karşılanması amacıyla, Asistan iken, ihtisaslarını tamamlayarak Uzman olanların Uzman Tabip kadrolarına atanmalarına ilişkin Yönetmelik gereğince, Afyon Hastanesinin eksik branşlardaki Uzman Tabip kadroları ilan edilmiş ve yapılan tercih-kur'a işlemi sonucunda bir Kardiyoloji ve bir Fizik Tedavi Uzmanının atamaları gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bir Nöroloji Uzmanı'na Sağlık Bakanlığınca muvaffakat verilmemiş, bir Cildiye uzmanının atanmasına esas olmak üzere, Celal Bayar Üniversitesinden istenilen sicil özetine bugüne kadar bir cevap alınamamıştır.

Diğer taraftan, Yönetmeliğe göre ihtisasını tamamlayan Asistanların, Uzman Tabip kadrolarına atanmalarına ilişkin yeniden bir çalışma başlatılmış olup, anılan Hastanenin diğer branşlardaki ihtiyaçları ilan edilmek suretiyle karşılanmaya çalışılacaktır.

17.12.1999 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren norm kadro Yönetmeliğine göre söz konusu Hastanenin norm kadroları ile çalışanlarını gösterir liste ilişikte sunulmuştur.

- Diyaliz Ünitesinde klima, sedye ve 9 adet yatak ile ilgili Ünitenin bir talebi olmamıştır. Ancak, 9 adet yatak temini için Afyon Hastanesine yetki verilecektir. Diyaliz Merkezi ile ilgili diğer sorunlar hakkında Üniteden bilgi istenmiş olup, bilgi alındığında gereği yerine getirilecektir.

- Ayrıca, SSK Afyon Hastanesinin ameliyathanesinde kullanılmak üzere;

2 adet anestezi cihazının tahsisi için teknik şartname hazırlanmaktadır. 1 adet narkoz cihazının, 1 adet Bipolar koagülatörün tahsisi (beyin cerrahi servisinde kullanılmak üzere) uygun görülmüştür.

4 adet seyyar ameliyat lambası ile 3 adet tavan ameliyat lambasının tahsisi uygun görülmüş, firma teslimatı beklenilmektedir.

1 adet ameliyat masası, monitör cihazı ve ventilatör cihazının Üniteye sevki yapılmış olup, 2 adet Erişkin Ambu cihazının, 1 adet Pediatrik Suni Solunum Ambu cihazının, Nebulizatör ve Oksijen verme cihazının, 3 adet Cerrahi Aspiratör cihazının, 1 adet Laringoskop cihazının, tahsisi için Üniteye yetki verilmiştir.

- Anzalı olduğu bildirilen Amsco marka ameliyat lambasının onarımı hususunda anılan Ünitenin hiçbir talebi bulunmadığından, herhangi bir işlem yapılmamıştır. Ancak SSK'nın 24.10.2000 tarihli, 15-63 Ek sayılı genelgesi ile sağlık tesislerine cihazların bakım ve onarımları ile ilgili olarak, merkeze sormadan, gerekli işlemleri ihalesiz yaptırabilmeleri için 2 milyarTL.'lik alım ve karar tasdik yetkisi verilmiştir.

- Ünitenin acil serviste kullanılmak üzere kan sayım cihazı, defibrilatör, portabl skopi cihazı, laboratuvarında kullanılmak üzere buzdolabı talebi bulunmamaktadır.

Afyon hastanesi muhtelif servislerinde kullanılmak üzere talep edilen tıbbi malzemelerin alım işlemleri, prosedür doğrultusunda devam etmektedir.

Ayrıca, Ünitenin talepleri doğrultusunda diğer ihtiyaçların da değerlendirmeye alınacağı düşünülmektedir.

Bilgilerinize arz ederiz.

Yaşar OKUYAN
Bakan

AFYON HASTANESİ

<u>ÜN VAN</u>	<u>BRANS</u>	<u>NORM</u>	<u>ÇAL IŞAN</u>
Uzman Tabib	Fiz.Ted.ve Reh.	1	1
Uzman Tabib	Deri ve Zühr.Hast.	1	-
Uzman Tabib	Biyo.ve Kln.Biyo	3	-
Uzman Tabib	Anes.ve Resn.	2	-
Uzman Tabib	Kardiyoloji	1	1
Uzman Tabib	Patoloji	2	-
Uzman Tabib	Psikiyatri	1	1

11.- Osmaniye Milletvekili Şükrü Ünal'ın, Osmaniye SSK Hastanesi projesine ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan'ın cevabı (7/2933)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Osmaniye SSK Hastanesi'nin yapımına başlanması ile ilgili olarak, aşağıdaki sorularımın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Yaşar OKUYAN tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını delaletlerinize saygılarımla arz ederim.

Şükrü ÜNAL
Osmaniye Milletvekili

Sorular:

- 1997 yılında yatırım programına alınan ve 2002 yılında bitirilmesi öngörülen 100 yataklı Osmaniye SSK Hastanesi İnşaatı için Bakanlığınızca ek ödenek tahsis edilmiş midir?
- SSK Hastanesi yapımına niçin hala başlanamamıştır? Osmaniye SSK Hastanesi'nin yapımına ne zaman başlanacaktır? Hangi yıl içinde bitirilmesi öngörülmektedir?

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

SAYI : B.13.APK.0.11.00.00/ 320 - 2899

KONU : Yazılı Soru Önergesi

04 ARALIK 2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 20.11.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2933/7389/L8569 Sayılı yazılan.

İlgi yazılarında yer alan Osmaniye Milletvekili Sayın Şükrü ÜNAL tarafından hazırlanan "Osmaniye SSK Hastanesi projesine ilişkin"7/2933 - 7389 Esas Nolu yazılı soru önergesi incelenmiştir.

1997 yılında Yatırım Programına alınan 100 yataklı Osmaniye Hastane İnşaatı, Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı Yönetim Kurulunun 30.05.1997 tarih, VI/2464 sayılı karar ile ihaleye çıkartılmış ancak tüm ihaleler Başbakanlık genelgesi ile durdurulmuştur.

2000 yılı Yatırım Programında 100 Milyar TL. ödenekle yer alan söz konusu hastane inşaatının ihale edilebilmesi için, proje tutarının % 10'nu kadar ödenek ile Başbakanlığın tasarruf tedbirleri ile ilgili genelgesi gereğince ihale izni gerektiğinden, ihalesinin zaman alacağı düşüncesiyle, aynı arsa üzerine 100 yataklı Prefabrik Hastane İnşaatının yapılmasının daha çabuk gerçekleştirilebileceği planlanarak, söz konusu prefabrik hastane inşaatı için Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığından 900 Milyar TL. ödenek tahsis edilmesi istenilmiş olup, Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığının talebine henüz bir cevap alınamamıştır.

Öte yandan, 100 yataklı Osmaniye Hastane İnşaatı için gerekli olan ödeneğin temin edilmesi halinde, SSK' ya ait arsa üzerine hazır proje doğrultusunda sözkonusu inşaatın yapılması gerçekleştirilecektir.

Bilgilerinize arz ederim.

Yaşar OKUYAN
Bakan

12.- İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın, deniz kirliliğinin yat turizmine olan etkilerine ilişkin Başbakan'dan sorusu ve Çevre Bakanı Fevzi AYTEKİN'in cevabı (7/2854)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Başbakan Sayın Bülent ECEVİT tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Bülent AKARCALI
İstanbul Milletvekili

Türk Turizminin göz bebeği Ege ve Akdeniz'deki koyların yüzde yirmisi âdeta Balık Çiftliklerinin istila ve işgaline uğramıştır. Denizler kirletilmekte, yat turizmini geliştirmek için yeni marinalar inşaa edilirken balık çiftlikleriyle koylar işgal edildiği için yat turizmine çok ciddi darbeler vurulmakta, yerli ve yabancı turist buralardan kaçmaktadır. Çiftliklerden sağlanan bir liralık ekonomik katkı karşılığı turizmden yüz liralık kayıp olmaktadır.

Konu çok sayıda Bakanlığı ilgilendirdiği için (denizi kiraltayan Maliye, izin veren Tarım, kirlenmeden sorumlu Çevre, Turizme vurulan darbeden dolayı Turizm Bakanları);

1. Başbakanlık bu meseleye el atmayı düşünür mü?
2. Başbakanlık, eşgüdümünde ilgili Bakanların Müsteşarlarından oluşacak bir komisyonu bu konuda görevlendirmeyi düşünür mü?
3. Bunlar dışında soruna çare olacak ne gibi önlem ve uygulama düşünüyorsunuz?
4. 2001 yılı turizm mevsiminin başlangıcına kadar bu meseleyi çözmeyi düşünür müsünüz?

T.C.
ÇEVRE BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

SAYI : B.19.0.APK.0.22.0.00.02/0012/1219-12993

24.11.2001

KONU: Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: Başbakanlığın 17.11.2000 tarih ve B.02.0.KKG.0.12/106-325-17/551 sayılı yazısı

Başbakanlığın ilgede kayıtlı yazısı ve eki İstanbul Milletvekili Say Bülent AKARCALI tarafından Sayın Başbakanımıza tevdi edilen yazılı soru önergesi, Bakanlığımız eşgüdümünde cevaplandırılarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Fevzi AYTEKİN
Çevre Bakanı

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN BÜLENT AKARCALI'NIN 7/2854-7235 ESAS
NUMARALI SORU ÖNERGESİNİN CEVABI

Türk Turizminin göz bebeği Ege ve Akdeniz'deki koyların yüzde yirmisi adeta Balık Çiftliklerinin istila ve işgaline uğramıştır. Denizler kirlenmekte, yat turizmini geliştirmek için yeni marinalar inşaa edilirken balık çiftlikleriyle koylar işgal edildiği için yat turizmine çok ciddi darbeler vurulmakta, yerli ve yabancı turist buralardan kaçmaktadır. Çiftliklerden sağlanan bir liralık ekonomik katkı karşılığı turizmden yüz liralık kayıp olmaktadır.

Konu çok sayıda Bakanhğı ilgilendirdiği için (denizi kiralayan Maliye, izin veren Tarım, kirlenmeden sorumlu Çevre, Turizme vurulan darbeden dolayı Turizm Bakanhğı);

SORU 1-Başbakanlık bu meseleye el atmayı düşünür mü?

SORU 2- Başbakanlık, eşgüdümünde ilgili Bakanlıkların Müsteşarlarından oluşacak bir komisyonu bu konuda görevlendirmeyi düşünür mü?

SORU 3- Bunlar dışında soruna çare olacak ne gibi önlem ve uygulama düşünürsünüz?

SORU 4-2001 yılı turizm mevsiminin başlangıcına kadar bu meseleyi çözmeyi düşünür müsünüz?

CEVAPLAR (1-2-3-4)

Çevre Bakanhğı:

Ülkemizde su ürünleri yetiştiriciliği ile ilgili düzenleme çalışmaları 1996 yılında başlamış ve oldukça yeni bir faaliyet koludur. Son yıllarda hızla gelişme göstererek özellikle Muğla yöresinde yoğunlaşmıştır.

Bilindiği üzere su ürünleri yatırımlarına izin verme yetkisi, 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu gereği Tarım ve Köyşleri Bakanhğına verilmiştir. Bu çerçevede su ürünleri yetiştiriciliği yapmak isteyen kişi ve kuruluşlardan, yapılacak faaliyetin deniz trafiği açısından (Denizcilik Müsteşarlığı) sağlık açısından (Sağlık Bakanhğı) sakınca yaratmayacağına dair görüş alarak, Tarım ve Köyşleri Bakanhğımcı projeleri onaylanmakta ve denizin kiralınması için Maliye Bakanhğına teklif edilmektedir.

Ayrıca, 2872 sayılı Çevre Kanununun 10.maddesine göre çıkarılan ve 23.06.1997 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında "Su Ürünleri Üretim ve İşleme Tesisleri" ÇED Ön Araştırması Uygulanacak Faaliyetler Listesinin Ek II 3/f maddesinde yer almaktadır.

Turizm, sanayi ve kentleşme ile su ürünleri faaliyetleri aynı denizi ve kıyıları kullanmaları nedeniyle birbirleriyle etkileşim içindedirler. Dolayısıyla kıyı ve koyların kullanımının paylaşılabilmesi, uygulamada bazı problemlere yol açmaktadır. Bu kapsamda çevrenin kirlenmesine, bozulmasına ve yok olmasına, ekonomik kayıplara ve sektörler arasında uyumsuzluk ve uygulamada belirsizliklere yol açan bu durumun ortadan kaldırılması amacıyla, Bakanlığımız 18.12.1997 tarih ve 8506 sayılı yazı ile ilgili Bakanlık, Müsteşarlık ve Valilikler uyarılmıştır.

Ayrıca, Başbakanlığın talimatları doğrultusunda, Tarım ve Köyişleri Bakanlığının koordinasyonunda, su ürünleri faaliyetleri ile ilgili olarak çalışmalar başlatılmış, Bakanlığımızın da içinde bulunduğu, ilgili kamu kurum ve kuruluşların üst düzey yöneticilerinin katılımı ile bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Söz konusu faaliyetlerle ilgili çalışmalar konunun uzmanı kişilerin katılımıyla gerek mahallinde, gerekse merkezde olmak üzere başlatılmıştır.

Bu kapsamda sorunların yoğun olarak yaşandığı Muğla ili pilot bölge olarak seçilmiş, ilgili Vali Yardımcısının başkanlığında oluşturulan teknik komisyon marifetiyle, balık çiftlikleri yerinde incelenerek mevcut durumları ve çevreye etkileri tespit edilmiştir. Bu çerçevede 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planlarına balık çiftlikleri işaretlenmiş ve söz konusu planlar 28 Eylül 2000 tarihinde Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

Su ürünleri açısından öncelikli alanlarımızdan olan İzmir, Aydın ve Antalya illerinde de 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planlarına su ürünleri tesislerinin işlenmesi çalışmalarının başlatılması Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından planlanmaktadır.

Tarım ve Köyişler Bakanlığı:

21 Nisan 2000 tarihinde yapılan Bakanlar Kurulu Toplantısında Sayın Başbakan tarafından Tarım ve Köyişleri Bakanlığı koordinatörlüğünde ilgili Bakanlık temsilcilerinin katılımı ile bir komisyonun acilen oluşturularak, Muğla ilinde denizde ağ kafeslerde su ürünleri yetiştiriciliği ile ilgili Çevre Düzeni Planlarının gelişen şartlara göre gözden geçirilerek, uygulamalarda ortaya

çıkan problemlerin çözümü ve buna bağlı olarak taşınması öngörülen balık çiftlikleri ile yeni oluşacak potansiyel alanlarının durumları ve sorunlara çözüm getirilmesi talimatlandırılmıştır.

Bu talimat üzerine İçişleri, Maliye, Bayındırlık ve İskan, Kültür, Turizm, Orman, Çevre Bakanlıkları ve Denizcilik Müsteşarlığı'nın üst düzey yöneticilerinin katılımı ile Bakanlığımız Müsteşarının başkanlığında 26 Nisan 2000 tarihinde bir toplantı yapılmıştır. Bu toplantıda; 10 Mart 1997 tarihinde onaylanan ve 30 Kasım 1998 tarihinde revize edilerek uygulamaya konulan Çevre Düzeni Planlarının uygulanmasında ortaya çıkan problemler ve bazı balık çiftlikleri ile ilgili mahkeme kararları da dahil olmak üzere, sözkonusu planda potansiyel su ürünleri yetiştirme alanlarına taşınması öngörülen balık çiftliklerinin durumları görüşülmüştür. Bakanlığımız koordinatörlüğünde ilgili Bakanlıkların yetkili uzmanlarından bir alt komisyonun oluşturulması, bu komisyonun mahallinde incelemeler yapması, hazırlanan görüşlerin benzer bir üst düzey toplantıda değerlendirilmesi kararlaştırılmıştır. Bu karar doğrultusunda oluşturulan heyet 15-17 Mayıs 2000 tarihleri arasında mahallinde incelemeler yaparak 30 Kasım 1998 tarihinde revize edilen Çevre Düzeni Planlarında taşınması öngörülen Bakanlığımızca onaylı ve kirali deniz ürünleri işletmeleri için yeni potansiyel alanları tespit etmiş ve 17.05.2000 tarihinde bir tutanak tutmuştur.

Bunun üzerine 23 Mayıs 2000 tarihinde Bakanlığımız Müsteşarının başkanlığında ilgili Bakanlık üst düzey temsilcilerinin katılımı ile bir toplantı düzenlenmiş ve 17.05.2000 tarihinde Muğla'da yapılan toplantıda hazırlanan tutanak doğrultusunda alınan kararlar sonuca bağlanmıştır. Turizm Bakanlığı hariç diğer ilgili Bakanlık temsilcileri ile mutabakat sağlanmıştır. Turizm Bakanlığı yetkilisi tutanağın bazı maddelerine muhalefet şerhi koyarak ekli görüş yazısı çerçevesinde tutanağı imzalamıştır.

Sektörün gelişmesi için alınması gereken önlemler;

-Gerek bürokratik, gerekse ekonomik sorunlar, su ürünleri yetiştiricilik faaliyetlerinin cazibesinin önemli ölçüde azalmasına sebep olmuştur. Ekonominin genel kuralları içinde profesyonelce üretim yaparak, ürününü en ekonomik şekilde üreten üreticilerin dış pazarda özellikle komşumuz Yunanistan ile yaşanan rekabet nedeniyle piyasada kendilerine yer bulabilecekleri, bunun yanında birçok işletmenin zaman içinde eriyerek yok olacakları bir ortam oluşmuştur.

-İnsan beslenmesi için vazgeçilmez besin kaynaklarından birini oluşturan su ürünleri üretiminin artırılması ve halkımızın bundan istifade etmesi sağlanmalıdır. Bu nedenle;

-Daha rantabl çalışan işletmeler kurulması ve görsel kirliliğe sebep olacak dağınıklık ve düzensizliğin engellenebilmesi için 100 ton/yıl kapasitenin altında işletmelere izin verilmemektedir.

-Turizm için uygun, korunmuş koylar veya denize yakın düz alanlar ve su sıcaklığı yüksek olan güney sahilleri, aynı zamanda yetiştiricilik için de çok uygundur. Turizm ve su ürünleri birbirini tamamlayan iki sektör durumundadır. Birini etkileyen faktör diğerini de aynı ölçüde etkilemektedir. Balık çiftliklerine izin verilirken üretim gereği göz önünde tutulan teknik hususlar yanında yatların giriş ve çıkışlarına, otel motel ve günübirlik kamping alanları gibi turizm tesislerinin aktivitelerinin engellenmesine de dikkat edilmektedir. Ancak 1380 sayılı Su Ürünleri Kanununda konu ile ilgili bütün yetkiler Bakanlığımıza verildiği halde Turizm Bakanlığının hiçbir yetkisinin olmamasına rağmen, balık çiftlikleri turizme engel oluyor gerekçesi ile Maliye Bakanlığı ve Valilikler ile yazışma yaparak su ürünleri yatırımlarını engellemektedir.

-Bakanlıklar arası koordinasyonun sağlanarak su ürünleri konusunda mevzuatın gözden geçirilmesi ve güncelleştirilmesi gerekmektedir.

-Kıyılarımızda yapılan yoğun faaliyetler nedeniyle ortaya çıkan problemlerin çözümü için açık deniz (off-shore) tipi kafes balıkçılığna geçilmesi gerekmektedir.

-Gelişmiş ülkelerin birçoğu kültür balıkçılığında ileri teknoloji ile üretilen yemlerin (extruder) kullanımı teşvik edilmeye başlanmıştır. Türkiye'de de bu yöntemle yem üretimine kısmen geçilmiştir. Bu yemlerin kültür balıkları tarafından tüketimi maksimum seviyededir. Aynı zamanda sindirimi de kolay olduğu için dışkı yolu ile ortama kirletici organik madde atımı minimum düzeydedir.

Denizde ağ kafeslerde su ürünleri yetiştiriciliği ile ilgili Çevre Düzeni Plan çalışmalarına talebin yoğun olduğu Muğla ilinden başlanmış ve halen devam etmektedir. Uzun ve belli bir mali yükü gerektiren Çevre Düzeni Planlarının hazırlanması çalışması Akdeniz ve Ege Bölgesi için de başlatılmış bulunmaktadır. Bu çalışmalar daha sonra Marmara ve Karadeniz Bölgelerin de devam ettirilecektir.

Maliye Bakanlığı:

Ege ve Akdeniz Koylarında bulunan su ürünü üretim yerlerinin Bakanlığımızca kiralama işlemleri yapılırken;

-Çevre Düzeni Planı yapılan yerlerde (Muğla İli) potansiyel üretim alanında kalan yerlerin kiralaması yapılmaktadır.

-Muğla ili dışında bulunan üretim alanları ilgisine göre gerekli tüm kuruluşların olumlu görüşü alınmak suretiyle kiraya verilmektedir.

-İhale talimatı verilirken kiralayacak gerçek veya tüzel kişilirden ÇED Ön Araştırma Raporu istenilmek suretiyle çiftliklerin çevreye olan etkilerinin izlenmesi sağlanmaktadır.

-Bunların dışında, sorunlara çare olarak ivedilikle denizlerimizde 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planları hazırlanarak ilgili Bakanlıkların mutabakatı ile potansiyel alanların belirlenmesi gerekmektedir. Bu suretle mevcut işletmelerin belirlenen yerlerde faaliyette bulunması sağlanacak ve diğer sektörlerle çakışması önlenecek, aynı zamanda su ürünleri sektörüne yatırım yapmak isteyen üreticiye talebi halinde yer sunulması mümkün olacaktır.

Turizm Bakanlığı:

Bakanlığımızca Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile eşgüdümlü olarak bugüne kadar tüm kıyılarımızın (Doğu Karadeniz kıyıları hariç) 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planları hazırlanmış ve onanmıştır.

Daha genel bir anlatımla kıyılarımızda; denize yönelik faaliyetlerde (iskele, yat limanı, barınak vb.) olmak üzere diğer arazi kullanım kararları (turistik tesis alanı, konut, kentsel alanlar vb.) kesinleşmiş bulunmaktadır. Bu planlar hazırlanırken ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşlarının görüşlerinin alındığı da bilinmektedir.

Son yıllarda Ege ve Akdeniz kıyılarımızda döviz kazandırıcı bir üretim faaliyeti olarak ortaya çıkan su ürünleri yetiştiriciliği konusunda işletme tiplerine bağlı olarak deniz yüzeyinde ve karada kiralama yapabilmek amacıyla bu yerler için Bakanlığımızdan görüş talep edilmektedir.

Bu tür talepler; kıyı bölgelerimizde yukarıda değinilen onaylı fiziksel planlarla belirlenen turistik tesis alanları ile deniz ve kıyı kullanımı ve yat turizmi için elverişli yerlerle çakışmakta veya çok yakın konumda yer almaktadır.

Ayrıca, Bakanlığımıza ulaşan başvurularda; bu faaliyetlerin sadece içinde yer aldıkları alanı değil, yakın çevreyi de olumsuz yönde etkiledikleri anlaşılmaktadır. Bu tür başvurularda; batılı ülkelerde açık denizlerde veya ekonomik değeri olmayan kayalık kesimlerde yapılmasına izin verilen kültür balıkçılığının, Ege ve Akdeniz sahillerinin sığ ve kapalı koylarında yapıldığı belirtilmekte ve aşağıda sıralanan olumsuzluklara neden olduğuna değinilmektedir.

1-Doğada rastlanması mümkün olmayan çok yüksek balık nüfus yoğunluğu suyun oksijen dengesini bozmaktadır.

2-Çok yüksek nüfus yoğunluğunun dışkı ve yem atığı ile suları kirletmekte ve deniz dibinde dip çamuru şeklinde atık birikimine neden olmaktadır.

3-Dibe çöken atıkların ayrışması neticesinde gelişen ortam oksijen dengesini bozmakta ve istenmeyen bu yeni biyolojik ortamda, mikro biyolojide "fırsatçı patojenler" adı verilen parazit, bakteri ve virüsler ortaya çıkmaktadır.

4-Olumsuz ortamda ortaya çıkan bakteri ve virüsler çeşitli hastalıkları başlatmakta, bunun önlenmesi için antibiyotik kullanılmaktadır. Bu da koylardaki doğal dengeyi altüst etmekte ve denizlerimizde kirlenmelere neden olmaktadır.

Bakanlığımıza ulaşan bu şikayet ve tespitler dışında balık üretim çiftlikleri ile ilgili olarak, Bakanlığımızca da çevre sorunları yarattığı tahmin edilmekle birlikte, boyutları tarafımızca bilinmemektedir. Gözlemsel olarak Bakanlığımızca saptanan hususlar ise şu şekilde özetlenmektedir.

1-Bu alanlarda kullanılan yemlerin torbaları bilinçsiz kullanım sonucu denize atılmakta ve kirlilik yaratmaktadır.

2-Bu tesisler için kullanılan yüzer platformlar asit bidonlarından yapılmakta ve çevre kirliliği yaratmaktadır.

3-Kıyıda herhangi bir üstyapı, tesisi olmadığı için kullanıcıların yarattığı kirlilik (depo, yatakhane, WC gibi) vardır.

4-Yat turizmini engellemektedir.

5-Bu tesislerin bulunduğu koylarda yüzmek amacıyla dahi denize girilememektedir.

6-Turistik tesislerin önünde denizden yararlanma olanağını ortadan kaldırmakta ve görsel kirlilik yaratmaktadır.

Ayrıca, bugüne kadar bu tesisler için verilen izinler ve tahsislerde, çevresi ile etkilenme ettirilerinin yapılmadığı, kurulacak tesislerin yoğunluğuna ilişkin kriterlerin geliştirilmediği bilinmektedir.

Bakanlığımızca sözkonusu faaliyetin ülke ekonomisine katkısı açısından yararlı olduğu görüşü benimsenmekle birlikte sebep olduğu olumsuzlukların, doğal çevrenin geri getirilemez bir şekilde bozulmasının ve denetimsiz yapılaşmanın potansiyel turizm alanlarının kaybının önlenmesi de zorunluluk arz etmektedir.

Tüm bu endişelerimiz nedeniyle; Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca su ürünleri yetiştiriciliğine uygun alanların belirlenip 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planlarına işlenmek ve imar mevzuatı çerçevesinde onay işlemleri tamamlanuncaya kadar su ürünleri yetiştiriciliğine ilişkin taleplerin Bakanlığımızca değerlendirilmeyeceği ve uygun görülmeyeceği 26.09.1994 gün ve 21938 sayılı yazımızla ilgili kurumlara bildirilmiştir.

Ancak, Başbakanlığın 1994/26 sayılı Genelgesi ile deniz ve kıyı kirliliği, denizlerle ilgili sorunların araştırılması ve çözümü, yat turizmi, marinalarda ortaya çıkan sorunların tespiti ve çözümü konularında çalışmalar yapmak üzere oluşturulan Başbakanlık Başmüsavirliğinin 21.09.1994 tarihinde yapılan Yürütme Kurulu toplantısında; gün geçtikçe artan şikayetlere yol açan özellikle Bodrum yöresinde balık üretim çiftlikleri sahalarının turizmi etkilemeyecek şekilde yönlendirilmesi kararı alınmıştır.

Bu nedenle, bu konuyu nihai karara bağlamak amacıyla 29 Kasım 1994 tarihinde Bakanlığımızda, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Çevre Bakanlığı ve Denizcilik Müsteşarlığı temsilcileri ile bir toplantı yapılmıştır.

Bu toplantıda "su ürünleri alanları"nın belirlenerek 1/25.000 ölçekli çevre düzeni planlarında gerekli tadilatın yapılması kararlaştırılmış ve Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığı bu işle görevlendirilmiştir. Ayrıca, bu toplantıda, bu iş için uygun koyların ton/yıl olarak sınıflandırılması, üretim miktarı için gerekli kara alanı standartının belirlenmesi, kara ulaşımı olmayan yerlere kesinlikle kara ulaşımı sağlanmaması, karada yer alacak tesislerin ancak yem deposu, bekçi kulübesi, ve idare bina olarak sınırlandırılması, kara alanlarının ortak olarak o yörede yer alan bütün alanlarınca kullanılması her tesis için ayrı kara alanı olmaması, turistik tesis önlerinde kesinlikle olmaması, kentsel alanlarda kesinlikle olmaması, üstyapı tesislerine yönelik kesinlikle dolgu yapılmayacağı, koruma alanlarında, kesinlikle yer almayacağı konularında da ilkesel olarak görüş birliğine varılmıştır. Bakanlığımızca da onanlı planlarda

turizm kullanımı ilkesi getirilmiş bazı alanlardan bu amaçla vazgeçilebileceği prensip olarak belirtilmiştir.

Muğla iline ait çevre düzeni planı revizyonları 10.03.1997 tarihinde Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca onaylanmıştır. Böylece anılan il sınırları içindeki su ürünlerine ilişkin talepler Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca değerlendirilecek, kiralama işlemleri ise anılan Bakanlık ile Maliye Bakanlığı arasında sonuçlandırılacak, diğer kamu kurum ve kuruluşlarla ve Bakanlığımızla yazışmaya gerek kalmayacaktır.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı planın onanmasından hemen sonra su ürünlerine yeterli alan ayrılmadığı gerekçesiyle Muğla ilinde onaylanan plan revizyonlarına itiraz etmiştir.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı 10.03.1997 onanlı plan uygulamaktan ısrarla çekinmiş bu da kaçak balık çiftliklerinin hızla artmasına neden olmuştur.

14.03.1997 tarihinde Bakanlığımız, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ve Denizcilik Müsteşarlığının katılımı ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığında düzenlenen toplantıda öncelikle Aydın, Antalya ve İzmir illerinin çevre düzeni planı revizyonlarının ivedilikle tamamlanması kararlaştırılmıştır.

Bakanlığımızca Mersin ve Adana illerinde de bu faaliyetin yapılabileceği görüşü verilmiş diğer bölgelerdeki planlamalardan bir gelişme sağlanamazken anılan Bakanlıkça Muğla ilinde potansiyel su ürünleri üretim alanlarının bazılarının onaylı planda yer almaması gerekçesiyle, istenilen çevre düzeni planı revizyonu 30.11.1998 tarihinde onanmıştır.

Bu plan revizyonu ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca projeleri onaylanan ancak yer kiralaması yapılmamış işletmelerin bu alanlara taşınması amaçlanmıştır. Onanlı planlarda yer almayan tesislerin kazanılmış haklarının olamayacağı takdirlerine maruzdur. Bu tür işletmelerin 10.03.1997 tarihinde onaylanan planda "Potansiyel Üretim Alanlar" olarak planda belirlenen alanlara kaydırılması gerekmektedir.

Hal böyle iken, işletmelerin planla belirlenen yerlerine taşınması yerine, taşınılacak yeri alanlar başka yeni işletme taleplerine verilmiş, böylece taşınması gereken işletmelere yer kalmamıştır. Sonuç olarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca potansiyel alan olarak belirlenmiş alanların tamamının plan kapsamına alınması istenilmektedir. Bu alanların

bir çoğu onanlı planlar ile turizm tesis alanı olarak öngörülen alanlar ile çakışmaktadır. İki kullanımın bir arada yer almasının imkansız olduğu malumlarıdır. Potansiyel turizm yatırım alanlarının ülkemiz ekonomisi için önemi çok büyüktür. Potansiyel turizm yatırım alanlarının başka kullanımlarla kaybedilmesinin önüne geçilmesi gerekmektedir. Bu nedenle su ürünlerine potansiyel alan olarak belirlenen tüm yerlerin plan kapsamına alınması ile mümkün görülmektedir.

Turizm sektörü çalışmaları ve planlama öngörülere doğrultusunda Bakanlığımızca kabul görmeyen alanlarda ve projesi Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca onaylanan ancak kiralaması yapılmayan alanlarda yapılan/yapılacak tesislere, başka bir deyişle kaçak balık çiftliklerine dur denilmesi ve İzmir-Aydın ve Antalya illerinde çevre düzeni planı revizyonlarına ivedilikle başlanması gerekli görülmektedir. Böylece, Muğla ili üzerindeki baskılar hafifletilerek, su ürünleri yetiştirilmesine yönelik yeni yatırım alanları oluşturulabilecektir.

13.- Samsun Milletvekili Vedat Cınaroğlu'nun, Samsun'da bulunan iki fabrikanın çevreye verdiği zarara ilişkin sorusu ve Çevre Bakanı Fevzi Aytekin'in cevabı (7/2725)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre Bakanı Sayın Fevzi AYTEKİN tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Saygılarımla,

Vedat CİNAROĞLU
Samsun Milletvekili

Samsun'da Karadeniz Bakır İşletmelerine ait bir Bakır Fabrikası ile, Özelleştirme İdaresine bağlı TÜGSAŞ Gübre Fabrikası mevcuttur. Her iki fabrikada Samsun'un Tekkeköy ilçesi sınırları içerisinde ve yan yanadır. Tekkeköy ilçesi halkı uzun yıllardır her iki fabrikanın veya birinin çevreye verdiği zarardan şikayetçi olagelmıştır. Şikayetler genellikle tarım alanlarına ve insan sağlığına olan menfi etkileriyle fabrikaların baca dumanları için yoğunlaşmaktadır. Teknolojinin bir çok olumsuzluğu tölere ettiği çağımızda bu tür çevre zararlarına şahit olmak bölge hallını ve onların vekili olarak bizleri düşündürmekte ve üzmektedir.

- 1- Bu fabrikalardan çıkan gaz ve dumanların çevreye zarar verip vermediği, veriyor ise zararın boyutları araştırılmış mıdır?
- 2- Meydana gelen zararları önlemek için bakanlığımızca bugüne kadar ne gibi tedbirler alınmıştır veya alınması düşünülmektedir?

T.C.
ÇEVRE BAKANLIĞI
Çevre Kirliliğini Önleme ve Kontrol Genel Müdürlüğü

SAYI: B.19.0.ÇKÖ.0.02.00.01-

- 5620 - 13235

KONU: Samsun Karadeniz Bakır
İşletmeleri ve Gübre Fabrikası

30 KASIM 2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA .

İLGİ: 03 Kasım 2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2725-7083/17954 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde gönderilen Samsun Milletvekili Sayın Vedat ÇINAROĞLU' nun; Samsun İli Tekkeköy İlçesinde faaliyet gösteren Karadeniz Bakır İşletmeleri ve TUGSAŞ Gübre Fabrikası ile ilgili soru önergesi Bakanlığımca incelenmiş olup, soru önergesine ilişkin cevaplarımız ilişikte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Fevzi AYTEKİN
Çevre Bakanı

SORU 1- Bu fabrikalardan çıkan gaz ve dumanların çevreye zarar verip vermediği, veriyor ise zararların boyutları araştırılmış mıdır?

Hava kirliliğinin kontrol altına alınmasına ilişkin düzenlemeler 2 Kasım 1986 tarih ve 19269 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği (HKKY) ile getirilmiştir. Bu bağlamda; Samsun Gübre Fabrikası HKKY EK-8.4.1.(e) Fosforlu veya Azotlu Gübrelerin Üretildiği Tesisler kapsamında emisyon iznine tabi olup, Kirlletici Vasfı Yüksek Tesisler İçin EK-7.17'de Gübre Komplekslerine getirilen Özel Emisyon Sınırlarına tabidir. Karadeniz Bakır İşletmeleri ise, EK-8.3.2 Ham demir veya demir Dışı Metalleri Üreten Tesisler kapsamında emisyon iznine tabi olup, Kirlletici Vasfı Yüksek Tesisler İçin EK-7.4.2'de Ham Demir Dışı Metallerin Kazanıldığı Tesislere getirilen Özel Emisyon Sınırlarına tabidir.

Samsun İli Tekkeköy İlçesi'nde faaliyet gösteren Karadeniz Bakır İşletmeleri ve Samsun Gübre Fabrikası'nın bacalarından çıkan zararlı gazların ekili alanlara ve insan sağlığına zarar verdiği ile ilgili şikayetler Bakanlığımıza da intikal etmiş olup, şikayetlerle ilgili olarak müteaddit defalar Samsun Valiliği'ne yazılar yazılmış ve söz konusu fabrikaların ilgili yönetmeliklere uyumlu çalışacak şekilde gerekli tedbirlerin alınması hususu istenmiştir.

Yazılarımıza istinaden, TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi Enerji Sistemleri ve Çevre Araştırma Enstitüsü tarafından Samsun Gübre Sanayi A.Ş için hazırlanan 'Emisyon Raporu' gönderilmiştir. Emisyon Raporu Bakanlığımca incelenmiş, Gübre Fabrikasının; Kompoze Gübre Üretim Tesis Bacasında, DAP Gübre Üretim Tesis Bacasında, Fosforik Asit I ve Fosforik Asit II Tesis Bacalarında; Flor emisyonunun, Sülfürik Asit Üretim Tesis Bacasında; SO₂ emisyonunun, Sülfirik Asit Üretim Tesisi Kül Islatma Tambur Bacasında; toz emisyonunun, Kazan Dairesi Buhar Hazırlama Tesis Bacasında; toz ve kükürt dioksit emisyonunun sınır değerleri sağlamadığı anlaşılmıştır. Bu durum ilgili Valiliğe de bildirilerek gerekli tedbirlerin alınması 26 Şubat 1999 tarihli yazımızla istenmiştir.

SORU 2-Meydana gelen zararları önlemek için Bakanlığınızca bugüne kadar ne gibi tedbirler alınmıştır veya alınması düşünülmektedir?

Yukarıda da belirtildiği gibi müteaddit defalar söz konusu işletmelerin çevre mevzuatına uyumlu çalışmasının sağlanması amacıyla Samsun Valiliği'ne yazılar yazılmış, son olarak 31 Ekim 2000 ve 15 Kasım 2000 tarihlerinde Samsun Valiliği'ne tekrar yazılar gönderilmiş ve söz konusu tesislerin HKKY'nin ilgili maddeleri göz önüne alınarak Valiliklerince mahallinde incelenmesi ve inceleme sonucunda, Yönetmeliğe uyumlu olacak şekilde tesislerin çalıştırılması için, bugüne kadar alınan tedbirleri ve ileriye yönelik planlanmış çalışmalarını da içeren detaylı bir raporun gönderilmesi istenmiştir.

Konu ile ilgili olarak Samsun Valiliği'nden Bakanlığımıza intikal eden 17.11.2000 tarihli yazıda;

-Fabrikaların 1970'li yıllarda kurulduğu ve o zamanki teknolojiye göre dizayn edildiği, zamanla teknolojinin gelişmesi ve proseste önemli değişikliklerin yapılmaması nedeniyle fabrikaların teknolojilerinin eskidiği gibi her yıl mevcut durumu muhafaza etmek için önemli miktarda yenileme yatırımlarının yapıldığı,

-İşletmelerin çevreye olan etkilerini mevzuatta öngörülen sınırlar altına çekmek için yapılan uyarı ve ikazlar neticesinde atıksuların kontrol altına alındığı, işletmelere Atıksu Deşarj İzin Belgesinin verildiği ancak, hava kirliliği konusunda istenilen seviyeye gelinemediği,

-İşletme yetkililerince; işletmelerin özelleştirme kapsamında olmaları nedeniyle iyileştirme ve yenileme için yatırım taleplerinin yerine getirilmesinde problemler yaşandığı ve gerekli çalışmaların zamanında yapılamadığının ifade edildiği belirtilerek, Çevre Mevzuatı kapsamında alınması gereken tedbirlerle ilgili her iki işletmeye de 3 (üç) aylık bir süre tanındığı, bu süre sonunda önemli bir aşama kaydedilmediği takdirde 2872 Sayılı Çevre Kanunu doğrultusunda yasal işlem yapılacağı bildirilmiştir.

Ayrıca, Karadeniz Bakır İşletmeleri ve Samsun Gübre Fabrikası'nın mevcut haliyle faaliyetlerini sürdürmeleri ve yakın çevresinde bulunan Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyete geçen orta ölçekli sanayi tesislerinin çıkardığı emisyonlar nedeniyle bölgenin hava kirliliği yükünün son dönemlerde artış göstermesi ve yöredeki vatandaşların artan şikayetlerini de göz önüne alınarak, 31.10.2000 tarihli Samsun İl Mahalli Çevre Kurulunca Bakanlığımız bünyesinde bulunan Mobil Hava Kirliliği Ölçüm Cihazı ile hava kirlilik yükünün incelenmesi karara bağlanmıştır. Bu karar, ilgili Valiliğin 08.11.2000 tarihli yazısı ile Bakanlığımıza bildirilmiş ve bir adet mobil ölçüm cihazının geçici görevle Valilik emrine görevlendirilmesi talep edilmiştir. Söz konusu cihaz talebi Bakanlığım ilgili birimine gereği için iletilmiştir.

Her iki işletmede gerek Bakanlığımız gerekse ilgili Valilik tarafından takip edilmekte olup, Çevre Mevzuatı kapsamında gerekli tedbirlerin alınması sağlanacaktır.

14.- Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, santral ve kömür işletmelerinde çalışan işçilere ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M.Cumhur Erşümer'in cevabı (7/2758) ←

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorunun Sayın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı N.Cumhur ERŞÜMER tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini saygılarımla arz ederim. 30.10.2000

Ahmet DERİN
Kütahya Milletvekili

İhalesi yapıлып, devir sözleşmeleri henüz imzalanmamış, santral ve kömür işletmelerinde çalışan işçilerin, iş güvencesi sağlanacaktır? Bunun için devir sözleşmelerine ne tür hükümler konulacaktır?

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Ankara

Sayı : B.15.0.APK.0.23.300-2040
Konu : Yazılı Soru Önergesi

5 ARALIK 2000

24071

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA.

İLGİ: T.B.M.M. Başkanlığı'nın 06.11.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7-2758-7150 no'lu yazısı.

Kütahya Milletvekili Sayın Ahmet DERİN'in tarafıma tevcih ettiği 7/2758-7150 esas no'lu yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99'ncü maddesi gereği cevaplandırılarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

M.Cumhur ERŞÜMER
Bakan

**KÜTAHYA MİLLETVEKİLİ SAYIN AHMET DERİN'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/2758-7150 esas no'lu)**

Soru :

İhalesi yapıp, devir sözleşmeleri henüz imzalanmamış, santral ve kömür işletmelerinde çalışan işçilerin, iş güvencesi sağlanacak mıdır? Bunun için devir sözleşmelerine ne tür hükümler konulacaktır?

Cevap:

Bakanlığımca ihalesi yapıp "Uygulama Sözleşmeleri" Bakanlığım ile Görevli Şirketler arasında imzalanmış olan ya da mutabık kalınan Tunçbilek, Soma, Kangal ve Çatalağzı (B) Termik Santralleri ve ilgili kömür sahaları ile birlikte devredilecek olan Yeniköy-Kemerköy, Yatağan Termik Santrallerinde ve ilgili Kömür İşletmelerinde 1475 sayılı yasaya tabi olarak çalışmakta olan işçi personel için Uygulama Sözleşmelerinde; bu personelin, söz konusu santraller ile birlikte Şirkete devredilmeleri ve kendi isteği ile emekliye ayrılanlar ile 1475 Sayılı İş Kanununun "işverenin bildirmsiz fesih hakkı"nı düzenleyen 17. maddesi kapsamında işine son verilenler hariç olmak üzere, Şirketin, teklifinde öngördüğü işçi sayısı ve/veya toplam işçi giderleriyle sınırlı olmak kaydıyla, kendisine devredilen bu işçileri işten çıkarmayacağı, aynı işyerinde, uygulanmakta olan "Toplu İş Sözleşmesi"ndeki hak ve vecibelere uygun olarak çalıştıracağı yönünde hükme yer verilmiş olup, Uygulama Sözleşmesinin bu hükmüne Devir Sözleşmelerinde de aynen yer verilmektedir.

Ayrıca Devir Sözleşmelerinde, Şirkete devredilen işçi personelin almakta oldukları ücret seviyeleri ile kıdem tazminatlarının bütününden Görevli Şirketler sorumlu tutularak, Fıllı Devir tarihindeki hizmet süreleri ve almakta oldukları ücret seviyeleri ile sınırlı olmak kaydıyla, TEAŞ Genel Müdürlüğündeki hizmetlerine karşılık Fıllı Devir tarihinde yürürlükte olan mevzuata göre ödenecek kıdem tazminatları için TEAŞ Genel Müdürlüğüne ödeme yükümlülüğü getirilmektedir.

15.- Afyon Milletvekili İsmet Atilla'nın, Afyon Yavaşlar Barajı ihalesine ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M.Cumhur Ersümer'in cevabı (7/2913)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Afyon İli Sandıklı İlçesi Yavaşlar Projesi kapsamında Komi Deresi üzerinde yapılması öngörülen Yavaşlar Barajı DSİ Genel Müdürlüğü'nün 1997 Yılı Yatırım Programında bulunmaktadır.

YAVAŞLAR VE ÇEVRESİNDE BULUNAN 13 KÖYÜN FAYDALANABİLECEĞİ BARAJIN İHALESİ ile ilgili olarak verdiğim 24.10.1997 tarih ve 23770 sayılı yazılı soru önergeme; "Yavaşlar Barajı ihale izni alınması halinde 1998 yılında ihale edilecektir" şeklinde cevap verilmişti.

17.12.1997 tarih ve 25541 sayılı yazılı soru önergeme cevap olarak ise; "Projenin başlatılmasının aciliyeti ve önceliği detaylı olarak değerlendirilmektedir. Yeni projelerin başlatılması, halen yatırımı devam eden ilerlemiş projeler ile GAP gibi öncelikli projelerin tamamlanmasına ve mevcut yatırım tavanlarının artırılmasına bağlı bulunmaktadır" denilmiştir.

Aşağıdaki sorularımın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın M. Cumhur Ersümer tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 7.11.2000

Saygılarımla.

İsmet ATTILA
Afyon Milletvekili

SORULAR :

Yavaşlar Barajının yapımına başlanabilmesi için 2001 yılı bütçesinde ihaleye yeterli ödenek ayrılacak mıdır? Barajın yapımı ne zaman ihale edilecektir?

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Ankara

Sayı : B.15.0.APK.0.23.300-2044
Konu : Yazılı Soru Önergesi

5 ARALIK 2000

24075

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M. Başkanlığı'nın 10.11.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7409 sayılı yazısı.

Afyon Milletvekili Sayın İsmet ATTILA'nın tarafıma tevcih ettiği 7/2913-7359 esas no'lu yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99'ncü maddesi gereği cevaplandırılarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

M. Çiğdem ERSÖMER
Bakan

AFYON MİLLETVEKİLİ SAYIN İSMET ATTILA'NIN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI
(7/2913-7359)

Soru :

Yavaşlar Barajının yapımına başlanabilmesi için 2001 yılı bütçesinde ihaleye yeterli ödenek ayrılacak mıdır? Barajın yapımı ne zaman ihale edilecektir?

Cevap:

Sandıklı-Yavaşlar projesi kapsamında Sandıklı ilçesi Yavaşlar kasabası Komi deresi üzerinde yapılması planlanan Yavaşlar barajında depolanacak 27,22 Milyon m³ su ile Yavaşlar ovasında 1263 hektarlık alanın sularması hedef alınmıştır.

Söz konusu proje DSİ Genel Müdürlüğü'nün 2000 yılı yatırım programında 1 Milyar TL. ödenekle ve "Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının uygun görüşü alındıktan sonra ihale edilecektir" dip notu ile yer almaktadır. Diğer yandan, 2000 Mali Yılı Bütçe Kanunu'nun 10'ncü Maddesinde "... sarı işlere 2000 yılında başlanabilmesi için proje veya işin 2000 yılı yatırım ödeneği toplam keşif bedelinin %10'undan az olamaz..." hükmü bulunmaktadır. Bu nedenle projeye başlanabilmesi Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının iznine ve yeterli finansmanın teminine bağlı bulunmaktadır.

DSİ Genel Müdürlüğünce Sandıklı-Yavaşlar projesine 2000 yılı için 1,5 Trilyon TL. ödenek talebinde bulunulmuş, ancak kısıtlı bütçe imkanları dahilinde 1 Milyar TL. ödenek ayrılabilmektedir. 2001 yılında ise DSİ Genel Müdürlüğünün tarım sektörü yatırımları için 2 Trilyon TL.'si Sandıklı-Yavaşlar projesi için olmak üzere toplam 2.810 Trilyon TL. ödenek talep edilmiştir. Ancak talebin %10,33'ü olan 290,16 Trilyon TL. ödenek verilmiştir. Bu ödenek çerçevesinde de Yavaşlar barajının ihale edilebilmesi için yeterli ödenek ayrılamamaktadır. 2001 yılı içerisinde ilave ödenek imkanı doğduğu takdirde gereği yapılabilecektir.

16.- Tekirdağ Milletvekili Nihan İlgün'ün, Tekirdağ-Çorlu ve Mirath ilçelerinde açılan doğalgaz kuyularına ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M.Cumhurbaşkanı ERSÜMER'in cevabı (7/2907)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Enerji Bakanı Sayın Cumhurbaşkanı ERSÜMER tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunu temsilcilerimize arz ederim.

Saygılarımla.

Nihan İLGÜN
Tekirdağ Milletvekili

SORU 1 : Bakanlığımıza bağlı Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) tarafından Tekirdağ İli Çorlu ve Mirath İlçelerinde açılan Göçerler-1 ile Sevindik-1 Kuyularının rezervleri kaç m3 tür ?

SORU 2 : Açılan bu kuyularda doğalgaz üretimine ne zaman başlanacaktır?

SORU 3 : Hali hazırda Tekirdağ İlindeki toplam doğalgaz üretimi ne kadardır? Bu yeni kuyuların da üretime geçmesiyle birlikte Tekirdağ'daki toplam doğalgaz üretimi miktarı ne kadar olacaktır?

SORU 4 : Bu yeni kuyuların doğalgaz üretimine başlandıktan sonra ekonomik ömürleri ne olacaktır?

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Ankara

Sayı : B.15.O.APK.0.23.300 - 2043
Konu : Yazılı Soru Önergesi

24074

5 ARALIK 2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M Başkanlığı'nın 20.11.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7611 sayılı yazısı.

Tekirdağ Milletvekili Sayın Nihan İLGÜN'ün tarafıma tevcih ettiği, 7/2907-7347 esas no'lu yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99'ncü maddesi gereği cevaplandırılarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi arz ederim.

M. CUMHURİRSÜMER
Bakan

**TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ SAYIN NİHAN İLGÜN'ÜN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI
(7/2907-7347 Esas No'lu)**

Soru 1:

Bakanlığınıza bağlı Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) tarafından Tekirdağ İli Çorlu ve Murtatlı ilçelerinde açılan Göçerler-1 ile Sevindik-1 kuyularının rezervleri kaç m³'tür?

Cevap 1:

Göçerler-1 ve Sevindik-1 kuyularında kesin rezervi belirlemek amacıyla üretim testleri yakın zamanda yapılmış olup, değerlendirme çalışmaları sürmektedir.

Eldedi ilk bulgulara göre hacimsel yaklaşım yapıldığında Sevindik sahasının 0.4-1.0 milyar m³, Göçerler sahasının ise 0.65-1.30 milyar m³ kurtarılabılır gaz rezervlerine sahip oldukları söylenebilir.

Soru 2:

Açılan bu kuyularda doğalgaz üretimine ne zaman başlanacaktır?

Cevap 2:

Bu kuyularda üretime, pazarlama çalışmalarının tamamlanmasını takiben, 2001 yılının ilk aylarında başlanabilecektir.

Soru 3:

Hali hazırda Tekirdağ ilindeki toplam doğalgaz üretimi ne kadardır? Bu yeni kuyuların da üretime geçmesiyle birlikte Tekirdağ'daki toplam doğalgaz üretim miktarı ne kadar olacaktır?

Cevap 3:

TPAO Genel Müdürlüğü tarafından Tekirdağ İli sınırları içerisinde 24.11.2000 tarihi itibarıyla Yulafı ve Karaçalı sahalarından 61.000 m3/gün gaz üretimi yapılmakta olup, Göçerler-1 ve Sevindik-1 kuyularının 150.000 m3/gün'lük debilerle üretime alınacağı düşünüldürse, il sınırları içerisinde günlük toplam üretim 360.000 m3 değerine ulaşacaktır.

Soru 4:

Bu yeni kuyuların doğal gaz üretimine başlandıktan sonra ekonomik ömürleri ne olacaktır?

Cevap 4:

Sevindik ve Göçerler sahalarında tespit ve üretim kuyularının açılması programa alınmıştır. Sahaların ekonomik ömrü, belirlenecek kesin rezerv miktarına, üretim yapacak kuyu sayısına ve günlük üretim miktarına bağlı olarak değişebilecektir.

17.- Trabzon Milletvekili Ali Naci Tuncer'in, Trabzon İline doğalgaz verilip verilmeyeceğine ve Azerbaycan gazı projesine ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M.Cumhur Erşümer'in cevabı (7/2893)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

YÜKSEK MALUMLARI OLDUĞU GİBİ, TÜRKİYE'NİN DOĞA CENNETLERİNDEN BİRİ VE HATTA EN BAŞTA GELENİ DOĞU KARADENİZ 'İMİZDİR.

DOĞU KARADENİZ ; ORMANLARI, YEŞİL BİTKİ ÖRTÜSÜ, BERRAK AKARSULARI, HATTA ÇAĞLAYANLARI VE YEMYEŞİL YAYLALARI İLE EMSALİ BULUNMAZ BİR YURT KÖŞEMİZDİR.

DOĞANIN BU KADAR CÖMERT DAVRANDIĞI BU YÖREMİZE HÜKÜMETLERİMİZ MAALESEF HİÇTE CÖMERT DAVRANMAMAKTADIRLAR.

DOĞU KARADENİZ YILLARDIR DEVLETTEN CİDDİ BİR YATIRIM ALAMAMIŞTIR. YENİ BİR BİN YILA GİRDİĞİMİZ BU DÖNEMDE YÖREDEKİ ANNELERİMİZ, KARDEŞLERİMİZ, KIZLARIMIZ EVLERİNİN MAİŞETİNE KATKI SAĞLAMAK AMACI İLE TAŞIMAK ZORUNDA OLDUKLARI ODUNLAR, OTLAR GİBİ GÜNLÜK İHTİYAÇ MADDELERİNİ YOL DURUMU MÜSAİT OLMADIĞINDAN SIRTLARINDA TAŞIMAKTADIRLAR. BU YENİ BİR BİN YILA GİRDİĞİMİZ BU DÖNEMDE, HEM ÜLKEMİZİN AYIBI, HEMDE İNSANLIK AYIBIDIR. BU KARADENİZLİNİN ALIN YAZISIMIDIR? BU ALIN YAZISINI SİLMEK VE BU İNSANLIK AYIBINI ORTADAN KALDIRACAK TEDBİRLERİ ALMAYI EN HAFİFİNDEN HÜKÜMETTEN BEKLEMELERİMİZ DEĞİL Mİ?

ÖZELLİKLE TRABZON İLİMİZE BUGÜNE KADAR HÜKÜMETLERİMİZİN CİDDİ BİR YATIRIMI OLMAMIŞTIR. CUMHURİYET DÖNEMİNDE TRABZON İLİMİZE YAPILAN TEK SANAYİ YATIRIMI ÇİMENTO FABRİKASIDIR, O DA ÖZELLEŞTİRİLMİŞTİR. ÖZEL SEKTÖRDE FABRİKAYI İSTENEN VERİMLİLİKTE ÇALIŞTIRMADIĞI İÇİN, DEVAMLİ VE HAKSIZ OLARAK İŞÇİ ÇIKARMAKTA VE BU DURUM YÖREDE BÜYÜK HUZURSUZLUKLARA SEBEP OLMAKTADIR. HALEN ŞEHİR İÇİNDE KALAN BU FABRİKA, DÜŞÜK KAPASİTEDE ÇALIŞMAKTA VE ÇEVRE KİRLİLİĞİ YARATMaktan BAŞKA BİR İŞE YARAMAMAKTADIR.

TRABZON HALKININ ISINMA İHTİYACI AĞIRLIKLIL OLARAK ODUNLA GİDERİLMEKTEDİR. BU DURUM ZARURİ OLARAK ORMANLARIMIZIN YOK OLMASINA, HAVANIN KİRLENMESİNE, NETİCE OLARAK TA DOĞANIN BOZULMASINA SEBEP OLMAKTADIR. SON YILLARDA ÜLKEMİZDE DOĞANIN BOZULMASINA VE HAVA KİRLİLİĞİNE ÖNLEM OLARAK, İTHAL KÖMÜR VE DOĞAL GAZ İLE ISINMA VE ENERJİ ELDE ETME YOLUNA GİDİLMİŞTİR. TRABZON İLİMİZİN DE BU DOĞALGAZ NİMETİNDEN İSTİFADE ETMEK İSTEMESİ, ONUN EN DOĞAL HAKKIDIR.

HÜKÜMET YETKİLİLERİ VE ÖZELLİKLE ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI SAYIN M. CUMHUR ERSÜMER'İN YAZILI VE SÖZLÜ BEYANATLARINDA 2002 VEYA 2003 YILINDA TRABZON'UN DOĞALGAZA KAVUŞACAĞINI BİLDİRMESİNE RAĞMEN, "HÜRRIYET" GAZETESİNİN 18 EKİM 2000 TARİHLİ NÜSHASINDA 2005 YILINDAN SONRA PLANLANACAĞINA DAİR HABERLER, TRABZON HALKINI FEVKALADE ÜZMÜSTÜR.

BU KONU İLE İLGİLİ OLARAK AŞAĞIDAKİ SORULARIN DALALETİNİZLE ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI SAYIN M. CUMHUR ERSÜMER TARAFINDAN YAZILI OLARAK CEVAPLANDIRILMASINI ARZ EDERİM.

ALİ NACİ TUNCER
TRABZON MİLLETVEKİLİ

SORULAR:

1) HÜRRIYET GAZETESİNDE ÇIKAN BU HABER DOĞRUMUDUR?

2) HABER DOĞRU İSE 24 OCAK 2000 TARİH VE 01323 SAYILI YAZINIZDA 2002 YILINDA, 21 AĞUSTOS 2000 TARİH VE 1/1484 SAYILI YAZINIZDA 2003 YILINDA TRABZON'A DOĞALGAZ VERİLECEĞİ BİLDİRİLMİŞKEN 2005 YILINA NEDEN TEHİR EDİLMİŞTİR ?

3) T.B.M.M. 'KİT KOMİSYONUNDA BOTAS GENEL MÜDÜRÜNÜN BEYANINDAN TRABZON'A, GÜRCİSTAN SINIRINDAN HOPA, RİZE, GÜZERGAHINDAN DOĞALGAZ VERİLECEĞİ ANLAŞILMAKTAYDI, GÜRCİSTAN'DA DOĞALGAZ OLMAYIP, AZERBAYCAN'DAN ALINACAK GAZIN NAKLİ MÜMKÜN OLABİLECEKTİR. BU PROJE HAYATİYETİNİ HALEN KORUYOR MU? KORUYORSA TRABZON BU HATTAN NE ZAMAN DOĞALGAZ KULLANABİLECEKTİR.

4) İRANDAN ALINMASI ANLAŞMALARA BAĞLANAN DOĞALGAZ NE ZAMAN ALINACAK VE TRABZON'A BU DOĞALGAZDAN VERİLMESİ DÜŞÜNÜLMEKTEMİDİR? DÜŞÜNÜLÜYORSA BU PROJE NE ZAMAN TAMAMLANACAKTIR.

5) RUSYA FEDERASYONU İLE YAPILAN VE KAMU OYUNDA YANKILARA SEBEP OLAN MAVİ AKIM PROJESİYLE DOĞALGAZ SAMSUN'A NE ZAMAN GELECEKTİR VE BU PROJE GERÇEKLEŞİRSE BU HATTAN KARADENİZ'E VE ÖZELLİKLE TRABZON'A DOĞALGAZ VERİLMESİ DÜŞÜNÜLMEKTE MİDİR ?

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Ankara

Sayı : B.15.O.APK.0.23.300 -2045
Konu : Yazılı Soru Önergesi

5 ARALIK 2000

24076

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M Başkanlığı'nın 20.11.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7608 sayılı yazısı.

Trabzon Milletvekili Sayın Ali Naci TUNCER'in tarafıma tevcih ettiği, 7/2899-7328 esas no'lu yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99'ncü maddesi gereği cevaplandırılarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

M. Cüneyt ERŞİNER
Bakan

**TRABZON MİLLETVEKİLİ SAYIN ALİ NACİ TUNCER'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI
(7/2893-7328)**

SORU 1,2,3,4,5:

Yüksek malumları olduğu gibi, Türkiye'nin doğa cennetlerinden biri ve hatta en başta geleni Doğu Karadeniz'imizdir.

Doğu Karadeniz; ormanları, yeşil bitki örtüsü, berrak akarsuları, hatta çağlayanları ve yemyeşil yaylaları ile emsali bulunmaz bir yurt köşemizdir.

Doğanın bu kadar cömert davrandığı bu yöremize hükümetlerimiz maalesef hiçte cömert davranmamaktadırlar.

Doğu Karadeniz yıllardır devletten ciddi bir yatırım alamamıştır. Yeni bir bin yıla girdiğimiz bu dönemde yöredeki annelerimiz, kardeşlerimiz, kızlarımız evlerinin maişetine katkı sağlamak amacı ile taşımak zorunda oldukları odunlar, otlar gibi günlük ihtiyaç maddelerini yol durumu müsait olmadığından sırtlarında taşımaktadırlar. Bu yeni bir bin yıla girdiğimiz bu dönemde, hem ülkemizin ayıbı, hem de insanlık ayıbıdır. Bu Karadeniz'in alın yazısı mıdır? Bu alın yazısını silmek ve bu insanlık ayıbını ortadan kaldıracak tedbirleri almayı en hafifinden hükümetten beklemek hakkımız değil mi?

Özellikle Trabzon İlimize bugüne kadar hükümetlerimizin ciddi bir yatırımı olmamıştır. Cumhuriyet döneminde Trabzon İlimize yapılan tek sanayi yatırımı çimento fabrikasıdır, o da özelleştirilmiştir. Özel Sektörde fabrikayı istenen verimlilikte çalıştırmadığı için, devamlı ve haksız olarak işçi çıkarmakta ve bu durum yörede büyük huzursuzluklara sebep olmaktadır. Halen şehir içinde kalan bu fabrika, düşük kapasitede çalışmakta ve çevre kirliliği yaratmaktan başka bir işe yaramamaktadır.

Trabzon halkının ısınma ihtiyacı ağırlıklı olarak odunla giderilmektedir. Bu durum zaruri olarak ormanlarımızın yok olmasına, havanın kirlenmesine, netice olarak

doğanın bozulmasına sebep olmaktadır. Son yıllarda ÷lkemizde doğanın bozulmasına ve hava kirliliğine önlem olarak, ithal kömür ve doğalgaz ile ısınma ve enerji elde etme yoluna gidilmiştir. Trabzon ilimizin de bu doğalgaz nimetinden istifade etmek istemesi, onun en doğal hakkıdır.

Hükümet yetkilileri ve özellikle Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın M.Cumhur ERSÜMER'in yazılı ve sözlü beyanatlarında 2002 veya 2003 yılında Trabzon'un doğalgaza kavuşacağını bildirmesine rağmen, "Hürriyet" gazetesinin 18 Ekim 2000 tarihli nüshasında 2005 yılından sonra planlanacağına dair haberler, Trabzon halkını fevkalade üzmüştür.

- Hürriyet Gazetesinde çıkan bu haber doğru mudur?

- Haber doğru ise 24 Ocak 2000 tarih ve 011323 sayılı yazınızda 2002 yılında, 21 Ağustos 2000 tarih ve 1/1484 sayılı yazınızda 2003 yılında Trabzon'a doğalgaz verileceği bildirilmişken 2005 yılına neden tehir edilmiştir?

- T.B.M.M. KİT Komisyonu'nda BOTAŞ Genel Müdürü'nün beyanından Trabzon'a, Gürcistan sınırından Hopa, Rize güzergahından doğalgaz verileceği anlaşılmaktaydı, Gürcistan'da doğalgaz olmayıp, Azerbaycan'dan alınacak gazın nakli mümkün olabilecektir. Bu proje hayatiyetini halen koruyor mu? Koruyorsa Trabzon bu hattan ne zaman doğalgaz kullanabilecektir?

- İnan'dan alınması anlaşmalara bağlanan doğalgaz ne zaman alınacak ve Trabzon'a bu doğalgazdan verilmesi düşünölmekte midir? Düşünölüyorsa bu proje ne zaman tamamlanacaktır?

- Rusya Federasyonu ile yapılan ve kamuoyunda yankılara sebep olan Mavi Akım Projesiyle doğalgaz Samsun'a ne zaman gelecektir ve bu proje gerçekleşirse bu hattan Karadeniz'e ve özellikle Trabzon'a doğalgaz verilmesi düşünölmekte midir?

CEVAP 1.2.3.4.5:

Doğu Karadeniz Bölgesi'ne doğalgaz götürülmesine yönelik planlamalarımızda herhangi bir erteleme sözkonusu değildir.

Halen inşaat çalışmaları devam eden Doğu Anadolu Doğalgaz İletim Hattı'nın 2. Bölümü olan Erzurum-İmranlı arasında Erzincan yakınlarında bırakılacak branşman vanasından kuzeye doğru Bayburt ve Gümüşhane güzergahını takip ederek Trabzon ve Rize'ye ulaşacak yaklaşık 280 km. uzunluğundaki boru hatlarının yapılmasıyla bu illere de gaz arzı sağlanacaktır.

Bu bölgeye doğalgaz iletim hattı çekilmesiyle ilgili olarak hazırlanıp DPT'ye sunulan fizibilite onaylanmış ve BOTAŞ Genel Müdürlüğü 2001 yılı yatırım programına, Doğu Karadeniz Bölgesi Doğalgaz İletim Hattı Projesi olarak alınmıştır.

Bu hattın yapımının 2003 yılı içinde tamamlanması hedeflenmektedir.

Diğer yandan Trabzon İlinde doğalgaz kullanımına geçilebilmesi için mevcut 397 sayılı K.H.K hükümlerine göre öncelikle bir gaz dağıtım şirketi oluşturulması ve bu şirketin de 397 sayılı K.H.K.'ye göre Bakanlar Kurulu tarafından Trabzon İlinde doğalgaz dağıtım ve satış faaliyetleri için yetkilendirilmesi gerekmektedir.

Şehir girişinde kurulması gereken A-tipi basınç düşürme istasyonu dahil şehir dağıtım ve satış faaliyetleri için gerekli tüm alt yapı yatırımları ve kurulacak şehir şebekesinin işletme ve bakım sorumluluğu yetkili gaz dağıtım şirketine ait olacaktır.

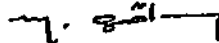
Mavi Akım Projesi ile ilgili çalışmalar sürdürülmekte olup, bu proje kapsamında Rusya Federasyonu'ndan 2001 yılı son çeyreğinde gaz alımına başlanması planlanmaktadır. Trabzon İline doğalgaz arzı Samsun-Ankara hattından değil, halen yapımı devam eden Doğu Anadolu İletim Hattı'ndan çekilecektir.

18.- Konya Milletvekili Mehmet Gölhan'ın, Konya ilindeki baraj ve gölet projelerine ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M.Cumhur Ersümer'in cevabı (7/2825)

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BAŞKANLIĞINA**

Aşağıdaki soruların Sayın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımızca yazılı olarak cevaplandırılması hususunu müsaadelerinize arz ederim.

Saygılarımla,

Mehmet GÖLHAN
Konya Milletvekili

- 1- Bir tarım ambarı olarak nitelendirilen Konya Ovasının çizil' de olsa bir kısmını sulayacak olan ve sonelerdir programda bulunan BAĞBAŞI baraj ve Mavi Tünel'in inşaat ihalesi ne zaman yapılacaktır?
- 2- Çok sınırlı tarım alanına sahip Doğanhisar-Konakkale Kasaba halkımızın umutla beklediği gölet'e alt etüt ve proje çalışmaları ne safhadadır?
- 3- Bu gölet inşaatının 2001 yılında inşaat programına alınıp fillen başlama imkanı olabilecek midir?
- 4- Gölet'e alt zemin etütleri ve proje çalışmaları uzun sürer ise, halon tonoka ve bidonlarla taşıma suyuyla bahçelerini sulamaya çalışan bu yöre insanımızı kasmen de olsa biran önce suya kavuşturabilmek için yer altı suyundan yararlandırılması düşünülüyor mu?

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Ankara

Sayı : B.15.O.APK.0.23.300- 2642
Konu : Yazılı Soru Önergesi

24073

5 ARALIK 2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M Başkanlığı'nın 10.11.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7403 sayılı yazısı.

Konya Milletvekili Sayın Mehmet GÖLHAN'ın tarafıma tevcih ettiği, 7/2825/7190 esas no'lu yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99'ncü maddesi gereği cevaplandırılarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

M. Cumhur ERSÜMER
Bakan

**KONYA MİLLETVEKİLİ SAYIN MEHMET GÖLHAN'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/2825-7190 Esas No'lu)**

Soru 1:

Bir tarım ambarı olarak nitelendirilen Konya Ovasının cüzi de olsa bir kısmını sulayacak olan ve senelerdir programda bulunan BAĞBAŞI baraj ve Mavi Tünel'in inşaat ihalesi ne zaman yapılacaktır?

Cevap 1:

192 380 ha alanın sulanmasının öngörüldüğü Konya-Çumra III. Merhale Projesi kapsamında yer alan Bağbaşı Barajı'nın, Konya-Hadim-Bağbaşı Köyünün 1 km. kuzeyinde Göksu Nehri üzerinde 1083 talveg kotunda yapılması planlanmıştır. Bağbaşı Barajı, Bozkır Barajı ile Afşar Barajı'nda depolanacak sular, Bozkır Barajından dere yatağı ile Afşar Barajı'ndan ise derivasyon kanalı ve tüneller sistemi ile kendi rezervuarı içinde toplanıp, Konya kapalı havzasına Mavi Tünel diye adlandırılan 16 900 metre uzunluğunda ve 4,00 metre çapında bir tünel vasıtasıyla iletilerek Konya-Çumra III. Merhale kapsamındaki tarım alanlarının sulanması sağlanacaktır. "Bağbaşı Barajı, Mavi Tüneli ve HES Projesi" esasen planlama aşamasında "Konya-Çumra III. Merhale Projesinin" kapsamında etüt edilmektedir. Ancak, planlama çalışmaları devam ederken 17 km. uzunluğundaki Mavi Tüneli inşaatının uzun süre alacağı düşünülerek 1993 yılı sonunda 1994 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısının TBMM Bütçe Plan Komisyonu'nda görüşülmesi sırasında verilen bir önerge ile uygulama açısından planlama aşamasındaki Konya-Çumra III. Merhale Projesi'nden ayrı müstakil bir proje olarak ele alınmış ve "Bağbaşı Barajı, Mavi Tüneli ve HES Projesi" adıyla 1994 Mali Yılı Yatırım Programına alınmıştır. Bünyesinde "Mavi Tüneli" işini de ihtiva eden Konya-Çumra III. Merhale Projesi Planlama Raporu'nun hazırlanması işi 1996 yılında DOLAR-ER ORTAK GİRİŞİM Firmasına ihale edilmiş olup, Firma tarafından yapılan optimizasyon çalışmaları sonucunda Mavi Tünel çapının 4 m. olması önerilmiştir. Bu öneri doğrultusunda 1997 yılında yapılan revizyon ile tünel çapı 4 metreye düşürülmüştür. Projenin planlama çalışmaları tamamlanmış olup, rapor tasdik aşamasındadır.

Proje kapsamında Bağbaşı, Bozkır ve Avşar barajları Avşar-Bağbaşı derivasyon kanalı, Mavi Tüneli ve Mavi HES, Apa-Hotamış derivasyonu ve Hotamış depolaması yer almaktadır. Konya-Çumra III. Merhale Projesi'nin ön inceleme çalışmalarında Göksu Havzası'nda çevrilecek yaklaşık 450 hm³ su ile Konya ve Karaman illerinde 209.580 hektar arazinin sulanması ve 30 MW kurulu güce sahip Mavi HES ile 100 GWh/yıl enerji üretimi öngörülmüştür. Projenin su kaynağı olan Bağbaşı Barajı inşaatından önce Mavi Tüneli'nin yapımı gerekli görülmüş ve ihale ilanı 15.08.1997 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak teklifler alınmıştır. 13.02.1998 tarihinde ihalesi yapılmak üzere yeterlik belgesi verilen 30 firmaya davetiye gönderilmiş ve 02.03.1998 tarihinde sonuçlandırılarak kredili olarak yapılmak üzere ihale edilmiştir. Bunu müteakip ihale şartnamesinde "Teklif edilen kredinin T.C. Hazine Müsteşarlığı'nca kabul edilmesi zorunludur" hükmü bulunduğu için yüklenici firmanın dış kredi teklifi Hazine Müsteşarlığı'na sunulmuş ve Hazine Müsteşarlığı'ndan kredi teklifinin kabul edilebilir bulunmadığı bildirilmiştir. Bu nedenle işin ihalesi iptal edilmiştir. Bu kez Mavi Tüneli inşaatı özkaynak yetersizliği nedeniyle kredili olarak ihalesinin yapılması için Hazine Müsteşarlığı nezdinde girişimde bulunulmuş, ancak Hazine Müsteşarlığı'nın 13.10.1999 tarih ve 74448 sayılı yazısı ile sözkonusu projenin finansmanı için kredi temin edilmesi Başbakanlığın 29.09.1999 tarih ve 99/9 sayılı Başbakanlık genelgesi çerçevesinde değerlendirilerek uygun görülmemiştir. Bu nedenle, Mavi Tüneli inşaatının %100 kredi ile yapılabilmesi için Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'ndan uygun görüş alınması veya Başbakanlığın 1998/24 no'lu genelgesi dışında mütalaa edilerek ihale edilebilmesi için gerekli iznin alınması ve Bütçe Kanununun 10. maddesi gereğince de % 10 ödeneğin temin edilmesi hususunda Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı nezdinde gerekli girişimde bulunulmuştur.

Soru 2:

Çok sınırlı tarım alanına sahip Doğanhisar-Konakkale Kasaba halkımızın umutla beklediği gölete ait etüt ve proje çalışmaları ne safhadadır?

Cevap 2:

DSİ Genel Müdürlüğü (Konya) IV.Bölge Müdürlüğü'ne gölet yapılması talebi üzerine yerinde incelemeler yapılmış, Konakkale Kasabası'nın 1,5 km. güneyinde Arafat Deresi

üzerindeki mevkii gölet aks yeri olarak uygun bulunmuştur. Ancak, göl sahasının koru Başlamış Köyü arazilerinde yer alması nedeniyle adıgeçen köy halkının itirazları ortaya çıkmıştır. Bu itirazın giderilebilmesi için aksın mansaba kaydırılması gerekmiş, bu topoğrafik açıdan uygun görülmemiştir. DSİ Genel Müdürlüğü kriterlerine göre göl aks başka bir köyün arazilerini kapsayan gölet ve sulamaları işi, arazileri su altında kalacak olan köy halkının rıza göstermemesi durumunda yapılamamaktadır. Aks yerinde 1996-1997 yıllarında müteferrik akım ölçümü yapılmış ancak söz konusu soru giderilemediğinden gölet yapılması için gerekli etüt çalışmalarından vazgeçilmiştir.

Soru 3:

Bu gölet inşaatının 2001 yılında inşaat programına alınıp fiilen başlama imkanı olabilecek midir?

Cevap 3:

2. maddede belirtilen nedenlerle planlama çalışmaları tamamlanamayan gölet yatırım programına alınması mümkün değildir.

Soru 4:

Gölet'e ait zemin etütleri ve proje çalışmaları uzun sürer ise, halen tenekeli bidonlarla taşıma suyuyla bahçelerini sulamaya çalışan bu yöre insanımızı kısmen de olsa biran önce suya kavuşturabilmek için yer altı suyundan yararlanılmasını düşünülmüştür.

Cevap 4:

Köy halkının sıkıntılarının giderilmesi için sahada yeraltı suyu araştırması yapılacaktır.

19.- Muğla Milletvekili Nazif Topaloğlu'nun, Muğla Kemerköy Termik Santrali Projesine ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M.Cumhur Ersümer'in cevabı (7/2841)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

**Sancaktepe Şişli
EŞFİK GÖRÜŞME BAŞKANLIĞINA**

Aşağıdaki sorularımın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın **Cumhur ERSÜMER** tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 01.11.2000

Nazif **TOPALOĞLU**
MUĞLA MİLLETVEKİLİ

İlimiz Muğla'da 3 adet termik santral vardır.

Bu santraller çevremizdeki ağaçlarımızın ve bitkilerimizin kurumasına ve ürünlerimizin azalmasına sebep olmaktadır.

SORULAR:

1. Kemerköy Termik santralının yer seçimini kimler yapmıştır? Görevleri nedir ve hangi okullardan mezun olmuşlardır?
2. Kemerköy termik santralının yapılmasına karar verenler kimlerdir?
3. Kemerköy Termik santralının devletimize net olarak maliyeti kaç dolardır?
4. Kemerköy termik Santralının Destülfirizasyon tesisleri ne zaman bitecek ve kaç dolara mal olacaktır?
5. Bu santralin ekonomik ömrü nedir?
6. Bu kirliliğin önlenmesi için bu santrallerin DOĞAL GAZ santralına çevrilmesi mümkün değildir?
7. Kemerköy ile Yeniköy arası kaç kilometredir?

T.C.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Ankara

Sayı : B.15.O.APK.0.23-300-2001

Konu : Yazılı Soru Önergisi

15 ARALIK 2000

24072

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M. Başkanlığı'nın 10.11.2000 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7409 sayılı yazısı.

Muğla Milletvekili Sayın Nazif **TOPALOĞLU**'nun tarafıma tevcih ettiği 7/2841-7220 ve 7/2842-7221 esas no.lu yazılı soru önergeleri T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99. Maddesi gereği cevaplandırılarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

M. Cumhur **ERSÜMER**
Bakan

**MUĞLA MİLLETVEKİLİ SAYIN NAZİF TOPALOĞLU'NUN
YAZILI SORU ÖNERGELERİ VE CEVAPLARI
(7/2841-7220 ve 7/2842-7221 esas no.lu)**

7/2841-7220 esas no.lu :

Soru 1 :

İlimiz Muğla'da 3 adet termik santral vardır.

Bu santraller çevremizdeki ağaçlarımızın ve bitkilerimizin kurumasına ve ürünlerimizin azalmasına sebep olmaktadır.

Kemerköy Termik Santralının yer seçimini kimler yapmıştır? Görevleri nedir ve hangi okullardan mezun olmuşlardır?

Cevap 1 :

Muğla yöresinde bulunan düşük kalorili yaklaşık 800.000.000 ton linyit rezervinin değerlendirilmesi amacıyla özellikle Ege Bölgesi için kaliteli elektrik enerji ihtiyacını karşılamak üzere yörede mevcut Yatağan ve Yeniköy santrallerine ilave olarak 3X210 MW Kemerköy Termik Santrali tesis edilmiştir. Söz konusu santralin yıllık üretim kapasitesi 4.100.000.000 kWh olup, TEAŞ Genel Müdürlüğü'nün 1999 yılı toplam elektrik üretiminin yaklaşık %6'lık kısmı bu santraldan karşılanabilmektedir.

Ekonomik İlişkiler Yüksek Koordinasyon Kurulu'nun (şimdiki adıyla YPK) 15.09.1983 tarih ve 124 sayılı kararı ile 3X210 MW Kemerköy Termik Santralının yapımı uygun görülerek, TEAŞ Genel Müdürlüğü yetkilendirilmiş ve 25.06.1984 tarihinde imzalanan sözleşme ile Elektrim/POLONIA firması tarafından yapımı gerçekleştirilmiştir.

Söz konusu santralin yapılma aşamasında yetkili makamlardan yer seçimi ve tesis izni alınmış, projelendirilirken santralin çevreye zarar vermemesi için katı ve sıvı atıklarla ilgili her türlü önlem alınmıştır.

Kemerköy Termik Santralının yer seçiminde;

- Kömür rezervlerine yakınlığı,
- Kül atma sahasına yakınlığı,
- Ulusal elektrik şebekesinin özelliği ve Ege Bölgesinin yüksek talebi,
- Yörenin su imkanları
- Kara ve deniz yolu ile ulaşım kolaylığı

gibi ana unsurlar dikkate alınmıştır.

Yukarıda belirtilen hususlarla ilgili olarak, sahasında uzman kuruluşların, (EİEİ, MTA, TKİ, DSİ, Sağlık Bakanlığı, Dokuz Eylül Üniversitesi) görüşleri alınarak, Kemerköy Santrali yer seçimi gerçekleştirilmiştir.

Soru 2 :

Kemerköy Termik Santralının yapılmasına karar verenler kimlerdir?

Cevap 2 :

Yörede mevcut düşük kalorili kömürün değerlendirilmesi amacıyla yapılan etüdü neticesinde, Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kurulu'nun 15.09.1983 tarih 124 sayılı kararı ile Kemerköy Termik Santrali yapımına karar verilmiştir.

Soru 3 :

Kemerköy Termik Santrali'nin devletimize net olarak maliyeti kaç dolardır?

Cevap 3 :

Kemerköy Termik Santrali, 25.06.1984 tarihinde anahtar teslimi esasına göre imzalanan sözleşme çerçevesinde 569.000.000 \$ bedelle ELEKTRİM/POLONYA firması tarafından yapılmıştır. Söz konusu bu bedel içerisinde kredi maliyetleri, kamulaştırma, personel giderleri bulunmamaktadır.

Soru 4 :

Kemerköy Termik Santralının Desülfürizasyon tesisleri ne zaman bitecek ve kaç dolara mal olacaktır?

Cevap 4 :

Kemerköy Baca Gazı Arıtma Tesisinin I. ünite ve ortak tesislerinin Ocak/2001 tarihinde, II. Ünitenin Mart 2001, III. Ünitenin ise Mayıs/2001 tarihinde tamamlanması planlanmaktadır. Söz konusu tesisin yatırım bedeli 84,1 Milyon \$ dir.

Soru 5 :

Bu santralin ekonomik ömrü nedir?

Cevap 5 :

Söz konusu tesisin bölgedeki kömür rezervine bağlı olarak 25-30 yıl müddetçe çalıştırılabileceği düşünülmektedir.

Soru 6 :

Bu kirliliğin önlenmesi için bu santrallerin Doğal Gaz santralına çevrilmesi mümkün değil midir?

Cevap 6 :

Kemerköy Termik Santrali düşük kaliteli linyit yakmaya uygun olarak dizayn edilmiştir. Yakıt olarak doğalgaz düşünülmesi halinde mevcut sistemin büyük bir bölümünde değişiklik yapılması gerekecektir. Malzeme, montaj ve demontaj bedelleri düşünüldüğünde değişikliğin ekonomik olmayacağı tahmin edilmektedir.

Soru 7 :

Kemerköy ile Yeniköy arası kaç kilometredir?

Cevap 7 :

Kemerköy ile Yeniköy arası karayolu mesafesi 17 km.dir.

7/2842-7221 esas no.lu :**Soru 1 :**

Yatağan Termik Santralı bölgenin tarım arazilerinin üzerine ve hava sirkülasyonunun az olduğu alçak yerine yapılmıştır. Bu santralın yer seçimini kimler yapmıştır? Görevleri nedir ve hangi okullardan mezun olmuşlardır?

Cevap 1 :

Muğla yöresinde bulunan düşük kalorili yaklaşık 800.000.000 ton linyit rezervinin değerlendirilmesi amacıyla ve turistik öneme haiz Muğla yöresinin kaliteli elektrik enerjisi ihtiyacını karşılamak üzere 3x210 MW gücündeki Yatağan Termik Santralı bu yörede tesis edilmiştir. Yer seçimi zamanın TEK Genel Müdürlüğü teknokratları ve mühendisleri tarafından uzman kuruluşların görüşleri de alınarak yapılmıştır.

Soru 2 :

Yatağan Termik Santralının yapılmasına karar verenler kimlerdir?

Cevap 2 :

Söz konusu Santralın ilk 2 Ünitesinin yapımı Bakanlar Kurulu'nun 9/2/1978 tarih 7/14849 sayılı kararı, 3. Ünitenin yapımı ise Yüksek Planlama Kurulu'nun 13.04.1980 tarih 34 sayılı kararı ile uygun bulunmuştur.

Soru 3 :

Yatağan Termik Santralı'nın devletimize net olarak maliyeti kaç dolardır?

Cevap 3 :

Yatağan Termik Santralı I. ve II. Üniteleri 20.04.1997 tarihinde anahtar teslimi esasına göre imzalanan sözleşme çerçevesinde 420 Milyon \$ bedelle, III. Ünite ise 22.07.1980 tarihinde imzalanan sözleşme çerçevesinde 220 Milyon\$ bedelle ELEKTRİM/POLONYA firması tarafından yapılmıştır.

Soru 4 :

Yatağan Termik Santralı'nın Desülfürizasyon tesisleri ne zaman bitecek ve kaç dolara mal olacaktır? Santralın satışıyla Desülfürizasyon tesisinin bitirilmesinin bir ilişkisi var mıdır?

Cevap 4 :

Yatağan Baca Gazı Desülfürizasyon Tesislerinin tamamlanma tarihleri I. Ünite ve Ortak Tesisler için 15 Ocak 2001, II. Ünite için 15 Şubat 2001 ve III. Ünite için de 15 Mart 2001'dir. Sözleşme bedeli 77.7 Milyon \$'dır.

Santralın satışı ile Desülfürizasyon tesislerinin bitirilişi arasında herhangi bir ilişki mevcut değildir.

Soru 5 :

Bu santralın ekonomik ömrü nedir?

Cevap 5 :

Yatağan Termik Santralının ekonomik ömrü yaklaşık 30 yıldır.

Soru 6 :

Baca gazı arıtma tesisi kaç sene kullanılabilir?

Cevap 6 :

Baca Gazı Arıtma Tesisi Santralın ekonomik ömrü boyunca çalıştırılacaktır.

Soru 7 :

Yatağan termik santralında yakılan kömürde uranyum olduğu söylenmektedir. Bu konuda herhangi bir araştırma yapılmış mıdır? Bu bölgede radyasyon ölçüleri yapılmakta mıdır? Sonuçları nelerdir?

Cevap 7 :

Hemen her kömürde olduğu gibi Yatağan Termik Santralında yakılan kömürde de bir miktar uranyum vardır. Santralın kül dağıtımında düzenli olarak ölçümler yapılmaktadır. Yapılan ölçümler neticesinde radyoaktivite oranının insan sağlığını etkileyecek boyutta olmadığı görülmüştür.

Soru 8 :

Bugün ve geçtiğimiz günlerde Yatağan'da oluşan santralın çevresindeki yerleşim yerlerinde yaşayan insanları zehirleyen ağır hava kirliliğinin önüne geçmenin çaresi nedir?

Cevap 8 :

Yörede hava kirliliğini önlemek için Baca Gazı Desülfürizasyon Tesisini tamamlama çalışmaları tüm hızıyla devam etmektedir.

Soru 9 :

Bu kirliliğin önlenmesi için bu santrallerin Doğal Gaz santralına çevrilmesi mümkün değil midir?

Cevap 9 :

Yatağan Termik Santrali yakıt olarak linyit yakmaya elverişli olarak dizayn edilmiştir. Doğalgaz santralına çevrilmesinin düşünülmesi durumunda mevcut sistemde büyük oranda değişiklik yapılması gerekir. Bu değişikliklerin çok büyük maliyetlere ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Soru 10 :

Yatağan Termik Santrali ile Yeniköy Termik Santralleri arası kuş uçuşu kaç kilometredir?

Cevap 10 :

Yatağan ile Yeniköy santralleri arası kuş uçuşu 45 km.dir.

20.- Muğla Milletvekili Nazif Topaloğlu'nun, Muğla Yeniköy Termik Santrali Projesine ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M.Cumhur Ersümer'in cevabı (7/2843)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Santralik Öcere

DSP GRUBU BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın Cumhur ERSÜMER tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 01.11.2000

Nazif TOPALOĞLU
MUĞLA MİLLETVEKİLİ

Himiz Muğla'da 3 adet termik santral vardır.

Bu santraller çevremizdeki ağaçlarımızın ve bitkilerimizin kurumasına ve ürünlerimizin azalmasına sebep olmaktadır.

SORULAR:

1. Yeniköy Termik santralının devletimize net olarak maliyeti kaç dolara mal olmuştur?
2. Yeniköy termik Santralının Destilfirizasyon tesisleri ne zaman bitecek ve kaç dolara mal olacaktır?
3. Bu santralin ekonomik ömrü nedir?

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Ankara

Sayı : B.15.0.APK.0.23.300 -2039
Konu : Yazılı Soru Önergisi

15 ARALIK 2000

24070

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M. Başkanlığı'nın 10.11.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7409 sayılı yazısı.

Muğla Milletvekili Sayın Nazif TOPALOĞLU'nun tarafıma tevcih ettiği 7/2843-7222 ve 7/2844-7223 esas no'lu yazılı soru önergeleri T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99'ncü maddesi gereği cevaplandırılarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

M. Cemal ERSOYMER
Bakan

**MUĞLA MİLLETVEKİLİ SAYIN NAZİF TOPALOĞLU'NUN
YAZILI SORU ÖNERGELERİ VE CEVAPLARI
(7/2843-7222 ve 7/2844-7223)**

7/2843-7222 Esas No'lu:

Soru 1 :

Yeniköy Termik Santralının devletimize net olarak maliyeti kaç dolara mal olmuştur?

Cevap 1:

2x210 MW gücündeki Yeniköy Termik Santralının Yatırım maliyeti 490 Milyon \$'dır.

Soru 2 :

Yeniköy Termik Santralının Desülfürizasyon tesisleri ne zaman bitecek ve kaç dolara mal olacaktır?

Cevap 2:

Yeniköy Termik Santralı Desülfürizasyon tesisi 16.01.1998 tarihli sözleşme ile 51.364.516 \$ bedelle ihale edilmiştir. Montaj çalışmalarını devam eden tesis 2001 yılı sonlarında tamamlanacaktır.

Soru 3 :

Bu santralin ekonomik ömrü nedir?

Cevap 3:

Yeniköy Termik Santralının ekonomik ömrü 30 yıldır.

7/2644-7223 Esas No'lu:**Soru 1 :**

Yatağan, Yeniköy, Kemerköy Termik Santralının özelleştirmedeki son durumu nedir?

Cevap 1:

Yatağan, Yeniköy ve Kemerköy Termik Santrallerinin İşletme Hakkı Devrine ilişkin uygulama sözleşmeleri 06.11.2000 tarihinde imzalanarak yürürlük kazanmıştır. Bu santrallerin İşletme Hakkı Devri ile ilgili şirketler daha önce 04.05.1998 tarihli ve 98/11074 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile görevli şirket ilan edilmiş, İmtiyaz Sözleşmesi tasarıları Danıştay'ca 18.11.1998'de onaylanmış ve İmtiyaz Sözleşmeleri 11.01.1999 tarihinde imzalanarak yürürlüğe girmiştir. 4501 sayılı yasa uyarınca, ilgili şirket Özel Hukuk Hükümlerine Tabi Sözleşme Düzenlenmesi talebinde bulunmuştur. Bununla ilgili Bakanlar Kurulu Kararı 08.07.2000 tarih ve 2000/1022 sayı ile yayımlanmıştır.

Soru 2 :

Santrallerin Özelleştirilmesi gerçekleştikten sonra bu kurumlarda çalışan işçilerin durumu ne olacaktır?

Cevap 2:

Uygulama sözleşmesinin 5 nci maddesi hükmü uyarınca "Şirket, 1475 sayılı İş Kanununun Bildirimsiz Fesih Hakkı'nı düzenleyen 17 nci maddesinde sayılan hususlar ile kendi isteği ile ayrılanlar hariç olmak üzere, teklifinde öngörülen işçi sayısı veya toplam işçi giderleri ile sınırlı kalmak kaydıyla, fali devir tarihinde şirkete devredilen ve devir kurulunca tespit tutanağı ile belirlenen işçilerin işten çıkarmamayı, aynı iş yerinde uygulanmakta olan Toplu İş Sözleşmelerindeki hak ve vebelere uygun olarak çalıştırmayı" taahhüt etmiştir.

Soru 3 :

Yatağan, Yeniköy, Kemerköy Termik Santrallerinin özelleştirilmesi halinde yakınlarında bulunan TKİ'ye ait kömür ocaklarının durumu ne olacaktır?

Cevap 3:

Yatağan, Yeniköy ve Kemerköy Termik Santrallerinin yakınlarında bulunan TKİ Genel Müdürlüğüne ait kömür sahaları ve işletmeleri, 06.03.1998 tarih ve 98/T-9 sayılı YPK kararı gereğince tüm hak ve vebeleri ile TEAŞ Genel Müdürlüğüne devir olunacak ve eş zamanlı olarak TEAŞ Genel Müdürlüğü tarafından, santraller ile birlikte görevli şirkete devredilecektir.

Soru 4 :

Bu kömür ocakları nasıl işletileceklerdir?

Cevap 4 :

Kömür ocakları bundan böyle şirket tarafından işletilecektir. Söz konusu kömür ocakları ile birlikte mevcut iş makineleri, diğer ekipman ve yukarıda 2 nci maddedeki esaslar dahilinde işçiler şirkete devralınacaktır. Şirket, santraller için taahhütte bulunduğu performans ve emre amadeliği sağlamak için gerek santral, gerekse kömür madeninde performans ve emre amadeliği artırıcı ilave ekipmanı ve modernizasyonu sağlamak mecburiyetindedir. Bu hususlar uygulama sözleşmesi ve diğer ek anlaşmalarla güvence altına alınmıştır.

21- Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, Kafkas Çeçen Dayanışma Komitesinin faaliyetlerinin engellendiği iddiasına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/2870)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın İçişleri Bakanı Sayın, Sadettin TANTAN tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.02.11.2000

Zeki ÜNAL

Karaman Milletvekili

Yazılı basında; İçişleri Bakanlığının, Başbakanlıkça yayınlanan iki genelgesi üzerine, Kafkas Çeçen Dayanışma komitesinin bankada bulunan paralarının kullanılmasının yasaklandığı belirtilmektedir. Bunun üzerine KÇDK başkanı Ali YANDIR konuyla ilgili olarak yaptığı açıklamada; Komite olarak, Çeçenistandan gelen savaş mağdurlarına barınma işe ve tedavi imkanları sağladıklarını, onların işsiz güçsüz dolaşmalarını engelleyerek denetim altında tutulmasını sağlamaya çalıştıklarını bunun da Türkiye'nin yararına olduğunu belirtmektedir. Bunun dışında Türkiye'de okuyan çeçen öğrencilere yardım yaptıklarını, insani yardım dışında herhangi bir girişimlerinin olmadığını söylemektedir. Çeçenistan'a, insani yardım dışında yardım yaptıklarının asılsız ve gerçek dışı olduğunu, zaten yolların kapalı olması sebebiyle, böyle bir yardımı yapma imkanlarının bulunmadığını ifade etmektedir. Türkiye'ye sınır kapılarından vize olarak gelen bu mültecilerin ihtiyaçları hayırsever Türk milletinin katkıları ile sağlanmaktadır denilmektedir. Yapılan bu yardımların kullanılmasının yasaklanması ise, onlara uzanan yardım elinin koparılması anlamına geleceğini, Devletin yasak koyma yerine, yapılacak yardımlar konusunda teşvik edici olması gerektiği vurgulanmaktadır.

Sorularım şunlardır:

- 1-Bakanlık olarak, söz konusu mültecilere ne gibi imkanlar sağlanmıştır?
- 2-KÇDK'nin bankadaki, insani yardımlarının kullanılmasını engelleyen temel gerekçeler nelerdir?
- 3-Söz konusu komitenin insani amaç dışında Çeçenistan'a yardım yaptığı sadece kuru bir iddia mıdır? Yoksa, Bunu kanıtlayan herhangi bir belge bulunmakta mıdır?
- 4-Getirilen bu yasak ne zaman kaldırılacaktır? Mültecilerin mağduriyetleri ne zaman giderilecektir?

T.C
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Emniyet Genel Müdürlüğü

Sayı :B.05.1.EGM.0.12.02.01
Konu:Yazılı Soru Önergesi.

01.12.00 276651

.../.../2000

TBMM BAŞKANLIĞINA

İLGİLİ:TBMM Başkanlığına 10.11.2000 gün ve A.01.GNS.0.10.00.02-(7/2870)-7271/7413 sayılı yazısı.

Karaman Milletvekili Zeki ÜNAL tarafından TBMM Başkanlığına sunulan ve tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılması istenilen soru önergesinin cevabı aşağıya çıkarılmıştır.

1-1999 yılı Ekim ayı sonlarına doğru Bağımsız Devletler Topluluğu üyesi Rusya Federasyonu ile bu federasyona bağlı özerk bir cumhuriyet olan Çeçenistan arasında meydana gelen olaylar nedeniyle 20.10.1999 tarihinden 20.Kasım 2000 tarihine kadar 657 Rusya Federasyonu uyruklu (Çeçenistanlı) yabancı, Ülkemize Türkiye ile Rusya Federasyonu arasındaki vize anlaşması çerçevesinde Posof, İçesi Türközü Kara hudut kapısından 3-5'er kişilik gruplar halinde Rus pasaportlarına vize almak suretiyle giriş yaptıkları , giriş yapan bu şahısların ilhca ve sığınma talebinde bulunmadıkları, bu kişilere vize sürelerinin bitiminde Çeçenistandaki yaşam normale dönene kadar harçsız ikamet izni verildiği,

Ülkemiz tarafından Gürcistan da bulunan Çeçen mültecilere yardımın;Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüzkok Komiserliği koordinesinde Türkiye Kızılay Derneğiince yapıldığı anlaşılmıştır.

2-Konuya ilişkin Bakanlığımızca herhangi bir kısıtlama konmamakta olup,yapılan işlemlerde Başbakanlık ve ilgili Devlet Bakanlıklarının görüşleri doğrultusunda hareket edilmiştir.

3-Konunun ilgili Devlet Bakanlığınca değerlendirilmesi uygun olacaktır.

4-Konuya ilişkin Bakanlığımızca herhangi bir yasaklama söz konusu olmayıp,Başbakanlık ve ilgili Bakanlıklardan alınan görüşler ve 2860 Sayılı Yardım Toplama Kanunu doğrultusunda düzenlemeler yapılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Sadettin TANTAN
İçişleri Bakanı

22.- Karaman Milletvekili Zeki Ünal'ın, bir dernek tarafından doğu ve güneydoğulu öğrencilere burs verilirken aranan koşullara ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/2750)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın İçişleri Bakanı Sayın Sadettin TANTAN tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.24.10.2000

Zeki ÜNAL
Karaman Milletvekili

Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği, Doğu ve Güneydoğuda İlköğretimin 6,7 ve 8. sınıfları ile Lise 1. sınıfta okuyan kız öğrencilere yılda 100 milyon lira karşılıksız burs vereceğini taahhüt ederek: "İlköğretimin 6.,7.,8. yada 9. sınıflarında okuyan kız öğrencisi olması, İmam Hatip Lisesi öğrencisi olmaması, çalışkan başarılı olması, liseyi bitirene kadar okuma isteği olması, bursu alacak kız öğrencinin annesi artık doğurmayıp, doğumu engelleyen bir yöntem uyguladığını sağlık ocağından belgelemesi, Ziraat Bankasından hesap açtırılarak numarasının ilgili derneğe verilmesi" gibi şartlar ileri sürülmektedir.

Sorularım şunlardır:

1-Doğu ve Güneydoğu gibi duyarlı bir bölgede öğrencilere, bir dernek tarafından, burs verme adına, öğrenci ailelerinin özel hayatlarına müdahale anlamına gelecek bir talepte bulunulmasını doğru buluyor musunuz? Bu durum, bölge hakkında bir huzursuzluğa sebep teşkil etmez mi? Toplumda gerginliğe neden olabilecek bu tür faaliyetler ve açıklamalar dernekler yasasına aykırı değil midir? Aykırı ise, ilgililer hakkında ne gibi bir işlem yapılacaktır?

2-Burs verme şartları arasında, özellikle İmam Hatip Okulu Lisesi öğrencisi olmayacak şartı, toplumda dini bir ayrımcılık yapıldığı anlayışını doğuramaz mı ve eğitimdeki fırsat eşitliği ilkesini ihlal etmez mi? Bu da yasalara göre suç değil midir?

T.C
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Emniyet Genel Müdürlüğü

01.12.00 276652

Sayı :B.05.1.EGM.0.12.02.01
Konu:Yazılı Soru Önergisi.

.../.../2000

TBMM BAŞKANLIĞINA

İLGİ:TBMM Başkanlığının 06.11.2000 gün ve A.OI.GNS.0.10.00.02-(7/2750)-7126/7287 sayılı yazısı.

Karaman Milletvekili Zeki ÜNAL tarafından TBMM Başkanlığına sunulan ve tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılması istenilen soru önergesinin cevabı aşağıya çıkarılmıştır.

1.2- Bakanlığım yetkili birimince yapılan inceleme neticesinde; adı geçen derneğin faaliyetlerinin 2908 sayılı Dernekler Kanununa aykırı bir yönünün olmadığı burs konusunun ise özel hukuk ilişkisi boyutunda olduğundan konuyla ilgili herhangi bir yorum yapılmasının uygun olmayacağı değerlendirilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

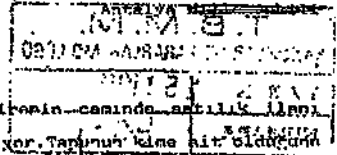

Sadettin TANTAN
İçişleri Bakanı

23.- Antalya Milletvekili Mehmet Zeki Okudan'ın, emlak satış sahtekarlığına ilişkin sorusu.
ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/2732)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

TBMM İçişleri Bakanlığı'nın 98. Maddesi uyarınca aşağıdaki sorularımın İçişleri Bakanına Sayın Sadettin Tantan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Dr. Mehmet Zeki OKUDAN

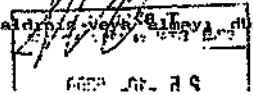

Bir vatandaş sokaktan geçerken herhangi bir dairenin yanında satılık ilan görür. Bu daire hakkında tüm tapu kavatlarını incelettiriyor. Tapunun kime ait olduğunu ve taferruflı bilgiyi alıyor.

Aynı kişi bir başka il'den "nüfus cüzdanımı kaybettim" diyerek ve kendi fotoğrafını gönderip yeni nüfus cüzdanı talep eder. Nüfus idaresi şahsın beyanını esas alarak yeni nüfus cüzdanını düzenleyip şahsa gönderir. Zaten bu tapu sahiplerine sahip olan kişi kendisi ile hiçbir alakası olmayan evi satır.

Bu tür olaylara oldukça sık rastlanmaktadır. Bakanlığınızda bu tür olaylardan haberdar olduğunuzu varsayarak:

-Bu tür problemleri önlemek için ne gibi önlemler aldığınız veya almayı düşünüyorsunuz?

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne

GÖNLÜDÜ

SAYI :B050NÜV0080003.226/9850
KONU :Soru Önergesi

28.11.2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGI:T.B.M.M. Başkanlığı Genel Sekreterliği Kanunlar ve Kararlar Daire Bşk'lığının 03 Kasım 2000 günlü ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7251 sayılı ve 7/2732 nolu soru önergesi.

Antalya Milletvekili Sayın Dr. Mehmet Zeki OKUDAN tarafından TBMM Başkanlığına sunulan ve tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılması istenilen soru önergesine cevap teşkil edecek konu ile ilgili açıklama aşağı çıkartılmıştır.

Nüfus cüzdanı resmi belgedir. Bu belgenin alınması ve verilmesi özel usullere tabidir. Nitekim; 1587 Sayılı kanunun 58. maddesi "nüfus ve aile cüzdanlarını kaybedenlere yeniden nüfus ve aile cüzdanı verilmesi için; İçişleri Bakanlığınca bastırılan ve ilgililerin imzasını, parmak izini, fotoğrafını, adresini ihtiva eden ve oturlan yer mahalle veya köy muhtarlığına yada görevli bulunan kurum veya kuruluş amirine tasdik ettirilmiş bulunan standart bir belgenin nüfus idaresine ibrazı zorunludur.

Bu belgenin alınmasından sonra usulüne ve nüfus kayıtlarına uygun olarak cüzdan düzenlenir ve imza karşılığında ilgililere verilir" hükmüne amirdir.

Nüfus idarelerinin; yukarıda belirtilen mevzuat hükmü uyarınca vatandaşın beyanına dayanılarak nüfus cüzdanı düzenleme uygulaması yoktur.

Ayrıca; her çeşit taklit ve sahteciliğe imkan vermeyecek şekilde cüzdan üretilmesine yönelik nüfus cüzdanı projesi çalışmaları da Bakanlığımızca sürdürülmektedir. Proje ile çeşitli güvenlik unsurları içeren nüfus cüzdanları merkezden kontrollü olarak verilecektir. Böylece kötü niyetli kişilerin yapması muhtemel sahteciliğinde öntüne geçilmiş olacaktır.

Arz ederim.

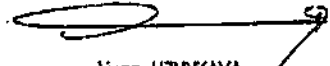

Sadettin TANTAN
Bakan

24.- Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya'nın, "İnönü maaşlarına zamlara ilişkin Başbakanın sorusu ve Maliye Bakanı Sümer Oral'ın cevabı (7/2822)

T Ü R K İ Y E B Y K M İ L L E T M E L L E B A Ş K A N L I Ğ N A

Aşağıdaki sorularım Başbakan Sayın Bülent ECEVİT'in sözlü olarak cevap vermesini dilerim.

07.01.2000

MUSA UZUNKAYA
Samsun Milletvekili

1) Başbakan olarak görevde bulunduğunuz 1998 yılı başından beri geçici ve asli bütçelerde hedeflenenin üzerinde enflasyon rakamı gerçekleştirildiğine göre 20-30 arasındaki bu farkı vade ettiniz gibi merun, işçi ve emeklilere edemeyi düşünüyor musunuz?

2) Bu sorumluluğu yerine getirmeniz halinde 2000 yılı için bu yöndeki vadedinizin inandırıcı olacağını düşünüyor musunuz?

3) Petrol dahil KİT ürünlerine 2000 yılında yapılması planlanan zam oranları ne kadardır?

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü

SAYI : B.07.0.BMK.0.11.600/
KONU : Yazılı Soru Önergesi

29.11.00* 30507

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nün 8.11.2000 tarihli ve B.02.0.KKG.0.12/106-148-95/5424 sayılı yazısı.

Samsun Milletvekili Sayın Musa UZUNKAYA'nın 7/2822 esas no'lu yazılı soru önermesine ait cevabımız aşağıda sunulmuştur.

Memur ve emeklilerimize 1999 Mali Yılında yıllık ortalama % 72, Konsolide Bütçe kapsamına giren kuruluşlarda istihdam edilen işçilerimize ise 1999 yılında yapılan toplu sözleşme uyarınca bu oranın üzerinde maaş ve ücret artışı sağlanmıştır. Bu dönemdeki yıllık ortalama tüketici fiyat endeksi (TÜFE) artışı ise % 64.9 oranında gerçekleşmiştir. Bu durum 1999 yılında tüm çalışanlarımıza ve emeklilerimize enflasyon üzerinde maaş artışı verildiğini göstermektedir.

Uygulamaya konulan üç yıllık ekonomik programın bir gereği olarak, Hükümet aldığı kararlarda programın hedef ve ilkelerini kuşkusuz gözönünde bulundurmaktadır. Kamu açıklarının küçültülmesi ve enflasyonun makul düzeylere çekilebilmesi de buna bağlıdır.

Bununla birlikte, memur ve emeklilerimize 2000 yılında enflasyonun üzerinde maaş artışı sağlayacak bir model, ilk defa olarak, Bütçe Kanununa yerleştirilmiş ve bu düzenlemeye göre maaş ayarlaması da Haziran ayında gerçekleştirilmiştir.

Bu uygulamaya 2001 yılında da aynen devam olunacaktır.

Diğer taraftan, KİT tırınlarına uygulanacak fiyat artışları mevcut enflasyonla mücadele programının hedefleri çerçevesinde yapılmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Sümer ORAL
Maliye Bakanı

25.- Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış'ın, Nevşehir'de afetlerden zarar gören çiftçilere ilişkin sorusu ve Tarım ve Köyşleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in cevabı (7/2895)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Sayın Tarım ve Köyşleri Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunda ;

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Mehmet ELKATMIŞ
Nevşehir Milletvekili
4.12.2000

SORULAR

1. 1999-2000 üretim sezonlarında kuraklık, don ve sel baskını gibi tabii afetlerden dolayı Nevşehir ili genelinde ne kadar ekili alan ve ne kadar ürün zarar görmüştür?
2. Zarar gören çiftçilerimizin zararlarının karşılanması için neler yapılmıştır?
3. Bu şekilde zarar gören çiftçilerimize ne kadar ve ne şekilde yardımlar yapılmıştır?

T.C.
TARIM ve KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı

SAYI : KDD.SÖ. 1.01/ 4095
KONU : Yazılı Soru Önergisi

11/8 44/2000/2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 20.11.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2895-7333/18495 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde gönderilen Nevşehir Milletvekili Mehmet ELKATMIŞ'a ait 7/2895-7333 esas numaralı yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımız görüşleri ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Hüsnü Yusuf GÖKALP
Bakan

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi : Mehmet ELKATMIŞ
Nevşehir Milletvekili

Esas No : 7/2895 -7333

SORU 1- 1999 – 2000 Üretim sezonlarında kuraklık, don ve sel baskını gibi afetlerden dolayı Nevşehir İli genelinde ne kadar ekili alan ve ne kadar ürün zarar görmüştür ?

CEVAP 1-Nevşehir İlinin Merkez, Avanos, Derinkuyu, Acıgöl ve Ürgüp İlçelerinde don, dolu ve sel afetlerinden zarar gören ve durumları il ihtiyaç komisyonlarınca tespit edilen çiftçilere ait toplam 4 adet İl İhtiyaç Komisyon Kararından toplam 105.806,1 dekar tarımsal alanda %40'ın üzerinde zarar meydana geldiği anlaşılmıştır.

SORU 2-3- Zarar gören çiftçilerimizin zararlarının karşılanması için neler yapılmıştır? Bu şekilde zarar gören çiftçilerimize ne kadar ve ne şekilde yardımlar yapılmıştır ?

CEVAP 2-3-Nevşehir İlinde meydana gelen tabii afetlerden zarar gören çiftçilerin kredi borçlarının 2000 yılında çıkan karamameler ve ilgili kuruluşların mevzuatları çerçevesinde ertelenmesi talebi ile 4 adet İl İhtiyaç Komisyonu Kararı T.C. Ziraat Bankası, Tarım İşletmeleri ve T.Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği Genel Müdürlüklerine intikal ettirilmiştir.

Sözkonusu komisyon kararları ile günlük ekilişlerde kullanılmak üzere talep edilen toplam 963,6 ton hububat tohumluğuna istinaden tohumluk kredi limiti dikkate alınarak adı geçen Valilik emrine toplam 865,5 ton tohumluk tahsisi yapılmıştır.

Ayrıca, 5254 ve 2090 Sayılı Kanunlarda tanımlanan çeşitli tabii afetlerden zarar gören üreticilerin kredi borçları ile ilgili olarak:

-2000/870 Sayılı “ Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilerin Borçlarının Ertelenmesi ve Yeniden Kredilendirilmesi Hakkında Karar” ile üreticilerin T.C. Ziraat Bankası, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü ve T.Tarım Kredi Kooperatiflerine olan hasar tarihinden önce kullandıkları kredilerle ilgili 2000 yılı vadeli ve vadesi 2001 yılına sarkan, zirai kredi borçları vade tarihinden itibaren bir yıl süre ile faizsiz olarak ertelenmesi ile yeniden kredilendirilmesi imkanı sağlanmıştır.

-Tabii afetlerden zarar gören çiftçilerin kayıplarının giderilmesine yönelik olarak, mevcut karamamelerin tek bir çatı altında toplanması amacı ile 2000/1390 Sayılı “Tabii Afet Nedeniyle Zarar Gören Çiftçi, Esnaf ve Sanatkar, Küçük ve Orta Boy İşletmeler, Serbest Meslek Mensubu ve Sanayi ve Ticaret Erbabı ile Menkul ve Gayrimenkul Malları Zarar Gören Gerçek ve Tüzel Kişilerin Kredi Borçlarının Ertelenmesi ve Bu Kişilere Yeni Kredi Açılması Hakkında Karar” çıkarılmıştır.

26.- Bingöl Milletvekili Hüsamettin Korkutata'nın, yurda kaçak olarak sokulan etlere ilişkin sorusu ve Tarım ve Köyişleri Bakanı Hüsni Yusuf Gökalp'in cevabı (7/2987)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Köyişleri Bakanı tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasının sağlanmasını arz ederim.

Hüsamettin KORKUTATA
BİNGÖL MİLLETVEKİLİ

Türkiye'ye kaçak olarak sokulan et (Buffalo) ile ilgili yazılı ve görüntülü başında bazı açıklamalarda bulununuz. Bu işe bulanmış firma ve şahısları tespit ettiğinizi ve isimlerini bildiğinizi açıkladınız.

- 1-Bu isimler kimlerdir. niçin hala açıklamıyorsunuz?
- 2-İsimlerin açıklanmasının gecikmesi sektörde bu işe bulanmış kişi ve kuruluşları hem maddetten hem de manen haksızlığa uğratmaz mı?
- 3-Yurda kaçak sokulan bu etlerin gerçek menşei nedir?
- 4-Bu etler nerelerde tüketildi?
- 5-Sektörün içinde bulunduğu sıkıntılara ilaveten bu olayın açığa çıkması tüketiciyi kınıması etten uzaklaştırır mı, bu konuda alacağınız tedbirler nelerdir?
- 6-Ülke sınırları içinde özellikle de Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde hayvancılık son derece sıkıntıda iken yurda kaçak sokulan etlerle bölgede hayvancılık tamamen yokolma noktasına gelmiştir. Ne gibi önlem düşünüyorsunuz?

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon
Kürulu Başkanlığı

SAYI : KDD.SÖ.1.01/ 4098
KONU : Yazılı Soru Önergisi

.../11/2000

4 ARALIK 2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGI :23.11 2000 gün ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2987-7530/18766 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınız ekinde gönderilen Bingöl Milletvekili Sayın Hüsamettin KORKUTATA'ya ait 7/2987-7530 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımız görüşleri ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

H. J. Gökalp
Prof.Dr.Hüsni Yusuf GÖKALP
Bakan

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge sahibi : Hüsamettin KORKUTATA
Bingöl Milletvekili

Esas No : 7/2987-7530

Türkiye'de kaçak olarak sokulan et (Buffalo) ile ilgili yazılı ve görüntülü basında bazı açıklamalarda bulunduğunuz. Bu işe bulaşmış firma ve şahısları tespit ettiğinizi ve isimlerini bildiğinizi açıkladınız.

Soru 1) Bu isimler kimlerdir. Niçin hata açıklamıyorsunuz ?

Soru 2) İsimlerin açıklamasının geçilmesi sektörde bu işe bulaşmış kişi ve kuruluşları hem maddeten hem de manen haksızlığa uğratmaz mı ?

Soru 3) Yurda kaçak sokulan bu etlerin gerçek menşei nedir ?

Soru 4) Bu etler nerelerde tüketildi ?

Soru 5) Sektörün içinde bulunduğu sıkıntılara ilaveten bu olayın açığa çıkması tüketiciyi kırmızı etten uzaklaştırır mı, bu konuda alacağınız tedbirler nelerdir ?

Soru 6) Ülke sınırları içinde özellikle de Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde hayvancılık son derece sıkıntıda iken, yurda kaçak sokulan etlerle bölgede hayvancılık tamamen yok olma noktasına gelmiştir. Ne gibi önlem düşünüyorsunuz ?

Cevap) Bakanlığımızca kırmızı et için kontrol belgesi düzenlenmemektedir. Canlı hayvan ve et kaçakçılığı konusunda ise Bakanlığımıza ulaşan her türlü belge, bilgi ve duyurular Gümrük Müsteşarlığına ve İçişleri Bakanlığına ulaştırılmaktadır.

27.- Adana Milletvekili Yakup Budak'ın, Ziraat Bankasına kredi verilen küçük ve orta ölçekli işletmelere ilişkin sorusu ve Tarım ve Köyişleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in cevabı (7/2945) ✓

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, Tarım ve Köyişleri Bakanı Sayın Hüsnü Yusuf GÖKALP tarafından, yazılı olarak cevaplandırılmasına delaletlerinizi arz ederim.

Yakup BUDAK
Adana Milletvekili

Türkiye Cumhuriyeti 57'ci hükümeti 01.12.1999 tarihli 99/13758 sayılı Bakanlar Kurulu kararında; "T.C. Ziraat Bankası mevzuatına göre 2000 yılı başından itibaren kuru tarlada 900 Dk, sulu tarlada 300 Dk, örtü altı tarımda 24 Dk, tarla sebzeçiliğinde 100 Dk, meyveçilikte 100 Dk, büyük baş besiciliğinde 100 baş, küçük baş besi ve yetiştiricilikte 500 baş, yumurta ve broiler tavukçuluğunda 20.000 adet kapasitedeki işletmeler küçük ve orta ölçekli işletme sayılıp, düşük faizle kredi verileceği" belirtilmiştir.

Böylece, belirtilen bu ölçülerin üzerindeki zirai işletmelerin kredi faiz oranları yüksek tutulmaktadır.

SORULAR

- 1- Bu farklı ve ayrıcalıklı uygulama değil midir?
- 2- Bu uygulama, ülkemizde tarımın büyük sıkıntılarından biri olan arazi ve işletmelerin parçalanması sonucuna doğurmayacak mıdır?
- 3- Mevcut kredilendirme sistemi ile zaten zor günler yaşayan tarım işletmeleri ilgili kararname ile daha da mağdur edilmeyecek midir?
- 4- Yukarıda zikredilen kararname ile kaç küçük ve orta ölçekli işletme kredi almıştır?

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı

SAYI :KDD.SÖ.1-02/ 4096
KONU:Yazılı soru önergesi

.../12/2000

4 ARALIK 2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : 20.11.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2945-7427/18617 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazı ekinde gönderilen Adana Milletvekili Sayın Yakup Budak'a ait 7/2945-7427 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımız görüşleri ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Hüsnü Yusuf GÖKALP
Bakan

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi : Yakup BUDAK
Adana Milletvekili
Esas No : 7/2945-7427

Türkiye Cumhuriyeti 57'ci hükümeti 01.12.1999 tarihli 99/13758 sayılı Bakanlar Kurulu kararında; "T.C. Ziraat Bankası mevzuatına göre 2000 yılı başından itibaren kuru tarlada 900 Da., sulu tarlada 300 Da., ordu altı tarımda 24 Da., tarla sebzeçiliğinde 100 Da., meyvecilikte 100 Da., büyük baş besicilikte 100 baş, küçük baş besli ve yetiştiricilikte 500 baş, yumurta ve broiler tavukçuluğunda 20.000 adet kapasitedeki işletmeler küçük ve orta ölçekli işletme sayılıp, düşük faizle kredi verileceği" belirtilmiştir.

Böylece belirtilen bu ölçülerin üzerindeki zirai işletmelerin kredi faiz oranları yüksek tutulmaktadır.

Soru 1) Bu farklı ve ayrıcalıklı uygulamâ değil midir?

Cevap 1) T.C.Ziraat Bankası, 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kararname hükümlerine göre, tarım kesimine finansal destek sağlamak ve diğer her türlü Bankacılık hizmetlerini yerine getirmekle görevlendirilmiştir. Bu görevini Kalkınma Plan ve Programlarında öngörülen ilke, hedef ve öncelikler de dikkate alınmak suretiyle çeşitli kanun, kararname ve protokoller gereği açılan kredilerle yürütmektedir.

99/13758 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile ekonomik faaliyetleri münhasıran küçük ve orta boy tarımsal işletmelerin işletilmesinden ibaret olan üreticilere, Ziraat Bankası'nca açılacak tarımsal kredilere her ay için önceki üç aylık dönem süresince oluşan, Hazinece ihale yöntemiyle ihraç edilen, 12 ay ve/veya 12 aya en yakın vadeli devlet iç borçlanma senetleri yıllık bileşik ortalama faizlin %5 fazlası olarak hesaplanan gösterge faiz oranından aşağı olmamak üzere Ziraat Bankası Yönetim Kurulu'nca belirlenecek faiz oranının uygulanması öngörülmektedir.

Buna göre, söz konusu karamame kapsamında açılan kredilere uygulanan faiz oranları; Kasım 2000 ayında, küçük ve orta boy işletmeler için %39, sözleşmeli üretim için %45 olarak belirlenmiştir.

Diğer taraftan; Ziraat Bankası'nca, 99/13758 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında kredilendirilmesi mümkün olmayan büyük ölçekli ve/veya tanım dışı faaliyeti bulunan üreticilere de kredi kullanılabilmesini teminen, Bankanın 09.03.2000 tarih ve 160 sayılı Yönetim Kurulu Kararı ile kaynak maliyetlerinden az olmamak üzere, her ay yeniden belirlenecek faiz oranı üzerinden kredi açılabilmesi imkanı da getirilmiştir. Nitekim; Kasım 2000 ayında büyük ölçekli işletmeler için uygulanan tarımsal kredi faiz oranı %50'ye düşürülmüştür.

Soru 2)Bu uygulama, ülkemizde tarımın büyük sıkıntılarından biri olan arazi ve işletmelerin parçalanması sonucunu doğurmayacak mıdır?

Cevap 2) Sosyo-ekonomik faktörler nedeniyle kıt kaynakların daha rasyonel kullanımını hedefleyen 99/13758 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereği Ziraat Bankası'nca 2000 yılında açılacak tarımsal kredilerle ilgili olarak işletme büyüklüğü tanımı yapılmasına gerek duyulmuş, bu kapsamda kredilendirilecek işletmelerin kapasiteleri Banka ve Hazine Müsteşarlığı'nca düzenlenen protokolle belirlenmiştir.

Ülkemizde bulunan işletmelerin büyük kısmının söz konusu Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında kredilendirilebilmesi amacıyla; işletmelerin arazi varlığı, hayvan sayısı, işletmede çalışan iş gücü varlığı, işletmenin birim değeri, aktif sermaye, işletme masraflarının toplamı, işletme geliri, işletme net geliri ve kar gibi farklı yöntem ve ölçütler kullanılarak kapasiteler belirlenmiştir.

Bankaca yapılan bu tanımlama Bakanlığımız tarafından da olumlu karşılanmamış ve kapasitelerin değiştirilmesi doğrultusunda 10 Nisan 2000 tarihinde Bankaya yazı yazılarak bu konudaki Bakanlık görüşümüz bildirilmiştir. Karamameye göre kredilendirilmesi mümkün olmayan büyükteki işletmelere, yaptığımız girişimler doğrultusunda, bankanın kaynak maliyeti dikkate alınarak kredi sağlanmıştır.

Soru 3)Mevcut kredilendirme sistemi ile zaten zor günler yaşayan tarım işletmeleri ilgili Karamame ile daha da mağdur edilmeyecek midir?

Cevap 3)Uygulanan politikalarla kredi faiz oranları ortalama %60'lardan önemli ölçüde düşürülerek %39'lara inmiştir. Bilindiği gibi tarımsal kredi faizleri basit faiz olup, ticari faiz oranları ile karşılaştırıldığında önemli derecede düşük olduğu görülmektedir.

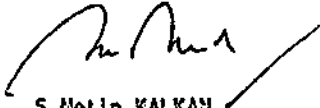
Soru 4)Yukarıda zikredilen Karamame ile kaç küçük ve orta ölçekli işletme kredi almıştır?

Cevap 4)Belirlenen kapasitelerle tarımsal işletmelerin %90'ından fazlasının bu kapsamda kredilendirilmesine olanak tanınmış olup, Eylül 2000 tarihi itibarıyla Ziraat Bankası'nca açılan tarımsal kredilerin %98'i küçük ve orta boy tarımsal işletmelere açılmıştır.

28.- Hatay Milletvekili Metin Kalkan'ın, deli dana hastalığına ilişkin sorusu ve Tarım ve Köylüleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in cevabı (7/2882)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım Bakanı Sayın Hüsnü ~~Yusuf~~ GÖKALP tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

S. Metin KALKAN

Hatay Milletvekili

Son günlerde medya organlarında, İngiltere'de "Deli Dana Hastalığı"nın yaygınlaştığı ve bu hastalığı taşıyan kırkbeş koyunun imha edildiği bildirilmektedir. "Deli Dana Hastalığı"na hayvanların yedikleri yemlerin neden olduğu ifade edilmektedir.

1- Ülkemizdeki küçük baş ve büyük baş hayvanlarda böyle bir hastalığa rastlanmıştır mi? Rastlanmaz ise bunun diğer hayvanlara ve insanlara geçmesini önlemek için neler yapılmaktadır?

2- Ülkemizde bu hastalığın ortaya çıkmasının nedenleri nelerdir? Nelerden kaynaklanmakta, hangi yollardan ülkeye gelmektedir?

3- Ülkemizde üretilen veya ithal edilen yemlerin bu tür hastalıklar taşıma riskine karşı ne tür önlemler alınmaktadır?

4- Avrupa'da tekrar ortaya çıkan, çok sayıda koyunun telef edilmesine neden olan bu hastalığın ülkemizdeki hayvanlara bulaşmaması için hangi önlemler alınmıştır?

5- Bu hastalığın insan sağlığı için tehlikesi herkesin malumdur. Hem hastalıklı et hem canlı hayvan ithalini önlemek ve ülke içindeki, hastalıklı hayvan kesimini engellemek için hangi çalışmalarını yapmaktasınız?

T.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı

SAYI : KDD.SÖ.1-02/ 4097
KONU:Yazılı soru önergesi

4 ARALIK 2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : 20.11.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2882-7305/18430 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazı ekinde gönderilen Hatay Milletvekili Sayın S.Metin KALKAN'a ait 7/2882-7305 esas nolu yazılı soru önergesine ilişkin Bakanlığımız görüşleri ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Hüsnü Yusuf GÖKALP
Bakan

YAZILI SORU ÖNERGESİ

Önerge Sahibi : S.Metin KALKAN
Hatay Milletvekili

Esas No : 7/2882-7305

Son günlerde medya organlarında, İngiltere'de "Deli Dana Hastalığı"nın yaygınlaştığı ve bu hastalığı taşıyan kırk milyon koyunun imha edildiği bildirilmektedir. "Deli Dana Hastalığı"na hayvanların yedikleri yemlerin neden olduğu ifade edilmektedir.

Soru 1)Ülkemizdeki küçükbaş ve büyükbaş hayvanlarda böyle bir hastalığa rastlanmış mıdır? Rastlanmış ise bunun diğer hayvanlara ve insanlara geçmesini önlemek için neler yapılmaktadır?

Soru 2)Ülkemizde bu hastalığın ortaya çıkmasının nedenleri nelerdir? Nelerden kaynaklanmakta, hangi yollardan ülkemize girmektedir?

Cevap 1-2)Deli Dana Hastalığı (BSE) ülkemizde 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu'nda ihbar mecburi hastalıklar listesine alınmış olup, şu ana kadar ülkemiz büyükbaş ve küçükbaş hayvanlarında görülmemiştir.

Soru 3)Ülkemizde üretilen veya ithal edilen yemlerin bu tür hastalıklar taşıma riskine karşı ne tür önlemler alınmaktadır?

Cevap 3) Deli Dana Hastalığı görülen ülkeler, Dünya Sağlık Örgütü tarafından ilan edilmektedir. İlanın üzerine Bakanlığımız söz konusu ülke menşeyli olan büyük-küçük baş hayvan ürünü her türlü maddenin ithalatını hemen yasaklamaktadır. Bu çerçevede ülkemizde deli dana hastalığı görülmemesi nedeniyle, ülkemiz menşeyli hayvansal ürünlere herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Ancak ithal edilecek yem ve yemlik maddelerden büyük-küçük baş hayvan ürünü olup, yasaklama getirilmiş ülke menşeyli olan maddelerin ithalatına, yasaklama tarihinden itibaren izin verilmemektedir. Hatta içeriğinde söz konusu hayvan ürünü içeren ve yasaklama getirilmiş ülke menşeyli, her türlü yem ve yemlik maddenin ithalatına da izin verilmemektedir.

Soru 4) Avrupa'da tekrar ortaya çıkan, çok sayıda koyunun telef edilmesine neden olan bu hastalığın ülkemizdeki hayvanlara bulaşmaması için hangi önlemler alınmıştır?

Cevap 4) BSE (Deli Dana) hastalığının ülkemize bulaşmasının önlenmesi amacıyla BSE bulunan Avrupa ülkelerinden hastalığı ülkemize bulaştırabilecek canlı hayvan ve hayvan maddelerinin ithalatına yasaklama getirilmiştir.

Soru 5) Bu hastalığın insan sağlığı için tehlikesi herkesin malumdur. Hem hastalıklı et hem canlı hayvan ithalini önlemek ve ülke içindeki, hastalıklı hayvan kesimini engellemek için hangi çalışmalar yapmaktasınız?

Cevap 5) İnsan ve hayvan sağlığı açısından önem arz eden BSE hastalığının gözetimi, epidemiyolojisi, takibi, kontrolü ve teşhisi konularında Fransa'da 2 uzman eğitime tabi tutulmuş olup, Etlik Veteriner Kontrol ve Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nde BSE Teşhis Laboratuvarı kurulmuştur. Şüpheli materyallerin hastalık teşhisi bu laboratuvarında yapılabilmektedir. Kırmızı et ithali için kontrol belgesi düzenlenmemektedir.

29- Osmaniye Milletvekili Şükrü Ünal'ın, Osmaniye İli çevresinde yürütülecek çalışmalara ilişkin sorusu ve Turizm Bakanı Erkan Mumcu'nun cevabı (7/2934)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, Turizm Bakanı Sayın Erkan Mumcu tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını delaletlerinize saygılarımla arz ederim.

Şükrü ÜNAL
Osmaniye Milletvekili

Sorular:

1. Tarihi eserler ve doğal güzellikler bakımından zengin bir yapıya sahip olan Osmaniye'nin ve Çukurova'nın turizm potansiyelini geliştirme bakımından; Bakanlığımızca öntimizdeki yıl Osmaniye İli ve çevresinde yürütülecek çalışmalar nelerdir?
2. Turistik ve tarihi yerlerde görülen ulaşımdaki zorlukları gidermek için, böyle yerlerde ulaşımı rahatlatmak amacıyla Bakanlığınız programında yer alan çalışmalar var mıdır?
3. Osmaniye'yi, Kadiri İli Karatepe Açık Hava Müzesi'ne bağlayan karayolu oldukça bozuk olup, Bakanlığınızın konuyla ilgili Bakanlığa, yolun iyileştirilmesi ve ulaşımına elverişli hale getirilmesi yönünde yaptığı bir girişim var mıdır?

T.C.
TURİZM BAKANLIĞI
Hukuk Müşavirliği

S.112/2000

SAYI : B.170.HKM.0.00.00.00/ 2 7 1 S - 3 5 8 5 8

KONU:

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİ
Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı

İlgi : 20.11.2000 tarih ve 02 - 7 / 2934 - 7390 - 18570 sayılı yazınız,

İlgi yazınız ekinde Bakanlığımıza cevaplandırılmak üzere gönderilen Osmaniye Milletvekili Sayın Şükrü ÜNAL'a ait yazılı soru önergesi incelenmiştir.

1- Bakanlığımızca turizm alanında son yıllarda hızlı bir gelişim içinde olan ülkemizde "Özel Projeler" adı altında 1995 yılından beri bir dizi etkinlik gerçekleştirilmekte ve bu projelerle Türk Turizminin çeşitlendirilmesi, ülkemizin yılın oniki ayı değişik etkinlikler için yerli ve yabancı turistleri çeken bir tatil merkezi haline getirilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, ülkemizde bulunan tarihi ve turistik yerlerin tanıtılması amacıyla, 1995 yılında Bakanlığımızca gerçekleştirilen İnanç Turizmi Projesine katılan yerli ve yabancı konuklarımız tarafından Adana'nın Kadiri ilçesine bağlı Karatepe Açık Hava Müzesi ziyaret edilmiş olup, 2001 ve sonraki yıllarda da Osmaniye'nin turizm potansiyelini geliştirme bakımından gerçekleştirilecek projeler kapsamına alınması düşünülmektedir.

Ayrıca, 2000 yılı içerisinde Osmaniye Valiliği İl Turizm Müdürlüğü'nce ilin tanıtılmasına yönelik olarak hazırlanan İl Haritası - Şehir Planı taslağı metninin Bakanlığımızca çeviri ve redaksiyonu yaptırılarak ilgili Müdürlüğümüze gönderilmiştir. 2000 yılı Kasım ayında adı geçen ilin tarihi, turistik, doğal ve kültürel değerlerinin tanıtıcı diapoziit çekimleri gerçekleştirilmiştir. 1998 yılında baskısı gerçekleştirilen yayınlarımızda sözkonusu ilin tanıtımına yönelik olarak Antalya - Akdeniz Bölgesi Broşürü, Karayolları Haritası, Seyahat Rehberi, İllüstratif Harita ve Otel Rehberinde de olanaklar ölçüsünde yer verilmiş olup, bundan sonraki çıkacak yayınlarımızda da yerverilmesi düşünülmektedir.

Diğer yandan Osmaniye ilinde yer alan Haruniye Kaplıcası 17.10.1993 tarihinde 2634 sayılı Yasa uyarınca Bakanlar Kurulu Kararı ile Termal Turizm Merkezi olarak ilan edilmiştir. Kaplıca merkezinin imar planının yapılması için Bakanlığımızca çalışmalara başlanmış olup, ilgili kurum görüşlerinin tamamlanması beklenmektedir. Anılan kurumlar uygun görüşleri alınması halinde imar planı sonuçlandırılabilir ve turizme ayrılacak yatırım alanları belirlenebilecektir.

Bakanlığımızca Osmaniye ilinin İl Turizm Envanteri ve Turizmi Geliştirme Planı hazırlanmış olup, sözkonusu planın öngörülere ve yerinde yapılan incelemeler neticesinde geliştirilebilir turizm aktiviteleri şöyle sıralanabilir.

Yayla Turizmi: Bilindiği üzere yaylaya çıkış amacı yöreden yöreye değişmektedir. Özellikle yöre insanı iklimik etmenler yönünden yaylalara çıkmaktadır. Bunların belli başlıları Zorkun Olukbaşı, Maksutoğlu, Bağdaş Yaylalarıdır. Sözkonusu yaylaları Bakanlığımız tarafından bastırılan "Toros Yaylaları" adlı rehber kitapçıkta da yer almıştır.

Bunun yanı sıra kuş gözletme yapılabilir. Toros Dağları ve Yaylaları bu aktivite için oldukça uygundur.

Botanik turizmi bilindiği üzere Akdeniz Bölgesi endemikler yönünden en zengin bölgelerden birisidir. Bu nedenle kırsal alanlar botanik turizmi için oldukça uygun sayılabilir.

Turizm amaçlı sportif faaliyetler yönünden de bölge oldukça zengindir. Özellikle; dağ doğa yürüyüşü açısından Toros ve Avanos Dağları ülkemizde önemli alanlardandırlar.

Ayrıca, İnanç Turizmi Projesi kapsamında hazırlanan İnanç Turizmi Envanterlerinde Kadirli "Ala Cami" yer almaktadır.

Bilinen potansiyelin daha iyi değerlendirilebilmesi için Bakanlığımın bütçe olanakları çerçevesinde bölgedeki turizm yatırımları desteklenecektir.

2- Turizmin çeşitlendirilmesi ve ülke sahuna yaygınlaştırılması politikalarımız ile bütçe imkanları çerçevesinde,

1998 yılında;

- Kadirli Paşaoğlu - Yoğunluk, Mesutoğlu yolunun ıslahı için 5 Milyar TL,

- Kadirli Bağdaş Yaylası yolunun ıslahı için 5 Milyar TL,

- Castapola (Hierapolis) Antik Kenti çevre düzenlemesi için 2 Milyar TL,

1999 yılında;

- Topakkale çevre düzenlemesi Mesutoğlu ve Bağdaş yolunun iyileştirilmesi için 1.5

Milyar TL,

- Osmaniye ilinde çeşitli belediyelerin altyapı uygulamaları için 33 Milyar TL,

2000 Yılında;

- Çeşitli yerleşim merkezlerinde turizm amaçlı altyapı uygulamaları yapımı için

toplam 10 Milyar TL,

Ödenek Valilik emrine gönderilmiştir

3- Kadirli ilçesi, Karatepe Açık hava Müzesi yolunun iyileştirilmesi için Bakanlığımın bütçesinden 1997 yılında 3 Milyar TL. ödenek Osmaniye Valiliği emrine gönderilmiştir. Bakanlığımın bütçe imkanlarının kısıtlı olması nedeniyle başkaca bir ödenek gönderilememiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Erkan MUMCU
Bakan

30.- Aksaray Milletvekili Murat Akın'ın, Aksaray Havaalanı projesine ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Enis Öksüz'ün cevabı (7/2940)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na

Aşağıdaki sorularımın Ulaştırma Bakanı Sn. Enis ÖKSÜZ tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ve talep ederim.09.11.2000

MURAT AKIN
Aksaray Milletvekili

Sorular:

1-Ülkemiz Turizmde büyük yer tutan, Aksaray ili sınırları içinde yer alan ve yapımı aşamasında olan Aksaray Hava Alanı ile çalışmalarınız ne aşamada?

2-Çalışmalarınız doğrultusunda ilgili Hava Alanı'nın açılışı ne zaman gerçekleşecektir?

T.C.
ULAŖTIRMA BAKANLIğI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

SAYI : B.11.0.APK.0.10.01.21./EA/-1615-33293
KONU : Aksaray Milletvekili
Sayın Murat AKIN'ın
yazılı soru önergesi

30 KASIM 2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIğINA

ILGI: TBMM Başkanlığının 20.11.2000 tarih ve A.01.0.GNŐ.Đ.10.00.02-7/2940-7419/18582 sayılı yazısı.

Aksaray Milletvekili Sayın Murat AKIN'ın 7/2940-7419 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof.Dr.Enis ÖKSÜZ
Ulaştırma Bakanı

AKSARAY MİLLETVEKİLİ SAYIN MURAT AKIN'IN 7/2940-7419 SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI

SORULAR:

- 1-Ülkemiz Turizmde büyük yer tutan, Aksaray İli sınırları içinde yer alan ve yapım aşamasında olan Aksaray Hava Alanı ile çalışmalarınız ne aşamada ?
- 2-Çalışmalarınız doğrultusunda ilgili Hava Alanı'nın açılışı ne zaman gerçekleşecektir.

CEVAP:

Aksaray 75.Yıl Cumhuriyet Havaalanı; Aksaray-Konya Karayolunun 20.kilometresinde, 5 Milyon 506 bin M2'lik hazine arazisi üzerine, 2600x30 m.Pist, 204x126 m. Apron, 269x18 m.Taksirut ölçülerinde Aksaray Valiliğinin ihalesi ile başlatılmış olup, Teknik Kontrollük hizmetleri Bakanlığımız DLH İnşaatı Genel Müdürlüğüne yapılmaktadır.

Pistin altyapı inşaatı bitirilmiş olup, betonlama işlemi için 2000 yılı fiyatlarıyla 2,4 Trilyon TL'ye ihtiyaç bulunmaktadır.

Söz konusu havaalanı için, 2000 Mali Yılında Bakanlığımıza ayrılan kaynaklardan ödeneği topluca verilen "Stol Havaalanları İnşaatı" projesi kapsamında 250 Milyar TL.'lık ödenek Aksaray Valiliği adına gönderilmiştir.

31.- Kütahya Milletvekili Ahmet Derin'in, Kütahya Havaalanı projesine ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Enis Öksüz'ün cevabı (7/2897)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorunun sayın Ulaştırma Bakanı Prof.Dr. Enis ÖKSÜZ tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini saygılarımla arz ederim. 7.11.2000

Ahmet DERİN
Kütahya Milletvekili

Kütahya Havaalanı ile ilgili olarak, 25.10.1999 tarihli soru önergesi, 28 Ekim 1999 tarih/1424-683 tarih ve sayılı yazınızla "DLH Genel Müdürlüğünce hazırlanan proje ve keşifler Valiliğe gönderilmiş olup, inşaatı Kütahya Valiliğince yapılacaktır" cevaba verilmiştir. Kütahya Hava Alanı inşaatı için 2001 yılı bütçesinden ödenek ayrılacaktır?

T.C.
ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

SAYI : B.11.0.APK.0.10.01.21./EA/-1614-33288
KONU :Kütahya Milletvekili
Sayın Ahmet DERİN'in
yazılı soru önergesi

30 KASIM 2000

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: TBMM Başkanlığının 20.11.2000 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2897-7337/18489 sayılı yazısı.

Kütahya Milletvekili Sayın Ahmet DERİN'in 7/2897-7337 sayılı yazılı soru önergesini cevabı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Enis ÖKSÜZ
Ulaştırma Bakanı

KÜTAHYA MİLLETVEKİLİ SAYIN AHMET DERİN'İN 7/2897-7337 SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI

SORULAR:

Kütahya Havaalanı ile ilgili olarak, 25.10.1999 tarihli soru önergeme, 28 Ekim 1999 tarih/ 1424-683 tarih ve sayılı yazınızla "DLH Genel Müdürlüğünce hazırlanan proje ve keşifler Valiliğe gönderilmiş olup, ihalesi Kütahya Valiliğine yapılacaktır" cevabı verilmiştir. Kütahya Hava Alanı inşaatı için 2001 yılı bütçesinden ödenek ayrılacaktır ?

CEVAP:

Kütahya Havaalanı için, Bakanlığımıza ayrılan kaynaklardan ödeneği topluca verilen "Stol Havaalanları İnşaatı" Projesi kapsamında bugüne kadar 10 Milyar TL.'lık ödenek Valilik emrine gönderilmiştir.

Söz konusu Havaalanı, Bakanlığımızca Türkiye genelinde yaptırılan "Hava Ulaşım Genel Etüdü" neticesinde 3. Grup "Trafığı Çok Düşük Bölgesel Havaalanı" kapsamında yer almaktadır.

2000/11 sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca, ÇED ve Fizibilite Etüdü bulunmayan projeler yatırım programına teklif edilemediğinden, Kütahya Havaalanının Valilikçe yaptırılacak olan ÇED ve Fizibilite etüdü sonucunda, 2001 yılında kısıtlı bütçe imkanları çerçevesinde değerlendirilebilecektir.

Sivas Milletvekili Abdülhatif Şener ve 67 Arkadaşının, Özel Bankaların İçinin Boşaltılarak Hazinesinin Ekonomik Kayba Uğratılmasında Kusurları Bulunduğu İddiasıyla Başbakan Bülent Ecevit ve Bakanlar Kurulu Üyeleri Hakkında Anayasanın 99 uncu ve İhtüzüğü'nün 106 ncı Maddeleri Uyarınca Bir Gensoru Açılmasına İlişkin Önergesine verilen oyların sonucu:

Üye Sayısı :550
Kabul edenler : 141
Reddedenler : 288
Mükerrer oylar: 1
Toplam :430
Açık Üyelikler: 6

Birleşim: 24

Esas No:11/3..

Reddedilmiştir.

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Adana	BİLDİK	İbrahim Yavuz	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:20
Adana	BİLİCİ	Mehmet Ali	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:55
Adana	BUDAK	Yakup	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:30
Adana	ÇULHAOĞLU	Mehmet Metanet	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:21
Adana	DAĞLI	Mehmet Halit	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adana	GÖREN	Ali	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adana	GÜLEK	Tayyibe	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adana	HALAMAN	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:42
Adana	ÖZDEMİR	A. Fatih	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:25
Adana	ÖZTÜRK	Musa	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:04:04
Adana	SEZER	Arif	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:48
Adana	TEKİN	Ali	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:35
Adana	VURSAVUŞ	İsmet	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:04:11
Adana	YILDIRIM	Recai	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:26
Adıyaman	BİLGİÇ	Mahmut Nedim	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:04:08
Adıyaman	BOZKURT	Mahmut	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Adıyaman	FIRAT	Dengir Mir Mehmet	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:31
Adıyaman	GÖKSU	Mahmut	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:27
Adıyaman	GÜLER	Hasan	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:30
Adıyaman	ÖZYOL	Mehmet	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:22
Afyon	AÇBA	Sait	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:36
Afyon	AKCAN	Abdülkadir	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Afyon	ATTILA	İsmet	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:23

T.B.M.M.

B : 24

5 . 12 . 2000

O : 3

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Afyon	KAYAYERLİ	Müjdat	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:26
Afyon	ÖZSOY	Halil İbrahim	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:24
Afyon	TELEK	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Afyon	YAKIN	Gaffar	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:20
Ağrı	ERYILMAZ	Yaşar	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:22
Ağrı	ESİN	Celal	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:30
Ağrı	KONYAR	Musa	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ağrı	SEVEN	Nidai	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:33
Amasya	GÜLLE	Akıf	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Amasya	İYİMAYA	Ahmet	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:44
Amasya	SARAY ALPHAN	Gönül	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Amasya	UÇAŞ	Adnan	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ankara	AKBULUT	Yıldırım	Anavatan Partisi	KATILMADI RED	--:--:--	--:--:--
Ankara	AKGÖNENÇ MUĞİS	Oya	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ankara	ARSEVEN	Nejat	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:39
Ankara	ARSLAN	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:21
Ankara	AYDIN	Koray	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:57
Ankara	AYGÜN	Oğuz	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:47
Ankara	BAYER	Melda	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:27
Ankara	BEDÜK	Saffet Ankan	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:25
Ankara	ÇELİK	M. Zeki	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:17
Ankara	ÇETİN	Şevkat	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:20
Ankara	ÇEVİK	Sedat	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Ankara	ÇİÇEK	Cemil	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:21
Ankara	ERDAL	Birkan	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:49
Ankara	GÜRKAN	Uluç	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ankara	GÜROCAK	Ayşe	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:18
Ankara	İŞIKLAR	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:24
Ankara	İÇLİ	H.Tayfun	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:26
Ankara	KÜÇÜK	Abdurrahman	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:18
Ankara	ÖZDEMİR	Hayrettin	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:43
Ankara	ÖZDOĞU	Esvet	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:23
Ankara	PAÇACI	Mustafa Cihan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ankara	SANAY	Eyyüp	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:04:07
Ankara	SEÇKİNER	Yücel	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Ankara	SEZER	M. Zeki	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:19
Ankara	TÖMEN	Aydın	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:42
Ankara	ULUCAK	Rıza	Fazilet Partisi	KATILMADI KABUL	--:--:--	--:--:--
Ankara	ULUĞBAY	Hikmet	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:22
Ankara	YAHNİCİ	Şevket Bülent	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:28
Antalya	AYDOĞAN	Cengiz	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:35
Antalya	BAYSARI	Mehmet	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:38
Antalya	ÇELEN	Salih	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:24
Antalya	ÇELİK	Kemal	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:20
Antalya	GÜRDAL	İbrahim	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Antalya	MÜDERRİSOĞLU	Osman	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:56

T.B.M.M.

B : 24

5.12.2000

O : 3

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Antalya	OKUTAN	Mehmet Zeki	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:18
Antalya	SAYIN	Ahmet Sancar	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:20
Antalya	ŞAHİN	Metin	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:20
Antalya	TOSKAY	Tunca	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI RED	--:--:--	--:--:--
Antalya	ÜNAL	Nesrin	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:18
Antalya	VURAL	Mustafa	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:19
Artvin	BAYRAK	Ergün	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Artvin	EKİNCİ	Hasan	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:25
Aydın	ALTINKAYA	Cengiz	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:26
Aydın	DİKMEN	Halit	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:18
Aydın	GÖNÜL	Ali Rıza	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:54
Aydın	KUMCUOĞLU	Ertuğrul	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:19
Aydın	ONGUN	Bekir	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:19
Aydın	PIŞKİNSÖT	Sema	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Aydın	UZUNIRMAK	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:25
Aydın	YALOVA	Yüksel	Anavatan Partisi	KATILMADI RED	--:--:--	--:--:--
Balıkesir	AYTEKİN	İlhan	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:44
Balıkesir	GÖKMEN	Aydın	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:21
Balıkesir	GÜLTEKİN	Numan	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:41
Balıkesir	GÜNER	Agah Oktay	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Balıkesir	KALKAN	Hüseyin	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Balıkesir	KANBER	Tamer	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Balıkesir	KARAHAN	M. Güven	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:04:28

T.B.M.M.

B : 24

5 . 12 . 2000

O : 3

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Balıkesir	ÖZGÜN	İsmail	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:24
Balıkesir	YILMAZYILDIZ	İlyas	Doğruyol Partisi	KATILMADI KABUL	---	---
Bilecik	ARABACI	Hüseyin	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	---	---
Bilecik	VARDAR	Sebahat	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:18
Bingöl	GÜLER	Mahfuz	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:19
Bingöl	KORKUTATA	Hüsamettin	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:22
Bingöl	YÖNDAR	Necati	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:30
Bitlis	ÇEVİK	Yahya	Doğruyol Partisi	KATILMADI	---	---
Bitlis	ERGEZEN	Zeki	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:51
Bitlis	GAYDALI	Edip Sadıker	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:56
Bitlis	ORAL	İbrahim Halil	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI RED	---	---
Bolu	ALPTEKİN	İsmail	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---
Bolu	HOŞVER	Necmi	Doğruyol Partisi	KATILMADI	---	---
Bolu	KARSLIOĞLU	Mustafa	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:24
Bolu	ÖZCAN	Ersoy	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:46
Burdur	ÇOŞKUNER	Süleyman	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:50
Burdur	MACİT	Hasan	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:21
Burdur	ÖRS	Mustafa	Doğruyol Partisi	KATILMADI KABUL	---	---
Bursa	ARABACI	Ali	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:28
Bursa	BEYRELİ	Ali Rahmi	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:21
Bursa	ÇELİK	Faruk	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:29
Bursa	GÜLENER	Fahrettin	Demokratik Sol Part	KATILMADI	---	---
Bursa	KARAPAŞAOĞLU	Mehmet Altan	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:33

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Bursa	KORKMAZ	Hayati	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:21
Bursa	OCAK	Orhan	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:30
Bursa	ORHAN	Burhan	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:06:06
Bursa	ÖNAL	Recep	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:21
Bursa	ÖZALP	Teoman	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:44
Bursa	SÖNMEZ	Kenan	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:25
Bursa	SÜNNETÇİOĞLU	Ahmet	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:04:01
Bursa	ŞEN	Orhan	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:25
Bursa	TAYAN	Turhan	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:18
Bursa	TEZMEN	Oğuz	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:24
Bursa	YALÇINBAYIR	Ertuğrul	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Çanakkale	ERSÜMER	Cumhur Mustafa	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:30
Çanakkale	KIRBAŞ	Sadık	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:19
Çanakkale	ŞAHİN	Nevfel	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Çankırı	DURAN	Hakkı	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:29
Çankırı	KARAGÖZ	Hüseyin	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:25
Çankırı	KELEŞ	İrfan	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:43
Çorum	AKSOY	Bekir	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:28
Çorum	ÇAY	Abdulhaluk Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI RED	--:--	--:--
Çorum	HATİBOĞLU	Yasin	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:23
Çorum	KARACA	Melek DENLİ	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Çorum	KAYIRICI	Vahit	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:25
Denizli	ASLAN	Beyhan	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--

T.B.M.M.

B : 24

5.12.2000

O : 3

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Denizli	AYKURT	Mustafa Kemal	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Denizli	ERBEYİN	Salih	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:30
Denizli	ERÇELEBİ	Hasan	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:19
Denizli	GÖZLÜKAYA	Mehmet	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:35
Denizli	KESKİN	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:29
Denizli	KOCABATMAZ	Mehmet	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:35
Diyarbakır	ASLAN	Osman	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:37
Diyarbakır	ATİK	Nurettin	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Diyarbakır	DİLEK	Nurettin	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:48
Diyarbakır	ENSARIOĞLU	Mehmet Salim	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Diyarbakır	ERDOĞMUŞ	Abdulbaki	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:04:20
Diyarbakır	GÜNBEY	Sacit	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Diyarbakır	HAŞİMİ	Seyyit Haşim	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Diyarbakır	HATİPOĞLU	Ömer Vehbi	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:22
Diyarbakır	SEYDAOĞLU	Sebğatullah	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Diyarbakır	SÜMER	Salih	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Diyarbakır	TURGUT	Abdulsamet	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:54
Edirne	BULUT	Evren	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:23
Edirne	ERTÜRK	Ali Ahmet	Demokratik Sol Parti	RED	05.12.2000	19:03:16
Edirne	İLİMEN	Mustafa	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:04:00
Edirne	ŞİMŞEK	Şadan	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:05:18
Elazığ	AĞAR	Mehmet	Bağımsız Milletvekili	KATILMADI	--:--	--:--
Elazığ	GÜL	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:40

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saatı
Elazığ	ÖZTEK	Latif	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:05:26
Elazığ	SEPTİOĞLU	Ali Rıza	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Elazığ	TUNÇ	Ahmet Cemil	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:29
Erzincan	AKSU	Mihrali	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:45
Erzincan	KARAKAYA	Tevhit	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:21
Erzincan	KARAKELLE	Sebahattin	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:38
Erzurum	ERTUGAY	Zeki	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:24
Erzurum	ESENGÜN	Lütfü	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:19
Erzurum	GÖKDEMİR	Ayvaz	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Erzurum	HİMOĞLU	Mücahit	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:04:00
Erzurum	KÖSE	İsmail	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:27
Erzurum	KUKARACI	Fahrettin	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:46
Erzurum	POLAT	Aslan	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:26
Erzurum	POLAT	Cezmi	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:04:23
Eskişehir	ALBAY	Necati	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Eskişehir	BÜYÜKERMEN	Mehmet Mail	Bağımsız Milletvekili	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Eskişehir	DEDELEK	İbrahim Yaşar	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:25
Eskişehir	ERDİR	Mahmut	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:17
Eskişehir	SAZAK	Süleyman Servet	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:46
Eskişehir	YILDIRIM	Mehmet Sadri	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:29
Gaziantep	AKTAŞ	Nurettin	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:26
Gaziantep	AY	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:04:33
Gaziantep	ILIKSOY	Ali	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--

T.B.M.M.

B: 24

5.12.2000

O: 3

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Gaziantep	KONUKOĞLU	İbrahim	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Gaziantep	ÖZDEMİR	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:07:14
Gaziantep	TAŞAR	Mustafa Rüştü	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Gaziantep	TIRYAKI	Mehmet Hanifi	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:32
Gaziantep	YILMAZ	Mustafa	Demokratik Sol Part	KATILMADI RED	--:--	--:--
Giresun	AKGÜN	Hasan	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:26
Giresun	ALÇELİK	Turhan	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:22
Giresun	KARA	Burhan	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:20
Giresun	YAMAN	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:22
Giresun	ZAIMOĞLU	Rasim	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Gümüşhane	DOĞAN	Lütfi	Fazilet Partisi	KATILMADI KABUL	--:--	--:--
Gümüşhane	YAŞAR	Bedri	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:39
Hakkari	PARLAK	Evliya	Bağımsız Milletvekili	RED	05.12.2000	19:03:24
Hakkari	PIRÖZBEYOĞLU	Mecit	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Hakkari	TÖRE	Hakkı	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:05:24
Hatay	ATAHAN	Namık Kemal	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:20
Hatay	AYKUT	Hakkı Oğuz	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:24
Hatay	ÇIRKIN	Süleyman Turan	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:04:05
Hatay	DÖNEN	Mehmet	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:32
Hatay	GEÇER	Mustafa	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Hatay	GÜNAY	Ali	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:04:01
Hatay	KALKAN	Metin	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:21
Hatay	MISTIKOĞLU	Levent	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:22

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Hatay	ŞANDIR	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:58
Hatay	TARHAN	Mehmet Nuri	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:04:29
Isparta	AKSOY	Osman Gazi	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:06:51
Isparta	GÜL	Ramazan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Isparta	MUMCU	Erkan	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Isparta	ZORLU	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:05:57
İçel	ER	Ali	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:04:53
İçel	GÜNGÖR	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
İçel	GÜVEN	Turhan	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:04:13
İçel	KAYA	Yalçın	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:24
İçel	KILINÇ	Hidayet	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:23
İçel	ÖKSÖZ	Enis	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:48
İçel	ÖZGENÇ	Edip	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:20
İçel	SERİN	Akif	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:21
İçel	TALAY	M. İstemihan	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:41
İçel	TEKELİOĞLU	Cahit	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
İçel	YILMAZ	Ayfer	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:19
İçel	YÜCELEN	Rüşti Kazım	Anavatan Partisi	KATILMADI RED	--:--	--:--
İstanbul	ADAN	Celal	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:30
İstanbul	AĞAOĞLU	Fadlı	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:16
İstanbul	AKARCALI	Bülent	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:04:07
İstanbul	AKSU	Abdülkadir	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:19
İstanbul	AKTAŞ	Ziya	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:24

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
İstanbul	AL	Erol	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:28
İstanbul	ANDIÇAN	Ahat	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:46
İstanbul	ATEŞ	Azmi	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:36
İstanbul	AYAYDIN	Aydın	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:04:18
İstanbul	AYDINLI	İsmail	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:22
İstanbul	AYRIM	Şamil	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:24
İstanbul	BAŞ	Mustafa	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:25
İstanbul	BAŞEĞMEZ	Mukadder	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---
İstanbul	BUDAK	Rıdvan	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:31
İstanbul	COŞKUN	Ali	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:24
İstanbul	ÇAĞAN	Nami	Demokratik Sol Part	KATILMADI RED	---	---
İstanbul	ÇAKAR	Ahmet	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:04:30
İstanbul	ÇİLLER	Tansu	Doğruyol Partisi	KATILMADI KABUL	---	---
İstanbul	YILMAZ DOĞAN	Perihan	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:20
İstanbul	DÖZ	Mustafa	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:26
İstanbul	ECEVİT	Bülent	Demokratik Sol Part	KATILMADI RED	---	---
İstanbul	EMRE	Süleyman Arif	Fazilet Partisi	KATILMADI	---	---
İstanbul	ERDENER	Yücel	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:04:51
İstanbul	FIRAT	Mehmet Fuat	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:04:44
İstanbul	GÖK	Bülent Ersin	Bağımsız Milletvekili	KATILMADI	---	---
İstanbul	GÜL	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:33
İstanbul	GÜLER	Zafer	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:18
İstanbul	GÜNDÖZ	İrfan	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:29

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saatli
İstanbul	GÜZEL	Ahmet	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:21
İstanbul	HUN	Ediz	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	ILICAK	Nazlı Ayşe	Fazilet Partisi	KATILMADI KABUL	--:--	--:--
İstanbul	İRTEMÇELİK	Mehmet Ali	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	KAHRAMAN	İsmail	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:34
İstanbul	KANSU	Hüseyin	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:31
İstanbul	KARAKOYUNLU	Yılmaz	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:37
İstanbul	KARAKUŞ	Nazire	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:20
İstanbul	KAVAK	Cavit	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	KILIÇ	Osman	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:41
İstanbul	KOZAKÇIOĞLU	Hayri	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:37
İstanbul	KOCAOĞLU	Emre	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:28
İstanbul	KÖSE	M. Tahir	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:21
İstanbul	MENDERES	Aydın	Bağımsız Milletvekili	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	MERT	Hüseyin	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:19
İstanbul	NAS	Nesrin	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:04:13
İstanbul	OĞUZ	Ali	Fazilet Partisi	KATILMADI KABUL	--:--	--:--
İstanbul	OKUMUŞ	Nazif	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:26
İstanbul	ÖZ	Esat	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	ÖZKAN	H.Hüsamettin	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:58
İstanbul	ÖZKAN	Sühan	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	ÖZTÜRK	Bozkurt Yaşar	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:22
İstanbul	PAK	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:05:50

T.B.M.M.

B : 24

5 . 12 . 2000

O : 3

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
İstanbul	SARUHAN	Necdet	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:33
İstanbul	SERBEST	Sulhiye	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	SİPAHİ	Bahri	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:29
İstanbul	SÖKMENOĞLU	Murat	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	ŞAHİN	Mehmet Ali	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:19
İstanbul	TAN	Ahmet	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:21
İstanbul	TANER	Güneş	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İstanbul	TANTAN	Sadettin	Anavatan Partisi	KATILMADI RED	--:--	--:--
İstanbul	TOPRAK	Erdoğan	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:17
İstanbul	TUZCU	Şedan	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:29
İstanbul	TÜRKER	Masum	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:04:08
İstanbul	VERKAYA	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:24
İstanbul	YAĞIZ	Süleyman	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:18
İstanbul	YALÇINTAŞ	Nevzat	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:45
İstanbul	YAZICI	Cahit Savaş	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:16
İstanbul	YUMAKOĞULLARI	Osman	Fazilet Partisi	KATILMADI KABUL	--:--	--:--
İstanbul	ZENGİN	Bahri	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:18
İzmir	ASLAN	Güler	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:23
İzmir	BAŞARAN	Saffet	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:19
İzmir	BİÇAKÇIOĞLU	Burhan	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:55
İzmir	ÇAĞLAYAN	B. Suat	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:24
İzmir	ÇELEBİ	Işın	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:38
İzmir	ÇÜMEN	Mehmet	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:25

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
İzmir	DAYIOĞLU	Salih	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:23
İzmir	DİRLİ	Hayri	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:30
İzmir	GÜREL	Şükrü Sina	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:04:12
İzmir	KIRKPINAR	Yusuf	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:20
İzmir	METİN	Hasan	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:28
İzmir	MUTMAN	Atilla	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İzmir	ORAL	Sümer	Anavatan Partisi	KATILMADI RED	--:--:--	--:--:--
İzmir	ÖZCAN	Mehmet	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:19
İzmir	SAYGIN	İşlay	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İzmir	SERDAROĞLU	Rifat	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:32
İzmir	SEZGİN	Rahmi	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:21
İzmir	SÖYLEMEZ	Hasan Ufuk	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:05:52
İzmir	TANIK	Süha	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İzmir	TANRIKULU	Ahmet Kenan	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:25
İzmir	TARTAN	Hakan	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
İzmir	ULUPINAR	Yıldırım	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:59
İzmir	VATAN	Kemal	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:24
İzmir	VURAL	Oktay	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:21
Kars	AKÖZÜM	İhan	Anavatan Partisi	KATILMADI RED	--:--:--	--:--:--
Kars	AYDAR	Arslan	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:29
Kars	BILGİR	Çetin	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:41
Kastamonu	BAŞEŞGİOĞLU	Murat	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:29
Kastamonu	DİLEKÇİ	M. Hadi	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:20

T.B.M.M.

B : 24

5. 12. 2000

O : 3

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Kastamonu	SERDAROĞLU	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:20
Kastamonu	TEKİNEL	Nurhan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Kayseri	BAKTİR	Hamdi	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:23
Kayseri	CEM	İsmail	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
Kayseri	ÇAKMAKOĞLU	Sabahattin	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI RED	--:--	--:--
Kayseri	ESEN	Sevgi	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Kayseri	GÖL	Abdullah	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Kayseri	KAPUSUZ	Salih	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:24
Kayseri	ÜSTÜNBAŞ	Hasan Basri	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:38
Kayseri	YAKUT	Sadık	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:27
Kırklareli	KARAGÖZ	Nural	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:45
Kırklareli	ÖZBİLEN	Cemal	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Kırklareli	TEKİN	Necdet	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:29
Kırşehir	HAYKIR	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:22
Kırşehir	MİRZAOĞLU	Ramazan	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:05:35
Kırşehir	TECER	Fikret	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:21
Kocaeli	AKŞENER	Meral	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Kocaeli	ARKAN	Ahmet	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:26
Kocaeli	BATUK	Mehmet	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:25
Kocaeli	ÇALIK	Halil	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:18
Kocaeli	DURMUŞ	Cumali	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:21
Kocaeli	EKŞİ	Sefer	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Kocaeli	GÖNÜL	Vecdi Mehmet	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:37

İl	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Kocaeli	İMAMOĞLU	M. Turhan	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:28
Kocaeli	KÖSE	Kemal	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:04:25
Kocaeli	PEPE	Osman	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:05:00
Konya	ARI	Hüseyin	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:27
Konya	BAL	Faruk	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	BİLGE	Abdullah Turan	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	CANDAN	Veysel	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:28
Konya	ÇETİN	Remzi	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	GEBEŞ	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:04:09
Konya	GÖLHAN	Mehmet	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:27
Konya	GÖNEN	Mustafa Sait	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:28
Konya	GÜNERİ	Teoman Rıza	Fazilet Partisi	KATILMADI KABUL	--:--	--:--
Konya	HALICI	Mehmet Emrehan	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:24
Konya	İZGİ	Ömer	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Konya	KAYA	Hasan	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:28
Konya	KEÇECİLER	Mehmet	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:33
Konya	ÖKSÜZ	Özkan	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:23
Konya	YALMAN	Lütfi	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:04:39
Konya	YAVUZ	Mehmet Ali	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:24
Kütahya	AKÇALI	Cevdet	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Kütahya	DERİN	Ahmet	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:22
Kütahya	KARA	Ermin	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:19
Kütahya	KARAKUŞ	Seydi	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:36

T.B.M.M.

B : 24

5.12.2000

O : 3

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saat
Kütahya	KARAKUYU	İsmail	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:50
Malatya	AKDOĞAN	Miraç	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:47
Malatya	ASILTÜRK	Oğuzhan	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:24
Malatya	CANBAY	Yağar	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:30
Malatya	ÇOŞKUN	Basri	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:39
Malatya	DURHAN	Namık Hakan	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:24
Malatya	KUTAN	Recai Mehmet	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:36
Malatya	ÖZAL	Ahmet Tevfik	Bağımsız Milletvekili	RED	05.12.2000	19:06:19
Manisa	AKÇALI	Rıza	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:56
Manisa	AKGÜL	Hüseyin	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:19
Manisa	ARINÇ	Bülent	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Manisa	BOZDAĞ	İsmail	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:19
Manisa	ÇETİNKAYA	Mehmet Necati	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:38
Manisa	ENÖZ	Mustafa	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:41
Manisa	GÜLAY	Hasan	Demokratik Sol Part	KATILMADI RED	--:--	--:--
Manisa	PAKDEMİRLİ	Ekrem	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Manisa	SERDENGEÇTİ	Ali	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:04:15
Manisa	YAZAR	M. Cihan	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:23
Kahramanmaraş	DOĞAN	Ali	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:35
Kahramanmaraş	DOĞAN	Avni	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:49
Kahramanmaraş	KAMALAK	Mustafa	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:25
Kahramanmaraş	KAYA	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:58
Kahramanmaraş	KOCABAŞ	Metin	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Kahramanmaraş	ÖZBAŞ	Edip	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:38
Kahramanmaraş	SAĞLAM	Mehmet	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:41
Kahramanmaraş	SEZAL	Ali	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:23
Kahramanmaraş	TANER	Nevzat	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:04:36
Mardin	ADAK	Fehim	Fazilet Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Mardin	ÇELEBİ	Süleyman	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:57
Mardin	ERTAŞ	Ömer	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:04:22
Mardin	MUSAOĞLU	Metin	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:20
Mardin	ŞAHİN	Veysi	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Mardin	TUĞMANER	Mustafa Kemal	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:19
Muğla	DİKMEN	Tunay	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
Muğla	ERGUN	Metin	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:18
Muğla	ÖZYER	Hasan	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:35
Muğla	TOPALOĞLU	Nazif	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:05:46
Muğla	UZUNHASAN	Fikret	Demokratik Sol Part	KATILMADI RED	--:--	--:--
Muğla	YAZICI	İbrahim	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Muş	EKER	Zeki	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:22
Muş	KEMALOĞLU	Erkan	Anavatan Partisi	KATILMADI RED	--:--	--:--
Muş	YAVUZ	Mümtaz	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:38
Muş	YILDIZ	Sabahaddin	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:44
Nevşehir	ÇEVİK	İsmail	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:20
Nevşehir	ELKATMIŞ	Mehmet	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:04:14
Nevşehir	TAŞKIN	Mükremin	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:24

T.B.M.M.

B : 24

5 . 12 . 2000

O : 3

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Niğde	BARAN	Doğan	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:04:17
Niğde	DOĞANLAR	Eyüp	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:22
Niğde	LEVENT	Mükerrem	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:17
Ordu	ÇABUK	İhsan	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:26
Ordu	ENGİNYURT	Cemal	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:19
Ordu	FATSA	Eyüp	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:21
Ordu	KOÇAK	Sefer	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:05:11
Ordu	KONYALI	Hasan Fehmi	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:23
Ordu	YILDIRIM	Yener	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Ordu	YÜRÜR	Şükrü	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Rize	BEKAROĞLU	Mehmet	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:22
Rize	KABİL	Ahmet	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:28
Rize	YILMAZ	Mesut Ahmet	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Sakarya	AYDIN	Nezir	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:35
Sakarya	AYHAN	Cevat	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:04:27
Sakarya	ERCAN	Nevzat	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:18
Sakarya	SAVAŞ	Ş. Ramis	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:56
Sakarya	TARANOĞLU	Ersin	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:04:53
Sakarya	ZİHNİOĞLU	Osman Fevzi	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:04:16
Samsun	AÇIKGÖZ	Yekta	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:20
Samsun	AYDIN	Ahmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Samsun	CENGİZ	Tank	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:49
Samsun	ÇAKAR	Mehmet	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Samsun	ÇINAROĞLU	Vedat	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI RED	--:--	--:--
Samsun	DEMİRCAN	Ahmet	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:48
Samsun	KABATAS	Kemal	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Samsun	KAPICI	Şenel	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:44
Samsun	SEZGİN	Erdoğan	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:24
Samsun	UZUNKAYA	Musa	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:28
Siirt	AYDIN	Ahmet Nurettin	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:33
Siirt	YARAYAN	Takiddin	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Sinop	BOSTANCIOĞLU	Metin	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:23
Sinop	BOZKURT	Kadir	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:04:45
Sinop	TOPÇU	Yaşar	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Sivas	CEYLAN	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:32
Sivas	DEMİRCİ	Musa	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:04:02
Sivas	GÖKALP	Hüsnü Yusuf	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:46
Sivas	GÜLEÇ	M. Cengiz	Demokratik Sol Part	KATILMADI	--:--	--:--
Sivas	KARAMOLLAOĞLU	Temel	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:41
Sivas	ŞENER	Abdüllatif	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:26
Tekirdağ	AYTEKİN	Fevzi	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:40
Tekirdağ	DAYANIKLI	Bayram Fırat	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:23
Tekirdağ	İLGÜN	Nihan	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:22
Tekirdağ	SÖLÜN	Enis	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:29
Tekirdağ	ZAMANTILI	Ahmet	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:05:08
Tokat	BALAK	Hasan Hüseyin	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--

T.B.M.M.

B : 24

5 . 12 . 2000

O : 3

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Tokat	CEYLAN	Lütfi	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:34
Tokat	DAĞCIOĞLU	M. Ergün	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:26
Tokat	DOĞRU	Reşat	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:26
Tokat	EREK	Ali Şevki	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:20
Tokat	SOBACI	Bekir	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:23
Trabzon	AŞIK	Eyüp	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Trabzon	BAŞARAN	Ali Kemal	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:42
Trabzon	BIÇAKÇIOĞLU	Orhan	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:04:20
Trabzon	ÇELEBİ	Nail	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:48
Trabzon	MALKOÇ	Şeref	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:05:10
Trabzon	TUNCER	Ali Naci	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Trabzon	TÜRK	Hikmet Sami	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:38
Tunceli	GENÇ	Kamer	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:04:36
Tunceli	GÜNDOĞAN	Bekir	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:30
Şanlıurfa	AKMAN	Yahya	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:28
Şanlıurfa	BUCAK	Sedat Edip	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Şanlıurfa	CEVHERİ	Necmettin	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Şanlıurfa	ÇAKMAKLI	Muzaffer	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Şanlıurfa	GÜLPINAR	Eyyüp Cenap	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--
Şanlıurfa	GÜNEŞ	Mehmet	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:43
Şanlıurfa	İZOL	Zülfikar	Fazilet Partisi	KABUL KABUL	--:--:--	--:--:--
Şanlıurfa	KARAVAR	Ahmet	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:26
Şanlıurfa	ŞIHANLIOĞLU	Mehmet Fevzi	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--:--	--:--:--

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Şanlıurfa	YALÇINKAYA	Mehmet	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Şanlıurfa	YANMAZ	Mustafa Niyazi	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:58
Uşak	ÖZGÖBEK	Hasan	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:21
Uşak	ÜNAL	Mehmet Yaşar	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:28
Uşak	YILMAZ	Armağan	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:55
Van	ARVAS	Maliki Ejder	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:27
Van	BAYRAM	Mustafa	Bağımsız Milletvekili	KATILMADI	--:--	--:--
Van	ÇELİK	Hüseyin	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:04:06
Van	ÇEVİK	Ayhan	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:21
Van	ERBAŞ	Fethullah	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:27
Van	GÖLTEPE	Fetullah	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Van	İNAN	Kamran	Anavatan Partisi	KATILMADI RED	--:--	--:--
Yozgat	ARSLAN	İlyas	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:22
Yozgat	ÇİÇEK	Mehmet	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:25
Yozgat	ERSOY	Ahmet Erol	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:29
Yozgat	KAYALAR	Lütfullah	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Yozgat	TÜRKER	Mesut	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Yozgat	ÜŞENMEZ	Şuayip	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI RED	--:--	--:--
Zonguldak	ATASOY	Veysel	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:04:52
Zonguldak	BARUTÇU	Ömer	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Zonguldak	BAYCIK	Tahsin Boray	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:04:20
Zonguldak	CERRAHOĞLU	İsmail Hakkı	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:23
Zonguldak	GEMİCİ	Hasan	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:49

T.B.M.M.

B : 24

5 . 12 . 2000

O : 3

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Zonguldak	ÜSTÜNKOL	Ömer	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:04:16
Aksaray	AKIN	Murat	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:16
Aksaray	ESER	Kürşat	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:26
Aksaray	SOMUNCUOĞLU	Sadı	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Aksaray	TOPRAK	Ramazan	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:21
Bayburt	KARDEŞ	Şaban	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:24
Bayburt	PAMUKÇU	Suat	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:33
Karaman	ÇALIŞ	Hasan	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:24
Karaman	ÖNAL	Zeki	Fazilet Partisi	KABUL KABUL	--:--	--:--
Karaman	ÖNLÜ	Fikret	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:35
Kırıkkale	ALBAYRAK	Kemal	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:22
Kırıkkale	DURMUŞ	Osman	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:39
Kırıkkale	FİLİZ	Hacı	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:51
Kırıkkale	GÖKBULUT	Nihat	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:17
Batman	AYDIN	Alaaddin Sever	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:31
Batman	HAMIDI	Ataullah	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:04:10
Batman	İSEN	Burhan	Doğruyol Partisi	RED	05.12.2000	19:04:20
Batman	ÖZDEMİR	Faris	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:04:02
Şımak	DEĞER	Mehmet Said	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Şımak	SEYDA	Abdullah Veli	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:24
Şımak	YILDIRIM	Mehmet Salih	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:03:23
Bartın	ÇAKAN	Zeki	Anavatan Partisi	RED	05.12.2000	19:04:07
Bartın	YAZICIOĞLU	Cafer Tufan	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:29

İli	Soyadı	Adı	Parti	Oyu	Tarih	Saati
Ardahan	DEMİR	Faruk	Demokratik Sol Part	KATILMADI RED	--:--	--:--
Ardahan	KAYA	Saffet	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
İğdir	BOZYEL	Abbas	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:45
İğdir	GÜNER	Ali	Anavatan Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Yalova	OKUYAN	Yaşar	Anavatan Partisi	KATILMADI RED	--:--	--:--
Yalova	SUNA	Hasan	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:27
Karabük	EREN	Mustafa	Doğruyol Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:59
Karabük	KARAN	Erol	Demokratik Sol Part	RED	05.12.2000	19:03:30
Karabük	YILMAZ	İlhami	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Kilis	GÜREŞ	Doğan	Doğruyol Partisi	KATILMADI	--:--	--:--
Kilis	NACAR	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	KATILMADI	--:--	--:--
Osmaniye	BAHÇELİ	Devlet	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:55
Osmaniye	BÜYÜKÖZTÜRK	Biröl	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:23
Osmaniye	KUNDAKÇI	Mehmet	Milliyetçi Hareket Pa	RED	05.12.2000	19:03:30
Osmaniye	ÜNAL	Şükrü	Fazilet Partisi	KABUL	05.12.2000	19:03:55

T.B.M.M.

B : 24

5 . 12 . 2000

O : 3

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

GÜNDEMİ

DÖNEM : 21

YASAMA YILI : 3

24 ÜNCÜ BİRLEŞİM

5. 12. 2000 SALI

Saat : 13.00

KISIMLAR

1

BASKANLIĞIN GENEL KURULU SORUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE VERİLECEK İŞLER

3

SEÇİM

4

ONAYLAMA YAPILACAK İŞLER

5

MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

6

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI
YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELERİ

7

SOZLÜ SORULAR

8

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE
KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ

1. – Genel Kurulun toplantı günlerinden Salı gününün denetim konularına (Anayasanın süreye bağladığı konular hariç), Çarşamba ve Perşembe günlerinin de Kanun Tasarı ve Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşlerin görüşülmesine ayrılması, Salı ve Çarşamba günlerinde birleşimin başında bir saat süre ile sözlü soruların görüşülmesi, sunuşlar ve işaret oyu ile yapılacak seçimlerin hergün yapılması önerilmiştir.

(Genel Kurulun 15.6.1999 tarihli 15 inci birleşiminde kabul edilmiştir.)

2. – Genel Kurulun 28.11.2000 Salı günü 15.00-16.00; 18.00-23.00; 29.11.2000 Çarşamba, 30.11.2000 Perşembe, 6.12.2000 Çarşamba ve 7.12.2000 Perşembe günleri 13.00-16.00 ve 18.00-23.00 saatleri arasında çalışmalarını sürdürmesi; 28.11.2000 Salı günü sözlü sorular ile diğer denetim konularının, 29.11.2000 Çarşamba, 5.12.2000 Salı ve 6.12.2000 Çarşamba günlerinde sözlü soruların görüşülmemesi; 28.11.2000 Salı günü de Kanun Tasarı ve Tekliflerin görüşülmesi önerilmiştir.

3. – 26.11.2000 tarihinde dağıtılan ve 27.11.2000 tarihli Gelen Kağıtlarda yayımlanan (11/3) Esas Numaralı Gensoru Önergesinin Gündemin Özel Gündemde Yer Alacak İşler kısmında yer alması ve Anayasanın 99 uncu maddesi gereğince gündeme alınıp alınmayacağı konusundaki görüşmelerin 5.12.2000 Salı günü Birleşimde yapılması, Genel Kurulun 5.12.2000 Salı günü saat 13.00'de toplanması ve Gensoru Önergesi ile Dış Politika Konusundaki Genel Görüşme Önergelerinin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesi önerilmiştir.

(Genel Kurulun 28.11.2000 tarihli 21 inci birleşiminde kabul edilmiştir.)

KOMİSYON TOPLANTILARI

* Adalet Komisyonu
6.12.2000 Çarşamba
Saat : 10.00
7.12.2000 Perşembe
Saat : 10.00
* Dışişleri Komisyonu
7.12.2000 Perşembe
Saat : 10.00

* Sağlık, Aile, Çalışma ve
Sosyal İşler Komisyonu
7.12.2000 Perşembe
Saat : 10.00

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

24 ÜNCÜ BİRLEŞİM

5 . 12 . 2000 SALI

Saat : 13.00

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

1. – Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener ve 67 Arkadaşının, Özel Bankaların İçinin Boşaltılarak Hazinesin Ekonomik Kayba Uğratılmasında Kusurları Bulunduğu İddiasıyla Başbakan Bülent Ecevit ve Bakanlar Kurulu Üyeleri Hakkında Anayasanın 99 uncu ve İctüzüğün 106 ncı Maddeleri Uyarınca Bir Gensoru Açılmasına İlişkin Önergesinin Gündeme Alınıp Alınmayacağı Konusundaki Görüşme (11/3) (Dağıtma tarihi : 26.11.2000)

3 – SEÇİM

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

6. - GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

1. - Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır ve 31 arkadaşının, tekstil ve konfeksiyon sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/10) (*)
2. - Konya Milletvekili Veysel Candan ve 20 arkadaşının, SSK'nın bugünkü durumunun araştırılarak yeniden yapılandırılması için alınması gereken tedbirleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/11) (*)
3. - Konya Milletvekili Veysel Candan ve 23 arkadaşının, Emekli Sandığı'nın sorunlarının araştırılarak yeniden yapılandırılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/12)
4. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, yeraltı ve yerüstü su kaynaklarımızın daha etkin kullanımını sağlamak ve komşu ülkelerle olan su sorununa çözüm bulmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/13)
5. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, işsizlik ve yoksulluk sorununun araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/15)
6. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, köylerin sorunlarının araştırılarak köy kalkınması ile ilgili alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/16)
7. - Bayburt Milletvekili Suat Pamukçu ve 36 arkadaşının, telefonların yasa dışı olarak dinlendiği iddialarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/17)
8. - İstanbul Milletvekili Ayşe Nazlı Ilıcak ve 23 arkadaşının, bazı basın kuruluşlarının kamu imkânlarından baskı kurmak suretiyle yararlandıkları iddiaları konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/18)
9. - İstanbul Milletvekili Musa Demirci ve 43 arkadaşının, THK yönetimi hakkındaki iddiaları araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/19)
10. - Bartın Milletvekili Cafer Tufan Yazıcıoğlu ve 21 arkadaşının, erozyonun nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/20)
11. - Sivas Milletvekili Musa Demirci ve 35 arkadaşının, hayvancılık sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/21)
12. - Bursa Milletvekili Faruk Çelik ve 19 arkadaşının, tarım sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/22)
13. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, yerel basının sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/23)
14. - İzmir Milletvekili Atilla Mutman ve 24 arkadaşının, Ege kıyılarındaki balık çiftliklerinin neden olduğu zararların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/25)
15. - Konya Milletvekili Remzi Çetin ve 23 arkadaşının, ilköğretim okullarının içinde bulunduğu sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/26)

(*) Hükümet bulunmadığından görüşmeleri bir defaya mahsus ertelenmiştir.

6. - GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

16. - Bursa Milletvekili Faruk Çelik ve 23 arkadaşının, Uluslararası Çok Taraflı Yatırım Anlaşması (MAI)'nın ülkemiz açısından doğabilecek etkilerini araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/27)

17. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 23 arkadaşının, ülkemizde yaşanan ekonomik krizin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/30)

18. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, Üniversite kurulacak illerin tespiti ve bu konuda alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/31)

19. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, Erzincan ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/32)

20. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 20 arkadaşının, üniversite kurulacak illerde aranacak kriterler konusunda Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/1)

21. - Kütahya Milletvekili Ahmet Derin ve 27 arkadaşının, bankacılık sektörünün sorunlarının ve devlete devredilen bankaların batış nedenlerinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/33)

22. - İzmir Milletvekili B. Suat Çağlayan ve 26 arkadaşının, Dünya Bankası tarafından desteklenen Birinci Sağlık Projesi ile ilgili iddiaların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/34)

23. - İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı ve 21 arkadaşının, teröre destek veren ülkeler ve bu ülkelerdeki kuruluşlar konusunda Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/35)

24. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 21 arkadaşının, göç olayının nedenlerinin ve göçten kaynaklanan sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/36)

25. - Amasya Milletvekili Akif Güllü ve 21 arkadaşının, Amasya ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunları ile özellikle Amasya'nın kamu yatırımları, özel sektör teşvik edici tedbirler ve kamu hizmetleri yönünden ihmal edilmesinin ortaya çıkardığı sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/37)

26. - Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener ve 20 arkadaşının, Sivas ilinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/38)

27. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 21 arkadaşının, gençliğin sorunları ve uygulanan politikalar konusunda Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/39)

28. - Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün ve 20 arkadaşının, Doğu Anadolu'nun bölgesel kalkınması ve Doğu Anadolu Projesi (DAP) konusunda Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/3)

29. - İstanbul Milletvekili Ziya Aktas ve 50 arkadaşının, Türkiye'nin bilgi ve bilgi teknolojisi kaynaklarının etkin kullanımı konusunda Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/40)

30. - Adana Milletvekili Yakup Budak ve 21 arkadaşının, Adana ilinin sanayi, tarımsal, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/41)

31. - Çankırı Milletvekili Hüseyin Karagöz ve 21 arkadaşının, Çankırı ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/42)

6. - GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

32. - Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız ve 24 arkadaşının, zeytin ve zeytinyağı üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/43)

33. - Konya Milletvekili Remzi Çetin ve 31 arkadaşının, MGK için hazırlandığı iddia edilen bir rapor konusunda Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/44)

34. - Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener ve 34 arkadaşının, bazı gizli bilgi ve belgelerin bazı aracı kuruluşlara sızdırılarak borsada haksız kazanç sağlandığı iddialarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/45)

35. - Elazığ Milletvekili Ahmet Cemil Tunç ve 20 arkadaşının, Elazığ İlinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/46)

36. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya ve 19 arkadaşının, ulusal kemik iliği bankası kurulması amacıyla Dr. Oktar Babuna tarafından başlatılan kampanya hakkındaki iddiaları araştırmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/47)

37. - Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük ve 21 arkadaşının, tekstil ve konfeksiyon sektörünün sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/48)

38. - İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın ve 23 arkadaşının, İstanbul TEM otoyolunun Çamlıca ve Mahmutbey girişlerinde yaşanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin tespit edilmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/49)

39. - Çanakkale Milletvekili Sadık Kırbuş ve 23 arkadaşının, kamu harcamaları üzerindeki parlamenter denetimin etkinliğinin artırılması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/51)

40. - Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan ve 20 arkadaşının, sermaye piyasasının ve borsalarla ilgili olarak ortaya atılan iddiaların ve sorunların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/52)

41. - Konya Milletvekili Veysel Candan ve 20 arkadaşının, özelleştirmelerle ilgili olarak ortaya atılan iddiaların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/53)

42. - Tokat Milletvekili M.Ergün Dağcıoğlu ve 19 arkadaşının, Tokat İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/54)

43. - Adana Milletvekili Yakup Budak ve 21 arkadaşının, Türk aile yapısının korunması ve güçlendirilmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/55)

44. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 25 arkadaşının, kültür politikalarının incelenmesi ve millî bir kültür politikası oluşturulması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/56)

45. - Rize Milletvekili Mehmet Bekaroğlu ve 41 arkadaşının, Türk çaycılığının ve çay üreticilerinin sorunlarının ve çözüm yollarının tespiti amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/58)

46. - Şanlıurfa Milletvekili Ahmet Karavar ve 29 arkadaşının, GAP'ın bir an önce bitirilmesi için gerekli önceliklerin tespiti, projenin yavaş ilerlemesinin altında yatan sebeplerin belirlenmesi ile kalıcı çözümlerin üretilmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüdüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/59)

6. - GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

47. - Ankara Milletvekili Cemil Çiçek ve 20 arkadaşının, Kuzey Irak'ta yaşanan gelişmeler ve uygulanan politikalarla ilgili olarak Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/4) (Görüşme Günü : 5.12.2000 Salı)

48. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 19 arkadaşının, 903 sayılı Kanuna göre kurulan resmi vakıflarla ilgili yolsuzluk ve şikâyet iddiaları ile bu vakıfların gelirlerinin nelerde kullanıldığına tespiti ve faaliyetleri ile ilgili alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/60)

49. - Adıyaman Milletvekili Mahmut Gökse ve 27 arkadaşının, meslek liselerinin eğitimdeki yeri, günümüzdeki durumu ve öğrencilerinin karşılaştıkları sorunların değerlendirilmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/61)

50. - Kırıkkale Milletvekili Kemal Albayrak ve 21 arkadaşının, Kırıkkale İlinin, uygulanan politikalar sonucu karşılaştığı sınai, tarımsal ve ekonomik alanlardaki sorunlarının tespiti ve çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/62)

51. - Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve 52 arkadaşının, Kuzey Irak'ta yaşanan son gelişmeler ile uygulanan politikalar konusunda Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/5) (Görüşme Günü : 5.12.2000 Salı)

52. - Şanlıurfa Milletvekili Zülfükar İzol ve 19 arkadaşının, Şanlıurfa İlinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/63)

53. - Kırıkkale Milletvekili Kemal Albayrak ve 22 arkadaşının, Türkçenin korunması, kullanılması ve bu alandaki eksikliklerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/64)

54. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya ve 26 arkadaşının, sınır ticaretinin ekonomik boyutları ile yerli üretime etkisinin araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/65)

55. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 20 arkadaşının, ülkemizde meydana gelen deprem felaketi konusunda alınması gereken kalıcı önlemleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/71)

56. - Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 19 arkadaşının, yangınların zararlarını en aza indirmek için alınması gereken tedbirleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/72)

57. - İzmir Milletvekili B. Suat Çağlayan ve 26 arkadaşının, pratisyen hekimlerin sorunlarının araştırılarak ülke sağlığı açısından alınması gerekli önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/75)

58. - Diyarbakır Milletvekili Sacit Günbey ve 28 arkadaşının, Diyarbakır petrol atığı bırakıldığı iddialarının araştırılarak alınması gerekli önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/76)

59. - Erzincan Milletvekili Mihal Aksu ve 55 arkadaşının, üniversite kurulacak illerde aranacak kıstasların belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/77)

60. - Rize Milletvekili Mehmet Bekaroğlu ve 26 arkadaşının, cezaevlerinde meydana gelen olayların ve sorumlularının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/78)

61. - Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız ve 32 arkadaşının, Anadolu basınıının sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/79)

62. - Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız ve 32 arkadaşının, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün modernize edilerek daha etkin ve verimli hizmet verebilmesi için alınması gereken önlemleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İhtüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/80)

6. - GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

63. - Trabzon Milletvekili Nail Çelebi ve 23 arkadaşının, Trabzon İlinin ekonomik, sosyal ve kültürel sorunlarının araştırılarak kamu hizmetlerinden daha fazla yararlandırılması için alınması gereken önlemleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/81)

64. - Batman Milletvekili Burhan İsen ve 27 arkadaşının, POAŞ'ın özelleştirilme ihalesiyle ilgili olarak ortaya atılan iddiaların araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/82)

65. - Erzurum Milletvekili Zeki Ertugay ve 28 arkadaşının, tarım sektörünün ve çiftçilerin içinde bulunduğu sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/83)

66. - Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül ve 27 arkadaşının, Türkmenistan doğalgazının Türkiye içi dağıtımıyla ilgili Mavi Akıntı Projesi hakkında ileri sürülen iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/84)

67. - Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedtik ve 23 arkadaşının, Ankara'nın ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak örnek bir başkent olmasını sağlamak için alınması gereken önlemleri belirlemek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/86)

68. - Adıyaman Milletvekili Mehmet Özyol ve 20 arkadaşının, Adıyaman İlinin sosyal, kültürel ve ekonomik sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/87)

69. - Bingöl Milletvekili Hüsamettin Korkutata ve 24 arkadaşının, Doğu ve Güneydoğuda bazı illerde uygulanan olağanüstü halin kaldırılarak ekonomik kalkınmayı sağlayacak kalıcı önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/88)

70. - Fazilet Partisi Grubu Adına Grup Başkanvekili ve Manisa Milletvekili Bülent Arıncı'nın, Ahmet Taner Kışlalı cinayetinin araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/89)

71. - Siirt Milletvekili Ahmet Nurettin Aydın ve 29 arkadaşının, Siirt İlinin ekonomik ve sosyal yönden kalkınmasını engelleyen nedenlerin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/92)

72. - Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz ve 22 arkadaşının, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinin ekonomik kalkınmasını sağlayacak önlemlerin araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/93)

73. - Bayburt Milletvekili Suat Pamukçu ve 25 arkadaşının, Bayburt İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/94)

74. - Edirne Milletvekili Şadan Şimşek ve 21 arkadaşının, Edirne İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/95)

75. - Konya Milletvekili Teoman Rıza Güneri ve 27 arkadaşının, sokak çocuklarının sorunlarının saptanarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/96)

76. - İzmir Milletvekili B. Suat Çağlayan ve 21 arkadaşının, tütün mamullerinin insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılmasına yönelik kamusal tedbirlerin araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/97)

6. - GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

77. - Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz ve 22 arkadaşının, öğretmenliğin yeniden saygınlık kazanması ve özlük haklarının iyileştirilmesi için alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/98)

78. - Bursa Milletvekili Ahmet Sünnetçioğlu ve 27 arkadaşının, Bursa'nın Büyükşehir, Harmancık, Orhaneli ve Keles İlçelerinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/99)

79. - Ankara Milletvekili Mehmet Arslan ve 29 arkadaşının, İç Anadolu Bölgesinin modern bir yapıya kavuşturulması ve ekonomik kalkınmasının sağlanması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/100)

80. - İzmir Milletvekili Hakan Tartan ve 22 arkadaşının, enerji sorununa çözüm bulunması için alınması gereken önlemlerin araştırılarak yeni bir enerji politikası belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/101)

81. - Van Milletvekili Hüseyin Çelik ve 27 arkadaşının, Van İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/102)

82. - Kayseri Milletvekili Hasan Basri Üstünbaş ve 35 arkadaşının, Kayseri İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/103)

83. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya ve 31 arkadaşının, vakıf müesseseleri konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/104)

84. - Şanlıurfa Milletvekili Mustafa Niyazi Yanmaz ve 23 arkadaşının, antepfıstığı üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/105)

85. - Hatay Milletvekili Metin Kalkan ve 20 arkadaşının, muhtarların 2000'li yıllardaki işlevlerinin incelenerek, sorunlarına çözüm bulunması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/106)

86. - Hatay Milletvekili Metin Kalkan ve 21 arkadaşının, demiryolu ulaşımındaki sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/107)

87. - Hatay Milletvekili Metin Kalkan ve 19 arkadaşının, Hatay İlinin sorunlarının araştırılarak çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/108)

88. - Fazilet Partisi adına Fazilet Partisi Grup Başkanvekili ve Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener'in, Çeçenistan sorununa yönelik izlenen dış politika konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/109)

89. - Nevşehir Milletvekili Mehmet Elkatmış ve 21 arkadaşının, Mafya-Siyaset-Para ilişkileri konusundaki iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/110)

90. - Malatya Milletvekili Namık Hakan Durhan ve 38 arkadaşının, Malatya-Kayseri yolu üzerinde bulunan tütün deposunda meydana gelen yangın konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/111)

91. - İstanbul Milletvekili Ahmet Güzel ve 48 arkadaşının, 1992 yılında hizmete giren Galata Köprüsü'nün açılmamasından kaynaklanan sorunların araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/112)

92. - İstanbul Milletvekili Ali Coşkun ve 19 arkadaşının, İstanbul ve Çanakkale boğazlarının güvenliği ve deniz kirliliğinin yarattığı çevre sorunları konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/113)

6. - GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

93. - Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz ve 20 arkadaşının, ücretlilerin durumunun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/114)

94. - Afyon Milletvekili Halil İbrahim Özsoy ve 20 arkadaşının, jeotermal enerji kaynaklarının değerlendirilmesi konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/115)

95. - İzmir Milletvekili Oktay Vural ve 26 arkadaşının, KOBİ'lerin sorunlarının araştırılarak çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/116)

96. - Fazilet Partisi Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili İsmail Kahraman, Manisa Milletvekili Bülent Arıncı ve 29 arkadaşının, terör olayları ve Hizbullah terör örgütü konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/117)

97. - Adana Milletvekili Yakup Budak ve 20 arkadaşının, asgari ücretle çalışanların durumlarının araştırılarak alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/118)

98. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya ve 25 arkadaşının, kesintisiz zorunlu eğitimin etkilerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/119)

99. - İzmir Milletvekili Oktay Vural ve 31 arkadaşının, SİT alanı uygulaması konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/120)

100. - Niğde Milletvekili Doğan Baran ve 24 arkadaşının, patates üretimi konusundaki sorunların araştırılarak alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/121)

101. - Giresun Milletvekili Rasim Zaimoğlu ve 21 arkadaşının, Giresun'un ekonomik bakımdan geri kalmışlığının nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/122)

102. - İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın ve 29 arkadaşının, Yazıcılar Holding'in hisselerinin halka arzı ile ilgili ortaya atılan iddiaların araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/123)

103. - Bitlis Milletvekili İbrahim Halil Oral ve 67 arkadaşının, Bitlis-Ahlat İlçesinin tarihi, kültürel ve turistik değerlerinin araştırılarak ekonomik ve sosyal yönden kalkınması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/124)

104. - Afyon Milletvekili Müjdat Kayayerli ve 47 arkadaşının, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkilerinin incelenerek, AB üyesi ve aday ülkelerdeki Türklerin sosyal, ekonomik, kültürel ve eğitsel sorunlarının araştırılması ve çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/125)

105. - İstanbul Milletvekili Cahit Savaş Yazıcı ve 20 arkadaşının, İstanbul'un ulaşım sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/127)

106. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya ve 25 arkadaşının, kamu çalışanları ve özellikle teknik personel arasındaki ücret eşitsizliği konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/128)

107. - Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız ve 28 arkadaşının, esnaf ve sanatkârlar ile KOBİ'lerin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/129)

108. - Diyarbakır Milletvekili Ömer Vehbi Hatipoğlu ve 21 arkadaşının, Diyarbakır ilinin nüfus artışı ve göç sonucu oluşan sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/130)

6. - GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

109. - Balıkesir Milletvekili Aydın Gökmen ve 21 arkadaşının, Balıkesir ilinin tarımsal, ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/131)

110. - Aksaray Milletvekili Murat Akın ve 19 arkadaşının, özel bir firmanın Aksaray ilinde kurmayı planladığı şeker fabrikası konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/134)

111. - Mardin Milletvekili Metin Musaoğlu ve 19 arkadaşının, Mardin ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/135)

112. - Konya Milletvekili Veysel Candan ve 21 arkadaşının, belediyelerin kaynak sorunları ve denetimi konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/136)

113. - Bursa Milletvekili Teoman Özalp ve 21 arkadaşının, emeklilerin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/137)

114. - Fazilet Partisi Grubu adına Grup Başkanvekili ve Sivas Milletvekili Abdüllatif Şener'in, zorunlu tasarruf kesintileri konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/8)

115. - Ankara Milletvekili M. Zeki Çelik ve 46 arkadaşının, Ankara ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/138)

116. - Bursa Milletvekili Teoman Özalp ve 23 arkadaşının, memurların ekonomik durumlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/140)

117. - Bursa Milletvekili Teoman Özalp ve 21 arkadaşının, çiftçilerin ekonomik sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/141)

118. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya ve 32 arkadaşının, Karadeniz'deki kirliliğin tüm boyutlarıyla araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/142)

119. - Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün ve 19 arkadaşının, sözde Ermeni soykırımı iddialarıyla ilgili olarak ABD Temsilciler Meclisinde alınan karar ve Türkiye-ABD ve Ermenistan ilişkileri konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/9) (Görüşme Günü : 5.12.2000 Salı)

120. - Konya Milletvekili Teoman Rıza Güneri ve 36 arkadaşının, kamudaki taşıt alımı ve kullanımına yönelik iddiaların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/143)

121. - Konya Milletvekili Teoman Rıza Güneri ve 37 arkadaşının, kamudaki bina, konut ve tesis harcamalarına yönelik iddiaların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/144)

122. - Konya Milletvekili Teoman Rıza Güneri ve 36 arkadaşının, kamu harcamaları konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/145)

123. - İstanbul Milletvekili Ahmet Güzel ve 24 arkadaşının, İstanbul'daki kaçak yapılaşma ve derelerin ıslahı konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/146)

124. - Çanakkale Milletvekili Sadık Kırbaş ve 23 arkadaşının, ekonomideki kayıtdışılığın tüm boyutlarıyla araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/147)

6. - GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

125. - Doğru Yol Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan, Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük ve İçel Milletvekili Turhan Güven'in, ilköğretimde yaşanan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/148)

126. - Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 25 arkadaşının, enerji sıkıntısının nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/149)

127. - Samsun Milletvekili Musa Uzunkaya ve 22 arkadaşının, Amerika'da kızıl derililere ve zencilere karşı uygulanan soykırım iddiaları konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/150)

128. - Malatya Milletvekili Miraç Akdoğan ve 22 arkadaşının, Malatya ilindeki kayısı üretiminin ve üreticilerinin sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/151)

129. - İstanbul Milletvekili Mehmet Ali İremçelik ve 27 arkadaşının, ABD Kongresindeki sözde Ermeni soykırımı iddiaları ve dış politika konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/10) (Görüşme Günü : 5.12.2000 Salı)

130. - Erzurum Milletvekili İsmail Köse ve 21 arkadaşının, sözde Ermeni soykırımı iddialarıyla ilgili ABD Temsilciler Meclisinde alınan karara ve Türkiye-ABD ve Ermenistan ilişkileri konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/11) (Görüşme Günü : 5.12.2000 Salı)

131. - İzmir Milletvekili Işılay Saygın ve 20 arkadaşının, İzmir ilinin kentsel sorunlarına çözüm bulunabilmesi için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi ve Seferihisar Yat Limanının sit alanı içine alınması ile viyadük inşaatlarının durdurulmasının nedenlerinin araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/152)

132. - Sivas Milletvekili Musa Demirci ve 20 arkadaşının, yurtdışında eğitim görenlerin diplomalarının denkliği konusunda çıkan sorunların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/153)

133. - DYP Grup Başkanvekilleri Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan, Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül ve İçel Milletvekili Turhan Güven ile 19 arkadaşının, bankacılık sektöründe yaşanan sorunların ve Mevduatı Sigorta Fonuna devredilen bankalar hakkında ileri sürülen iddiaların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/154)

134. - Çankırı Milletvekili Hüseyin Karagöz ve 22 arkadaşının, ülkemizdeki tuz kaynaklarının araştırılarak tuz üretim kapasitesinin artırılması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/155)

135. - Gaziantep Milletvekili Mehmet Ay ve 20 arkadaşının, Batman ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/156)

136. - Gaziantep Milletvekili Mehmet Ay ve 20 arkadaşının, Mardin ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/157)

137. - DYP Grup Başkanvekilleri Sakarya Milletvekili Nevzat Ercan, Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül ve İçel Milletvekili Turhan Güven ile 20 arkadaşının, dış politika konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/13) (Görüşme Günü : 5.12.2000 Salı)

6. - GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

138. - İstanbul Milletvekili Cahit Savaş Yazıcı ve 20 arkadaşının, Boğazlardaki deniz trafiğinin yarattığı tehlikelerin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/158)

139. - Fazilet Partisi Grubu adına, Grup Başkanvekilleri Kahramanmaraş Milletvekili Avni Doğan, Manisa Milletvekili Bülent Arınç ve Çorum Milletvekili Yasin Hatiboğlu'nun, sözde Ermeni soykırımı iddiaları konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/159)

140. - Samsun Milletvekili Kemal Kabataş ve 20 arkadaşının, kamuda çalışan memur ve işçilerle emeklilerin özlük hakları konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/160)

141. - Aksaray Milletvekili Ramazan Toprak ve 22 arkadaşının, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/15) (Başkanlığa geliş tarihi : 16.11.2000) (Görüşme Günü : 5.12.2000 Salı)

142. - Bartın Milletvekili Cafer Tufan Yazıcıoğlu ve 20 arkadaşının, iklim değişikliklerinin sebepleri ve sonuçları konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/161)

143. - Konya Milletvekili Veysel Candan ve 21 arkadaşının, yolsuzluk ve usulsüzlük olaylarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/162)

144. - Fazilet Partisi Grubu Adına, Grup Başkanvekilleri Kahramanmaraş Milletvekili Avni Doğan ve Çorum Milletvekili Yasin Hatiboğlu'nun, sekiz yıllık zorunlu kesintisiz temel eğitim uygulaması konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/163)

145. - Ağrı Milletvekili Nidaî Seven ve 31 arkadaşının, Ağrı ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/164)

7 - SÖZLÜ SORULAR

8 - KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

